

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

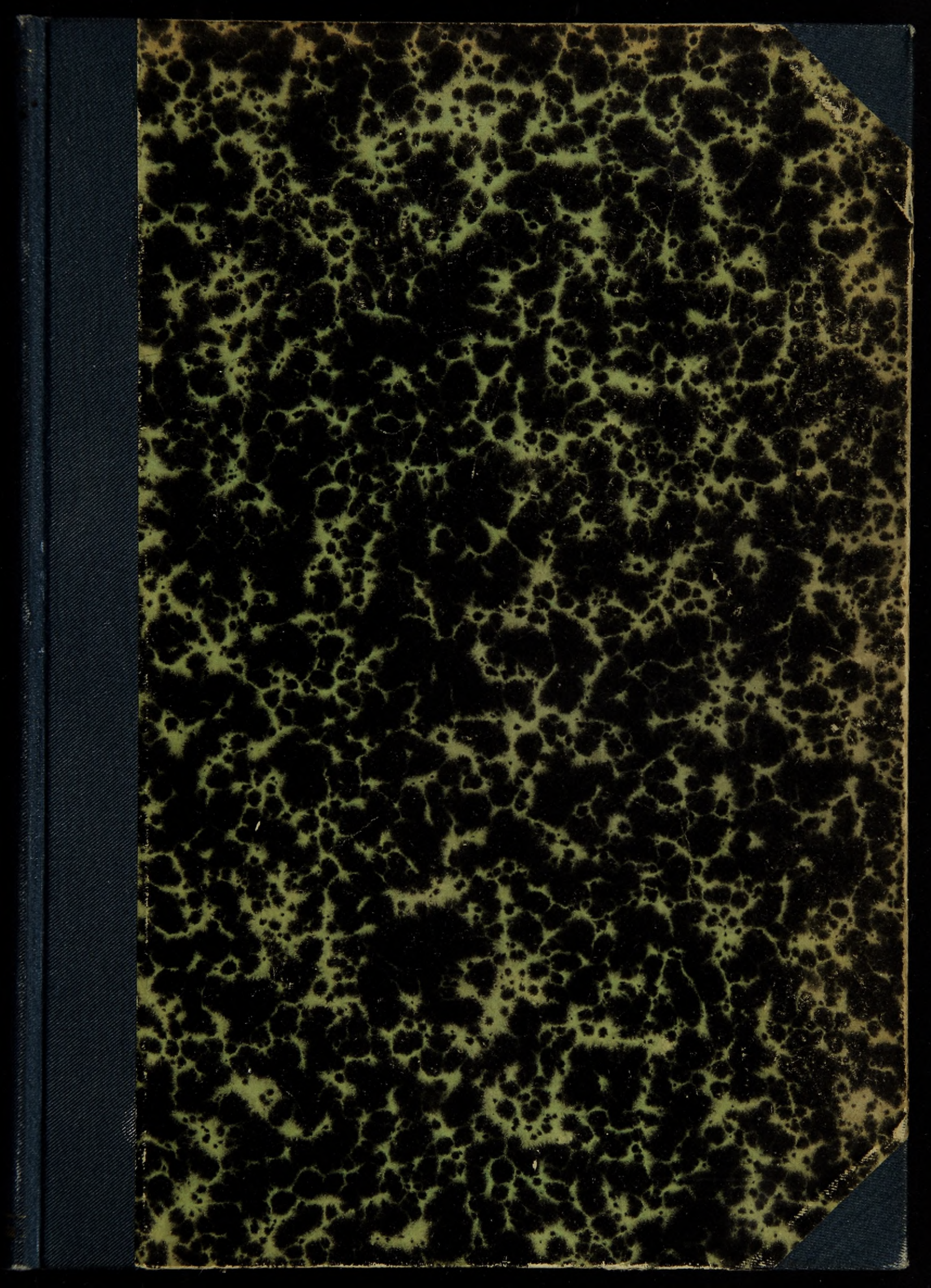
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

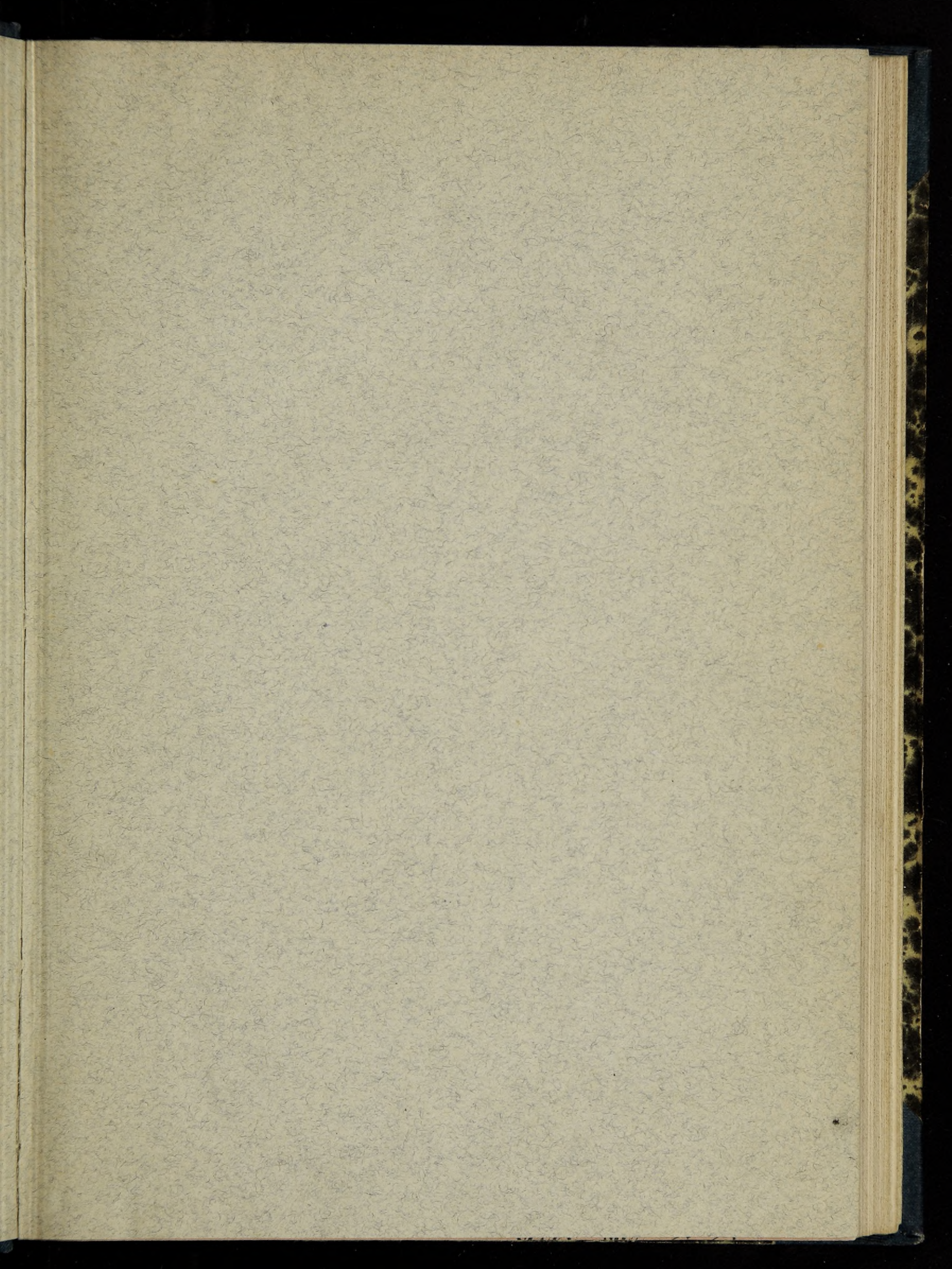
LUNDS
UNIVERSITET

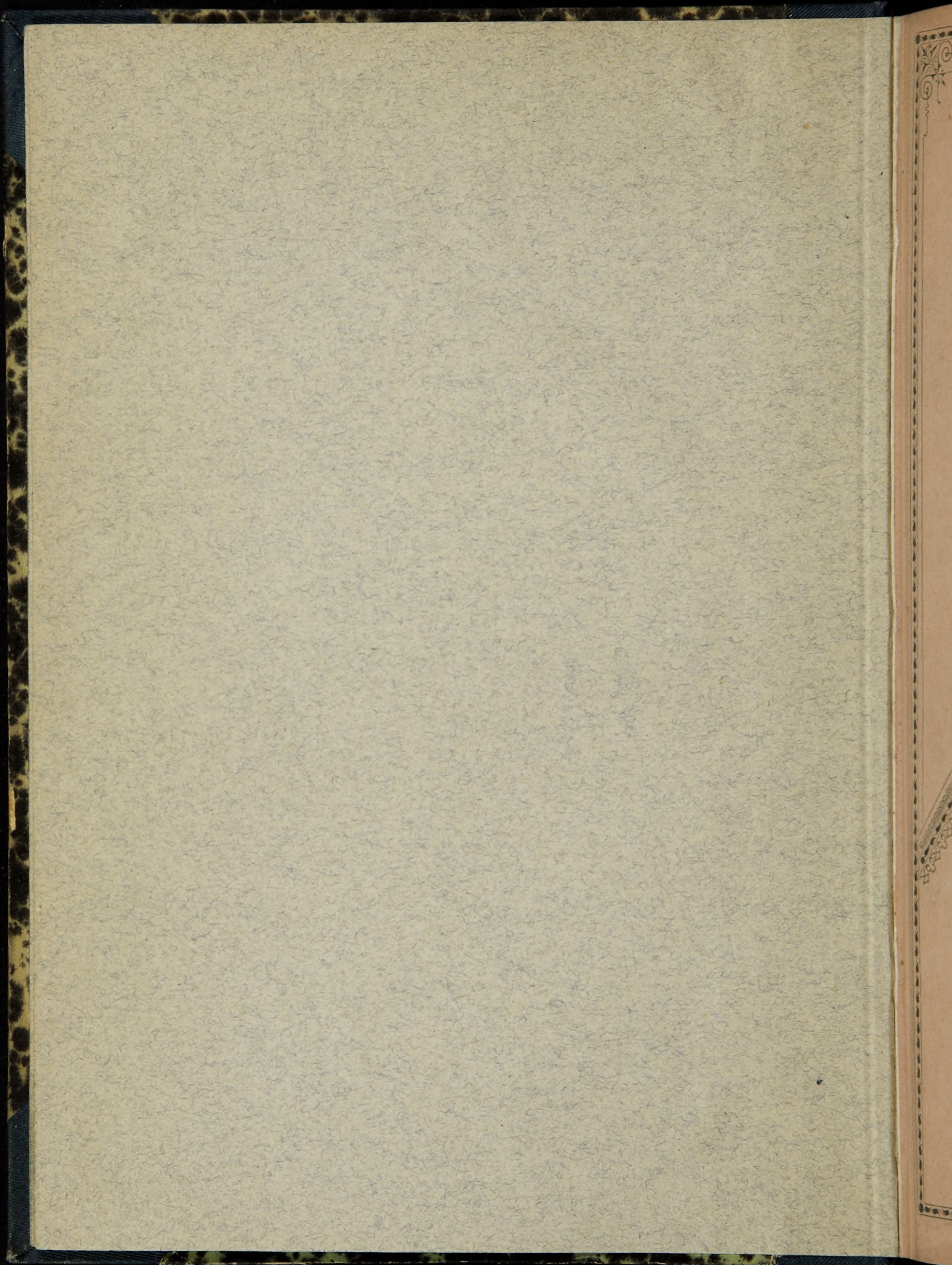

UPPSALA
UNIVERSITET

Vitt.
S.

Härens i Mitlegård.

Berättelse

af

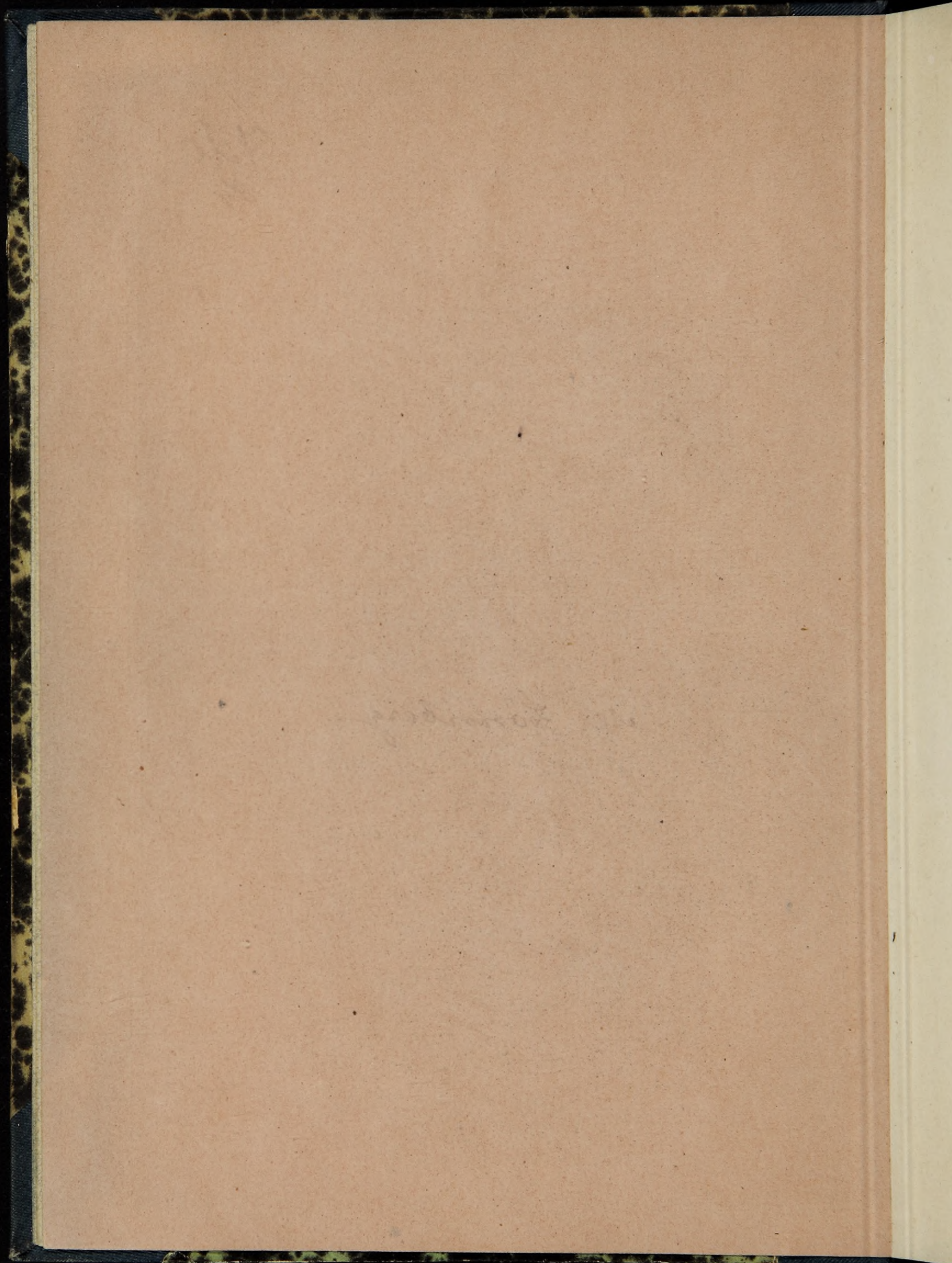
—th—

förf. till Ragnfast Mårsson, Gunnel, m. fl.

Stockholm,
P. A. Nymans tryckeri, 1887.

Pris: Kr 2. 25

Kåre i Miklegård.

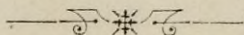
Berättelse

af

(—th—)

Förf. till Ragnfast Mårsson, Gunnel m. fl.

M. Lönnberg

STOCKHOLM,
P. A. NYMANS TRYCKERI, 1887.

Käro i Skiffsgård

En öfversigt af de i

Skiffsgård i Stockholm

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

afseende på de

*T*ill Österland vill jag fara:

Ur grånande forntids natt

Mig vinkar af skuggor en skara

På vakt kring sagornas skatt.

Der ståndar ypperst bland städer

Det lysande Miklegård;¹⁾

Dit drogo förr våra fäder

Till fräjdad väringavård.²⁾

Der strålar Ägisifs³⁾ kyrka

Med guld och med ädel sten,

Dit folket gick för att dyrka

Guds moder, den jungfru ren.

¹⁾ Konstantinopel.

²⁾ Väringavakt. Väringar, den östromerske kejsarens nordiske värnsmän, lifvakt.

³⁾ Hagia Sofia, den heliga Sofia-kyrkan.

*Der stolta palats sig spegla
I Gyllene Hornets¹⁾ rund,
Och ståtliga snäckor segla
På svallande Sjövidssund.²⁾*

*I drömmen dit vill jag draga,
Och der vid den klarblå våg
Jag täljer för er den saga,
Som runnit uti min håg.*

—th—

¹⁾ Konstantinopels hamn.

²⁾ Bosporen.

Den östromerske kejsaren Konstantinos IX var död. Född till purpurn hade han i sextioåtta år burit namn af Augustus, ehuru regeringsmakten blott tre år, efter brodern Basileios II:s död, hvilat i hans händer. Konstantinos, den siste manlige ättlingen af det ärorika makedoniska huset, hade dock regerat nog för att visa sig såsom en på samma gång veklig och grym despot. I mer än tretio lustrer hade den makedoniska ätten burit det kejsarliga diademmet och suttit på Konstantinos den stores tron. Stamfadern, Basileios I, hade genom tapperhet banat sig väg till tronens fot, men ett mord på hans herre och välgörare — föraktligt om äfven denne Michael III var en lågsinnad tyrann — røjde undan de sista hindren emellan honom och den kejsarliga purpurn. Basileios' brott glömdes dock snart för hans senare förtjenster, och det var nu icke utan allt tecken till sorg, som det östromerska riket såg den makedoniska ättens slut på svärdsidan med den nionde Konstantin, hvilken efterlemnade endast trenne döttrar.

I det kejsarliga palatset Triklinons praktfulla vestibul hvilade det kejsarliga liket enligt gammal sed

på sin paradsäng, för att för sista gången mottaga folkets tillbedjande hyllning. De höga dörrarna, hvilka liksom taket voro af koppar och därför gifvit huset namnet Chalkä (kopparhuset), voro dock ännu tillslutna och sorlet utanför af folket, som väntade på det högtidliga skådespelet, trängde blott svagt in i den sorgsmyckade salen. Dagsljuset dämpades af dyrbara svarta, med silfver och äkta perlor utsydda och med hermelinsbräm kantade tapeter, som dolde de af brokiga marmorarter och präktiga mosaikmålningar sammansatta väggarna. Svarta sammetsmattor betäckte det porfyrinlagda golvet, men estraden, som uppbar den kejsrerliga paradsängen, var beklädd med purpur. Sjelfva sängen var af drifvet guld och dess dynor och täcken, äfvenledes af purpur, voro rikt sömmade med guld och perlor. Det kejsrerliga liket var iklädt »granatzan» — den fotsida och med vida fladdrande ärmor försedda, af guld, perlor och ädla stenar skimrande, kejsrerliga skruden — och der ofvan var öfver högra axeln med ett blixtrande spänne fäst »mandyan» — den med bladverk och dubbelörnar i frygiskt guldarbete sirade kejsarmanteln. Hufvudet omslöts af »stemman» — det kejsrerliga perldiademet — och fötterna betäcktes af de med örnar i perlbrosderi prydda purpurstöflarna. Från taket nedhänge på silkessnören en mängd af silfverlampor, fyllda med välluktande olja, och otaliga vaxfacklor återkastade sitt sken i diamanternas fasetter på den kejsrerliga skruden, men brunno dunkelröda i den rosenkrans af stora rubiner, som kejsarens ena hand omfattade, medan den andra uppbar »akakian» — en af mörkviolett siden sydd pung, innehållande

jordens stoft och buren i ett perlgång från venstra axeln — till ett tecken för den stolte romerske kejsaren, att han var dödlig. All denna ståt tjänade blott att föröka förgängelsens fasa. Konstantinos' bleka, slappa drag sågo endast hemskare ut, omstrålad af stämmans juveler och purpurns prakt.

Närmast paradsängen stodo på estraden de högste embetsmännen sorgklädde, med blottade hufvuden och stafvar i sina händer, vid ett bord, der de kejsarliga insignierna lågo på perlsömmade hyenden. Man såg här den stora korsprydda spiran, svärdet och »narthex» — den mindre spiran. Vid fötterna knäböjde Konstantinos' förtrogne evnuker, under det att protopopen — öfverhofpredikanten — i skarlakanskaftan och med rökelsekar i handen, jemte archidiakonen med korset representerade kyrkan vid kejsarens bår. De kejsarliga standaren, tolf till antalet, stodo vid estradens fot, burna af högättade ynglingar.

Något mera aflägsset härifrån stod en flock varingar med yxor i sina händer och drakprydda gyllene hjelmar på hufvudet. Det var bistra, skäggiga gestalter, som bildade en kraftfull motsats till de grekiske embetsmännens lägre växt och vekligare ansigtsuttryck och evnukernas bleka, slappa drag. De fleste af desse varingar voro redan åldrige, Basileios II:s tappra följesmän från hans bulgariska fälttåg. Men der funnos äfven ynglingar i denna skara, Nordens unge söner med ljusa lockar och blåa, klart och skarpt blickande ögon. En bland desse unge män är synbarligen en främling i denna omgifning. Man märker det på de förundrade blickar, som han halft förstulet eignar det kejsarliga liket, de dyrbara tapeterna och

bilderna i brons och marmor af de forne kejsarne, som stumme skåda ned på den sista förgängliga kvarlefvän af det makedoniska huset. Denne yngling är värd att skåda. De ljusa lockarne räcka långt ned om hjälmen och falla ned på det blanka silfverinlagda harnesk, som betäcker det breda höghvälfda bröstet. Pannan är hög och fri, ögonen blå, näsan något böjd och munnen välbildad samt omgifven af ett mjukt vågigt skägg. Växten är reslig, och hans hufvud, trotsigt tillbakakastadt, lyfter sig öfver alla de öfrige väringarnes.

Kanske dyka minnen från Engjanesingarnes dystra saga*) upp för vår håg, då vi skåda den der unge mannens stolta blick och högresta växt; men vi hinna ej ordna våra minnen, ty nu springa dörrarna upp och ur det inre af palatset närma sig den döde kejsarens döttrar och fränder till ett sista farväl. Först kommer en rad af pager och evnuker, derpå Evdokia, kejsarens äldsta dotter och abbedissa i klostret vid Blachernä. Hon gick tyst fram till paradsängen, iklädd sin svarta nunnedrägt af groft tyg, men på hennes bröst strålade ett kors i diamanter, och i handen bar hon en rosenkrans af stora perlor. Hon syntes redan åldrig, pannan var färad, ansigtet aftärdt, håret blandadt med grått och kring munnen låg ett uttryck af asketisk fromhet. De stora svarta ögonen glänste af tårar, hon lyfte dem mot himlen, omfattade med handen sin rosenkrans och rörde läpparne till en stum bön för sin faders skuldbelastade själ. Hon knäböjde vid estraden och lutade sitt hufvud mot dess trappsteg. Man såg, att det var mindre en ärebetygelse

*) Förut berättad under namnet Ragnfast Mårsson.

åt den dödes majestät, än en gärd af vördnad för den, inför hvars tron han nu stod till doms.

Henne följde Theodora, den yngsta system. Icke heller hon var mer i sin första ungdom. Hennes hufvudbildning var af strängt klassisk formskönhet, liknande en af Greklands glömda gudinnors, och det låg en kyla, ett lugn öfver den samma, som gjorde denna likhet ännu mera påfallande. Hon bar en svart dräkt och en gyllene krans på hufvudet, från hvilket en svart slöja föll ned öfver hennes gestalt, och den bronsgröna manteln var rikt utsydd med silfver. Hon gick med afmätta steg fram genom vestibulen, då och då uppgifvande ett dämpadt klagorop och slående sig för sitt bröst, icke till ett bevis på sin sorg, utan emedan hofceremonielet så fordrade.

Slutligen nalkades nu Zoe med sin gemål, Romanos Argyros, hvilken inom få dagar skulle krönas med den kejsarliga stemman. Ett skönare herskarepar har kanske icke delat den byzantinska tronen. Romanos hade den grekiska ansigtstypens rena linier, ehuru hans ansigte saknade det uttryck af mod och fasthet, som man älskar att finna hos en herskare. Han var icke högväxt, men välbildad och smärt, och det för en grek ovanligt ljusa håret, liksom den klara hyn, förlänade honom ett vekligt, nästan qvinligt tycke, som ännu mera förhöjdes af de stora mörkblå, men halfslutna ögonens drömmande uttryck. Den snöhvita dräkt, som han bar, var utan alla prydnader, och den violetta kejsarmanteln nedföll der ofvan i rika veck.

Zoe deremot hade ett mera österländskt utseende. Hon var icke ung, men hennes fågring bländade dock. Det svarta lockiga håret, de glänsande svarta, af

långa ögonhår fransade, men likväl eldiga ögonen, de svällande läpparne, den fint formade näsan och den yppiga, ehuru lågväxta gestalten bildade ett förtjusande helt. Hon liknade en af dessa höstdagar, då solen strålar, blommorna prunka, drufvorna glänsa, frukterna glöda och löfven skifta i tusen olika färger. Man bedrages icke till att säga: Det är sommar; men man utropar tjugad: Hvad är sommarens fågring mot höstens! Sådan var Zoe, då hon inträdde i vestibulen, höljd i sin svarta sammetsdrägt med silfverbroderier, med det perlbesatta diademet på pannan och med den långa, kejsarliga, violetta sorgmanteln flytande i mjuka veck kring hennes skönt formade axlar. Mantelns silfversömmade släp uppbars af evnuker. En svart slöja föll ned omkring hennes hufvud, och hon stödde sig på tvänne evnuker, under det att en mängd af fruntimmer, evnuker och pager åtföljde henne.

Kejsaren steg uppför estradens trappsteg och knäböjde der. Äfven Zoe gick fram för att knäböja vid hans sida. Vid det hon gick förbi väringarnes flock, kom hennes blick att falla på den unge reslige mannen, som vi nyss omtalat. Hon stannade, det blixtrade till i hennes stora svarta ögon, klagoropet på hennes halföppnade läppar dog bort i en suck, som slutade med ett halft leende. Men hon hemtade sig hastigt, knäböjde vid kejsarens venstra sida och försjönk i bön.

Efter en kort stund reste sig kejsaren. Han såg blek och sorgsen ut, räckte sin hand åt kejsarinnan och nedsteg från estraden. Zoe följde honom och, kastande en lång, glänsande blick från sina svarta ögon på den unge väringen, försvann hon i det inre af palatset, ledsagad af sina systrar och sitt hof.

Nu slogos ytterdörrarna upp och mängden stormade in. Dagen trängde strålände genom de öppnade portarne, och lampors och vaxfacklors sken fördunklades af solens; men det var dock någon i väringaflocken som tyckte, att i vestibulen icke mera var så ljust, sedan kejsarinnan derifrån försvunnit.

Dagen förbyttes i natt, innan alle — senatorer och patricier, högre och lägre embetsmän, andlige och verldslige — hunnit att med knäfall och kyssande betyga sin vördnad för kejsarens liflösa kropp, och först vid midnattsstunden ljöd häroldens vid dylika tillfällen vanliga maningsrop: »Statt upp, konung öfver verlden, och hörsamma konungars konungs kallelse!»

Upplyftad på väringarnes starka axlar, bars der-
efter libbåren till palatsets kyrka. Der vid dörren stannade väringarne, och de kejserlige evnukerna mot-
togo båren ur väringarnes händer. Inom kyrkan mötte patriarken Alexios, omgifven af sitt presterskap, och med öfliga ceremonier invigdes Konstantinos IX:s stoft åt förgängelsen.

2.

Den venstra flygeln af det kejserliga palatset kallades Exkubita och var väringarnes bostad. Den stora gillesalen der påminde om Norden midt i Södern, genom sin anordning, sina vapen och sina högsäten. De flammande eldarne midt på golfvet saknades dock, ty salen upplystes af det strålände skenet från fem ned ifrån taket hängande stora lampor, och mot hvar-

dera långväggen stödde sig en ofantlig marmorspisel. I denna sal var efter nordisk sed graföl tillredt efter den döde kejsaren. Den helstekta galten stod midt på bordet och omkring denna stora fat med kött och på glöden bakade bröd, under det att dryckeskärl, fyllda med mjöd och vin, funnos spridda åt alla håll och tjenarne ännu sysslade med att frambära horn och kannor.

Men nu hördes vapenbrak och lurars klang. Väringarne kommo för att njuta af hvilans och gästabudets fröjder. De gingo muntert till de för dem bestämda platserna och slog sig ned vid de långa borden. I högsätet var hedersplatsen för väringahöfdingen eller akoluthen — följesmannen — som så kallades, emedan han i spetsen för väringarne alltid skulle åtfölja kejsaren. Akoluthens plats var dock ännu tom, enär det nödiga vaktombytet inom palatset ännu icke var till fullo ombesörjdt. Midt emot akoluthens säte satt en åldrig man med snöhvitt långt skägg, och på ömse sidor om dessa hedersrum sutto de öfrige väringarne efter ålder och anseende.

Då alla platserna redan voro upptagna, inträdde i salen några yngre män, hvilka sågo sig om efter säten, gående med stolta later längs efter bänkarne och spörjande, om männen ej kunde gifva dem rum. De som sutto tyckte må hända, att de nykomne i sitt väsen röjde nog mycken stormodighet, ty ingen rörde en led, blott en sakta blinkning gick från kämpe till kämpe, och ett eller annat hånfullt löje spelade kring några gråskäggiga läppar. En hög rodnad betäckte den unge, ljuslockige mannens panna, som gick främst och som ensam af skaran bar väringarust-

ning; de andre buro ännu sitt hemlands drägt. De blå ögonen blefvo mörka och skiftande som hafvet före en storm. Ännu betvang han sig dock. Men nu hördes en hviskning; han uppfattade den icke, men han anade ett speord, och i en hast var hans beslut moget.

»Stallbröder!» — ropade han med dånande röst — »rödjom oss väg ända fram till högsätet!»

Och hastigt som blixten fattade de unge kämparne de sittande om lifvet, lyfte dem med ett kraftigt tag från deras säten och kastade dem till golfvvet. Derpå grepo de en annan, så en tredje. Men de i golfvvet fallne reste sig fortare än de fallit, svärd drogos och ett vildt tumult uppstod i salen. Äfven den unge mannen drog sitt svärd, färdig att med sitt fåtal af ynglingar våga en dust på lif och död med hela den kejslerliga väringaflocken. En blixtplyste salen, då det guldinlagda svärdets klinga, ljungande upplyftes i ynglingens hand.

»Birthing!» — utropade den åldrige kämpen med det snöhvita skägget, der han stod framför Kåre Mårsson — ty ynglingen med de ljusa lockarne och det blixtrande svärdet var ingen annan än han.

»Birthing!» — »Birthing!» — ljöd det snart från mun till mun, och svärden sänktes liksom af sig sjelfva, och de, som ej sänktes, slogos ur händerna på de halsstarrige med ropet: »Det är ju Birthing!»

»Ja, Birthing är det» — upprepade en röst ifrån dörren och akoluthen Mår Hallvardssons väldiga skepnad visade sig, — »Birthing och Kåre Mårsson, min unge frände, som i går med »Flygande» anlände till Miklegård! — Sänk svärdet, frände, och räck din

faders vapenbröder handen!» — fortsatte han allvarligt. — »De kräfva ingen annan bot för den öfvermodiga framfarten af din faders son.»

Kåre stack rodnande svärdet i skidan, och de äldre varingarne trängde sig omkring honom och skakade hand med honom, spörjande mycket om fränder och hembygd. De helsade honom välkommen, önskande att han måtte trifvas väl och aldrig lemna Miklegård.

Vid dessa ord drog en hastig blekhet öfver Kåres ansigte. Varingarnes högtidshall liksom omtöcknades och försvann för hans ögon. Han tyckte sig vara i stugan vid Engjanes. Eldarne brunno svagt längs golfvvet, ingen rörde sig omkring dem, men han såg, att salen var högtidsprydd och i högsätet satt hans broder Ragnfast, hand i hand med sin brud Solveg. Synen varade blott ett ögonblick, ty från taket bröto lågorna in och kastade ett rödaktigt bländande sken öfver stugan. Allt insveptes strax åter i mörker. Synen var försvunnen. Kåre var åter i Miklegård, skakande hand med sin faders vapenbröder, mottog deras lyckönskningar och fördes af dem till gästabudsbordet.

3.

Nå Kåre lemnade Engjanes, styrde han »Flygande» ut till hafs med sorgsen håg och onda aningar, fullt besluten att segla ut till Miklegård och aldrig mer återvända till sitt fädernesland. Kåre viste på för-

hand, att då Ragnfast bröt sitt ord att fara ut i trenne år, hade äfven förlikningen gått om intet. Han viste, att ofärd skulle följa på löftesbrott, ty brodern var nu fredlös. Hans död kunde icke mer åtalas, och Kåre insåg, att han icke skulle förmå att hämnas sin broders fall tvärt emot lagen, då Mårssönerne till hopa icke mäktat att med lagens bistånd hämnas sin faders mord. Mår var en mäktig man, hans framstående egenskaper och vänsällhet höjde honom öfver andra i häradet; hans krigsbyte och den glans, hans färder i främmande land kastat öfver honom, gjorde honom till den yppersta der. Men nu, då han var död — Kåre insåg det grant — fattades det hans söner både rikedom och anseende för att häfda åt sig samma plats i häradet. De måste fara ut för att vinna gods och ära, och den dom, som afkunnades öfver dem, att fara ut i tre år, var alldeles efter Kåres sinne. Äfven derförutan hade han önskat resa. Ragnfast deremot föredrog att stanna i hemmet, och lefva med Solveg på det fagra Engjanes och — snart finna sin död på dessa älskade stränder.

Kåre styrde öster ut. Han kämpade med en viking och ingick fosterbrödralag med honom, sedan han i striden sänkt hans skepp, och den främmande höfdingen med få qvarlevande af sitt folk, med svärdet i sin hand djerft sprungit om bord på »Flygande», färdig att om icke rädda lifvet, dock sälja det så dyrt som möjligt. Kåre och hans fosterbroder, hvilken var en norrman vid namn Övind, drogo derpå till Gårdarrike och vistades någon tid hos konung Jarislef och hans gemål, den svenska prinsessan Inge-

gerd, der Kåre blef väl mottagen både som drottningens landsman och Mår den hvites ättling. Sedan drogo de den vanliga allfarvägen utför Dnjepr ned till Svarta hafvet och vidare till Konstantinopel.

Då nu fosterbröderne kommit till Miklegård, läto de sätta sig i land och gingo upp i staden. Många under mötte här de nordiske främlingarnes ögon, och de beslöto att stanna der såsom varingar. De gingo åter om bord på sitt skepp och bidade på gynnande vind i tvänne dagar, men på den tredje seglade de för full bör uppåt det Gyllene Hornet, Bosporens i form af ett horn böjda vik, som bildade Miklegårds hamn. Sedan de kastat ankar, gick Kåre upp i staden, uppsökte sin frände varingadrotten och erhöll af honom tillåtelse att ikläda sig varingadrägt och följa honom till den första vakten vid Konstantinos IX:s bår. Efter fullbordad vakt vid det kejsarliga liket, gick han å nyo ned till hamnen för att hemta sina följesmän, och det var med dessa som han återvände till Exkubita, utan att hafva sett flere af varingarne än dem, hvilka för tillfället tjenstgjorde vid vakten kring kejsarens lik.

4.

Nu satt Kåre bänkad med de andra, och hornet gick laget rundt på nordiskt vis. Att börja med erfor Kåre en tryckande känsla af tyngd öfver bröstet, och onda aningar om Ragnfast qualde honom, men så småningom veko alla sorger för det söta mjödet

och det starka berusande vinet, hvilket Kåre i ymnigt mått förtärde, och allt efter som natten skred, blef han munter och högljudd med de andra väringarne.

I väringasalen var mycket glam och ett eller annat horn tömdes till Konstantinos' minne, dock talade männen föga om honom, och det förundrade Kåre, att bland så många berömde män ingen qväd en dråpa till den dödes ära. Som vinet mer och mer steg Kåre åt hufvudet, sporde han slutligen:

»Hvi ljuder ingen dråpa i väringasalen, då säkerligen många fräjdade skalder finnas här inne?»

Ingen svarade på detta tilltal. Männen betraktade tigande hvarandra och hånlogo.

»Qväd du sjelf, om dig lyster!» — ropade slutligen en gammal kämpe. — »Qväd, om du kan!»

Kåre reste sig upp, retad öfver det tvifvel om hans skaldegåfva, hvilket han tyckte sig förnimma i dessa ord, men en tung hand lade sig öfver hans axel och qvarhöll honom på hans plats och en röst sade i hans öra:

»Har icke Mår Hallvardssons unge son lärt att högre skatta sångens gåfva, än att han vill så slösa dermed?»

»Låt honom qväda, du Kolskägg!» — ropade den, som uppmanat Kåre, — »låt honom qväda om, huru ärorikt Konstantin herskade i Miklegård, huru han drack med sina evnuker och till tidsfördrif utgräfde ögonen på en eller annan patricier. Låt honom qväda om det ärofulla sätt, på hvilket han slutligen förskaffade den fagra Zoe en man.»

Kåre satt rodnande och förlägen på sin plats,

och det sakta bifallssorl, som blandadt med skratt utbrast i salen, bevisade, att den gamle hade uttalat hela lagets mening.

»Nå,» — sade varingen, som ännu stod med handen på Kåres skuldra och som den andre kallat Kolskäg, ehuru skägget nu var snöhvitt, — »icke kan ynglingen här veta, hvilken kejsare vi tjenat. Det är snarare skam för så många tappre och gäfve män än för honom.»

Kåre kastade en tacksam blick på gamle Kolskäg och denne fortfor:

»I morgon skola vi gå i »polutasvarf» *) genom alla de gyllene gemaken, och sedan vill jag förtälja för dig, hvad jag lärt i Miklegård under tre och ett halft tiotal af år. — Töm nu ännu en bägare vin! Det är snart tid att gå till hvila, ty dagen, som kommer i morgon, är redan närmare oss, än den dag som var i går.»

Den gamle kämpen räckte Kåre en bägare och gick sedan för att sätta sig på sin plats i högsätet midt emot akoluthen. Snart derefter åtskildes varingarne och en hvar gick till hvila.

5.

Varingarne hade sina sofställen anordnade utefter salens väggar på nordiskt vis, och åt de nykomne anvisades äfven sofplats på samma sätt. Kåre låg

*) Eg. palats-fejning och bestod enligt de nordiska sagorna deri, att, när en kejsare var död, varingarne hade rättighet att gå igenom de kejsarliga skattkamrarna och under denna vandring gripa och behålla hvad de kunde taga med händerna.

länge vaken. De orediga aningar, som aftonens dryckesgille förjagat, återvände ständigt för hans själ, och han somnade först, när morgonrodnadens tidigaste strimmor skimrade öfver Bosporen. Underliga drömmar kringgycklade honom. Än tyckte han sig stå i lyftingen *) på sitt skepp och ila fram öfver hafvet för full bör, men ingen annan lefvande var att se på skeppet, och det föreföll Kåre, som vore han allena i hela verlden, och han ängslades, önskade sig döden. Än tyckte han sig stå vid Glans väna strand vid Elfvornas källa och hans öga spanade öfver sjöns glittrande yta. Då såg han ett skepp komma från Engjanes. I bakstammen satt en jättelik mö; hon kastade trollrunor i luften och qvad. Språket klingade vildt från hennes läppar, och Kåre förstod det ej; men han tyckte sig dock veta, att det var Ragnhild Ragnfasts dotter, som qvad, att nu var förbannelsen, som hon en gång uttalade öfver Engjanesingarnes stolta ätt, uppfylld. Våldsamt hade de alla ljutit döden, innan ännu ålderdomen kommit, och Ulfvamättarn hade blifvit allas bane; och han tyckte sig derefter uppfånga hånande ord om den siste kvarlevande af den stolta släkten, hvilken nu var biltog i främmande land och aldrig mer skulle återvända.

Kåre qved illa i sömnen och vändades svårt. Då stod han helt hastigt åter vid Bosporens strand. »Flygande» låg ankrad i hamnen och Miklegård på sina sju kullar låg i en tjusande rundmålning för hans syn. Då Kåre vände sig om, stod bak om honom en högväxt mö med blå brynja och gyllene hjälm.

*) Bakstammen.

Hon talade till honom och sade: »Hell dig, Kåre! Dig vill jag följa. I tre gånger två tiotal af år skall du njuta mitt följeskap.» — Derpå vaknade han, uppfylld af en känsla af mod och glad tillförsigt till framtiden.

Då Kåre uppslog ögonen, stod den gamle Kolskäggen vid hans läger med ett godmodigt smålöje öfver sitt allvarliga ansigte.

»Goda drömmar?» sporde han.

»Ja, goda, lyckobringande drömmar», — svarade Kåre, ur hvares minne de första drömmarne försvunnit och som nu mera tänkte blott på den sista. — »Jag har sett min ätt följa, och hon tillsade mig sitt följeskap i tre gånger två tiotal af år.»

»Nog gammal lär du då blifva», — svarade den gamle Kolskäggen, — »och lär det nog synas ungdomen en lyckobådande dröm, som lofvar långt lif, änskönt lifvet stundom torde vara tyngre än döden, och det ofta torde kännas lättare under jorden än ofvån på den. — Men gör dig nu i ordning till polutasvarf. Dina följesmän äro redan färdige, och lurarne skola inom kort ljuda.»

6.

Vid hvarje grekisk kejsares död egde hans trogne vāringar en må hända sjelftagen rätt till det, som de med en ordförvridning kallade Poluta-svarf. De vandrade då med sin drott i spetsen genom de kejsrerliga palatsens skattkamarar och förrådsrum och

egde rättighet att som sitt behålla allt hvad under denna vandring kunde falla dem i händerna. Så skulle nu äfven Kåre vandra genom de gyllene gemaken, spanande efter hvad han kunde tillegna sig. Häpnad rådde i hans själ öfver all den prakt han såg, då han efter hvarandra genomgick de kejsarliga palatsens rad, ty de grekiske kejsarne nöjde sig icke med ett enda blott.

På yttre hörnet af den halfö, som kringflytes af Propontis (Marmara-hafvet), Bosporen och dess vik, det Gyllene Hornet, var det kejsarliga residenset beläget. Från kullen, der det låg, sträckte sig terrassformigt ned mot Propontis de mest tjugusande trädgårdar. Det äldsta palatset, byggt af Konstantinos den store efter mönster från det gamla Rom, var länge sedan öfverträffadt. Nästan hvarje efterföljande kejsare hade sökt att genom nya tillbyggnader förhöja och försköna den kejsarliga bostaden, och mången gång därför nedrifvit sin företrädares verk för att öfverglänsa det samma. Men så många åldrars arbeten och skatter hade frambragt en ofantlig och oregelbunden massa. Hvarje särskild byggnad bar stämpeln af sin tids och sin grundläggares smak och praktlystnad. — Olika palats funnos för olika ändamål. Så hette det Dekanneakubita, der kejsaren spisade vid festliga tillfällen och då han endast serverades på guldkärl. — Megaura begagnades vid stora audienser. Den kejsarliga tronen kunde der efter behag genom mekaniska hjälpmedel helt oväntadt lyftas i höjden, så att en audienssökande, som vid sitt första inträde funnit kejsaren sitta på tronen vid en måttlig höjd, kunde, sedan han kastat sig ned mot golfvet

för att visa den vanliga vördnadsbetygelsen och der-
efter åter upplyfte hufvudet, alldeles oförmodadt finna
kejsaren, ofta i annan klädedrägt, högt upplyftad mot
takets. Framför tronen stod äfven ett träd af för-
gylt brons, hvars grenar voro besatta med konst-
gjorda foglar af olika slag, hvilka hvar efter sin art
uppgäfvo olika ljud, och vid tronens fot hvilade
tvenne förgylta lejon, hvilka med mekanisk konst
kunde resa sig, skaka sin man och uppgifva ett doft
rytande — lekverk, som hos främlingen skulle ingifva
häpnad och vördnad för kejsarens majestät. — Ett
annat palats benämndes Porphyra, som både betyder
purpur och porfyr. Dess väggar och golf voro be-
lagda med denna stenart, och det var der, som
kejsarinnorna afbidade tiden för sin nedkomst. Af
sådan orsak kallades också en kejsarlig prins med
en ordlek för porphyrogennätos (purpurboren). I öster-
ländsk stil och fördunklande sjelfva förebilden i Bagdad,
hade kejsar Theophilos också uppfört ett lysande
palats, der ögat på alla håll bländades af guld och
marmor.

Men att uppräknat alla dessa palats, så vidt de
något torra grekiska krönikorna derom lemna under-
rättelse, torde föga löna mödan. Öfver dem alla
såsom ypperst höjde sig det gyllene Triklinon. Det
var i dess vestibul som dagen förut det kejsarliga
liket varit utställt. Den ståtliga försalen var då
sorgsmyckad. Nu hade de svarta förhängena och
mattorna blifvit borttagna, och den förgylta koppar-
dömen hvälfde sig, uppuren af kraftiga kolonner,
öfver de af brokiga marmorarter i fält indelade väg-
garna, som för öfrigt pryddes af mosaikmålningar

på guldgrund, föreställande triumftåg. Nära koppardörrarna voro tvenne gyllene gorgonhufvuden, och rundt omkring stodo bilder i brons, marmor eller elfenben och guld af kejsare och kejsarinnor, som herskat i det östromerska riket.

Det var nu från detta rum som väringarne skyndade att utbreda sig öfver hela palatset, och hit samlades de åter, bärande de kostbara saker, som de tillegnat sig i de glänsande salarne, och härifrån gingo de åter till baka till Exkubita. Kåre ensam skilde sig från de öfrige och tog vägen ned genom trädgårdarne mot stranden af Propontis. I sin hand höll han ett dyrbart, med guld inlagdt spjut, som han tillegnat sig i palatset. Han hade icke heller försummat att fylla pungen i sin gördel med guldmynt, och kring armar och hals bar han gyllene gripar. I tanken på all den prakt, han skådat, gick han föga aktgifvande på sina steg eller på det som omgaf honom. Han tänkte sig till baka i de kejsarliga salarne, och de sväfvade förbi honom i minnet, en för en, med sina pelare af marmor och jaspis, sina med dyrbara tapeter behängda väggar och i guld, silfver, perlemor och mosaik utarbetade hvilobäddar och bord. Aldrig hade den unge barbaren ens drömt om sådana under, sådan prakt, som nyss framstält sig för hans syn, eller om sådana skatter, som Triklinon gömde i sitt sköte. Kåre tänkte på dessa härligheter och en suck arbetade sig fram ur hans bröst, då han besinnade, huru litet af det stora bytet han förmått tillegna sig; ty Kåre var begärlig efter gods likt mången nordbo, och han önskade att

hvarje dag få vandra fram genom de kejsrerliga salarne: han skulle då aldrig lemna Miklegård.

Under dessa tankar hann Kåre Propontis' strand. Luften var mild och klar. De vida platanerna sträckte sina grenar ned emot vattnet, hvars vågor glittrade och hoppade för att nå dem. Hösten var långt framskriden, och plataner och fikonsträd började fälla sina löf, hvilka nu täflade i brokig färgrikedom med sjelfva den guldbroderade kejsarskruden, medan deremot lagrar, oliver och cypresser stolta höjde sina alltid grönskande kronor mot himlen. Ännu skönare om möjligt framstod den asiatiska stranden gent emot, der i fjerran berget Olympos höjde sina snöglänsande toppar. Den unge varingen betraktade först all denna naturens fägring med liknöjda blickar, tänkande blott på gods och guld och de skatter han skådat. Småningom drog den dock hans själ till sig och han kastade sig ned på marken under en platan alldeles vid vattenbrynet. Han lät sina ögon långsamt följa, ömsom de behagfulla krökningarna af den asiatiska stranden, ömsom de otaliga farkoster, hvilka i vexlande former, från de tunga krigsskeppen till de lätta och smidiga kaikerna, med olika fart ilade fram på sin väg genom vattnet. Som han så låg, vaggade de glittrande vågorna in honom vaken i drömmar, men så småningom ändade de i en djup sömn.

7.

Bland de farkoster, som vimlade å Bosporen och sväfvade emellan dess stränder, kryssande in i dess vikar, smygande utefter stranden eller hållande rakt utåt midten för att draga nytta af ström och vind, närmade sig en präktig samling af kaiker, som styrde långs med stranden för att njuta af skuggan under dess träd. På den främsta såg man endast slafvinnor och evnuker, derpå förde båt efter båt kejsarlige embetsmän och patricier med deras hustrur, och slutligen kom den båt, der kejsarinnan Zoe sjelf, halfiggande på guldstickade purpurdynor, tronade i bakstammen.

Hon såg blek ut, hennes ögonlock voro röda och de stora ögonen tycktes öfverdragna med en lätt dimma. Äfven i dag bar hon en svart dräkt och var dessutom insvept i en svart slöja. Hon kom från klosterkyrkan vid Blachernä, der hon bedt för sin faders själ och dit hon skänkt en ofantlig summa penningar för messors hållande. Hon steg långsamt ur båten, afskedade med en vink af handen sitt följe och tog, stödd på en förtrogen evnuks arm, vägen utefter stranden, der en enda slafvinna följde henne på afstånd.

Kejsarinnan vandrade med långsamma steg och sänkt hufvud. Hon talade icke, och äfven evnuken teg vördnadsfullt. Hastigt stannade Zoe.

»Min gode Ergodotes,» — sade hon, vänd till evnuken, — »hvad kunna vi väl vidare göra för vår faders själ?»

»Höga Augusta,» — svarade henne evnuken, —

»edert majestät och eder höge gemåls hafva redan utgifvit omätliga summor till den heliga kyrkan, dock, om jag får tala och lefva», — Zoe gjorde ett bifallande tecken och han fortfor, — »synes det mig, som hade edra majestät — måtte den helige Michael bevara min tunga, då jag uttalar ordet — förgätit den heliga Euphemias kloster.»

Zoe gjorde sin hand lös från evnukens arm och sprang med liflighet ett par steg till baka, med blicken skarpt fäst på hans ansigte.

»Hvad vill du säga dermed?» frågade hon häftigt.

»Måtte Gud göra edra dagar långa och ärorika, höga Zoe!» svarade Ergodotes. — »Hvad skulle jag vilja säga dermed annat, än att den heliga Euphemias kloster är det enda i Öst-Rom, ifrån hvilket inga böner uppstiga för eder fader, den store Konstantins själ.»

Kejsarinnan lade åter sin hand på evnukens arm och gick tigande några steg framåt. Derpå stannade hon åter, slog upp sina glänsande svarta ögon mot Ergodotes, drog tillbaka handen och sade:

»Det var en smärtsam påminnelse du gjorde mig, Ergodotes, och du gjorde det icke utan skäl, ty du är en klok man.»

Evnuken lade armarne öfver bröstet, bugade sig och sade:

»Eder vishet, höga Augusta, som så långt öfvergår alla edra tjenares, har redan genomträngt hvad jag ville säga eder.»

»Nej», — svarade Zoe, och hennes fot rörde sig otåligt fram och åter under den långa, släpande klädningen.

Ergodotes kastade sig för hennes fötter, tryckte sin panna mot fällen af hennes klädning och hviskade:

»Om jag får tala och likväl lefva, så ville din tjenare blott säga, att det torde vara bättre, att edert majestät erinrar sig den heliga Euphemias kloster, än att eder höge gemål gör det.»

»Stig upp!» — sade Zoe otåligt. — »Du är en klok man och jag vill öfverväga dina ord. — Men låt oss nu gå vidare!»

Evnuken lydde, och de vandrade vidare framåt utefter stranden utan att vexla ett ord. Hastigt uppgaf kejsarinnan ett dämpadt utrop och stannade framför den sofvande Kåre.

Evnuken störtade fram och drog sin breda skarp-slipade dolk.

»Han skall dö!» — ropade han, — »den unge barbaren, som skrämde min herskarinna.»

Zoe lade sin hand på hans arm.

»Nej,» — sade hon lifligt, — »nej! — Vid den helige Michael, han är skön, den unge barbaren. — Låt honom sofva och drömma! Kanske drömmer han om sitt hemland», återtog hon, efter att en stund hafva tyst betraktat honom. — »Han ler i drömmen, — kanske sluter han sin unga brud i famnen. — Ack, desse barbarer äro trogne, som de äro tappre. Väl den, som en gång vunnit deras tillgifvenhet!»

Zoe stod ännu en stund qvar och betraktade Kåre, som låg sofvande på marken. Derpå fattade hon evnukens arm och aflägsnade sig långsamt, ofta seende sig om efter den slumrande ynglingen.

8.

Det dröjde icke länge, innan åter en kaik när-
made sig trädgårdens strand. Undvikande den
vanliga landningsplatsen, lade den till vid stranden helt
nära det ställe, der Kåre låg. I denna båt sutto
blott tvenne personer. Den som satt i bakstammen
reste sig och såg sig försigtigt omkring åt alla sidor.

»Nu kan du ro hem igen, Michael», — sade han
i öfverlägsen ton, men med en egendomligt mjuk och
nästan qvinlig röst, till den yngre mannen, som förde
årorna. — »För denna gången är det för sent.»

Den yngre utstötte ett harmfult utrop.

»Ja», — fortfor den äldre, i det han omsorgsfullt
drog till sammans sin vida svartbruna kappa omkring
sig för att dölja den dräkt, som han bar inunder
och hvilken utvisade honom såsom en af palatsets
evnuker, — »jag säger blott: För denna gången,
Michael, — och noga eftertänkt torde ett uppskof
icke skada. Zoe torde ännu vara för mycket upp-
tagen af sin glädje öfver gemålen och sin sorg öfver
fadern, och — akta blott din hy, min broder, och
låt oss bida vår tid.»

»Du vet, Ioannes», — svarade honom den till-
talade, — att mitt tillhåll är mig outhärdligt, och
att jag så lifligt åtrår att få komma till hofvet.»

»En dåre den, som icke förmår att betvinga sin
åtrå efter det, som kanske blott torde vara en glitt-
rande tomhet,» — svarade evnuken, i det han steg
ur båten och ville gå sin väg, men den yngre följde
honom och stod med ett språng på fasta marken,

stötande med foten till kaiken, som af vågen fördes ut åt Bosporen.

Ioannes uppgaf ett rop, men den unge mannen blickade likgiltigt efter den bortglidande båten och stod stolt och med beslutsam min framför sin förvånade broder.

»Mitt beslut är fattadt», — sade han, — »Augusta skall se mig.»

»Dåre!» — mumlade Ioannes, i det han med ett medlidsamt småleende betraktade den sköne, framför honom stående ynglingen. — »Icke kan du tränga dig in i det kejsrerliga palatset och tvinga Zoe att taga dig i sin tjenst. Planen var ju den, att hennes höga blickar tillfälligtvis skulle falla på min sköne broder och att hon skulle taga dig i tjenst, icke emedan jag är hennes höge gemåls favorit-evnuk, utan i trots deraf. Hade du ej stannat för att tala med den vackra blomsterflickan, hade vi hunnit till kyrkan, innan Zoe lemnat den. Du hade då kunnat stå i hennes väg utan uppseende; och må hända hade du väckt hennes uppmärksamhet, — må hända icke. Hade du också icke som en veklig stackare följt stranden, utan satt ut åt Bosporen, hade vi kunnat hinna i en rask vändning kringgå de kejsrerliga båtarna och lägga till här före dem. Men du ville njuta af strandens skugga» —

»Vid Hades' alla demoner!» — mumlade Michael, — »jag måste se Augusta.»

»Gå in i palatset då!» — svarade Ioannes, och ett elakt löje gled ett ögonblick öfver hans ansigte. »Träng dig igenom vaktposter, väringar och evnuker in i kejsarinnans rum och låt till lön för din hjeltedat

palatsets slafvar sönderpiska dig eller gräfva ut dina ögon. Jag erkänner dig i detta fall icke som broder.»

Ynglingens kinder bleknade vid dessa ord, men han sökte dock bibehålla sin trotsiga hållning; Ioannes genomskådade likväl hans sinnesrörelse och fortfor:

»Du är dock en obetänksam yngling, — aldrig vill du lyda deras råd, som äro klokare än du. För hvilken fara utsätter du oss icke genom att tränga dig in i dessa trädgårdar, som endast äro tillgängliga för det kejsarliga hofvet. Tror du kanske, att den höga Zoe skulle finna ditt ansigte mera tilldragande, om det saknade dessa två strålande glober», — han vidrörde Michaels båda ögon med sina fingrar, — »eller att ditt lockiga hufvud skulle taga sig väl ut på kejsarinnans bord, sedan skarprättaren först afskurit det.»

»Broder Ioannes!» — utropade ynglingen synbarligen förskräckt. — »Ack, jag vill fly härifrån.»

»Fly då!» — svarade Ioannes i iskall ton och visade med fingret på kaiken, som nu vaggade långt ute på Bosporen.

»Ack!» — utropade Michael och slet sig förtviflad i håret, — »ack, jag når den ju icke.»

Han sprang förvirrad fram och åter på stranden. Som han så lopp, kom han hastigt fram till Kåre och blef honom ej varse, förrän han tumlade öfver hans i gräset utsträckta kropp. Varingen vaknade genast och reste sig upp.

Michael gjorde ett hopp och skrek högt af förskräckelse. Kåre stod framför honom, iklädd de fruktade varingarnes drägt, och Michael tviflade icke

ett ögonblick, att han ju vore utsänd för att beröfva honom lif eller ögon.

Ioannes deremot förlorade icke så lätt sin sjelfbeherskning, utan började på den blandning af grekiska och gotiska, hvarmed man brukade tilltala varingarne, att ifrigt bedja Kåre att rädda båten, som nu flöt med strömmen.

Kåre förstod blott med svårighet hvad han sade och hade föga lust att kasta sig i det salta vattnet med sin nya drägt och sina gyllene smycken. Han stod alltså orörlig, under det att Ioannes och Michael med stigande ifver bådo honom att till dem återföra båten.

»Ack, den yxbärande barbaren förstår oss icke!» — sade Ioannes föraktligt på grekiska till sin broder. Derpå började han åter att dels med åtbörder, dels med ord bedja honom om den tjenst, de åstundade af honom.

Troligen skulle Kåre lika litet nu som första gången velat hörsamma deras begäran, om ej i detta ögonblick af en händelse akoluthen sjelf kommit tillstädes och på nordisk tunga tillsagt sin unge frände att fullgöra hvad de begärde. Kåre kastade då sitt spjut och sina gyllene smycken på marken, störtade sig hastigt i vattnet och uppnådde båten. Han svingade sig snabbt och lätt upp uti den och återförde den till stranden, der hans frände akoluthen gjorde honom ett tecken att tåga, för att i hans ställe besvara de tacksägelse, hvilka evnuken och dennes broder stälde till Kåre. Michael steg nu i båten och Ioannes skyndade till palatset, efter att hafva utbytt ännu en tacksägelse och en helsning med varingarnes höfding.

Akoluthen deremot gaf Kåre ett tecken att följa sig och tog vägen åt Exkubita. Då de hunnit utom hörhåll för Ioannes, sade han:

»Vid alla våra gamla gudar, unge frände, tag dig i akt för dessa hofvets missfoster. De äro de mäktigaste män i Miklegård.»

Kåre log och slog med ena handen på sitt svärd, som hängde vid hans sida, under det att hans andra hand skakade det guldinlagda spjutet och den tunga stridsyxan.

»Båtar föga, frände,» — svarade väringadrotten och tänkte vidare utveckla sina skäl, men han teg hastigt och visade med handen på ett stort spindelnät, som hängde emellan qvistarne på ett oleanderträd. Kåre följde hans blick.

En stor skalbagge i skimrande färger kom surrande fram genom luften och fastnade i nätet. Han var stor och stark, och nätet sönderslets på flera ställen, men spindeln ilade dit, spenslig och svag, och med outtröttligt tålamod skyndade han att ständigt spinna nya trådar och snärja den olycklige, som slutligen var fånglad på alla sidor och för hvilken ingenting annat återstod än att dö.

»Se», — sade akoluthen, — »spindeln är en evnuk, skalbaggen en kämpe. Han blir fångad genom små, små trådar; men de äro så många, att de icke kunna slitas, och så fina, att de icke märkas. Och nu, unge frände, tag dig till vara för dem, de hafva vållat mer än en tapper mans bane. Och främst af allt: om du tilltalas, så må du låtsas, som du icke förstode deras språk. — Red dig nu till att i eftermiddag stå vakt vid palatsets kyrka, och far väl!»

9.

Det var eftermiddag. Kåre stod med spjutyxan på axeln helt nära den öfverbygda pelargång, som ifrån Triklinon förde till en af de fem kyrkor, som voro sammanbygda med det kejsrerliga palatset, och hvilken företrädesvis kallades palatsets kyrka, när den var den ansenligaste af dessa för den kejsrerliga andakten allena uppförda tempel. En kort stund hade knappast förflutit, förr än hela hofvet, barfota och med vaxljus i händer, vandrade af till kyrkan.

Hvad Zoe syntes den unge väringen skön i den grofva svarta drägten, med det rika håret konstlöst hängande ned öfver de blottade axlarna, hvilkas bländande perlemorglans ännu mer förhöjdes af den mörka drägten! Huru andaktsfullt voro icke hennes ögon sänkta mot marken! Och de små fötterna trådde jorden, som dock var belagd med kostbara täcken, liksom fruktade de att skada sig på den mjuka sammetsmattan. Det var liksom de ville säga vid hvarje steg: Vi äro icke vana att gå utan den perlstickade purpurbeklädnaden. — Men hvad dotterskärleken är mäktig!

Kåre tog, då han fick se den sköna kejsarinnan, yxan i handen, såsom det var väringarne föreskrifvet, och han gjorde det med den tanken, att han skulle vilja våga lifvet, med ännu gladare mod än vanligt, i strid för denna väna herskarinna.

Zoe gick så tätt förbi honom, att hennes klädning vidrörde hans fot, men hon lyfte icke ögonen, utan fingrade med ena handen sitt radband och rörde läpparne. Kåres blick följde henne, tills hon försvann

inom kyrkans heliga murar, vid hvars port hofstaten afskedades. Zoe inträdde med några få förtrogna. Hon skulle tillbringa natten i bön för sin afidne fader.

En kort stund derefter aflöstes vakten, och Kåre gick åter till Exkubita. Då han inträdde der, hördes han utbrista:

»Skönare qvinna har väl aldrig skådat solen!»

»Hvi säger du så och hvem vill du utmärka dermed, unge stallbroder?» sporde den gamle Kolskäggs och vände sig till Kåre med ett godmodigt leende.

»Hvem skulle jag väl mena om ej Zoe?» blef svaret.

»Så-å», — återtog Kolskäggs, och hans leende blef mera bistert än förut.

»Eller känner du någon, som kan mäta sig med henne?» — ropade Kåre lifligt. — »Då jag såg henne, erfor jag en önskan att få strida och dö för henne. Och — jag säger det med skam — jag tänkte ett ögonblick, då jag såg henne så fager gå der med ett radband i hand: Jag skulle gerna öfvergifva mina fäders gamle gudar och hylla hennes.»

Kolskäggs ansigte antog ett strängt uttryck. — »Väl vore för dig», sade han med en nyomvänds ifver, — »om du antoge den sanna tron, men föga lär det väl båta dig, om du tillbeder hvite Krist och alla helgon för en qvinnas skull, vore hon än fager som Zoe och lättfärdig som hon. Om din tro lär för öfrigt kejsarinnan föga bekymra sig, och den förutan torde hon väl kasta sina blickar på dig. Du är en fager ung man — kanske vore du ej den förste, som Zoe skänker sin gunst, — kanske torde du icke heller blifva den siste.»

»Åt hvem har hon då skänkt sin gunst?» — frågade Kåre ifrigt.

»Tror du», svarade Kolskäggen torrt, — »att jag kan tälja dem alla, som man sagt njutit hennes gunst. Låtom oss antaga, att kejsar Romanos är den ende för närvarande, och hvad som varit bekymre oss icke.»

»Kejsaren är ock en vän man,» — sade Kåre, något förvånad öfver den ton, hvarmed Kolskäggen talade.

»Det fann äfven Zoe, då han stod vid altaret i Herrans hus och svor sin trohet åt sin brud, den unga Helena, och hon beslöt att göra honom till sin egendom.»

Kåre svarade ingenting, betraktade blott tyst Kolskäggen och gjorde honom ett tecken att fortfara.

»Zoe kom hem från brölloppet, sjuk af åtrå efter brudgummen. Hon tillkallade munken Simeon, och, innan fyra dagar förlidit, var Romanos Argyros Zoes make.»

»Och Helena?» — sporde Kåre.

»Gick i kloster frivilligt», — svarade Kolskäggen.

»Men huru kunde så ske?» frågade Kåre.

»Mycket sker i Miklegård», — svarade den gamle väringen, åter med ett bistert löje. — »Zoes tillkallade rådgifvare intalade den gamle Konstantin, att ingen lämpligare efterträdare finnes än hans frände Romanos, och denne efterskickades och honom erbjöds Zoes hand och kejsardiademmet, eller — om han hellre så önskade — blindhet och evigt fängelse. Romanos tvekade, men Ioannes, Romanos' favoritevnuk, skyndade att underrätta Helena om det val, som var hennes make förelagdt, och hon ilade att i den heliga

Euphemias kloster nedlägga håret och helga sitt lif åt Gud. Zoes önskan blef uppfylld, Romanos är hennes make. Tre dagar derefter dog Konstantin.»

10.

Kåre stod ännu bestört öfver det, som Kolskäggs hade meddelat honom, då hans fosterbroder Övind slog honom på axeln och sporde:

»Hvad synes dig om Miklegård, fosterbroder?»

Kåre blef honom svaret skyldig.

»Kom», — återtog Övind, — »låtom oss hissa vårt segel och styra mot Norden eller, om du hellre så önskar, låtom oss fara i viking. Här vill jag icke dväljas. Svaghet och feghet, list och lättfärdighet bo här samman under kejsarens purpur. Jag skulle känna mig förnedrad, om jag töfvade här längre.»

Kåre räckte honom båda händerna och svarade:

»Väl — fosterbroder — far — tag som din egendom halfparten af »Flygande» och må du vara lyckosam! Mitt öde har fäst mig här. Hem kan jag icke återvända.»

Zoes skönhet föresväfvade honom, då han afgaf svaret, och Kolskäggs ord genljödo i hans öra: »Hon torde nog kasta sina ögon på dig, — du är en fager ung man.»

Övind betraktade honom sorgset.

»Kåre», sade han med vekare röst än vanligt, — »vi hafva blandat blod samman. Låtom oss icke skiljas! Följ mig hemåt!»

»Hem kan jag aldrig återvända,» — svarade Kåre, »du vet det. Der skulle jag ej kunna lefva med heder; här vill jag blifva. Hvad mer, om list och svek herska, då jag ej beblandar mig dermed? Och tjenade då ingen gäf man en herskare, som egde fel? Då, broder, finge hvarje konung vara otjenad af tappra män.»

Övind mumlade något om furstetjenst och att han ingen ville tjena, som ej vore tapper som Rolf Krake i Danmark eller sveakonungen Erik Segersäll. Men Kåre började förtälja för sin fosterbroder, att äfven Rolf Krake öfvade svek mot sin moders man, och att Erik Segersäll bedrog sin broders son på hans fädernearf.

»Om det så icke finnes en konung utan fläck, då vill jag vara min egen herre, och lära då våra vägar skiljas, ty här kan jag icke blifva.»

Han kastade ifrån sig sin väringarustning, räckte Kåre handen och gick.

Kåre stod och såg efter honom. Underliga tankar rörde sig i hans själ. Det föreföll honom ett ögonblick, som borde han skynda efter fosterbrodern och fara från Miklegård, men — så tänkte han på Zoe och stod tvekande kvar.

Då nådde honom från det inre af Exkubita samtalande röster.

»Vän Mauros», — sade den ene, och Kåre igenkände evnuken Ioannes' veka välljudande stämma, — »jag kommer på vår allernådigste kejsares vägnar för att befalla dig utvälja en af dina väringar, på hvars trohet och tystlåtenhet du kan fullt lita» —

»På alle mine mäns trohet och tapperhet kan jag trygt lita», — svarade akoluthens stämma.

»Väl, vän Mauros,» — återtog Ioannes. — »Välj dock en af de pålitligaste och en som nyss kommit till Rom.»

»Ja väl», — blef svaret, — »en som ej hunnit gå i lära hos er, greker. Var lugn, på oss nordmän bita föga edra lärdomar.»

»Visserligen, akoluth,» — svarade Ioannes. — »I barbarer blifven er alltid like. Men nu till vår strålande kejsares bud. Akoluth, välj en trogen och pålitlig väring, som nyss kommit hit, för att åtfölja kejsaren till en kyrka, der han tänker förrätta sin andakt. Förstår du, det är icke behöfligt, att han fattar bönernas ord — — Vår herre och kejsare vill vara ostörd i sin andakt — — Det rinner mig något i sinnet — — den der unge mannen, som först i morgse sof under platanens skugga och som, så snart han förstod, hvarom fråga var, med så mycken skicklighet sam efter den bortflutna båten» —

»Hm, min unge frände Kåre», — svarade akoluthen Mår Hallvardsson, — »han är nu på vakt och» —

Kåre erfor en liflig känsla af förtrytelse, då han sålunda märkte att hans frände ville hindra honom från att medfölja kejsaren, och han beslöt att låta Ioannes se, att han fans i Exkubita. Han smög sig tyst ifrån det ställe, der han befann sig, gick några steg utåt väringarnes lekplan och återvände derpå, gnolande på en kämpavisa, och inträdde just som Mår förklarade, att han icke kunde påminna sig, i hvilken af palatsets salar eller gångar hans unge frände stod på vakt.

Ioannes utstötte ett utrop af glad öfverraskning, då han fick se Kåre, och utan att göra den minsta hänsyftning på, att akoluthen velat föra honom bakom ljuset, sporde han blott, om denne nu tilläte, att den unge varingen följde honom, och Mår jakade härtill, rodnande af harm.

Ioannes bad Mår anmoda sin unge frände att väl väpna sig och följa honom. Akoluthen begagnade sig af detta tillfälle för att dessutom säga:

»Tag dig i akt, frände, och mins: Du förstår icke deras språk.»

Kåre nickade blott bifallande och följde derpå Ioannes genom palatsets gångar och vestibuler till den sträcka af rum, som beboddes af kejsaren. Flere gånger tilltalade Ioannes honom, än med försäkringar om sin tacksamhet för den tjenst, Kåre gjort honom, än med uppmaningar att vara trogen emot kejsaren, som nu förtrodde sig till honom, och än med löften, om en ansenlig gåfva, om blott Kåre ville säga honom hvad han önskade.

Kåre, trogen sin frändes råd, svarade blott på nordisk tunga, att han icke förstode, och skakade sitt hufvud. Ioannes log belåtet hvarje gång, han ej lyckades aflocka varingen något svar och fortsatte vägen. Slutligen kommo de till den stora kopparvestibulen, genomgingo den och inträdde sedan i ett rum, der Ioannes gjorde ett tecken åt Kåre att blifva stående, hvarpå han försvann genom en dörr.

11.

Hänge hade ej Kåre väntat, förrän Ioannes återvände med en man, insvept i en kappa. Det var kejsaren.

»Mest lysande herre och kejsare», — sade evnuken, — »här är väringen.»

Kejsaren böjde blott på hufvudet.

»Tillåter ej edert majestät, att äfven den ödmjukaste och tillgifnaste af edra tjenare måtte få följa eder», — fortsatte Ioannes i smekande tonfall.

Kejsaren skakade sitt hufvud.

»Faror kunna hota eder, allra mest dyrkansvärde herre», — fortfor evnuken, — »och barbaren, som icke förstår annat än sitt språk, hvilket — värdigas förlåta, stormäktigste herre, att jag inför eder uttalar ordet — mera spottas än talas, torde icke veta att rätt vaka öfver eder säkerhet.»

Kåre undertryckte med möda sin harm, då han hörde sitt modersmål smädas och hans vaksamhet sättas i tvifvel, men kejsaren svarade leende:

»Min gode Ioannes, haf tack för din trohet och tillgifvenhet, men jag förlitar mig trygt på väringen. Ingen fara hotar mig dess utom, och du torde vara vida mer behöflig i palatset för att besvara de frågor, som möjligen kunna ställas till dig.»

»Och om frågor komma att framställas, store herskare,» — sporde evnuken, — »huru befaller edert majestät, att jag då skall svara?»

»Kejsaren gör sin bikt i den heliga Sofiakyrkan hos archidiakonen Demetrios,» — svarade Romanos, »och nu far väl».

Kejsaren vinkade åt varingen och tog vägen till den pelargång, hvarigenom palatset sammanhängde med Sofiakyrkan, och Kåre följde honom.

Dagen sänkte sig, och skuggan af den gyllene milpelaren med sina bilder kastades långt ut på den öppna platsen emellan Triklinon och Hagia Sofia. Himlen var dunkelröd och månen stod blek i öster. Kåre tänkte på sin skilsmessa från fosterbrodern Övind, och han öfvervägde, huru vida icke han sjelf äfven började att vara falsk och sveksam. Hade han icke i dag falskeligen föregifvit, att han ej förstod grekiska? Och stod han icke just nu i begrepp att, kanske i skydd af sin förmenta obekantskap med språket, få vara vitne till någon hemlighet? Kåre önskade nu, att han aldrig hade visat sig för Ioannes. Denna känsla blef allt mer och mer liflig, ty det förekom honom, som om han, i det han förnekade grekiska språket, äfven dermed förnekade den, af hvars ljufva läppar han mottog den första undervisningen i detta mjuka, välklingande språk. Hans tanke flög tillbaka till hans första vikingatåg. Hans fader hade på det undersköna Lesbos gästade en vän, som fördom varit honom kär, då han sjelf befann sig som varingahöfding i Miklegård och Charadotes var alligator eller befälhafvare öfver de liftrupper, som bestredo den yttre vakthållningen vid det kejsarliga palatset. Hans dotter var det, som då under vinkans hvalf lärde honom att uttala de första orden på det främmande språket. Kåre mindes henne väl, den sköna, ljufva flickan. Han hade sedan återsett henne under det första af de år, som han for i viking med sin broder Ragnfast; men då han kom för

att innan sin bortsegling ur Greklands haf säga henne farväl och spörja, om hon icke ville följa honom som brud hem till Norden, var hon försvunnen. Hyddan, der hennes i onåd fallne fader skylde sin fattigdom, var borta, och intet spår efter fader och dotter kunde upptäckas, men Kåre skulle aldrig glömma henne. Huru skär och ljuf trädde icke nu hennes bild fram för hans minne, fördunklande alla andra och lysande med en glans, som kom sjelfva Zoes skönhet att blekna.

12.

Kejsaren inträdde nu i Sofiakyrkan. Kåre hann blott att kasta en undrande blick på den väldiga kupolen och upp till det af helgade vaxljus upplysta koret; ty kyrkan var blott föga upplyst, och kejsaren tog med snabba steg sin väg tvärt öfver kyrkans skepp och inträdde i archidiakonen Demetrios' cell. Här stannade han, lät kappan falla och insvepte sig i en munkdrägt. Han gjorde ett tecken åt Kåre att följa hans föredöme och visade på en annan kåpa, som hängde på väggen.

»Höge kejsare», — sade Kåre, i det han tog kåpan i handen, — »jag vill icke bedraga dig. Ditt språk är mig icke obekant; men jag svär dig vid alla helige gudar, att om du ville skänka mig ditt förtroende — kejsare, du aldrig skulle ångra det».

Romanos tog förvånad ett steg till baka.

»Kunna äfven barbarer hyckla», — sade han mera

för sig sjelf än till Kåre, — »till hvem skola vi då sätta lit?»

»Till mig kan du fästa din lit, herre», — sade Kåre bedjande.

»Hycklade du icke?» — vidblef kejsaren. — »Ville du icke stjäla min hemlighet?»

Hade jag velat stjäla din hemlighet, kejsare, icke hade jag då uppenbarat, att jag kände ditt språk,» — sade Kåre med stolthet. — »Hade jag velat hyckla för dig, hade jag väl följt dig tigande; men jag vill ingen svika, som fäster lit till mig, och må du sätta mig på prof».

»Välan!» — sade Romanos. — »Jag har ej annat val. Jag förlitar mig på dig. Må du vara trogen!»

Romanos talade med en så sorgsen ton, att den trängde till Kåres hjerta, och inom sig svor han en ed att alltid vara kejsarens vän; men högt sade han blott:

»Haf tack, herre! Jag glömmet det aldrig».

Derpå kastade han munkkåpan öfver sig och lemnade med kejsaren Hagia Sofia genom en annan port än den, genom hvilken de inkommit. De fördjupade sig nu i en irrgång af smutsiga och krokiga gator.

Då de så vandrat en stund, kommo de till en fontän, der kvinnor hemtade vatten. Hvilken skön gestalt hon hade, hon som nu lutade sig framåt och lät vattenstrålen falla i ett kärl, måladt i brokiga färger, hvarefter hon upplyfte kärlet på sitt hufvud. Månens fulla ljus föll öfver henne, i det hon vände sig om och satte kärlet på sitt hufvud och derefter med hastiga steg försvann i en mörk gränd. Kåre hade nära uppgifvit ett rop. Det var Hermione.

Kåre hade aldrig föreställt sig, att en så enkel pligt, som den att följa sin kejsare genom Miklegårds gator, kunde kännas så tung. Dock, hvad skulle han icke velat gifva för att få följa henne eller blott få tilltala henne och spörja om hennes hemvist! Båda delarne voro honom nu förmenade. Han måste följa kejsaren, som med skyndsamma steg lemnade fontänen vid dess lilla öppna plats och åter fördjupade sig bland Konstantinopels trånga och krokiga gator.

Slutligen voro de framme vid en ansenlig slottslik byggnad, framför hvilken var en öppen plats. Här stannade Romanos ett ögonblick, men fortsatte snart åter sin väg, följande tätt efter den höga byggnadens murar och slutligen vikande af i en smal öppning emellan två höga byggnader. Här sköt kejsaren upp en dörr och inträdde i den heliga Euphemias kyrka, följd af varingen.

13.

Kyrkan var liten, men bygd med mycken prakt. Den var till formen åttkantig och i tvenne våningar genom en dubbelställning af kolonner, med för båda våningarna gemensamt kor. Kyrkans midt upptogs af den heliga Euphemias graf, och rundt omkring denna flämtade en strålande krets af silfverlampor. Kejsaren gick fram, knäböjde vid grafven och syntes försjunken i bön. Längre hade han ej legat så, då en smärt qvinlig gestalt närmade sig. Hon var hvitklädd, men bar en svart slöja kastad

öfver sig och höll i handen ett kärl med olja, hvar med hon närde lamporna vid grafven.

»Helena!» — hviskade kejsaren.

Den smärta gestalten stannade och tycktes lyssna.

»Helena, min maka!» ljöd det åter.

Den unga nunnan sammanknäpte sina händer, lyfte sina ögon mot höjden och utbrast:

»Heliga guds moder, heliga Euphemia, skydda mig! Värj mig emot mina egna syndiga tankar! Lär mig att fästa min själ blott vid dig och glömma honom, som jag förr kallat min brudgum och hvars röst jag nyss tyckte mig förnimma till och med i helgedomen!»

»Nej, nej, Helena, bed icke derom, att du må glömma mig!» — afbröt Romanos, i det han reste sig upp och med det samma trädde fram inom den krets, som upplystes af lampornas sken. Han öppnade sina armar och väntade, att Helena skulle kasta sig i hans famn, men hon vek till baka och föll ned på sitt ansigte, egnande honom den hyllning, som grekerne hembära sin kejsare.

»O Helena,» — utbrast Romanos och lyfte henne upp från marmorgolfvet, — »är det så du helsar din make?»

»Det är ej mera min make, det är min herre och kejsare», — svarade hon och sökte lösgöra sig ur hans armar; men vid den rörelse, hon gjorde, gled slöjan till baka och visade ett blekt ansigte, hvars största skönhet bestod i de klara blå ögonen och det uttryck af renhet och barnaoskuld, som hvilade öfver de veka, obestämda dragen.

»Väl mig», — sade Romanos och vidrörde hen-

nes panna med sina läppar, — »att jag åter ser detta anletes ljufva vår! O, var god emot mig! Låt slöjan falla! Låt mig se dina långa, gyllene lockar!»

Helena log svårmodigt och sköt med en hastig rörelse slöjan från pannan. Den föll och visade ett kalt hufvud.

Romanos utstötte ett sakta qvidande.

»Mina lockar hafva fallit för saxen i abbedissans hand», — sade Helena med en röst, som hon fåfängt bemödade sig om att göra lugn och stadig, — »Med dem offrade jag hvarje tanke på världen och dess otillåtna fröjder. Jag är nu mera icke Helena, Romanos' brud; jag är syster Anna, nunna i den heliga Euphemias kloster».

»Men för mig är du dock alltid min maka, Helena», — utbrast Romanos lidelsefullt.

»Du är kejsare och Zoe Augusta är din maka», svarade Helena, i det att en snyftning våldsamt banade sig väg från hennes bröst.

»O Helena, nämn henne icke!» — utropade Romanos häftigt. — »Låt icke hennes namn besudla dina rena läppar! Hon är skulden till allt».

»O Romanos, hvad under, att hon älskade dig», — svarade Helena, — »och att hon ville gifva dig kejsarkronan som gåfva med sin hand? Var det att klandra? Hvilken qvinna skulle icke älska dig!» — utbrast hon liksom mot sin vilja, men tystnade hastigt.

»Du gör det icke, Helena», — sade Romanos bittert. — »Du förnekar och afsvärjer mig, och det är blott få dagar sedan, du stod vid altaret och svor mig trohet».

»Heliga Euphemia, förlåt honom! han smädar»,
— hviskade hon under tårar.

»Du skänkte bort mig åt Zoe, som man kastar
bort en utsliten klädnad åt en tiggare, utan att ens
förunna den en blick. Jag ville hellre mista mina
ögons ljus, men du» —

»Hur orätt du gör mig», — hviskade Helena
åter, vridande sina händer.

»Du föredrager att återvända till klostrets slutna
hägn framför att lefva tillsammans med din make,
— du älskar mig icke längre — eller kanske älskade
du mig aldrig».

»Heliga guds moder, älskade jag dig icke?» —
qvad Helena i förtviflan. — »Var det då icke för att
rädda dig från ett grufligt öde, snarare än att till-
försäkra dig kejsarkronan, som jag nedlade mitt löfte
med mina lockar på altaret och egnade mitt lif åt
enslighet och tillbedjan? Egde jag rätt, då jag älskade
dig, då jag inför altaret svurit att ära och lyda dig
som min herre, — egde jag rätt att ställa mig emel-
lan dig och den strålande stemman? Hvilken man
skulle icke föredraga den framför en qvinna? Och du
förebrår mig, — och därför, att jag offrat mig sjelf
för dig, säger du, jag älskade dig icke!»

Helena sjönk ned vid grafven och grät bittert.

Romanos upplyfte henne åter och drog henne
intill sig, öfverhöljande med kyssar hennes händer, i
hvilka hon dolde sitt hufvud.

»Skulle stemman vara mig kärare än du?» —
hviskade han. — »Huru kunde min Helena förmoda,
att jag emot glans och prakt skulle vilja utbyta min
ljufva, blyga flicka, som uppväxt i helgedomen, långt

skild från världens svek och fåfänglighet, och som gafs mig derifrån skärare än en äkta perla, heligare än en helgonbild af guld?»

»O Romanos, du hädar», — sade Helena, lösgörande sig ur hans famn och svepande slöjan omkring sig. — »Det är icke glansen du skall älska framför Helena, det är makten».

Romanos drog sig ett steg till baka och betraktade henne förvånad.

»Du har rätt», sade han. — »Du är dock icke så uteslutande vänd från denna världen, som jag trodde. Kejsaren är mäktig, han har makt att låta föra Zoe till ett kloster och hemta Helena derifrån för att dela hans tron».

Helena vände sig bort och gjorde en afvärjande rörelse.

»Der vi ömsesidigt skulle förakta hvarandra, därför att vi svikit våra pligter», — sade hon. — »Nej, Romanos, Zoe är du skyldig trohet; hon är din maka, Helena är död för världen. Men hör mig dock, då jag ännu en gång talar till dig ur min graf. Då jag under min barndoms dagar satt i klostercellen, läste jag mycket, icke endast om dem, som dött för den heliga kyrkans sak; jag läste äfven om de forne hjeltar, som offrat allt för fosterlandet. Och jag kastade mina ögon omkring i Rom. Hvar fans den man, som kunde med stark hand resa det sjunkande kejsarväldet? Basileios var nog en kraftig man, men hans hand var besudlad med brott, och hela sin mannaålder egnade han ömsevis åt grymma krig och botöfningar för att försona dem, och jag såg, att gud hade förkastat honom. Och Konstantinos? —

På honom var icke att tänka. Rena händer och en ren vilja fordrar Herren af dem, han skall utkora, och jag böjde mina knän och bad om en herskare efter Guds sinne. Då kom hans kallelse till dig, Romanos. Skulle jag ställa mig emellan dig och tronen? Skulle du ega rätt att älska Helena mer än makten — makten att göra det goda — makten att resa det grekiska riket — makten att hela fosterlandets, liksom den enskildes sår? Icke sant, denna makt är väl värd, att man för den uppoffrar en kvinna?»

»Svärmerska!» — hviskade Romanos och slöt henne åter i sin famn. — »Ingenting i verlden har nog värde att för mig uppväga din förlust; ty jag älskar dig.»

»Äfven jag älskar dig», — hviskade Helena, — »men jag är kvinna — min kärlek gifver mig kraft att försaka äfven den jag älskar, om hans pligt skiljer mig från honom. Må du derfor lefva för fosterlandet — och för Zoe» — tillade hon med darrande stämma och ville draga sig ur hans famn, men han qvarhöll henne och sade i vek ton:

»Helena, rena helgon, genom dig talar Gud till mig. Jag tror det, och likväl vågar jag tvifla på dina ord. Huru resa detta sjunkande kejsarvälde, angripet af alla laster, förfallet till alla brott, och der af alla invånare blott en enda är fläckfri, och denna enda dömer du mig att förlora. Tro mig, jag förstår här intet. Vore det icke långt bättre, om vi till sammans flydde och lemnade allt, för att på en af Archipelagens sköna öar lefva blott för vår kärlek, eller, om du hellre ville, till barbarernes kalla

land. De äro råde, men oförderfvade. Dit skulle vi föra kristendomens ljus och välsignelse, — lefva ett verksamt lif och dö i hvarandras armar, välsignade af vårt folk.»

Helena lutade sig emot honom och sökte icke mer att göra sig fri. Romanos fortfor:

»Säg endast ett ord, och, innan dagen randas öfver Bosporen, äro vi långt härifrån. Helena, min älskade, du vill ju följa mig?»

»Nej,» — sade Helena och ett beslutsamt uttryck lade sig öfver hennes barnsliga drag. — »Nej, fäderneslandet kallar dig. Gå, grip verket an med rena händer och med kraftig vilja. Gud är med dig.»

»Hvad vill du då, att jag skall göra?» — frågade Romanos.

»Ack, jag är blott en oerfaren flicka, uppfostrad i klostret,» — svarade Helena, — »och föga verldsklok. Icke är jag den, af hvilken du bör söka råd och hjälp. Du är en man. Du är stark och vis, dock vågar jag en bön till dig. Tänk främst på dem, som Konstantinos' vrede drabbat! Var god emot de olycklige! Var mild, då du kan det, — och låtom oss nu skiljas. Detta samtal har redan varat allt för länge. Far väl!»

»Far väl, Helena!» — sade Romanos med rörd stämma. — »När får jag åter se dig?»

»Min kejserlige herre, du må aldrig återse mig,» — svarade Helena. — »Pligten förbjuder oss båda att vidare mötas.»

»Var icke grym, Helena!» — bad Romanos. — »Då jag lofvar att lefva för det mål, som du uppställt för mig, får jag icke då någon gång komma

till dig, säga dig hvad jag uträttat, hvad jag utsått och hvad jag skördat, — hviska mina förhoppningar i ditt öra och mottaga din tröst, då skördarne felslå och krafterna svika? — Ack, neka icke dertill!» utbrast han, då hon sakta skakade på hufvudet. —

»Slit icke det sista band, som ännu förenar oss!»

»Ack, Romanos!» utropade hon, — »förmår jag väl att slita det band, som binder min själ vid din? Vill jag det ens? Men denna gemenskap må icke fläckas af jordiskt umgänge. Dina armar få icke mera slutas omkring den, som en gång ville grunda hela sin himmel i din famn. Dina kyssar få icke brinna på dens panna och läppar, som nu svurit att vara Kristi brud. Vi måste skiljas; men då jag i min cell förnimmer din sträfvan för fosterlandet och hör ditt namn välsignas, då skall jag med stolt fröjd tänka på, att jag gifvit dig åt mitt land, och bedja för dig, att du må fortgå på din bana. Och då du känner dig uppfylld af glädje öfver dina verk, eller trött och bedröfvad, då månet hopp slår fel, och du blir orolig och sorgsen; då skall du böja dina knän inför Guds altare; och der skola våra tankar mötas, ty jag beder alltid för dig. Så kunna vi söka hvarandra utan synd, tills vi en gång träffas i Guds eviga rike. Far väl!»

Romanos svarade icke. Han tryckte hennes händer i sina och förde dem till sina läppar, och hon kände, huru hans tårar föllo strida på dem. Derpå ilade han ned mot utgången och försvann genom dörren.

»Romanos! — Romanos!» — hviskade sakta Helena och utbredd sina armar, men han hörde henne

icke, och hon lät med ett matt småleende dem sjunka ned vid sidan. Derpå dignade hon ned på sitt ansigte vid grafven, och mumlande: »Heliga Euphemia, blif hos mig!» föll hon i en lång, dödslik vanmakt.

14.

Kåre hade under detta samtal väntat vid dörren. Den berättelse, han hört om kejsarens förmäling med Zoe, satte honom i stånd att gissa, hvem den qvinna var, med hvilken Romanos talade i den heliga Euphemias kyrka. Han vandrade nu till baka med kejsaren samma väg de kommit, genom de trånga gatorna. Kåre märkte väl, att hans herre var bedröfvad, ehuru han icke talade, och han önskade att trösta honom. Obekant med hofvets stränga ceremoniel, förstod han icke, att det var otillständigt att först tilltala kejsaren. Då de därför vandrat en stund, sade han, tänkande på huru högt nordens konungar skattade sagan:

»Herre kejsare, tillåter du, att jag förtäljer något för dig?»

»Tyst, eländige barbar!» — svarade Romanos vredgad. — »Stör mig icke i min tankegång!»

Kåre teg, förvånad och harmsen öfver kejsarens vrede, och följde honom utan att yttra ett ord, tills de kommo till Sofiakyrkan och der ingingo i archidiakonen Demetrios' cell. Denna var nu icke tom som förra gången. Archidiakonen satt vid sin lampa,

fördjupad i läsningen af en pergamentsrulle. Han steg upp vid kejsarens helsning och helsade vördnadsfullt till baka, men på samma gång förtroligt, såsom det höfves en biktfader, då hans skriftebarn är en kejsare.

»Gud förlänge dina dagar!» sade han, i det hans öga forskande hvilade på kejsaren, hvarefter han öfverflyttade sin blick på dennes följeslagare.

Kåre betraktade också å sin sida noggrant presten. Det var en högväxt gestalt, fastän något framåtlutad, med ädla drag och en blick, som talade om stor skarpsinnighet. Men man sökte der förgäfves något uttryck, som antydde mannen, hvilken är beredd att med sina gerningar visa fastheten i sin tro. Hans utseende bedrog icke heller. Han var en lärd man och väl bevandrad både i hednisk filosofi och den tidens dogmatiska spetsfundigheter. Han skulle väl kunnat ingå i hvilken teologisk strid som helst angående Kristi gudamenskliga person, och skulle på det noggrannaste hafva utredt förhållandet med den gudomliga nåden och den menskliga naturen vid människans omvändelse, eller med mycken skarpsinnighet utvecklat sin tids brinnande fråga, huru vida helgonens bilder vore begåfvade med någon egen inneboende helighet, och mera dylikt; men för ingen af dessa läror stod han färdig att våga sitt lif. Med ett ord: han var en skarpsinnig teolog, men ingen troshjelte, och hans utseende bar derom vitne.

Kåre och archidiakonen mötte hvarandra med forskande blickar, och ingendera tycktes finna behag i den andre. Då de så under tystnad betraktat

hvarandra en stund, vände sig Demetrios emot kejsaren och sade:

»Må det tillåtas mig önska, att ditt majestät måtte hafva varit lyckosamt på sina vägar, och att barbaren, som du ärat genom att välja honom till följesman, måtte visa sig din gunst värdig.»

Kåres ögon sköto blixtar. Han ansåg Demetrios' ord såsom en uppsåtlig förolämpning emot sig, men han bibehöll dock tystnad.

Vid archidiakonens tal liksom uppvaknade Romanos ur en dvala. Han erinrade sig, huru varingen hade tilltalat honom på vägen och hvad han svarat honom. Han tänkte vidare på, att barbaren endast velat visa honom sitt deltagande, och Helenas ord: »Var mild, då du kan!» återljödo i hans själ. Han svarade därför icke på de ord, som ställes till honom. Hans blick sökte Kåres och han varseblef det harmsna uttrycket i dennes ansigte.

»Barbaren der förstår ju icke hvad vi säga?» fortsatte Demetrios i frågande ton. — »Så sade åtminstone Ioannes.»

»Nej, han förstår icke vårt språk», — svarade kejsaren och smålog, då han såg den djupa rodnad, som vid dessa ord betäckte varingens ansigte. — »Vi kunna ostörda tala hvad oss lyster; men må hända gör jag bäst uti att återvända till palatset. Midnatten är redan inne, och Augusta torde återvända från palatsets kyrka.»

Kejsaren bjöd farväl och tog åter vägen genom Sofiakyrkan till den öfverbygda pelargång, som ledde till palatset.

Demetrios följde honom till Hagia Sophias port och hviskade, då han skildes vid kejsaren.

»Tag er till vara, herre! barbaren känner vårt språk. Jag gaf akt på blixten i hans öga, då vi talade.»

Romanos böjde på hufvudet, svepte sin mantel tätare omkring sig och inträdde i pelargången. Då de så kommit ut ur kyrkan, vände han sig till Kåre och sade:

»Hvad är ditt namn, unge man? Jag känner mitt hjerta dragas till dig och jag önskade godtgöra, att jag nyss så hårdt tilltalade dig; men jag var fördjupad i tankar och önskade vara ostörd. Det är sed äfven här i Rom, att ingen djerfves först tilltala kejsaren.»

»Kåre Mårsson är mitt namn», — svarade väringen ännu något butter, — »och lär det namnet synas dig lika främmande, som edra seder mig, herre kejsare.»

Kejsaren log.

Kåre fortfor.

»Men jag ville spörja, i fall det ej strider emot landets sed. Då du talar så till dem, som vilja vara dina vänner, med hvad namn nämnas då dina fiender?»

Kejsaren sammandrog ögonbrynen. Han var icke van att ställas till räkenskap för sina ord, och en sådan half ursäkt för sitt uppförande, hvarmed han hade bevärdigat Kåre, skulle hafva försatt en af hans grekiske hofmän i förtjusning öfver sådan nåd. Det förvånade honom därför, att väringen så kallt upp tog hans tal. Det stötte honom äfven, att Kåre

begagnade ordet »vän.» Vänskap emellan en simpel väring och Öst-Roms kejsare! Kunde väl ett sådant ord nämnas utan skymf för den kejsrerliga värdigheten? Han kastade en harmfull blick på ynglingen. Månen sken och dess fulla glans föll på Kåre, som i sin gyllene drakprydda hjälm, sitt blanka bröstharnesk och sin korta skarlakansfärgade kjortel stod framför honom så manlig och öppen. Romanos hade förut blott föga betraktat sin följeslagare. Nu föreföll det honom nästan, som om denne med de långa ljusa lockarne och de blå ögonen påminde om Helena, och det rann honom i hågen, att det möjligen kunde tänkas, att äfven en värings vänskap icke vore alldeles att förakta, till och med för en kejsare. Han skulle kanske finna få dennes likar i manlig öppenhet och oförskräckthet.

»Må du då vara min vän», — sade han därför i hjertlig ton, — »och må vi ömsesidigt lära oss att fördraga de seder, hvarvid vi ej äro vane.»

Kåre hade sett harmblixten i kejsarens ögon och tänkte inom sig, att han nog torde hafva varit allt för djerf i sitt tal. Han blef därför både glad och rörd öfver det sätt, hvarpå kejsaren upptog hans ord.

»Herre kejsare», — svarade han, — »du har varit god emot mig, och jag vill gifva mitt lif för dig.»

Romanos hade en dunkel hågkomst af att han hört, att desse nordbor voro begärlige efter guld, och att en gåfva ofta fäste dem för lifvet. Han drog därför af sin hand en ring och räckte den åt Kåre med orden:

»Tag här ett minne af vårt förbund!»

Kåre mottog gåfvan och sade:

»Föga lär jag ega, som duger att erbjuda en kejsare; dock torde du vilja mottaga en gåfva af mig.»

Han räckte honom den skyddsbild af Frö, som han alltid bar kring sin hals.

Kejsaren betraktade den ett ögonblick och frågade derpå, hvilket helgons bild det vore.

»Det är mitt hemlands gud», — svarade Kåre, — »och lär han nog vara rådande äfven här, fast dine gudar väl torde vara mäktigare.»

Romanos' första känsla var att kasta ifrån sig hvad hans tro kallade hednisk styggelse, men han öfvervann denna böjelse och sade mildt:

»Då vi skola vara vänner, måste vi äfven hafva samma tro. I morgon skall den fromme fader Demetrios börja att undervisa dig, och då du mottager det heliga dopet, skall jag sjelf vara ditt vitne.»

De voro nu komne in i palatsets vestibul och kejsaren afskedade Kåre medelst en rörelse med handen och begaf sig till sina rum.

15.

Den förlidna dagens intryck hade hos Kåre varit rika och vexlande, och han erfor ett behof att vara ensam och samla sina tankar under tystnad. Då detta knappast läte sig göra i Exkubita bland alla vapenbröderne, och han för öfrigt icke alls kände sig tränga till hvila, gick han i stället ut i de till palat-

set stötande trädgårdarne och vandrade der fram och åter.

I hans bröst stredo de gamle gudarne med »Hvite Krist». Minnena från hans barndom, hans fader, moder och syskon, sammanhängde alla med den gamla tron. Det kostade honom möda att frigöra sig från desse gudar, på hvilka han visserligen knappast trodde mer än till hälften, men som dock vuxit in i hans själ som en återklang från forna tider. Det föreföll honom, liksom skulle, i det han antog den nya tron, det sista bandet brista, som knöt honom vid släkt och hembygd. Men han drogs likväl af en oförklarlig längtan emot kristendomen. Dess innersta väsen var honom visserligen helt obekant, men mången skön saga om »hvite Krist» hade dock nått hans öra, och mången legend hade redan i hans hembygd kommit till folkets läppar om helige män och qvinnor. Sagorna om de kristne konungarne Håkan Addestensfostre och Olof Tryggvesson hade äfven *el /* trängt till hans kunskap och kommit hans hjerta att slå för deras sak, änskönt de voro kristne.

Dock, skulle de öfvergifvas de gamle stolte gudarne — Oden, som var så vis, som satt spanande på Lidskälf, vakande öfver verlden, — Tor, som stark och ungdomsdjerf drog i strid med jättar och troll, stundom dårad af deras konster, men alltid fruktansvärd, — och slutligen Frö, Gerds make. Honom hade hans fader kallat sin käre vän. Det var han, som klädde marken grön; han, som red på sin strålande häst högt öfver jorden och väckte upp henne ur vinterdvalan; han, som lät kornet gro och rågen

sätta ax. Skulle Kåre öfvergifva dem alla för »hvite Krist»?

Kåre gick ned till stranden. Natt låg öfver Bosporen och Propontis, hvilkas vågor regelbundet höjdes och sänktes, likt bröstet på en sofvande. Allt var tyst och stilla, blott då och då strök en kylig vind ned från Svarta Hafvet och susade i platanernas kronor.

»Gamle gudar, viljen I tala till mig i vinden, som kommer från mitt hemlands berg?» hviskade Kåre. — »Ack, jag mäktar icke fatta hvad I sägen! Min själ hänger fast vid er, och likväl skall jag må hända inom kort förneka er, heliga väsen. I som voren till, då verlden blott var ett gapande svalg.»

»Till hvem talar du, barbar?» ljöd evnuken Ioannes' röst vid hans sida.

Kåre spratt till och vände sig om. Ioannes stod bak om honom och vände ansigtet ut åt sjön, så att månen, som just höll på att gå ned, föll på de vekliga dragen, de hängande kinderna, de stora läpparne och de illistiga ögonen.

»Till hvem talar du, barbar?» återtog han. — »Dock, det är sant, det lönar föga mödan att spörja dig. Du förstår ju icke hvad jag säger, din förstockade hedning, och kan icke heller tala med människors tunga. Kanske annars du kunde säga mig, huru länge vi få tåla Zoes öfvermod, och om icke vår allra nådigste kejsare snart ur klostret hemtar den fromma Helena. Som det nu är, lönar det icke mödan att tala med dig, och det är icke heller tillåtet för barbarer att vara ute så sent. Det kunde skada deras dyrbara helsa.»

Derpå började han att med åtbörder göra begripligt för Kåre, att han måste begifva sig hem till Exkubita. Han skakade sina tjocka armar i luften och pekade med fingret på väringen, gjorde ett tecken, som när man drar ett svärd, och slog med handen på sin hals.

Kåre, trogen sin antagna okunnighet i grekiska språket, låtsade icke förstå honom och började å sin sida en pantomim för att uttrycka detta; men slutligen låtsade han begripa, hvarom fråga var och gick raka vägen till Exkubita.

Han hade dock ej gått många steg, förr än han erinrade sig den förklaring, som akoluthen gifvit honom på evnukens person, och han önskade att lära känna orsaken, hvarför Ioannes så ifrigt åtrådde hans aflägsnande. Han smög sig därför till baka om trädstammarne och kom i skydd af dessa ända fram till det ställe, der Ioannes ännu stod lyssnande efter den, som han trodde, bortgående väringens steg. Då evnuken icke mer hörde dem, gick han ända ned till vattenbrynet och utstötte en låg hvissling. Denna besvarades lika sakta, och en båt rodde fram till honom och tvenne män stego ur, inhöljda i mörka kappor. De aflägsnade sig tyst och kommo åter om en stund, bärande stora läderpåsar. Ioannes kastade en spanande blick omkring sig, men kunde ingenting se i det djupa dunkel, som rådde, sedan månen gått ned. Han sade derefter:

»Det blifver på väringarnes räkning.»

»Ja väl», — svarade en af de andre med samma qvinligt veka stämman som hos Ioannes, i det han lade påsarne i aktern, — »det blifver på räkningen

för kejsarens vinbelgar. De ljushåriga barbarerne skola få bära skulden, men vi draga gagnet.»

De tre männen uppgåfvo ett lågt skratt.

Kåre hade hört nog. Någonting förehades, hvarför han och hans stallbröder skulle få skulden. Hvad var att göra? Skulle han skynda till Exkubita och meddela sig med akoluthen? Men, innan han hunnit dit, skulle båten vara borta. Dock, Kåre stod icke länge villrådig. Han smög sig på en omväg ned till stranden och ut i vattnet. Då båten lade ut, följde han den ett stycke utan buller, derpå dök han ned under vattenytan och körde sedan sin axel under båten, på samma gång som han räckte upp handen och grep de båda påsarne, der de blifvit lagda i aktern. Den lätta kaiken kantrade och Kåre lemnade männen att simmande rädda sig, bäst de kunde. Han dök åter ned, hållande påsarne, och sam derpå icke utan stor ansträngning till stranden.

Uppkommen på land, dolde Kåre sig en stund bland buskarne och tog sedan vägen till Exkubita, bärande med sig de båda påsarne. Bakom sig hörde han stöj, och ropen: »En delfin! — en delfin!» nådde hans öron, hvilket försäkrade honom, att hans list lyckats.

16.

Då morgonen inbröt, gick Kåre till sin frände akoluthen och meddelade honom nattens äfventyr. Till hans öfverraskning syntes denne mindre nöjd med sin unge frändes bedrift.

»Påsarne äro fyllda med guld, frände,» — sade Kåre, »och de påstodo, att det var på vår räkning, fastän de skulle skörda gagnet.»

»Godt är guld», — svarade akoluthen med ett bistert löje, — »men guldets glans förnöjer icke det öga, som är utgräfdt, eller fröjdar det hjerta, som multnat i fängelset. Har man än sjufaldt rätt, blifva dock alltid evnukerne de vinnande. Jag har pröfvat det.»

»Hvad skall jag då göra med guldets, frände?» — sporde Kåre.

»Hvad dig lyster», — svarade akoluthen. — »Det är ditt, då du tagit det från evnuken. Göm det eller utbyt det mot andra ting, som ditt hjerta åstundar.»

»Borde det icke återställas till kejsaren?» sporde Kåre förvånad.

»Himlen förbjude!» — ropade akoluthen och gjorde en afvärjande rörelse med handen. — »Då skulle evnukerne genast åter bemäktiga sig det. Bättre är det goda guldets i dina händer, som är en man, än i de der eländiga missfostrens; som endast ockra dermed. Farväl!»

Akoluthen gick till palatset, och Kåre stod i porten till Exkubita, nedslagen och förvirrad. Om någon skulle hafva sagt honom på förhand, att han skulle önska att blifva qvitt en stor mängd af guld och vara nedslagen, därför att han måste behålla det, skulle han skrattande hafva förnekat möjligheten af ett sådant antagande, och dock var det nu så. Funnes väl någon, som kunde gifva honom ett lyckoråd? Långe stod Kåre försänkt i sådana tankar.

Slutligen satte han hjälmen till rätta på sitt hufvud, tog skölden på armen och spjutyxan i handen samt beredde sig att gå ut i staden för att se sig om.

Just som han stod i begrepp att gå, hörde han Kolskäggs ropa hans namn. Kåre stannade.

»Hvart ämnar du gå, unge man?» sporde den gamle.

»Jag ämnade gå ut åt staden och göra mig hemman», — svarade Kåre.

»Då erbjuder jag dig mitt följeskap», — återtog Kolskäggs, och de båda vringarne gingo.

Kåre hade blott föga haft tillfälle att se något af Konstantinopel. Första dagen hade visserligen han och Övind gått omkring i staden, men sedan hade Kåre ej varit utom palatset, med undantag af vandrigen med kejsaren till den heliga Euphemias kyrka.

De utträdde först på den öppna platsen emellan Sofiakyrkan, Triklinon och Hippodromen eller Padreimen, såsom vringarne med en förvridning kallade den beundransvärda rännarebanan. På torgets midt stod den gyllene milpelaren, från hvilken längden af alla vägar beräknades i kejsardömet. Pelaren omgafs af stoder; och i dess hvalf funnos Konstantinos den stores och hans moder Helenas bilder. Der sågs äfven ett kors, som var omlindadt med en med magiska formler invigd kedja, och på den kedjan ansågs stadens lycka bero. För att dess säkrare bevara nyckeln till kedjan, hade man begravt den under pelarens grundval.

Just som de begge vringarne närmade sig milpelaren, kom en skara evnuker från palatsets port.

De gingo ett hvarf omkring pelaren och uppstego derefter på trappstegen till kejsar Leo den stores pelarstod, som var der bredvid. De återvände derifrån med händerna fulla af skrifna pergamentsblad och begåfvo sig till baka till palatset.

»I dag hafva många nedlagt sina böner vid Pittakia», — sade den äldre väringen och förklarade derpå för Kåre, att det var sed i Öst-Rom, att den, som hade någon klagan att framföra till kejsaren, der på trappstegen nedlade sin böneskrift, hvarpå svar erhöles från kejsaren på samma ställe oftast dagen derpå. Rummet kallades deraf Pittakia, som både betyder blad ur plånboken och plåsterlappar att lisa ett sår.

Kåre beundrade det vidsträckta torget och prisade byggnadernas skönhet, hvilka omgåfvo det. Han stannade vid den kejsarliga cisternen och svalkade sina läppar med dess klara vatten, på samma gång som han skådade upp, ömsom till konung Salomo, som der var afbildad, sittande på en tron med kinden hvilande i handen, och tycktes beundra Justinianos' härliga skapelse, Hagia Sophia, — ömsom till nämde kejsares kolossala ryttarestod framför kyrkans portal. Kejsaren höll der i sin venstra hand en korsprydd glob, till ett tecken, att han för sin tro vunnit herraväldet öfver världen.

Kolskäggen förtäljde för Kåre om Justinianos, huru en engel hade för kejsaren i drömmen angifvit byggnadsplanen till kyrkan, en annan gång bestämt dess namn till den heliga Sofias helgedom, och huru, då byggnaden var till hälften färdig, men penningar började tryta och kejsaren deröfver var orolig,

åter en engel i skepnad af en evnuk uppenbarat sig för kejsaren, tröstat honom och med tydliga ord påvisat, hvar nödiga skatter funnes till kyrkans fullbordande.

Kåre hörde honom med undran. De gamle gudarne voro dock icke så rike som »hvite Krist» — det var den slutsats, till hvilken han kom, då han betänkte denna berättelse och såg, huru den majestätiska dōmen hvälfde sig mot himlen.

»Hvad önskar du nu helst se?» — sporde Kolskägge. — »Skola vi bese Padreimen eller kyrkan här, eller skola vi gå ut i staden?»

»Vi skola gå ut i staden,» — svarade Kåre. — »Jag skulle helst önska att der se mig om, medan god tid på dagen är.»

»Ske som du vill», — sade Kolskägge. — »Det torde kanske behövas en vägledare der bland alla krokiga gator. Dock böra vi vara redo att återvända före middagen.»

Och de båda vëringarne gingo.

17.

Det gamla Byzantion blef af Konstantinos den store förvandladt till en kejsarstad och erhöi af honom namnet Konstantinopolis, men kallades också det Andra eller Nya Rom. Liksom den äldre förebilden vid Tiberns stränder, var staden belägen på sju kullar, hvaraf den första — som låg ytterst på den af Propontis, Bosporen och dess vik, det Gyllene

Hornet, begränsade halfön, — bar namnet Akropolis och snart upptogs af de kejsrerliga palatsen och trädgårdarne. Af de öfriga kullarne innefattades blott fyra i den omkrets, som Konstatinos sjelf, gående med ett kastspjut i handen och företrädd af det heliga korset, utstakade för den nya staden. Men vid tidpunkten för vår berättelse voro äfven de tvenne återstående kullarne bebygda, och hela stadens vidd uppskattades till ett mått, som var nära två svenska mil.

Belägen på en af de skönaste punkter i verlden, der Bosporen som en väldig flod skiljer Europa från Asien och förenar tvenne haf, pryddes snart den nya staden af all den ståt i byggnader, som de der boende herskarnes praktlystnad och despotism hade makt att skapa, och deras gunstlingars rikedom och njutningslystnad kunde upptänka. Sägner förtäljer, att då Konstantinos önskade flytta från det hedniska Vest-Rom, — som med sina traditioner från republikens stora tid nästan skrämde honom, — till en stad, der inga frihetsälskande hjertesuggor kunde manas fram ur sina grafvar, och der inga hednagudar hade ett urgammalt hem, ville han likväl omgifva sig med Roms stolte senatorer. Han kallade dem till sig, lemnade dem uppdrag att uträtta i Mindre Asien och lät under tiden åt dem i det nya Rom uppbygga palats, alldeles liknande dem, som de egde i det gamla och dit föra deras familjer, så att, tillägger berättelsen, de trodde sig vara i Rom som genom en dröm.

Den dragningskraft, som en hufvudstad alltid utöfvar, lockade derefter en mängd andra, rika ädlingar till

kejsarhofvet, och dessa prydde staden med nya glänsande palats, hvartill byggnadsmateriel med all lätthet hemtades från de hvita marmorbrotten på den lilla ön Proikonäsos i Propontis, men brokigare arter fördes från Phrygien och Rhodos. Så pryddes den andra kullen af en mängd patriciska byggnader, der familjerna egentligen bodde, medan derjemte Bosporens både europeiska och asiatiska strand förskönades af deras praktfulla villor eller af de lustslott, der det behagade den kejsarliga familjen att tillbringa några veckor eller månader af året.

Sjelfva staden erbjöd dock, trots sin härliga belägenhet och de praktfulla byggnader, — palats som kyrkor, — hvilka täflade med hvarandra, ingen synnerligt behaglig anblick på nära håll. Gatorna voro trånga och osunda, oaktadt de präktiga vattenledningarna; byggnaderna stodo gemenligen hvarandra för nära, och marken, som sällan på andra än de förnämsta platserna var stenlagd, betäcktes af en äkta österländsk smuts. Då man uppnått någon högt belägen öppen plats på en af de sju kullarne, hade man en så mycket mer hänförande utsigt öfver staden och det af farkoster vimlande sundet. Man såg der den smidiga kaiken i bredd med de stora grekiska krigsskeppen och de lätta farkoster, med hvilka Archipelagens inbyggare plöja hafvet, till sammans med ryssarnes klumpiga båtar, italienska barker med ett enda stort segel och brokigt målade egyptiska galerer, hvarigenom alla naturens och konstens skatter, ehuru på olika vägar, strömmade till det Gyllene Hornet. Längre bort skönjde man Propontis' vidsträcktare vatten, äfven

betäckt med segel, och Asiens med vingårdar och olivplanteringar smyckade strand vek bort i ett blåaktigt töcken.

Skönast var må hända denna utsigt från den andra kullens topp. Der slog en gång Konstatinos den store upp sitt med kejsrerliga örnar sirade tält, då han belägrade Byzantion. För att hos efterkommande föreviga minnet af sin seger, förlade han det förnämsta torget på denna plats, och det fick samma elliptiska form som segrarens eget tält. Detta torg omslöts på alla sidor af pelargångar, uppfyllda med bildstoder, och triumfbågar bildade de tvenne hvarandra motsatta ingångarne till det samma. Midt på den öppna platsen fanns en hög kolonn, ännu i dag kvarstående, men nu svärtad af rök och stympad af turkarne, som kalla den *Den afbrände pelaren*. Från en fotställning af hvit marmor reste sig denne porfyrpelare till en höjd af ett hundra tjugu fot och bar på sin topp Apollos kolossala bronsstod, sedan utgifven för Konstantinos den stores. Skön, med strålomkransadt hufvud stod der den delphiske guden, hållande en spira och en glob i sina händer, och blickade ned på de gyllene kors, som Konstantinos låtit uppresa bredvid. Med samma gudomliga lugn hörde han de anklagande och de försvarande, hvilka här trängdes omkring domstolen. Man kunde icke se, om han vämdes vid den svamlande retoriken hos det förslafvade Öst-Roms advokater, som der förde sina klienter genom en irrgång af uppskof, misräkningar och lagvrängningar, förmörkande den klaraste sanning och sättande en laglig färg på de oförsyntaste anspråk.

Till detta torg hade nu Kåre hunnit med sin ledsagare, ofta stannande för att beundra de smycken och dyrbara tyger, hvilka utbjödos i bazarerna. Tyger från Kina och Indien täflade med den inhemska tillverkningen och skarlahanets glans med de i Grekland så omtyckta färgskiftningarna i grönt. Många voro prydda med dessa konstsömnader, hvaruti intet folk öfverträffat byzantinerne, liksom måhända intet folk så allmänt som de användt dem på kläder och bohag.

Det var just nu den timme, då rättegångsförhandlingarna skulle taga sin början; domare och advokater intogo sina platser ute på torget för att afdöma ringare mål, medan i den vid norra sidan belägna basilikan alla mål af högre vikt afgjordes. Ransakning i ett högmålsbrott skulle der förekomma, om det kan kallas ransakning, der efter anklagelsen domen är nästan fäld på förhand. Konstatinos den nionde hade på sitt yttersta befalt, att patriciern Leo Dukas skulle fängslas och åtalas för högförräderi. Grunderna voro väl okända, men kejsarens vilja var lag, och endast hans död hade vållat uppskof med ransakningen. Rättegångsförhandlingarna började. Den darrande Leo framfördes, väl vetande att lifvets eller ögonens förlust väntade honom. Men hastigt hördes utanför ropen: »Kejsaren! — kejsaren kommer!» Folket delade sig åt sidan och ett ståtligt tåg närmade sig.

Först kommo bardarioter i röd lifklädnad och på hufvudet persiska mössor med hängande snören i citrongul färg. De buro stafvar i händerna för att upprätthålla ordning i folkträngseln. Efter dem följde

tzakoner med bredbrättade hattar och himmelsblå rockar, hvaruppå i hvitt broderi omkring bröstet syntes tvenne emot hvarandra uppresta lejon; så kortinarianer, som plägade tjenstgöra vid kejsarens sida, i skarlakansfärgade kläder, derpå murtater med bågar och kastspjut, vidare lifdrabanter med svärd och i lysande drägter, — dels till fots, dels till häst, — och slutligen den kejsrerliga vagnen af massivt guld, besatt med ädla stenar och dragen af ett spann hvita mulåsnor. Gardiner af kostbart, med guld och perlor utsydt tyg, dolde kejsarens person för folket, och på ömse sidor om vagnen gingo de trogne väringarne med spjutyxorna i hand och guldglimmande, drakprydda hjelmor på hufvudet. Tåget slöts med en stor skara af ädlingar och patricier. Akoluthen gick närmast den kejsrerliga vagnen, hållande med ena handen i en af de gyllene kolonner, som uppbyro taket och i den andra förande ett guldinlagdt svärd med en gyllene drake på fästet. Med hufvudet betäckt icke af den sedvanliga hjelmen, utan af en guldiväfd mössa och klädd i sin sammetsfodrade skarlakansmantel med lifrock af siden der under, såg den gamle Mår i Kåres ögon helt annorlunda ut än han tillföre sett honom, då hans klädebonad föga skilde sig från de andre väringarnes.

Kåre och Kolskägg stannade under pelargången till Philadelphion, som så benämndes, emedan Konstantinos den stores söner der en gång haft ett förtroligt möte efter en långvarig skilsmessa och deras bilder sågos der äfven omfamnande hvarandra. De båda väringarne uppklättrade på fotställningen till bildstoden och sågo derifrån den kejsrerliga vagnen

vända ett hyarf omkring torgets midtpelare och der-
efter stanna. Protovestiarien (öfverstekammarjunkaren)
drog tillbaka gardinerna, och Romanos' ädla gestalt
blef synlig, iklädd den snöhvita sorgdräkten. Han
helsades af folkets vördnadsfulla jubelrop, i det de
kastade sig ned till marken och höljde sitt ansigte i
sina händer, liksom bländade af den glans, som ut-
gick från kejsarens helgade person.

18.

En kammarherre hjälpte kejsaren ur vagnen, och
den senare gick in i rättvisans palats, uppvaktad
af ädlingar och evnuker.

Knappast var kejsaren försvunnen, förrän de båda
väringarne banade sig väg genom folket och blan-
dade sig med den väringaflock, som omgaf kejsarens
vagn.

Romanos dröjde icke länge i basilikan. Vid ut-
trädet ur den medförde han Leo Dukas, befriad från
sina fjettrar och gående med vacklande steg efter
kejsaren. Folket utbrast i jubel vid denna syn, och
då Megas Domestikos (rikshofmästaren) trädde fram
och uppläste en skrift, innehållande hvad man i våra
dagar skulle kalla en allmän amnesti för dem, som
voro anklagade för politiska brott, viste folkets glädje
icke mer några gränser, och ropen: »Hell kejsaren!
— må Gud göra din lefnad lång!» skallade i jub-
lande mångfald af röster mot himlen. Kejsarens drag
upplystes af ett mildt leende, och då han satte sig

i sin vagn, mumlade han med en suck: »O, att Helena nu sett mig!»

Folket stormade efter vagnen, skrikande och lofprisande kejsarens mildhet. De följde honom ända till palatsets port och skyndade derifrån till fängelserna der de olycklige förvarades, som dels voro dömda, dels skulle dömas, må hända anklagade för brott, som endast funnits till i en skuggrädd tyranns hjerna. Nu blefvo de alle befriade från sina bojor och återfingo sin egendom, för så vidt den icke under Konstantinos' grymma och slösaktiga regering blifvit förskingrad. Hvad som imellertid icke kunde återgifvas eller med gåfvor ersättas var synens förlust eller annan lemlästning, — straff, alltför vanliga i det grekiska kejsardömet. Och många af dessa fångar kommo ut såsom blinde eller med afskurna öron och tunga. Folket helsade dock med jubel och välgångsrop de bleka skuggor, som fängelserna återlemnade ur sitt djup, och följde dem med glädjeyttringar till deras hem lika villigt, som det torde helsat deras afrättning

Men under det att de fångne frigåfvos, mulnade himlen så småningom och ett ymnigt regn föll, svalkande den förtorkade jorden och återskänkande hoppet om rikligare skördar åt Öst-Roms jordbrukande befolkning och billigare lifsförnödenheter åt stadens handverkare och fattige arbetare. Konstantinos' korta regering hade utmärkt sig för torka och missväxt, och folket, — troget sin vana att tillskrifva sin regents laster de olyckor, som genom torka, missväxt och farsoter drabba landet — beskyldde hans utsväfningar och grymhet att vara orsaken till himlens

vrede. De skyndade nu glädjedruckne till kyrkorna, nedkastade sig för helgon- och madonnabilder och utbrusto i tacksägelse öfver den rika välsignelse, som kommit Öst-Rom till del, — en mensklig regent och ett ymnigt regn, — bedjande om fortvarighet åt det senare och ett långt lif åt den förre.

Äfven till den heliga Euphemias kyrka kom en del af den glädjedruckna folkskaran. Romanos' lof hördes från allas munnar. Helena förnam det och fröjdades. Men då alla aflägsnat sig, knäböjde en ensam nunna i brinnande bön vid altaret. Det var Helena, som utgöt sitt fulla hjerta inför Gud. Hon tackade Honom för de frukter, hennes offer redan burit; hon bad om lycka åt den älskade och om kraft för sig sjelf att lefva utan honom, kraft att bära försakelsen lika väl, som hon egt mod att våga den.

Länge bad hon; midnatten sänkte sig ned öfver jorden, och öfver den vakandes ögonlock lade sömnen sin hand. Hennes hufvud sjönk ned emot altarringen. Det förekom henne, som om Guds moder, sittande i skyn, öppnat mot henne sin famn och den heliga Euphemia stått vid hennes sida och hviskat till henne: »Innan kort!» och med handen visat uppåt. En stilla frid lade sig vid dessa ord öfver henne. Hon kände, att allt lidande snart skulle upphöra, hennes oro försvinna, hennes längtan stillas i Guds moders sköte.

19.

Då natten inbröt, stod Kåre på vakt i ett af Triklinons gyllne gemak. Han lyssnade till stegen af hoffolket i de angränsande rummen och det dämpade sorlet af samtalande röster. Sedan blef allt tyst. Hela palatset sof. Kåre stödde sig emot spjutyxan och drömde om sin hembygd, om sina vikingatåg och om den väna mön från Lesbos, af hvilken han tyckt sig se en skymt under aftonvandringen med kejsaren.

»Hans majestät, vår herre kejsare, sänder dig sin helsning och gör dig, barbar, den nåden att kalla dig till sig», — ljöd Ioannes' röst i Kåres öra.

Kåre spratt till. Evnuken vinkade honom att följa, och då Kåre ändock stod kvar, fattade han honom vid handen och drog honom med sig genom en mängd af gångar, trappor och gemak, tills han stannade utanför en dörr.

»Detta är min boning, som vår höge kejsare täckes upplysa med sin närvaro», — sade han, i det han öppnade dörren, sköt in Kåre och tillslöt den åter.

Väringen befann sig i ett stort rum, upplyst af en från taket nedhängande lampa. Kejsaren kom honom skyndsamt till mötes och sade ifrigt:

»Har du varit kallad till Augusta?»

»Nej, min kejsare», — svarade Kåre.

»Kom i håg», sade Romanos, i det han närmade sig Kåre och lade sin hand på hans arm, — »kom i håg, att du icke förräder mitt besök i Euphemias

kyrka. Kejsarinnan kommer må hända att tillkalla dig, — då kan du icke grekiska. Jag förlitar mig på dig. Gå!»

Ioannes inkom åter och Kåre återvände undrande till sin vakt. Allt var å nyo tyst. Kåre vandrade med afmätta steg fram och åter i gemaket, tills midnattsstunden inbröt och med det samma timmen för hans aflösning.

Kåre slöt sig till några andra väringar och skulle med dem återvända till Exkubita. De gingo genom en korridor för att sedan i den stora kopparvestibulen stöta till sammans med de öfrige väringarne, som voro aflöste från sin post, då hastigt en dörr öppnades. Kåre kände sin hand fattas af en späd och fin qvinnohand. En röst hviskade till honom på nordisk tunga: »Följ mig!»

Kåre blef nu åter förd genom en irrgång af trappor, vestibuler och gemak endast upplysta af månens sken, tills slutligen en dörr öppnades för honom. Han möttes af ett bländande ljussken och stod inför Zoe Augusta.

20.

Rummet, hvaruti Kåre befann sig, var icke stort och till formen åttkantigt. Det var inredt med den slösande prakt, som är värdig en kejsarinnas gemak. Taket var hvälfdt och pryddes med en målning på guldgrund, framställande genier med facklor och blomsterkransar. Väggarna bestodo af ömsom

mosaiktaflor afbildande kejsarinnor af det makedoniska huset, ömsom blankslipade silfverskifvor i rikt ornerade, gyllene ramar — den tidens speglar. Dessa återkastade nu från alla sidor Zoes sköna bild, der hon låg stödd mot broderade purpurkuddar, på en hvilobädd af guld och elfenben. Hon bar en snöhvitt dräkt utan alla prydnader, af detta dyrbara, genomskinliga, silkeslika ämne, som upphemtades från hafvets botten och af perserne kallades »perlmoderns spånad». Kring hennes hals låg ett perlband af stora äkta perlor, och ett grekiskt kors med gnistrande diamanter glänste på hennes bröst. Det rika håret var utslaget kring axlarna och förhöjde genom sin ebenholsglans ännu mera hvitheten af hennes hals och barm, blott till hälften dolda af den skira dräkten. Rummet var upplyst af strålände vaxljus, men ned från taket hängde en ofantlig rosenröd lampa som kastade en magisk glans öfver det hela.

Kåre stod bländad vid dörren. Kejsarinnan tycktes icke märka honom. Hon låg kvar i samma behagfulla ställning. Den hvita handen fördjupad i det rika svallet af mörka lockar, understödde hufvudet, ögonlocken voro sänkta och munnen halföppnade sig till en suck. Kåre viste ej rätt, huru han skulle förhålla sig. Hade kejsarinnan låtit kalla honom, och sömnen under tiden öfverväldigat henne? Hon hade ju vakat förlidna natt och bedt för sin faders själ. Det vore ju skada att störa hennes slummer. Och dess utom tänkte Kåre: »Hvem vet, kanske det skulle anses som ett brott här i Miklegård? Jag vill hellre gå min väg». Kåre vände sig om. Dörren var dock tillsluten bakom honom; men vid det bul-

ler, huru lätt det var, som låset gjorde, väcktes likväl Zoe Augusta och reste sig hastigt.

Kåre vände sig äfven om, då han hörde Zoe röra sig och stod nu ansigte mot ansigte med kejsarinnan.

Zoe uppgaf ett lätt utrop, i det hennes öga öfverfor Kåres gestalt. Vid detta rop störtade ett par slafvinnor upp ur ett hörn i rummet, der de förut legat nedkastade på knä och ur ett annat rum skyndade ett par evnuker in. En vink af Zoe afskedade dem genast.

Hon dröjde ett ögonblick och fäste sina svarta ögon på väringens ansigte. Ett leende for öfver hennes drag, liksom en sakta fläkt krusar en spegelklar vattenyta. Hon suckade och började till Kåres öfverraskning sitt tal, helsande honom på nordisk tunga.

»Hell och säll dig, unge väring!»

»Hell och säll dig, Zoe Augusta!» svarade henne Kåre och väntade derpå att få höra henne fortsätta samtalet på hans modersmål, men Zoes kännedom om det nordiska språket inskränkte sig till denna helsning. Hon vinkade åt en slafvinna, som gick ut och återvände med en tätt beslöjad grekisk flicka, hvilken helsade kejsarinnan med en stum bugning och derefter intog sin plats vid foten af hvilobädden, på hvilken Zoe åter nedsjunkit. Hon började så ett samtal med väringen, hvarvid den unga beslöjade grekinnan tjenade som tolk.

»Hvad är ditt namn, unge väring?» frågade kejsarinnan. — »Och från hvilket land är du?»

Kåre nämnde sitt namn och sitt land.

Vid detta namn gjorde den unga grekinnan en ofrivillig rörelse; men hon fattade sig genast och framförde väringens svar på grekiska språket för kejsarinnan.

Denna blef för en stund tyst, liksom letade hon i sitt minne. Derpå återtog hon.

»Är akoluthen Mauros din fader?»

»Mår Hallvardsson är icke min fader», — svarade Kåre. — »Han är blott min frände på sidone. Dock bar min fader samma namn och helsades äfven han i Miklegård som akoluth, då han tjänade kejsar Basileios och vistades vid grekerhofvet.»

»Äfven honom kan jag erinra mig», — vidblef Zoe och dröjde derpå något för att låta Kåre falla i hänryckning öfver denna nåd. Men den unge barbaren hade ännu icke lärt hofskick. Hans fader hade tjänat de båda kejsarliga bröderne, han hade varit tapper och trofast. Hvad under då, att den ene kejsarens dotter erinrade sig honom?

Zoe sammandrog lätt ögonbrynen, då Kåre icke ens tackade henne för den nåd, hon bevisade hans faders minne, men fortfor med smekande ton.

»Huru länge har du varit i vår tjänst, nordens unge son?»

»Blott den tredje dagens sol har ännu sänkt sig ned öfver Miklegård», svarade Kåre, »sedan jag trädde i tjänst såsom väring.»

»Utan tvifvel är du då sannfärdig och vill tjena mig genom att tala sant i det, som jag nu går att fråga dig. — Huru har du tillbragt dessa dagar, som du varit här?»

»Första dagen stod jag vakt vid er kejsarlige

faders bår», — svarade Kåre, — och tillbragte sedan aftonen i Exkubita. Dagen derefter deltog jag i polutasvarf, vandrade derpå af och an i trädgården, tills jag föll i sömn under ett träd, hvars namn jag icke känner, och stod så åter vakt i gången till palatsets kyrka, hvarefter jag vandrade ut i staden. Tredje dagen var jag i staden med en stallbroder, men till natten behöfdes min tjenst i palatset.»

Zoe teg en stund, derpå sade hon eftertryckligt:

»Gick du ensam genom den främmande stadens gator den andra aftonen, du tillbragte här?»

Kåre viste icke rätt, huru han borde svara. Han sade dock slutligen, att han ej varit ensam.

Zoe höll fram emot honom korset, hvilket hon bar på sitt bröst, och sade:

»Svär vid det heliga korset, att du säger mig sanning! Hvem var det som åtföljde dig?»

»Jag är icke döpt, höga Zoe», — svarade Kåre, — »endast primsignad och» — —

Mera blef aldrig uttaladt. En evnuk skyndade in i rummet med en djup bugning, utropande:

»Vår herre kejsaren!»

»Augustus!» — ropade Zoe och sprang rodnande upp från sitt purpurläger. Kåre blef hastigt bortförd af slafvinnorna och befann sig redan utom rummet, då Romanos inträdde och kastade en forskande blick omkring sig. Han skyndade fram emot Zoe och tilltalade henne vördnadsfullt, i det han förde en af hennes händer till sina läppar:

»En dröm har oroat mig. Jag steg upp för att gå ned i kapellet och der öfvervara ottesången. Då hörde jag, att den höga Augusta icke gått till hvila,

och jag kommer nu för att fråga, om ditt majestät täcktes vara oss följaktig dit.»

Zoe svarade blott med en böjning på hufvudet. Hon kallade på sina tärnor, lät dem svepa den kejsarligha manteln omkring henne och lemnade rummet, följd af tärnor och evnuker.

21.

Då Kåre i den stilla natten vandrade till baka till Exkubita, genomgick han i tankarne dagens tilldragelser. Hans unga sinne drogs med oemotståndlig makt till Romanos. Trots den stora olikheten dem emellan i stånd, religion och bildning, fäste ynglingen en svärmande kärlek och hängifvenhet till kejsaren och brann af begär att kunna ådagalägga detta. Kåre hade redan sett nog för att vämjäs vid det östromerska hofvet, men Romanos fängslade honom qvar, och Kåre tänkte för sig sjelf, att för hans skull ville han blifva der.

Månen hade gått ner, och det djupaste mörker herskade i palatsets trädgårdar. Kåre gick sakta framåt, men tog det oaktadt miste om vägen och befann sig innan kort vid en liten paviljong, hvarest från ett matt ljussken skymtade fram. Kåre gick närmare och hörde ljudet af samtalande röster. Snart trängde ett och annat ord fram till honom, och der ibland nämdes hans eget namn. Detta gjorde honom mera uppmärksam och han lyssnade under allt större spänning. Luckorna voro tillslutna för de ända till

marken gående fönstren, men springorna tilläto, att man kunde kasta en liten blick dit in, och Kåre varseblef der inne trenne vid ett bord sittande evnuker, hvaribland den ende han kände var Ioannes.

»Sant, min gode Konstantinos», — sade denne till svar på något, som förut blifvit yttradt, — »Michael är en skön man, och vore icke varingen» —

»Broder Ioannes», — afbröt den tilltalade, — »skulle den höga Augusta finna behag i en barbar?»

»Barbaren är en skön och kraftfull man», — svarade Ioannes med ett hånskratt, — »och lika gerna kan han sitta på kejsartronen som Romanos. Kejsaren börjar gå sina egna vägar, och en barbar, som icke känner språket och som aldrig lär inhemta människors tungomål, måste alltid vara lätt att leda. Jag förkastar honom därför icke helt och hållet, så mycket mindre, som vår broder Michaels vankelmod och svaghet ofta komma mig att frukta för honom.»

»Du är likgiltig för din egen slägt, — sade den af de tre evnukerne, som förut icke talat.

»Anstår det dig att tala så? Lät jag icke i förgår från den kejsarliga skattkammaren bortföra guld, som var nödvändigt för din rörelse? Och står jag ej i underhandling med kejsaren att taga eder båda i sin tjänst?»

»Hvad guld, så finga vi deraf föga gagn», — svarade brodern i uppretad ton.

»Var det min skuld, Georgios?» — genmälte Ioannes med mild röst. — »Var jag i båten, eller var det jag, som skötte åror och styre? — Dess utom», — tillade han, — »kommo vi ju inte hit

för att tvista, utan för att öfverlägga. Romanos måste — —

Ett kraftigt slag på en af fönsterluckorna afbröt honom och kom honom att springa upp. Ett nytt följde. Luckorna gåfvo efter, rutorna klingade och in störtade Kåre med svärdet i handen — —

Rummet var mörkt och tyst, och icke en skymt af evnuker kunde han upptäcka, ehuru han en lång stund trefvade sig omkring i rummet. Derpå tog han vägen till baka genom fönstret och återvände skamflat genom trädgården, tagande vägen till Exkubita och i sitt sinne missnöjd med sig sjelf för sin häftighet.

»Jag kan då aldrig blifva lugn och förtänksam», — sade han för sig sjelf. — Har icke nu min häftighet kommit mig att förderfva hela saken? Och kejsarens välde står kanske på spel. Men jag skall tala med akoluthen; han måste bistå mig, han har dagligen tillträde till kejsaren.»

Då han kom helt nära Exkubita, såg han i morgongryningen till sin öfverraskning Ioannes stå uti peristilen, inbegripen i ett lifligt samtal med Mår, akoluthen.

Dennes varningar för evnukerna runno då Kåre i hågen. Han vek hastigt af åt en sidogång och återvände icke till Exkubita, förrän han sett evnuken återvända till palatset.

22.

Så snart det blef dager, skyndade Kåre till akoluthen och meddelade honom hvad han trodde sig hafva uppdagat.

»Gå till kejsaren, frände», — slöt han, — »och säg honom, hvilka planer, som här uppgöras emot honom.»

Akoluthen började skratta.

»Unge frände», — sade han, med möda qväfvande sin skrattlust, då han såg det harmsna uttrycket i Kåres ansigte, — »Miklegård är de mörka planernas hemort. Skulle vi hålla vakt om alla anslag, som uppgöras, blefve här ingen ro. Lita derpå, af det der blir ingenting.»

»Men vi lofva dock kejsaren trohet», — invände Kåre.

»Visserligen; det lofva vi och böra väl äfven hålla vårt löfte in i döden, om så fordras. Vi vakta kejsarens person, och ve den fiende, som skulle vilja förgripa sig på honom! Vi värja honom med väpnad hand och gamle Mår ger sitt lif, förr än han viker; men att angifva komplotten är icke vår pligt. Här finnas nog de, som dertill låta bruka sig. Oss skulle det skada och kejsaren föga gagna, om vi upphörde med vårt yrke för att egna oss åt ett så helt och hållet grekiskt, som spionens och angifvarens.»

Kåre teg och skakade på hufvudet. Han var uppfostrad i tro på de äldres vishet och ville icke motsäga sin frände, men det syntes honom likväl, som denne hade orätt bedömt deras pligt emot kejsaren.

Mår närmade sig vänligt ynglingen, lade sin hand förtroligt på hans axel och sade:

»Tro mig, unge frände, erfarenheten lånar min röst, och din fader Mår, min namne, skulle tala såsom jag, om han vore här. — Huru många gånger skall jag varna dig för evnukerna? — Tag dig i akt!»

Denna vädjan till minnet af hans fader hade åsyftad verkan på Kåre. Han upphörde att tala om planerna mot kejsaren och beslöt att vända sina tankar åt annat håll. Han började tänka på Augusta och det samtal, hvartill han varit kallad i hennes enskilda rum. Han genomgick i minnet hvarje särskild liten omständighet i rummets anordning och Zoes person och omgifning. Liksom en blixst slog honom då den tanken: »Hvem var grek-mön, som talade på nordisk tunga»? Hennes ansigte doldes af den täta slöjan och af hennes kroppsbildning syntes blott föga, men rösten tycktes dock Kåre bekant, och hållningen och sjelfva kännedomen om det nordiska språket — hade det ej bort säga honom, att det var Hermione? — Ju mer han tänkte derpå, dess mer öfvertygades han derom, att han varit den älskade, länge sökta flickan så nära och icke igenkânt henne. Huru bitter var icke den tanken och huru förbannade han icke sin blindhet; han svor i sitt sinne att uppsöka henne, dolde hon sig än under jorden.

Kåre tillbragte hela dagen med att ströfva omkring på Konstantinopels gator. Han betraktade hvarje mötande qvinna på det noggrannaste, han stannade timal vid de brunnar, der kvinnorna plä-

gade hemta vatten, men han återvände till Exkubita utan att hafva sett en skymt af Hermiones ljufva ansigte.

Flera dagar förgingo. Kåre använde hvarje ledig stund att i alla riktningar genomströfva Konstantinopel och dess omnejd. Mången tjusande tafla uppenbarades för hans öga på Bosporens sköna stränder, men naturens fågring gjorde likväl föga intryck på hans själ. Han såg utan att se, och så småningom försjönk han i ett slags grubblande tankfullhet, hvarutur inga tjensteåligganden mera ryckte honom. Ty Kåres undervisning i kristendomen hade nu börjat, och han var befriad från hvarje vaktgöring under de tjugu dagar, som ansågos tillräckliga att med roten upprycka hedendomens »giftiga ört» ur en själ, uppfostrad i tron på hednagudar, och ditplantera kristendomens blomstrande träd.

23.

Kåre gick hvarje dag till Sofiakyrkans förhus för att der lyssna till Demetrios' undervisning, som han delade med nio andre katechumener, och efter tjugu dagar förklarades de alle färdige att mottaga det heliga dopet.

Skulle man granskat Kåres själstillstånd, fruktar jag, att man skulle funnit det föga tillfredsställande. Han trodde kanske på hvite Krist, men hade icke lemnat tron på Oden och Tor, Frö och andre nordens gamle åsagudar. Han var färdig att tillbedja

Guds moder, men han glömde därför icke åsynjor och nornor, vättar och elfvor och främst sin egen ättfölja. Och huru skulle det kunna vara annorlunda?

Döpelsedagen var emellertid inne. Kåre jemte de andre nio katechumenerne fördes till kyrkans dop-hus. Kejsaren, iförd en citrongul klädnad efter att nu hafva aflagt den förra hvita sorgdrägten, hade själf infunnit sig för att såsom vitne öfvervara deras dop. Demetrios trädde fram till dopfunten och höll ett kort tal till den församlade menigheten. Han liknade desse nyomvändes hjertan vid hednatempel, som nu blifvit renade och helgade för att mottaga den ende sanne Gudens och hans heligas bilder. Kåre slog ned ögonen; han viste, huru liten likhet hans hjerta egde med ett tempel, renadt och heligt. Det förekom honom i detta ögonblick fast hellre, som vore det dop, han ginge att mottaga, ett svek både mot Kristus och de gamle gudarne. Hans fosterbroders ord om Miklegårds falskhet runno honom åter i hågen, och en häftig smärta betog honom. Han såg, att han icke heller kunde hålla sig ren från sveket och hade nu gerna velat skynda bort från all Miklegårds falska prakt till den kalla fattiga Norden, der åtminstone redlighet och mannatro egde sin hemort.

Ur dessa tankar väcktes han, då Demetrios slöt sitt tal. Denne gick nu fram och lade sin hand på Kåres hufvud, uttalade de heliga orden och nedböjde honom i dopfunten. Efter förrättad akt trädde äfven kejsaren fram och nämde en hvar med det nya namn, som han erhållit i döpelsen. En evnuk

räckte dem sedan de hvita kläder — en gåfva af kejsaren —, hvilka de borde bära under åtta dagar till ett tecken af nyvorden renhet och helighet. De fördes sedan fram i kyrkan för att låta inskrifva sig i den kristna församlingens gemenskap, hvarefter de knäböjde vid altaret, aflade på nytt sin trosbekännelse och undfingo den heliga nattvarden. Det tilläts dem slutligen att inträda i det kejsarliga rummet, hvilket sammanhängde med kyrkan, för att af kejsaren begära en nåd. De nio andre begärde än dyrbara smycken, än penningar. Kåre ensam begärde blott att få bära kejsarens sköld och att ständigt få omgifva hans person.

»Sannerligen skulle man icke tro, att den unge varingen redan blifvit angripen af grekernes vana att smickra», — svarade honom Romanos med ett blidt leende. — »Det är en bön, på en gång anspråkslös och full af anspråk. Dock vilja vi uppfylla den och utnämna dig härmed till vår sköldbärare.»

»Tack, herre kejsare!» — sade Kåre. — »Jag förstår föga hvad I velat säga med »anspråkslös» och »full af anspråk»; men jag vet, att jag täst min håg vid eder, att jag älskar eder af hela min själ och att jag troget vill tjena eder till min död.»

På mången hofmans läpp märktes en lätt dragning af löje, då Kåre så enkelt tolkade sina tankar inför kejsaren. Romanos sjelf der imot syntes rörd och yttrade några vänliga ord om, att han förlitade sig på hans ord och trodde på hans tillgifvenhet. Han tillade halft för sig sjelf med en suck:

»Få äro trogne vid grekerhofvet. Många omgifva kejsaren, njuta hans gunst och glädjas åt hans

nåd, men af få kan han höra en tillgifvenhetsförsäkran så varmt gifven som din».

Derpå gaf kejsaren ett tecken med handen; hela hofvet bröt upp och återvände till Triklinon.

24.

§ Så var då Kåre fäst vid kejsarens person och kom med det grekiska hofvet i närmare beröring än någon annan väring, akoluthen undantagen. Då kejsaren red ut, följde Kåre bärande hans sköld, och då någon from vandring till en af kyrkorna i Miklegård företogs, bar han äfven kejsarens liffana. Småningom uppväxte dem emellan ett slags förtrolighet, fostrad å ena sidan af Kåres hängifvenhet för kejsaren, å den andra af dennes misstroende till sin omgifning och förtröstan på väringarnes alltid visade trohet. Dock glömde aldrig Romanos, att han var kejsaren och Kåre tjeneren, att han var den högt bildade greken och Kåre barbaren. Kåre gaf kejsaren sin själs varmaste känslor, han vakade oafslåtligt för hans säkerhet, han var redo att offra sitt lif för honom; Romanos viste och erkände detta och egnade Kåre den grad af tillgifvenhet, som man skänker sin trogne, pålitlige gårdvard, den lurfvige hunden.

Romanos var ännu icke krönt och hade följaktligen icke ännu burit den strålande stemman eller det med liljor smyckade perldiademet; men han hängaf sig med ifver åt regeringsärendena, lindrade skatterna

och sökte, så mycket i hans förmåga stod, att hela kejsarrikets sår. Grekiska krönikor tala ännu med vördnad om Romanos' första regeringsåtgärder. Huru han frigaf de politiske fångar, som Konstantinos den IX:s grymhet låtit fångsla, är redan omtaladt. Han frikände äfven det utarmade folket från ett års skatter och mildrade den högst tryckande värnepligtslag, som tyngde det grekiska kejsardömet's invånare. Hvarje olycklig sökte han hjälpa, utdelningen af »palatsbröd» åt de fattige ökades mer än dubbelt, och de, hvilkas klagan nådde hans öra, gingo aldrig ohulpne ifrån honom.

Midt i sitt yppiga hof lefde kejsaren rätt enkelt, men han egde icke kraft att minska dess öfverflöd eller inskränka det öfverdrifna antalet af embetsmän. Sin enskilda, ganska betydliga förmögenhet bortskänkte han till kyrkoceremoniernas förökade glans och en frommare kejsare har må hända icke suttit på Konstantinos den stores tron.

Med sin gemål Zoe plägade han föga umgänge. Kejsaren och kejsarinnan hade skilda hofstater och sammanträffade nästan aldrig utan att vara omgifna af sitt hoffolk. Vid kejsarinnans hof gick det muntert till. Sedan de första sorgdagarne voro förlidna, aflöste det ena nöjet det andra, hvaruti dock hvarken kejsaren eller prinsessan Theodora deltog.

Den senare lefde ensam i palatsets högra flygel. Hon ansågs för mycket from, omgaf sig med prester och munkar, läste helgonlegender och afhandlade frågor om dogmatiska schismer lika väl som den skarpsinnigaste teolog i Öst-Rom. Hon tadlade sin systems verldsliga väsen och lättfärdiga hof, och suc-

kade, då hon nämde sin svågers frömhets, såsom hade hon i sitt stilla sinne betviflat hans rättrogenhet. Till henne slöt sig företrädesvis den gamle Basileios' hoffolk, finnande i henne ett återsken af farbroderns, den krönte munkens fromhet, medan deremot Konstantinos' evnuker och hofmän trängdes omkring Zoe.

Så lefde dessa trenne kejsrerliga personer för hvar sitt mål, utan något inre samband, utan att en enda sträng i deras bröst kunde anslås, som ljud i samklang med någon hos den andre. Theodora egnade sig åt sin fromhet, Zoe åt sina nöjen och Romanos åt sina pligter som regent. Dessa upptogo hans dag, men om aftnarne vandrade han gerna med Kåre till Sofiakyrkan för att samtala med Demetrios i dennes cell. Någon gång hände det då, att ett par munkar kommo ut ur Sofiakyrkans sidoport och derifrån togo vägen till den heliga Euphemias kloster. Det var Romanos med sin sköldbärare Kåre, eller, som han i dopet kallats, Leo. Då de kommit till Euphemias kyrka, knäböjde de vid dörren, afhörde aftonbönen och stannade för att se, huru en ung, smärt nunna närmade sig lamporna vid grafven och närde dem med olja ur en silfverkanna. Romanos viste, att det var Helena. Han tilltalade henne aldrig, men han njöt af att se henne på afstånd, att lyssna till hennes röst i kyrkosången och veta sig vara i samma rum som hon och bedja Gud med henne. Det var den enda torftiga lycka, som ännu återstod honom — »envåldsherskaren öfver verlden», såsom grekerne så skrytsamt kallade sin regent.

Till Kåre talade han sällan under dessa vandringar, och denne hade nu lärt att vörda hans tystnad. Men ännu efter långa år erinrade sig Kåre dessa aftonvandringar med Romanos och tänkte med rörelse på, huru kejsarens ansigte ljusnade upp, då han hörde sången och såg den smärta beslöjade gestalten med oljekannan i den heliga Euphemias klosterkyrka. Föga anade kejsaren, att den svartsjuka Zoes utskickade hvarje afton följde honom, tills de sågo honom ingå i Euphemias kyrka, och att planer till att förhindra denna hans sista glädje uppgjordes af hans maka.

25.

Så förgingo Kåres dagar i palatset, men aftnarne tillbragte han gemenligen i Exkubita bland sina landsmän och vapenbröder. Trots den varma tillgifvenheten för kejsarens person, föreföll hoflifvet Nordens son enformigt och palatsets luft kändes qvaf för den, som älskade hafvets rena vindar och var uppvoxen bland Nordens skogar, genomandade af barrträdens friska doft. Det förekom Kåre, som andades han friare i Exkubita, der han satt bänkad med de kraftige nordboarne och lyssnade till akoluthen Mårs vishetsregler eller Kolskäggs berättelser från jöklar-nes land, sagornas ö i Vesterhafvet. De unge männen lyssnade vördnadsfullt till de äldres berättelser om forna tider, om de gamle hjeltekonungarne, Ynglingar och Sköldungar, som prydt Sveriges och Danmarks urgamla troner.

De lyssnade äfven till de äfventyr, som de sjelfve upplefvat under sina färder på hafven och vid konungarnes hof. Både Kolskägge och Mår hade varit vid Olof Tryggvessons hof och talade med beundran om denne nordens förste idrottsman, om hans tapperhet, vänsällhet och nit för kristendomen. Ofta omtalades då med gillande dessa omvändelser från hedendomen med eld och svärd, hvilka nu förefalla oss så stridande emot våra begrepp.

Ibland väringaflocken fans dock ännu en och annan, som aldrig antagit dopet, och än flere, hvilka, såsom den isländska sagan förtäljer om Helge Magre, »voro blandade i tron». Bland dessa var, såsom vi veta, äfven Kåre, och det gjorde ofta ett förunderligt intryck på honom, dessa berättelser om hårdnackade hedningar, som förr läto lifvet än öfvergåfvo sina gamla gudar. Han föraktade Orm Lygra, Styrkår, Åsbjörn Torbergs son och andre, hvilka genom hotelsen att blifva offrade åt sina gudar förmåddes att öfvergifva dem, och hans deltagande drogs snarare till den modige Röd Starke, den myndige Jernskägge och hans käckä dotter Gudrun, hvilken för att hämnas sin fader ville uppoffra sin brudgum, änskönt denne var en konung.

Det var en afton, Kåre satt ensam i väringasalen. De andre förströdde sig med bollspel och brottningslekar ute på gården. Kåre hade förut deltagit uti lekarne och sedan åskådat dem. Nu satt han ensam i salen, tänkande mörka tankar. Han tänkte på Olof Tryggvesson, huru denne använde Norges folk, och berättelsen om Övind Kindrifva rann honom då i hågen. Konungen bjöd honom

gods och skänker; Övind blef sina gudar trogen. Han hotades med lemlästning och död utan att ändra mening, och då han slutligen var färdig att gifva upp sin ande under de förfärligaste plågor, enär man hade satt ett bäcken med glödande kol på hans mage, talade han ännu ord, som vitnade om hans fasthet och okufvade sinne. »Må hända», — sade han, — »tör tron på hvite Krist vara den sanna, och tör det vara bättre för dem, som bekänna sig till honom. Men redan före min födelse gåfvo mina föräldrar mig åt Oden, och, då jag blef vuxen, förnyade jag deras löfte. Jag aktar icke svika mitt ord.» — Så dog Övind, — lika mycket martyr i Kåres tycke som något af de helgon, hvilka grekernes kyrka bekände och dyrkade. Det var manligt att icke svika sitt ord, äfven om det hade varit lyckligare att göra det. Dessa trotsande ord återljödo för Kåres sinne, der han ensam satt i väringahallen, — och dock var han ju nu sjelf en kristen.

Kåre sprang upp, hans själ måste hafva ett uttryck för allt det tvifvel, all den oro, som qualde honom. Han grep harpan och qvad:

Högt må Herren lofvas,
hvite Krist den blide!
Segraren, som vunnit —
säga Greklands prester —
makten, äran, mände
mildsint alltid råda.
Törnetryckt är pannan,
tårar skymma ögat.

Oden eger nu blott
ett af sina ögon,

glad han gaf det andra,
gäfvast ibland gudar,
för att visdom vinna,
veta urtids runor.
Känner hvite Krist väl
kunskap liksom Oden?

Uppå Vigeids vallen —
völvan så det sade —
rider rådsnar Oden
raskt mot jätteflocken.
Stark och stor i döden,
segrande han faller,
måste ej som menlöst
mensko-offer slagtas.

Väl har hvite guden
väldig skara helgon,
som i stum tillbedjan
skåda upp till honom.
Lifvet villigt låter
ljusa skaran tåligt,
kan hon dock ej känna
kampens fröjd och ära.

Flocken af enhärjar
orädd följer Oden,
drager till sitt sista
svärds-ting, gladt som alltid.
Blodets bölja svallar,
brytes emot vapnen;
klingan kraftfullt qväder
kampens lof i döden.

Töfvande jag trefvar —
tungt är mig att välja —
Gamle, höge gudar,
glömma er jag kan ej.

Sällt i Valhalls salar
sitta mina fäder;
stark är blodets stämma,
sinnet till dem drages.

Krist, du kan ej vredgas —
kärleksfull du nämnes —
om jag ger de gamle
gudar än min hyllning.
Harmens heller icke,
höga urtidsväsen,
om jag hembär heder
hvite Krist den blide.

På sådant sätt gåfvo sig Kåres oroliga känslor luft, och han kände sig liksom lättare till sinnet, sedan han uttalat det som rörde sig inom honom. Derpå satte han harpan ifrån sig och vandrade fram och åter, medan varingarne, den ene efter den andre, samlades i salen.

26.

»**J**ag tyckte mig förnimma harpolek,» — sade akoluthen i upprymd ton till sin unge frände, då han inträdde i salen, — »men nu är allt åter tyst i varingaborgen. Fordom ljöd sång i hallen, nu qvåda våra män sällan. Tag harpan och qvåd den sång, du nyss i din ensamhet sjöng.»

Kåre rodnade.

»Den sången, frände, qvåd jag blott till egen

gamman», — svarade han. — »Dock vill jag qväda en annan sång för eder, om eder lyster höra.»

Kåre qvad då den kärlekssång, som brodern Ragnfast diktat om Hild. Mer än en af de unge männen kände den från sin hembygd, ty den hade sjungits af hela landets ungdom och gått från bygd till bygd med många muntliga berättelser om den mörklockiga möns skönhet. De slöto nu en krets omkring Kåre och han måste förtälja dem om Ragnfast och Hild, om sin fader Mårs död och sönernes hämd och huru nu Kåre gjort sig sjelf biltog, då han icke kunde hämna sin broder, hvares ofärd han anade. Han slöt med att qväda ännu en sång för dem om sin fosterbygd, jemförd med Miklegårds prakt:

Ljude nu sången!
lyssne nu männen,
huru den stora
staden *) i söder
synes en främling,
son utaf Norden!

Härlig är staden,
högst glänser praktfull
kejsareborgens
kostliga byggnad.
Stolt vid dess sida
synes Padreimen. **)

Inom dess murar
Österlands skatter
strömma som floder,
samlas i hopar.

*) Nordboarne kallade Konstantinopel för Miklegård eller den stora staden.

**) Hippodromen.

— Guldet der fröjdar
guldödarns *) hjerta.

Blånar kring staden
Sjövids-sunds **) bölja,
klar som en stålsköld;
solblankt är Hornet, ***)
hafsgångarns läger,
långkeppens vagga.

Skall jag er nämna,
skall jag er tälja,
alla de under,
alla de bilder,
Miklegård eger?
Ej jag förmår det.

Heller ej kan jag
känna och nämna
helgedomshus åt
Hvit-Krist den blide.
Ädlast dock syns mig
Ägisifs †) kyrka.

Skall väl jag sedan,
som är en främling,
prisa i sången
Södern den ljufva? —
Solen der glöder,
söt mognar drufvan.

Ej i vårt hemland
hemta vi skatter;

*) Omskrifning för en rik och frikostig man.

**) Sjävidarsund. Så kallades Bosporen af nordmännen.

***) Konstantinopels hamn, det Gyllene Hornet.

†) Nordboarnes förvridning af Hagia Sophia (den heliga Sofia).

guldet är sparsamt,
göms blott och vårdas
Lågande drakbädd *)
lockar oss fjerran.

Svärd då vi taga,
draga i härnad.
Södern får skatta —
svaghet det höfves —
guldet åt kanske
kämpar från Norden.

Sedan de vända
segersällt åter
hän till sitt hemland,
hänga sitt svärd upp,
odla sin torfva,
tälja sin boskap.

Friskt är i Norden,
furorna susa
kring våra fäders
fräjdade grafvar.
Väl den, som hvilar
vänsäll i högen!

Östersalts **) böljor
brusa sin grafsång.
Väl dem, som somnat!
Stordåd de öfvat,
böljorna qväda
bragdfulles dråpa.

Ej uti Södern
så qväder vågen,

*) Omskrifning för guldet.

**) Eystrasalt-Östersjön.

hviskar vid strand blott
vekligt och suckar,
smeker och smilar,
sjunger med kraft ej.

Östersalts mörkblå
bölja, som skummar
kring våra stränder —
kraft är i bruset —
klippor du bryter,
kölär du bräcker.

Nordbons den gäfve
grafsång de qvåda,
brusande böljor,
bland hvilka ofta
han under lifvet
lekte med gamman.

Derför förstå de
fullväl hvarandra,
derför är qvådet
det som kan vagga
hjelten till hvila.
Högt klinge sången!

Sången vann bifall och sångaren helsades med glada rop af sina landsmän. Om också en eller annan norrman eller isländing fans, som hade velat anmärka, att sången vore för konstlös och att äfven Vesterhafvets böljor kunna qvåda hjeltars dråpa, så yttrade de intet, ty de fleste väringar voro då från Svea välde.

Kåre blef efter denna afton väringarnes gunstling, och hans gäfva som skald och sagosmed togs ofta

i anspråk. Men den gamle Kolskägge tryckte tigande hans händer, och Kåre tyckte sig se en fuktig glans i hans öga.

27.

¶ Mellertid voro de fyratio dagar, som det östromerska hofceremonielet föreskref för sorg efter en död kejsare, tilländagångna och Romanos' kröning stundade, hvartill nu vidtogos nödiga förberedelser.

Kröningsdagen i sjelfva gryningen samlades efter hand i och vid det stora palatset alla rikets embetsmän och ädlingar, de i staden befintliga trupper och en oöfverskådlig mängd af det öfriga folket. Ett par timmar senare begaf sig kejsaren med ett följe af rikets stormän och sin väringavakt till Sofiakyrkan, för att der nedlägga sin egenhändigt underskrifna trosbekännelse. Kejsaren förband sig deruti att alltid rättroget vidhålla hvad kyrkomöten och kyrkans höghelige fäder stadgat, att skydda Guds heligaste kyrkas privilegier och sedvanor, och alltid förblifva kyrkans trogne tjenare och rätte son. Der förekom väl också ett löfte att vara mild och mencklig emot undersåtarne och att afhålla sig från skadegörelse till lif och lem, men försigtigtvis var i förra fallet tillagdt: »så vidt rätt och tillbörligt är», — och i det senare: »så vidt ske kan».

Detta var hufvudinhållet af den försäkran, Öst-Roms enväldige herskare aflade vid sin tronbestigning. Huru litet den förmådde afhålla dem från att öfva

den grymmaste despotism, förtäljer historien blott alltför ofta.

Kejsaren återvände derpå till den del af palatset, som beboddes af patriarken och kallades Thomaites. Här utanför var nu hären och allt folket församladt. Genom en senator hade kejsaren redan låtit enligt öfligt bruk utkasta bland folket de s. k. Epikombia, den tidens kröningspenningar. De bestodo af i klädeslappar inknutna mynt, alla präglade med den nye kejsarens bild. Tre guldmynt, tre af silfver och tre af koppar lågo i hvarje litet knyte, och deras antal uppgick till många tusen.

Kejsaren satte sig nu på en sköld, som lyftes i höjden, för att han måtte helsas och beskådas af det nedanför stående folket. Skölden uppbars af patriarken och tre andra af rikets högste embetsmän. Morgonen hade varit mulen, och medan kejsaren vandrade till kyrkan för att nedlägga sin trosbekän- nelse, föll regnet i tunga droppar; men nu, då han iklädd sin kejsarliga skrud, ehuru med krans på hufvudet, lät sig så ses af sitt folk, veko molnen undan, solen strålade klart och luften var ljum som på en vårdag, fastän man snart skulle fira julen. Menighetens jubelrop genljöd nu från alla håll och tycktes aldrig vilja sluta.

Emellertid nedsteg kejsaren från skölden och krö- ningståget började ordnas. Vi hafva en gång be- skrifvit det följande, hvarmed kejsarne plägade uppträda vid högtidliga offentliga tillfällen, och vilja nu endast tillägga, att tågordningen var ungefärligen den samma, men att lifvakten nu var talrikare och att här var församladt allt hvad Öst-Rom egde ypperst i rang och

anseende. Framför kejsaren buros tolf fanor, glänsande af praktfulla broderier, men Kåre bar kejsarens egen fana af purpur med den korsfästes bild i guld och ädelstenar. Akoluthen Mår med sina yxbärande väringar och ett hundratal pager af ädel börd omgäfvos på ömse sidor kejsarens person. Derpå följde kejsarens fränder, rikets högre embetsmän och öfrige ädlingar, hvar och en omgifven af sina tjenare. Så kom kejsarinnan Zoe, understödd af tvenne evnuker och beledsagad af hela sin hofstat. De fyra partierna från rännarebanan med sina fanor slöto tåget.

Fåfångt är att söka beskrifva den anblick, som den heliga Sofiakyrkan denna dag erbjöd. Alltid ett byggnadskonstens under, djerft och öfverväldigande till sin konstruktion, var dess inre derjemte smyckadt med den yppigaste österländska prakt. Alla vägg- och pilasterytor voro beklädda med de kostbaraste brokiga marmorskifvor, den gamla hednaverldens tempel hade måst släppa till sina sällsyntaste praktstycken till pelare, alla hvalf glänste af de härligaste mosaiker på guldgrund, med bildliga framställningar, mest ur den heliga historien. Och öfver det hela lyfte sig, buren af fyra ofantliga pelare, den vördnadsbjudande kupolen till en höjd af nära 190 fot, och der uppe tronade i majestätisk afbildning Kristus såsom verldens domare. Denna gedigna prakt strålade i en fullhet af ljus, som inströmmade dels ofvan ifrån genom den fönsterkrans, hvarmed kupolen vid sin fot var genombruten, dels genom talrika fönsteröppningar i halfkupoler och sidoväggar. Nu var dess utom kyrkans inre högtidsprydt med kostbara tapeter, hvaruppå bilder ur den heliga historien i

lysande färger, guld och ädelstenar voro utsydda. Patriarken omgifven af en mängd prester i snöhvita eller guldkimrande dräkter uppfylde högkoret, liksom folket i sina bästa högtidskläder intog kyrkans nedre delar. Solen föll in genom de färgade fönstren, vid altaret höjde sig rökelsen i lätta blåaktiga hvirflar, musiken tonade, osynliga körer svarade hvarandra, än från höjden, än från kyrkans skepp. Det var som samtalade jord och himmel, och öfver det hela hvälfde sig den lätta fria dômen — byggnadskonstens triumf — liksom fylld af solstrålar. Sådan var Sofiakyrkan, då kejsar Romanos nalkades dess portar.

När kejsaren trädde igenom den med pelargångar omslutna förgården och närmade sig sjelfva ingångshallen, stod redan patriarken, omgifven af sina prester, vid hufvudporten, den mellersta af de nio, som bredvid hvarandra förde in i kyrkan. Patriarken mottog nu kejsaren med fridshelsningen: »Välsignad vare den, som kommer i Herrans namn!» hvarpå musiken ljöd och osynliga qvinnokörer från gallerierna sjöngo samma helsning, som återupprepades från presterna och folket ned ifrån kyrkan. Romanos syntes upprörd. Han bleknade och vacklade vid patriarkens helsning. Det förekom honom som en invigning till döden. Men då sången ljöd, tyckte han sig igenkänna — var det en villa? — bland de andras röster äfven Helenas älskade stämma och det var, liksom sade den till honom: »Du inviges till döden, men ock till ett evigt lif.»

Under dessa vexlande helsningar skred kejsaren fram emot koret, hvarest en med rödt kläde täckt estrad var uppförd, och på denna stodo tvenne upp-

höjda gyllene troner, på hvilka han och kejsarinnan nu satte sig. Patriarken med sina biskopar och öfrige biträdande prester hade före kejsaren ingått i tabernaklet eller det heligaste. En hög baldakin, hvars förhängen i purpur och guld efter behag kunde öppnas och sammandragas, öfvertäckte der altaret, och sjelfva altarbordet var på det konstmessigaste hopgjutet och sammansatt af de dyrbaraste ämnen, guld och silver, perlor och ädla stenar, men äfven koppar och jern, bly och glas, till ett det beundransvärdaste arbete.

Gudstjensten fortgick. Patriarken, åtföljd af kyrkans förnämste, gick ur tabernaklet och steg upp på en af de tribuner eller amboner, såsom de kallades, hvaraf funnos tvenne, en vid hvardera sidan af koret utmed det gallerverk, som skilde detta från kyrkans skepp. Vid vanlig gudstjenst plägade från den norra tribunen evangeliet uppläsas för folket och episteln från den södra. De voro upphofvet till predikstolarne i en senare tids kyrkor.

Sången tystnade för en stund, och patriarken sände en hög andlig för att kalla kejsaren. Denne kom, och patriarken läste dels tyst, dels med hög röst de vid dessa tillfällen öfliga bönerna. Kejsaren tog kransen af sitt hufvud och äfven alla andra blotade då sina hufvuden. Patriarken, uppstämmande hymnen: »Helig, helig, helig, Herre Gud!» smorde derefter kejsarens hufvud med invigd smörjelse och krönte honom sedan med stemman eller det kejsarliga perldiademet, som framräcktes af tvenne diakoner. Härunder upprepades hymnen, först af presterne och sedan af det öfriga folket.

Kejsaren gick ned ifrån tribunen åtföljd af patri-

arken. Så snart detta skett, steg också kejsarinnan ned ifrån sin tron och närmade sig kejsaren. Denne tog då ur patriarkens händer en stemma, af honom förut välsignad och satte den på sin gemåls hufvud. Kejsarinnan böjde derefter knä för kejsaren, till ett tecken att hon hyllade honom som sin herre, men Romanos upplyfte henne och patriarken läste böner öfver dem och allt folket, hvarpå kejsarparet begaf sig åter till sina troner på estraden, kejsaren med sin stora korsprydda spira och kejsarinnan med en mindre i utseende af en palmqvist.

Kyrkosången fortgick alltjemt. Tvenne diakoner kommo åter för att inbjuda kejsaren. Denne begaf sig då upp i koret till det rum, der relikerna bevarades, och ikläddes der mandyan eller den sida guldinväfda kejsarmanteln. Så smyckad och med den korsprydda spiran i sin högra hand och narthex eller den mindre spiran i sin venstra, gick nu kejsaren, enligt öflig sed, ett hvarf omkring kyrkan, omgifven af sina varingar och pager samt efterföljd af diakoner och prester, hvilka buro heliga kärl och relikier i sina händer. Kejsaren stannade midt för patriarken, som stod i dörren till tabernaklet. En diakon, bärande ett gyllene rökelsekar, närmade sig nu bugande och helsade kejsaren:

»Må Herren Gud i sitt rike minnas ditt rikets makt, allestädes, nu och alltid, och i seklers sekel. Amen.»

Helsningen upprepades af de öfrige diakonerne och presterne. Kejsaren trädde sedan in i tabernaklet, och fattande rökelsekaret förde han detta till altarbordets fyra sidor, börjande i norr och gående åt vester, och derefter äfven till patriarken, till ett tec-

ken af den vördnad, han hyste för religionen. Patriarken visade kejsaren samma vördnadsbetygelse, och denne aflade nu sin mantel och sitt diadem samt anammade derpå den heliga nattvarden. Patriarken och biskoparne nedkallade öfver honom välsignelsen, och kejsaren, som emellertid åter påsatt sin stemma, kysste deras händer.

Kejsaren återvände nu till sin tron för att derifrån till sammans med kejsarinnan begifva sig till det i kyrkans nedre del längst i vester belägna rum, hvilket med ett lågt bröstvärn tvärs öfver kyrkans bredd var afskildt från det egentliga skeppet och kallades katechumena, emedan de i kyrkans samfund ännu icke upptagne katechumenerne, hvilkas kristendomsundervisning pågick, derifrån fingo afhöra episteln och evangeliet, men aflägsnades, då det heliga messoffret började. Der voro också på en estrad troner uppsatta, hvilka undangömdes af gyllene förhängen. Dessa drogos undan, och det der till ytterlig trängsel församlade folket fick nu med oafbrutna lyckönskingsrop helsa det nykrönte kejsarparet. Först derefter skedde tecken till uppbrott. Främst gingo nu kyrkosångare, hvilka oafåtligt uppstämde till högtiden passande sånger. På hvardera sidan om dem buros trenne spjut, försedda med gyllene ringar, från hvilka fladdrade skarlakansfärgade och hvita sidenband. Sedan följde det öfriga tåget i ungefär samma ordning som förut, men kejsaren satte sig nu till häst, under det att alla de öfrige gingo till fots på återvägen till det stora palatset.

Hagia Sophia var icke långt aflägsen från kejsarborgen och dess utom medels en pelargång för-

bunden med den samma. Men för kröningståget åtgick dock en temligen lång tid till återvägen, ty kejsar Romanos hade befalt, att en omväg skulle tagas och folket lemnas tillträde till palatset, pelargångar och gårdar, på det att så många af hans undersåtar som möjligt skulle få del af kröningsståten, och tusentals skådelystne trängdes äfven med hvarandra i täflan att få skåda kejsarparet.

Då kejsaren hade kommit ur Hagia Sophia, strålade middagssolen i sin fulla glans ned öfver Miklegård och luften var vårlik. Detta syntes utöfva en upplifvande verkan på Romanos och han såg med ett vänligt småleende på det jublande folket kring hans väg. Men plötsligt steg ett mörkt moln upp i nordost. Det närmade sig hastigt himlens zenith, sändande isande flägtar ned imot jorden. Innan Romanos ännu hunnit den första förgården till palatset, skakade starka vindstötar dess pelare, solen skymdes och ett starkt åskdunder hördes åtfölja vindens rytande. Den kejsarliga manteln rycktes af vinden ur evnukens händer, fladdrade upp kring kejsarens hufvud, och då Ioannes hastigt fattade en flik af den, rubbades det perlprydda diademmet ur sin jemnvigt, gled ifrån kejsarens hufvud och hade säkerligen fallit till jorden, om det ej behändigt blifvit uppsnappadt af en bland den åskådande folkmassan.

En hviskning gick från mun till mun i folkskaran. Kejsaren sjelf bleknade och syntes bestört, der han stod med blottadt hufvud, medan uppfångaren i sin förvåning ännu höll det strålände kejsardiademmet i sina händer. Kejsarinnan hade imellertid vid ovädrets utbrott, med rubbande af kröningstågets afmätta gång,

ifrigt påskyndat sin väg och ilade nu fram då hon såg en ovanlig rörelse omkring kejsarens person. Hon förstod ögonblickligen, huru allt tillgått och med fullkomligaste fattning steg hon fram, för att återtaga diademets och sätta det på sin gemåls hufvud. Då föll hennes blick på diademets okände uppfångare. Det var en yngling, begåfvad med denna yppiga fågring, som endast österlanden kunna skänka sina lyckligast lottade söner. Hon kastade en lång blick på den sköne ynglingen och sporde hastigt:

»Ditt namn och hemvist?»

»Mitt namn är Michael, höga Augusta, och Paphlagonien är mitt hemland», — svarade ynglingen, i det han nedkastade sig för hennes fötter.

»Vi vänta dig i morgon i vårt palats», — sade Zoe, hvarefter hon gick bort och tåget till palatset fortsattes.

28.

Nu följde under tio dagar en oafbruten rad af fester, hvarunder kejsarparet drog omkring från det ena palatset till det andra. I hvart och ett af dem voro dagligen ståtliga gästabud anordnade för rikets embetsmän och ädlingar, men äfven hären och folket i gemen fröjdades med riklig förplägning både af mat och dryck. Dagligen utkastades epikombia bland menigheten, och dyrbara skänker utdelades åt alla håll och med hederstitlar slösades må hända ännu mer än i våra dagar. Bland dem hvilka kejsa-

ren rikligast utmärkte vid detta tillfälle, voro Helenas alla anförvandter. Zoe lade noga märke dertill och gömde det i sitt minnes djup. Äfven Ioannes' tvenne bröder, evnukerne Konstantinos och Georgios, tog kejsaren i sin tjenst, och Ioannes sjelf utnämndes till orphanotroph, ett slags generaldirektör för skolor och barnhus. Ioannes stod i hög gunst hos sin herre, i hvars tjenst han varit redan innan denne blef kejsare, och han tycktes äfven visa sin herre mycken tillgifvenhet. Kåre, som kände evnukens rätta sinne- lag, hade en gång försökt väcka tvifvel om hans trohet, men Romanos tillsade Kåre med sträng ton att tåga, så vida kejsaren icke borde anse honom för en baktalande byzantiner, och Kåre teg, bedröfvad öfver att ej kunna varna sin herre.

Tredje dagen efter kröningen visade sig den sköne paphlagoniske ynglingen vid hofvet, anstald som page hos Augusta, hvilken genom denna utnämning ville belöna den tjenst, han gjort kejsaren. Han kom snart högt i hennes gunst.

Under alla fester syntes kejsaren blek och förströdd och drog sig in i sitt enskilda kabinet så ofta och så länge, som det var honom möjligt; men han var så ständigt omgifven af allas blickar, att han icke kunde gå sin vanliga aftonvandring till Euphemias kyrka. Slutligen femte dagens afton gjorde han Kåre ett tecken, och båda begåfvo sig af genom de kända gatorna, tills de nådde målet. Euphemias messa sjöngs och kejsaren knäböjde, andaktsfullt lyssnande efter Helenas stämma. Kören var full och välljudande, men det tycktes Romanos som hade den blott bestått af idel missljud, ty han hörde icke sin förlorade

makas röst deribland. Hans hjerta betogs af oro, men han väntade dock tåligt ännu, afvaktande den tid, då lamporna skulle skötas om. Timmen kom, en halt nunna syntes fullgöra denna pligt. Romanos störtade upp, han ilade till klosterporten, ringde på och sporde häftigt portvakterskan, hvar Helena var.

»Helena?» — svarade portvakterskan, en gammal qvinna, som döden troligen glömt qvar på jorden af ett misstag. — »Ingen finnes här, som bär det namnet.»

»Syster Anna, då?» — sporde Romanos.

»Syster Anna?» — upprepade portvakterskan. — »Utom jag sjelf finnes det ännu nitton systrar med det namnet. Dessutom, de som äro i Herrans gårdar — med dem plägar ingen mera umgängelse här på jorden.»

Kejsaren fattade tag i den gamla nunnans arm och besvor henne att svara.

»Hvilken är den syster Anna, som ni menar?» — mumlade hon, och hennes händer slöto sig begärligt omkring de guldmynt, som Romanos lade deruti. — »Guds helga moder, jag är ju en människa, — jag har ju ett medlidsamt hjerta», — tillade hon och stack ned dem i sin ficka. — »Det har den heliga Euphemia befalt.»

»Ja, ja, det har hon befalt — framför allt annat», — svarade Romanos och understödjande sina böner med ytterligare klingande skäl, fortfor han: — »Jag menar den Anna, som i verlden kallades Helena och var Romanos' — kejsarens brud.»

Ett plötsligt uttryck af förskräckelse drog öfver nunnans ansigte. — »Om henne vet jag ingenting», — sade hon. — »Heliga Guds moder, ingenting —

alls ingenting. — Hör ni, släpp mig! — Jag vet ingenting.» — Och hon ryckte sig lös och tillslöt dörren framför kejsaren.

Denne vred förtviflad sina händer och vandrade med stora steg fram och åter, mumlande: — »Borta! — borta! — Hvart kan man hafva fört henne? — Är hon död? — och huru skall jag kunna utforska det?» —

»Höge kejsare», — sade Kåre, — »inom tio dagar lofvar jag att skaffa eder de underrättelser, som ni önskar, eller sätta lifvet till.»

»Ack, tio dagar äro en lång tid! — Huru hårda ut i en sådan ovisshet! — Jag går till Augusta och fordrar af henne räakenskap för hvad hon gjort af Helena.»

»Höge kejsare, gör det icke!» — sade Kåre, men Romanos hörde icke mer. Han ilade med hastiga steg mot palatset. Med möda förmådde Kåre kejsaren att uppehålla sig så länge på vägen, att han återvände genom Sofiakyrkan, der han gaf sig tid att afkasta munkkåpan. Sedan skyndade han framåt genom pelargången till det kejserliga palatset.

29.

¶ Triklinons salar rådde lif och munterhet. Kejsarinnan satt på sin gyllene hvilobädd, omgifven af sitt hof. Den purpurfärgade drägten, hvars höga färg så väl anstod hennes skönhet, var tätt åtsittande kring lifvet och visade den sköna bysten, välformad

som en Junostod i miniatyr, men föll sedan i rika veck kring höfterna långt ned om hennes fötter. Purpurns glans förhöjdes genom ett bredt broderi af äkta perlor och ett perldiadem strålade i hennes svarta lockar. Hoffolket var grupperadt omkring henne på vördnadsfullt afstånd, och endast några evnuker sutto på estradens fotsteg, gifvande akt på hennes minsta vink för att utföra hennes befallningar.

Hofvet förlustades med att åse indiske taskspelare, hvilka stående på en brokig matta, utförde sina konster under en vidunderlig, långt ifrån vacker musik. Kejsarinnan syntes upprymd. Hon smålog och gaf sjelf tecken till de bifallsrop, som helsade konstmakarne, då de dansade mellan knifspetsar med sina blottade fötter eller slukade glödande kol. Slutligen framtogo de en säck, öppnade den och läto ormar krypa ut på mattan, under det de sjelfve slöto en krets omkring dem, blåsande en vild melodi på sina flöjter. Efter en kort stunds förlopp lyfte ormarne sina hufvuden, lyssnande till ljudet. De smidiga kropparne reste sig mer och mer, tills de slutligen nästan stodo upprätt på den sammanböjda stjerten, hvarpå de olyckliga djuren började vrida sig omkring. Under ett hemskt hväsande, med glänsande ögon och fladdrande tunga, utförde de ett slags dans, hvarvid deras kroppar syntes stelt uppräta och orörliga, med undantag af hufvudena som vredos åt alla sidor. Det föreföll nästan som om de varit skickligt samman-satta maskiner. Då musiken upphörde, föllo de alla liksom vanmäktige till jorden, och indierne skyndade att plocka dem till sammans och kasta dem i säcken. Konstmakarne kastade sig derefter tre gånger ned

till golfvet och aflägsnade sig ur salen under hofvets bifallssorl.

Sådana voro det folks nöjen, som en gång sades vara det mest bildade i verlden. Med dylika lumpenheter förnöjdes afkomlingarne efter dem, för hvilka Pindaros fordom sjungit och Sophokles uppfört sina sorgespel. Så var Zoe sysselsatt, då Romanos kom för att fråga efter sin forna maka. Hans lidelses vågor hade så småningom lagt sig medan han framskred genom palatsets salar. Etiketten, denne herskare öfver herskaren, lade sig kylande och bindande öfver hans känslor, så snart han inandades palatsets luft. Han var dock ännu fullt besluten att tala öppet med Zoe, men ville uppskjuta det tills hofvet blifvit afskedadt och kejsarinnan dragit sig till baka till sina rum.

Tankfull och förströdd intog han sin plats vid Zoes sida och åsåg de indiske trollkarlarnes konster utan att låna dem någon uppmärksamhet. Då de voro afskedade, föredrogos sånger för det församlade hofvet. Först sjöngo några slafvinnor från Mitylene sitt hemlands kärleksglödande sånger, sedan fattade Michael Paphlagonern kitharan med öfvad hand och slog den konstfullt, under det han mera framsade än sjöng ett skaldestycke till Zoes ära. Rösten var smekande och välljudande, den höjdes och sänktes i mjuka tonfall beledsagad af kitharans toner och versen var efter den tidens smak behagfull, ehuru vår tid säkerligen skulle förkastat den såsom ett föraktligt smicker, hvilket icke ens egde förtjensten af en korrekt form och ett ädelt språk. Vid det östromerska hofvet gjorde dock denna sång mycken lycka

och fäste mer än en dams uppmärksamhet vid den sköne paphlagonern. Kejsaren sjelf fäste sig dervid och skänkte sångaren en guldstickad börs, full med guldmynt.

30.

Då allt var tyst i palatset, lemnade kejsaren sitt sofgemak och begaf sig in i de rum, som beboddes af kejsarinnan. Han gick med sakta steg och hans bleka ansigte var upprördt och förrådde en häftig inre kamp. Borde han tala öppet med Zoe? Borde han låta henne ana, att han redan bortgifvit den kärlek hvaraf han var mäktig och att han icke förmådde återtaga den; att denna kärlek för evigt tillhörde hans forna maka.

Han var blott en yngling, då han första gången såg Helena, — hon ett spädt barn, buret i sin sköterskas famn. Då han närmade sig, räckte hon utan tvekan sina små armar emot honom; då han tog henne i sin famn, log hon och lindade hans ljusbruna lockar kring sina små händer och då han ville återlemna henne till amman, grät hon. Hennes fader hade redan då, till hälften skämtande, sagt honom: »Der uppväxer din brud»; hvarvid Romanos hade rodnat men gömt orden i sitt hjerta.

Helenas moder dog och anförtrorde döende sin dotter till en väninna, abbedissa i den heliga Euphemias kloster. Der växte Helena upp, fredad för hvarje beröring med den onda verlden, snöhvít och

fläckfri som en af klosterträdgårdens liljor och likväl bärande inom sig en verld af tankar, väckta till lif och närda af de rika skatter från skaldekonstens guldålder, hvilka förvarades i klosterbiblioteket och som hennes biktfader, — en gammal munk från Athen, — tillät henne att läsa tillika med legender och heliga berättelser om Kristus och den heliga jungfrun.

Helenas fader flyttade hvarje vår till Epicharmion, en vid Bosporens strand belägen villa, och hans dotter följde honom. Der i naturens sköte ströfvade det unga paret — Romanos och Helena — omkring till samman bland skog och mark. Romanos, beslägtad med det kejsrerliga huset genom en sin fränkas förmälning med Konstantinos den nionde, var van att lefva bland hofvets alla intriger, van att höra äckligt smicker i kejsarens närvaro och smutsiga berättelser om hans utsväfningar, då han icke kunde höra och straffa den talande. Den friska, okonstlade ursprungligheten hos Helena fängslade honom oemotståndligt. De vandrade till samman vid Bosporens strand under de ljumma vårdagarne, och deras tankar svärmade som unga fjärilar bland rosor i solskenet. Romanos tyckte sig, då han kom till Epicharmion, vara en grånad gubbe; han for derifrån renad och förnygrad genom den unga flickans umgänge. Han glömde verlden hos Helena.

Den kristna religionen förtvinade i Öst-Rom, iklädd de hedniska ceremoniernas tunga praktskrud och inandandes de spetsfundiga hårklyfveriernas qvafva luft, som de hedniske sophisterne testamenterat de kristne teologerne. Romanos hade noggrant studerat den

subtila skilnaden i dogmerna om Kristi gudomsväsen och de båda naturernas förhållande till hvarandra, han hade andäktigt afhört de teologiska stridsöfningarna vid Basileios' hof, skänkande sitt bifall åt den lära, som allmännast omfattades; men hans hjerta var kallt, kristendomen hade aldrig för honom varit annat än munnens bekännelse. Genom Helena öppnades hans ögon. Han såg Gud i oändlig kärlek sänka sig ned till jorden, lära, lida och dö. Han såg apostlar och helgon vandra i mästarens fotspår, fulla af tro, af lefvande nit och uppoffrande kärlek. Han såg dem färdige att besegla sin tro med sitt lif och därför njuta lönen i Guds faders rike i härlighet. Han såg dem först genom Helenas ögon. Hennes varma kärlek tände hans, han lågade upp i glödande tro, och teologiens små stridigheter föllo likt dam från kristendomens ljusa klädnad.

Hade Helenas moder lefvat, torde hon må hända hafva lagt hinder i vägen för det förtroliga umgänget emellan de båda unga, hvilket så bestämdt stred emot de österländska sedvanorna, som så strängt åtskilde könen i det byzantinska riket från hvarandra. Nu var hon död och Helenas fader lemnade sin dotter full frihet att de få veckor, hon tillbragte i hemmet, välja sitt sällskap huru hon behagade. Han tänkte att i klostret vore tvång nog för henne. Dessutom, om en varmare känsla uppstode emellan de unga två, hvad ondt vore väl deruti? Kunde hans dotter göra ett bättre gifte än med Romanos, den rike unge ädlingen, frände till kejserliga huset?

Helena hade ingen syster, men väl tvenne bröder af ett föregående gifte; desse voro jemnåriga med

Romanos och gynnade äfven af hela sitt hjerta förbindelsen emellan honom och systemen. Under dessa solljusa utsigter uppspirade deras kärlek vid stranden af Bosporen. De båda älskande knöto der ett band, som de trodde för lifvet och förenade sig allt fastare med hvarandra, likt rankan med palmträdet, vexlande tankar och ömsesidigt bildande hvarandra. Må hända mottog Romanos mera än han gaf. Han egde icke denna spänstighet i sinnet, icke denna själens friskhet och ursprunglighet, som det stilla lifvet i ensamhet och tankerikedom hade alstrat hos Helena. Liksom biet suger honung ur blommornas kalkar och kvarlemnar giftet, om det tillfälligtvis slagit sig ned på en skadlig ört, så samlade hon endast det rena, det goda ur allt och lemnade qvar det låga och orena, om hon någon gång träffade på det. Romanos deremot hade på sin väg genom lifvet samlat mera gift än honung. Han hade läppjat på de orena njutningarnas bågare, om han också sedan stött den ifrån sig. Han hade lefvat vid hofvet i Konstantinopel och insupit mycket af dess slemhet. Väl hade han med ovilja kastat bort all uselhet, men den hade dock kvarlemnats hos honom kallsinnighet för det goda, misstroende till människorna och ett begär att låta allt gå huru som helst utan att derom bekymra sig. Hans vilja låg domnad. Innan han lärde känna Helena, liknade hela verlden i hans tanke en vissnad ros. Kanske hade hon en gång varit fager; nu var det slut. Liksom genom ett trolleri blef allt förändradt. Den vissnade rosen blomstrade åter likt Arons staf. Han ville åter lefva, strida och verka. Han trodde på segern, men segern bar Helenas drag.

Han tog afsked från det konstantinopolitanska hofvet och bosatte sig på sina arfvegods vid bulgariska gränsen. Der sysselsatte han sig med att förbättra sina underhafvandes vilkor, under det att han derjemte förde ett guerillakrig mot de ännu ej fullständigt kufvade bulgarerne.

Då Helena var sexton år, blef hon Romanos' brud. Få dagar derefter hade Zoe skilt dem för alltid. Hvart hade hon väl nu fört Helena?

31.

Uppfyld af dessa minnen vandrade Romanos under tvekan och oro genom de gyllene gemaken. Han kunde ej uthärda ovissheten om Helenas öde; men var det ej att förvärra det, om han forskade efter hvad som blifvit af henne?

Han tvekade ännu, då han närmade sig Zoes favoritrum, det åttkantiga kabinetet, som vi förut beskrifvit. Dörren stod på glänt, ljussken strömmade ut derifrån, och ljudet af samtalande röster nådde kejsarens öra. Han beslöt sig att vänta, tills Zoe afskedat sin uppvaktning; ty ensam ville han tala med henne, hände sedan hvad som helst.

Han gick till ett af salens fönster och stälde sig der, i afsigt att afvakta det ögonblick, då Zoe skulle blifva allena. Han hörde, att det var hon, som talade. Hennes röst tycktes bedja och böjde sig i mjuka tonfall. Ofrivilligt lyssnade han och hörde henne säga:

»Jag beder och jag skulle likväl kunna befalla.»

»Höga Augusta», — svarade en röst, som kom Romanos att spritta till och skynda mot dörren, — »jag har ingen varmare önskan än din lycka, din och hans.»

»Så varmt du säger detta ord: hans! — Det har en klang, som aldrig annars, uttaladt af andra läppar,» — sade Zoe lidelsefullt.

Det blef ett ögonblicks tystnad i rummet, och Romanos kastade en hastig blick genom dörrspringan. Han såg ingenting. Men i det samma han tänkte draga sig till baka från dörren, föllo hans ögon på den stora silfverspegeln midt emot, och han såg då tvenne qvinnor. Den ena halflåg på en purpurklädd hvilobädd och var iförd hela den lysande kejsrerliga skruden. Den andra stod framför henne i nunnans hvita dräkt och med det svarta doket lindadt kring sitt hufvud. Romanos misstrodde sina ögon, liksom han förut misstrott sina öron. Han tillslöt ögonen och öppnade dem åter. Nu började hon åter tala. Nej, det var icke någon villa. Det var Helena.

»Höga Zoe», — sade Helena, — »vredgas icke!»

»Du har honom kär,» — hväste Zoe emot henne.

»Ja», — svarade Helena med lugnt allvar. — »Han var min barndoms dröm, min ungdoms kärlek. Intet kan förjaga hans bild ur min själ.»

»Det vågar du säga mig», — sade Zoe och reste sig häftigt.

»Hvarför skulle jag icke säga dig sanningen, höga Augusta?» — återtog Helena lugnt och mildt. — »För hvem offrar man sig hellre än för den man älskar? Tror du, jag är blind för den lycka, du

skänkt Romanos? Tror du, att jag icke har öga för kejsardiademets glans? Tror du ej, att jag älskar dig, som skänkt honom denna lycka och att mina böner icke nämna eder båda i förening? I ären ju makar?»

Dessa ord, uttalade med hela sanningens styrka, förmådde dock icke helt och hållet öfvertyga Zoe, hon fattade icke Helenas upphöjdare natur. Denna älskade Romanos, hon erkände det, och hon föregaf sig älska äfven Zoe. Kunde detta vara möjligt? Zoe älskade Romanos, men hon hatade Helena. Hon log blott, och Helena fortfor.

»Jag är skild från världen; det som för mig en gång var både lust och pligt har nu blifvit förvandladt till synd. Jag får aldrig mer träffa Romanos, — han tillhör dig. Men jag beder dig, tag mig icke från Euphemias kloster! Abedissan der är mig såsom en moder, systrarna äro mina barndomsförtrogna, och» —

»Romanos kommer nästan hvarje afton för att lyssna till aftonbönen», — inföll Zoe hånande. — Han kommer i munkdrägt med sin sköldbärare, den högväxte, ljushårige, sköne barbaren, som för någon tid sedan döptes i Hagia Sophia.»

»Hon viste det således,» — mumlade Romanos, — »och för min skull måste den stackars Helena slitas från sina barndomsvänner.»

»Höga Zoe», — sade Helena, — »får jag tala till dig, som jag skulle tala till min moder, om jag ännu vore så lycklig att ega henne?»

Zoe ryckte till och en vredesblixt ljungade i hennes ögon. Hon ansåg dessa ord vara en afsigtlig

förolämpning för att påminna henne, att Helena var sexton, Zoe trettiosex år.

Helena märkte det icke.

»Anse mig icke för djerf!» — fortfor hon och böjde knä för kejsarinnan, hvarjemte hon fattade en flik af hennes purpurmantel och förde den till sina läppar. — »Får jag tala och likväl lefva?»

»Tala!» — sade Zoe med qväfd förbittring, — »men säg sanning!»

»Jag skall tala sanning, så visst som jag en gång hoppas få förlåtelse af Gud och den heliga jungfrun för det, som jag nu går att bekänna för dig.»

Helena tystnade och betraktade Zoe. Denna vred sig otåligt på sina dynor och gaf med handen Helena ett tecken att fortfara.

»En gång, höga Augusta, blott en gång har Romanos besökt den heliga Euphemias kyrka.»

Romanos rörde sig oroligt utanför dörren. Han önskade varna Helena, men han kunde icke.

»Du tillstår det då? Han har sett dig», — sade Zoe. — »Och hvad sade han?»

»Han lofvade mig att lefva för sitt land, för sin pligt som regent och för dig.»

»Åh», — sade Zoe öfverraskad, — »och vidare?»

»Han lofvade att aldrig återse mig förr än i Guds rike», — fortfor Helena.

»Och Guds rike kom redan aftonen derefter?» frågade Zoe spetsigt.

»Vid den heliga Euphemia, jag har aldrig mera återsett honom och skall det icke heller.»

Zoe betraktade uppmärksamt Helena. Det låg

ett uttryck af sanning uti hvad denna sade; Zoe kände sig emot sin vilja öfvertygad, men hon såg nu äfven hvad hon icke förut bemärkt, — att Helena saknade skönhet.

Hon drog en suck af lättnad och kastade en jemförande blick på sig sjelf och Helena i silfverspejeln midt emot. Huru kunde dessa båda qvinnor sättas i jemnbredd med hvarandra? Zoe liknade en österlandets yppiga ros, som fullt utslagen vaggas på sin stjelk i glödande purpur. Helena var en liten oansenlig och färglös planta, en af dessa snöklockor, som spira upp för vårsolens första strålar och som glömmas, då sommarens rosor prunka. Zoe såg det i spejeln. Hon såg sig sjelf i sin perlbroderade purpurskrud, med sina svarta lockar, sina gnistrande ögon, sin varma färg och yppiga växt. Hon såg Helena i hennes grofva nunnedrägt med docket kring det hårberöfvade hufvudet, med bleka kinder, afmagrad växt och nedslagna blickar. Denna granskning lugnade Zoe. Sjelf ytterst svag för skönhet och egande ett därför känsligt öga, tyckte hon, att alla måste uppskatta hennes företräde framför Helena. Kunde Romanos vara mer blind än andra? Helena var oskön.

Zoe hade verkställt denna granskning af sin medtäflarinna på långt kortare tid än vi hunnit meddela den. Hon vände sig nu något blidkad emot Helena och bjöd henne att stiga upp ur sin knäböjande ställning.

Helena slog upp ögonen emot henne. O, dessa ögon — hvad de voro sköna! — Zoes fingrar krökte sig. Hon skulle hafva velat gräfva ut dessa glober. Då de uppslogos, dessa mörkblå ögon, djupa som

hafvet och strålände som stjernor, syntes Helenas hela ansigte i en annan dager. Det var liksom ett landskap insvept i dimma före soluppgången, form-löst och utan färg, — men solen stiger upp, det förändras, det skiftar, det glöder — och blir skönt. Likaså upplystes Helenas ansigte, då hon lyfte sina af långa ljusa ögonhår fransade ögonlock; men hon sänkte dem åter och — Zoe glömde hvad hon tyckte sig förnimma och fortfor:

»Blif min väninna! Råd mig, hjälp mig! Huru skall jag vända Romanos kärlek till mig? Huru bar du dig åt?»

Helena log. — »Jag vet icke», — sade hon, — »jag älskade honom. Då han såg det, kom mig hans kärlek till mötes, — han är så god.»

Zoe viste, att äfven hon älskade Romanos, men att hans kärlek aldrig kommit henne till mötes. Hon bet sig i läppen och sade:

»Romanos liknar ett barn, som man beröfvat en leksak. Han vill ej veta af hvad som bjudes honom i ersättning. Han tänker blott på dig. Han går som en däre till Euphemias kyrka hvarje afton, endast för att veta sig vara under samma tak som du.»

En lätt purpursky drog vid dessa ord öfver den unga nunnans ansigte, och hon svarade:

»Och du tror, att om jag ej längre vistades i Euphemias kloster, skulle han återvända till dig? Jag vill icke stå i vägen för din lycka, den är äfven hans. Hvart önskar du, att jag begifver mig?»

Zoe tycktes nästan rörd. — »Jag vill icke taga dig för alltid bort från abbedissan, som varit dig i moders ställe och systrarna, som varit din barndoms

förtrogna. Tillbringa vintern hos min syster Eudokia i klostret vid Blachernä och sommaren hos din fader vid Bosporen, och återvänd till hösten, om Romanos — »glömt dig», tänkte hon tillägga, men afhöll sig derifrån af en naturlig grannlagenhet och tillade utan att fortsätta sin första mening: — »Du kan sofva hos mina tärnor i natt. I morgon tidigt vill jag sjelf ledsaga dig till Blachernä. — Ännu ett ord. Önskar du något? Du har uppfyllt Zoes önskan af god vilja, kejsarinnan vill äfven uppfylla din.»

Helena sjönk åter ned vid Zoes fötter.

»Ack, du är god», — sade Helena, — »jag vet det. Hvarje jordisk önskan i mitt svaga hjerta är för hans sällhet, som du kallar din make. Måtte du komma honom att glömma Helena och lära honom att vara lycklig utan henne! Det är min enda önskan. — Och nu,» — fortfor hon, pressande sina läppar mot Zoes hand, — »måtte himlen gifva dig en ljuf sömn och goda drömmar!»

32.

Zoe gick ett par hvarf kring rummet sedan Helena lemnat henne. Hon var obeslutsam och villrådig. Så länge Helena var närvarande, hade hon tyckt, att denna i ton och sätt talat sanningens språk och hade nästan känt sig öfvertygad, att Helena menade hvad hon sade. Icke dess mindre vaknade nu åter mörka tvifvel och dystra misstankar i Zoes själ. Skulle hon låta sina evnuker utstinga dessa

strålände blå ögon och kasta Helena i något af palatsets fångelser? Eller skulle hon bjuda den omiss-tänksamma nunnan en dryck, — en dryck, som svalkar och lugnar, — en dryck, som försänker i ljufva drömmar och hvarur man ej mera väckes i denna världen. Hon skulle då vara befriad från Helena för alltid. Zoe njöt af denna tanke. Trottsande tänkte hon sig Romanos, som försmått hennes kärlek och som ej mot henne, den lysande kejsarinnan, ville bortbyta den bleka obetydliga nunnan. Hon vandrade som en tigrinna i sin bur fram och åter, tänkande vilda tankar, leende så som dämonerna le.

Romanos tycktes ana dessa tankar, som syssel-satte henne. Han stannade qvar vid dörren, afvak-tande att hon skulle kalla någon af sina tjenarinnor och förbidande i orolig väntan, hvad hon skulle säga eller göra. Småningom förändrades dock uttrycket i Zoes ansigte. Hon tänkte på Helenas mildhet och den beredvillighet, hvarmed hon gått hennes önskningar till mötes, den värma, hvarmed hon lofvat att foga sig efter hennes vilja och sagt sig bedja för hennes lycka. Någon ting likt medlidande började röra sig i Zoes bröst. Hennes steg blefvo långsammare. Hon lossade sjelf, stående framför den stora silfverspegeln, diademmet från sin panna, och det rika svarta håret föll ned öfver hennes axlar. Hon slog till samman sina händer. Slafvinnorna, som plögade afkläda henne, skyndade in. Hon kastade sig på hvilobädden. En af tärnorna kam-made hennes hår; en annan stod bakom med den välluktande olja, hvarmed det fuktades; en tredje snörde af hennes fötter den kejsarliga fotbeklädningen

af perlbroderad purpur; en fjerde aftog hennes juvelsmycken. Zoe var tyst och tankfull. Hon snäste icke sina slafvinnor eller plågade dem med nycker, som hon icke sällan var van att göra. Hon samtalade icke heller skämtande med dem, hvartill hon äfven understundom gjorde sig skyldig, trots etiketten. Hon låg en stund kvar på hvilobädden sedan afton-toiletten var slutad, derpå reste hon sig långsamt och gick in i sitt sofgemak, nu iklädd en hvit linnetunika och stödd på en slafvinnas arm. En annan följde efter, som bar en kithara, vid hvars dämpade toner kejsarinnan skulle invaggas i sömn. Med en vink af handen hade hon redan afskedat sina öfriga tärnor.

Romanos kvarstod ännu, så länge han hörde kitharan tona; då allt var tyst i kejsarinnans sofgemak, smög han sig sakta till baka till sitt eget.

Ganska öfverraskad tog Romanos ett steg till baka, då han vid dörren till sitt sofgemak varnade en mörk skepnad, som tycktes vänta honom. Snart igenkände han dock sin sköldbärare.

»Är det du, Leo?» — sade kejsaren vänligt. — »Behöfde du icke hvila?»

»Behöfden I icke sjelf bättre hvila, höge herre?» — svarade honom väringen med en blick på hans bleka kinder och förstörda utseende. — »Men jag kom för att säga eder, herre kejsare, att hon är här.»

Romanos studsade. — »Hvilken?» — sporde han, glömsk af att Kåre varit vittne till hans utbrott af oro vid Euphemia-klostret.

»Nunnan från den heliga Euphemias kloster», —

svarade Kåre, — »hon som plägade sköta om lamporna.»

Det var något i den ton, hvarmed Kåre talade, som stötte kejsaren såsom alltför förtroligt, och han svarade kallt:

»Jag viste alltför väl, att hon var här.»

Kåre såg förvånad ut, men teg. Blott för få veckor sedan skulle han högt hafva uttalat sin tanke. Om kejsaren viste det, hvaraf kom då hans oro och bestörtning öfver att icke se henne i kyrkan? Och hvarför hade han sökt att af den gamla portvakterskan utforska hennes vistelseort? Kåre bidade imellertid under tystnad hvad kejsaren skulle säga, ty han hade nu något vant sig vid det byzantinska hofskicket.

Kejsaren å sin sida viste icke rätt, huru han skulle meddela sig med väringen och huru han skulle kunna använda honom till att betrygga Helenas säkerhet.

»Känner du någon af kejsarinnans kammartärnor?» frågade han tvekande.

»Nej, höge kejsare, men den bekantskapen kan snart inledas, om I så önsken.»

Romanos skiftade färg, då han såg sig genomskådad af en barbar; han tänkte gå in i sitt sofrum, utan att vidare bry sig om att tala med Kåre, men hejdade sig plötsligt. Det gälde ju kanske Helenas lif. Han yttrade därför hastigt och liksom framtvunget:

»Sök, att du så fort som möjligt kommer fram till tärnornas rum. Der vistas den unga nunnan. Jag har skäl att vara orolig för hennes skull. Hon

bör i palatset intet äta eller dricka af det som är ämnadt åt henne eller särskildt bjudes henne. På morgonen blir hon förd till Blachernä; om till sjös eller lands vet jag icke, men du måste laga, att du får medfölja; du måste sjelf utfinna någon passande förevändning dertill, min befallning får du icke åberopa; jag vet icke heller, att den unga nunnan varit i palatset, förstår du. Men vid ditt lif måste du svara mig för hennes säkerhet, och hör på: det lönar icke mödan att förneka våra vandringar till Euphemias kyrka, om du skulle blifva tillfrågad. Du kan äfven omtala», — tillade kejsaren och rodnade öfver den förtrolighet, som han visade sin sköldbärare, — »att jag endast afhört aftonbönen och i stilla andakt knäböjt i en vrå af kyrkan.»

»Jag förstår, höge kejsare», svarade Kåre, — »och skall söka utföra edra befallningar. Men huru skall jag kunna förmå den unga nunnan att ingenting äta eller dricka i palatset?»

»Det får du sjelf utfinna», — svarade kejsaren otåligt.

»Viljen I icke, höge kejsare, lemna mig något järtecken, så att den unga nunnan må kunna veta, att jag är sänd från eder?»

Romanos besinnade sig en stund och drog derpå en ring från sin hand.

»Visa henne denna», — sade han, — »men obemärkt. Och nu rolig natt, och kom ihåg, att ditt lif svarar mig för hennes.»

Kejsaren gjorde derpå en afskedande rörelse med handen och inträdde i sitt rum.

33.

Kåre stannade utanför dörren, på en gång glad öfver att kunna tjena sin herre i något, som så mycket tycktes ligga denne om hjertat, och harmsen öfver den ton, med hvilken han blef tilltalad. Fostrad i ett land, långt aflägsset från konungens säte, hade Kåre en republikans hela ringaktning för hofskick och ceremonier. I Östgötabygden, fastän underkastad Upsalakonungens öfverhöghet, rådde en frisinnad anda, och landet styrdes nästan som en federerad republik genom sina häradshöfdingar och sin lagman, sina häradsting och det stora landskapsstinget, Ljunga ting. Sedan konungen blifvit hyllad och gjort sin Eriksgata genom landet, viste man der blott föga af honom. Konungen, som ofta for omkring på gästning i landskapen vid Mälaren, drog sällan öfver Kolmårdens vilda skogsåsar. En anda af jemlikhet hade fläktat kring Kåres vagga, och han skattade högt sitt värde såsom friboren man. Genom en förunderlig ödets skickelse hade han kommit till Miklegård och der fäst sig vid det mest slafviska hof i kristenheten, ehuru visserligen mindre vid hofvet än vid Romanos' egen person. Huru många gånger hade han icke redan känt sig kränkt vid byzantinernes högmod, hofmännens krypande låghet mot kejsaren i dennes närvaro och deras öfverlägsna ton emot dem, som de kallade barbarer! Huru ofta harmades han icke på kejsaren sjelf, då denne talade till honom snarare som till en träl än som till en friboren nordbo.

»Sannerligen», mumlade Kåre för sig sjelf, i det

han med långsamma steg aflägsnade sig från kejsarens sofgemak, — »skall jag lära honom att akta mig, att rätt skatta den ende man i Miklegård, som är honom tillgifven. Mer aktade jag hunden Glum Ragnfastfostre än Romanos en friboren man, — men låt mig nu ej mer tänka derpå, utan huru jag skall komma genom evnukernes vakt till Zoes tärnor.»

Kåre förkastade den ena planen efter den andra; han viste icke, huru han skulle komma in. Som han så vandrade fram och åter i den stora vestibulen och tankfullt blickade ned på det af sexton olika marmorarter sammanfogade golvet, märkte han vid sin fot ett glänsande smycke. Det var ett armband, sammansatt af gnistrande stenar och bildande en tvehöfdad orm, ett sådant som endast de kejsrerlige personerna buro; troligen var det Zoes armband. Kåre gömde skyndsamt sitt fynd i pungen, som hängde vid hans bälte, glad att hafva en talisman, som tillförsäkrade honom inträde till kejsarinnan. Kåre kastade sig sedan ned på vestibulens marmorgolf, stödde hufvudet mot trappan och försjönk i en lätt slummer.

Länge hade han ej sofvit, förr än han väcktes af en häftig ordvexling, som dock fördes med dämpad röst.

»Nej, nej, Ioannes, de äro ämnade åt furstinnan Theodora», — sade en välljudande flickstämma. — »Ni kan ej vilja taga dem ifrån mig.»

Hvad Ioannes svarade, kunde icke Kåre höra. Han talade med munnen full och hånleende.

Kåre reste sig hastigt upp. I den lilla trappan, som från den stora vestibulen ledde till prinsessan Theodoras våning, stod en liten slafvinna, nästan ett

barn, som i sina händer höll ett gyllene fat, hvarpå stod en bägare mjölk och några honungskakor.

»O, tag dem ej ifrån mig!» — bad den lilla slafvinnan. — »Jag blef så hårdt straffad sist. Den fromma furstinnan äter aldrig annan frukost.»

»De smaka äfven mig förträffligt», — svarade Ioannes och utsträckte handen efter fatet.

»O, tag dem icke! — tag dem icke!» snyftade den lilla slafvinnan.

Ioannes skrattade. Han ryckte till sig fatet och ämnade börja sin måltid, då Kåre kom till slafvinnans hjälp och återtog ifrån Ioannes det gyllene fatet med den ena handen, under det att han med den andra gaf evnuken ett så våldsamt slag i nacken, att denne tvangs att göra ett språng fram åt andra sidan för att ej tumla omkull. Kåre lemnade flickan fatet. Hon flydde uppför trappan, kastande på Kåre en tacksam blick. Kåre stod och såg efter henne. Denna lilla slafvinna återkallade för honom Hermione, — han viste icke rätt genom hvilken tankeförbindelse. Men det var liksom en aning, att genom denna lilla tärna skulle han kunna återfinna den han så länge sökt förgäfvat. Han stod och såg efter henne sedan hon försvunnit, försjunken i tankar, tills han väcktes derur af Ioannes, som med uppretad stämma ropade i hans öra:

»Eländige barbar, hur vågar du med fräcka händer förgripa dig på en orphanotrophs helgade person?»

»Då orphanotrophen tillgriper de faderlösas del», — svarade Kåre harmfullt, — »skall hvarje nordbo, som ser det, söka värja den.»

Ioannes betraktade honom med en ilsken blick.

»Tag dig i akt!» hväste han, — »och tillåt mig att lyckönska dig till de hastiga framsteg, du gjort i grekiska språket. Du är ju en hyfsad barbar nu mera.»

»Ja, icke sant, en som det ej mera lönar mödan att höja på grekiska tronen», — svarade Kåre, mera retad af Ioannes' ton än ord.

Denne tumlade ett par steg baklänges af förskräckelse och bleknade.

Kåre fortfor.

»Tag dig i akt, orphanotroph! Din helgade person torde ej vara så ren från svek, som den barbar, hvilken du djerfves hota. Och dina svarta planer torde ej vara så väl dolda, att man ej kan uppspåra dem.»

Derpå aflägsnade sig Kåre stolt, under det att orphanotrophen betraktade honom med hatfulla blickar och mumlade:

»Han måste vinnas eller krossas.»

34.

Från den stora vestibulen stälde Kåre sina steg till kejsarinnans våning. Han visade armbandet och väringavakten lät honom obehindradt gå fram. Den inre vakten deremot, de svarte evnukerne, förbjödo honom ifrigt tillträde till kejsarinnans rum och erbjödo sig att till henne egenhändigt framskaffa armbandet. Kåre ville dock ej låta armbandet komma till kejsarinnan genom andra händer än sina egna. Han mot-

sade evnukerna och höjde mer och mer rösten, huru mycket än de svarte tystade på honom. Slutligen trängde bullret till tärnornas rum, och en af dem stack försigtigt ut sitt hufvud genom dörren och frågade, hvad som vore på färde.

Den sköne barbaren erhöll då utan svårighet den så länge åstundade tillåtelsen att inträda i tärnornas rum och der afvakta kejsarinnans uppvaknande, ty hon sof ännu. Kåre skämtade med tärnorna, som flockade sig omkring honom och icke alls tycktes känna någon afsky för Thules ljushåriga son, hvilken tvärt om syntes dem både skön och älskvärd.

Kåre kastade, så ofta han kunde, forskande blickar omkring sig och märkte snart i ett angränsande rum en nunna, som, utan att bekymra sig om stojet hos Zoes tärnor, med radbandet mellan sina händer knäböjde i samtal med Gud. Det måste vara Helena, tänkte Kåre, och han hade rätt.

Inom kort blefvo tärnorna kallade till kejsarinnan. En af dem ville medtaga armbandet, men Kåre förklarade, att han sjelf skulle framlemna eller ock behålla det, och efter mycket skratt och stoj gingo tärnorna in till Zoe, lofvande att för honom bedja om tillträde till kejsarinnan.

Då Kåre sålunda blifvit ensam, gick han raskt fram till dörren af det inre rummet. Nunnan knäböjde ännu, och öfver hennes ansigte bredde sig ett nästan öfverjordiskt uttryck. Det gjorde Kåre ondt att störa henne; men hade han väl annat val? Han vidrörde lätt hennes axel och sade brådskande, i det han visade ringen:

»Jag kommer från kejsar Romanos. Han har ålagt mig att vaka öfver din säkerhet och du kan befalla öfver mig. Men han beder dig, att du ingenting måtte förtära i palatset, hvarken mat eller dryck».

En lätt rodnad drog öfver Helenas kinder, då hon hörde Romanos' namn och såg hans ring; men den utbyttes mot en dödlig blekhet, då hon hörde hans helsning och förstod meningen deraf och det misstroende, som Romanos hyste mot sin gemål.

»Framför min helsning till kejsaren», — sade hon mildt, men dock med en viss stolt sjelfkänsla, — »och säg honom, att jag är tacksam för hans omtanke om min ringa person; men säg honom äfven, att jag behöfver ingen skyddsvakt af barbarer. Jag är i Herrans hand, och Hans beskydd gör hvarje annat öfverflödigt. Att afhålla mig från mat och dryck skulle kränka den höga Augusta, hvars gäst jag är. Bed kejsaren förtro sig till Gud, liksom jag gör det, och vara utan fruktan», — hvarefter hon tillade med ett vekare tonfall, — »och säg, att jag evigt skall minnas honom och hans godhet emot mig; men jag beder honom på det varmaste att glömma mig. Kan du väl minnas detta, du gode barbar? — Och gå nu och vaka öfver honom! Han torde behöfva det bättre, — och var honom trogen såsom den trofastaste af dine landsmän!»

Kåre hade velat ytterligare tala till henne, men hon vinkade honom ett farväl med handen, gick in i ett annat rum och tillslöt dörren, hvarefter väringen skyndade ut i det yttre rummet, der han snart blef afhemtad af tärnorna och förd inför Zoe Augusta.

35.

Då Kåre inträdde i rummet, var Zoe sysselsatt med sin toilett. Hon satt på en låg stol, medan tvenne tärnor ordnade hennes hår, tvenne knäböjde framför henne, hållande en stor tung silfverspegel, en utbredde inför henne smycken och dyrbara kläder att välja emellan, och flera andra skyndade beställsamt fram och åter med de för en byzantinsk skönhets toilett oundgängliga saker, välluktande oljor och salvor, smink och indiska färger, dels en rosenröd för att färga naglarne, dels en mörkbrun med skiftning åt grönt, som tjenade till att gifva ögonen en högre glans, då dermed en lätt skuggning drogs omkring dem. Zoe var likväl alltför behagsjuk för att låta någon, ej ens en barbar, ana dessa små konstgrepp, som hon begagnade för att förhöja en skönhet, hvilken dem förutan började visa några spår af höstlig förvissning, men med deras tillhjälp ännu var en prunkande ros. Dock huru det rika håret kammades, var hon stolt att visa, så att under denna del af hennes klädsel infördes Kåre, och det tilläts honom fritt att beundra denna mörka hårflod, som böljade kring hennes hals och axlar, välformade och gulhvita såsom på en af de gamla gudinnornas elfenbensbilder, och hvilkas färg ännu mer förhöjdes af en grön genomskinlig klädnad, inväfd med brokiga blommor och skimrande af silfvertrådar.

Kåre stod i stum beundran och såg, huru det rika håret ordnades för att mottaga det kejsrerliga diademmet, huru tärnorna sammansnörde de purpurfärgade och perlsmyckade tzangierna på hennes små

fötter och lindade ett halsband af glödande rubiner omkring hennes hals. Der näst kom turen till öronen. I dem instuckos långa örhängen af rubiner och stora perlor. Zoe vände nu behagfullt på hufvudet och försjönk i beundran öfver sin egen skönhet, glömande både Kåre, som väntade och de båda slafvinnorna, som så länge hållit den tunga spegeln, att deras uppåtsträckta armar skakades krampaktigt och blodet steg till deras kinder och panna, färgande dem högröda. Kåre fruktade, att de skulle släppa sin börda och steg dristigt fram för att understödja dem. Zoe uppgaf ett lätt rop och kastade sig med en min af förskräckelse baklänges i tärnornas armar. Då hon något hemtat sig, hade Kåre tagit silfverspegeln ur slafvinnornas händer och höll den ensam, trots deras bemödanden att återtaga den, under det att han böjde ett knä framför Zoe.

Slafvinnorna betraktade hvarandra med förfärade miner. De fruktade, att Zoe skulle vredgas öfver att de voro uttröttade, och väntade darrande, att hon skulle kalla på sina evnuker och låta bestraffa dem. Men kejsarinnan tänkte nu icke ens på slafvinnornas förseelse, hon hade redan länge sedan fäst sin blick på kejsarens sköldbärare, och det misshagade henne alls icke, att den sköne barbaren nu bar hennes spegel i stället för kejsarens sköld.

Hon log och log ännu mer, då hon i Kåres ögon läste den beundran, som hennes skönhet ingaf honom. Hon räckte ut sina armar och lät tärnorna knäppa om dem de gnistrande rubinsmycken, som hon utpekade och fästa på hennes hufvud ett diadem af samma slags stenar, och hon speglade sig derunder,

ömsom i spegeln, ömsom i den unge barbarens ögon. Då slutligen toaletten var fullbordad, gaf hon ett tecken att föra bort spegeln och vände sig mildt till Kåre, i det hon sade:

»Unge barbar, hvad för dig hit för att söka din kejsarinna, ty icke kom du väl hit för att hålla hennes spegel?»

Kåre drög fram det dyrbara armband, som han funnit, och lemnade det med en bugning till kejsarinnan.

Hon uppgaf ett glädjerop. — »Du har återfunnit det! — det är räddadt! En byzantiner skulle aldrig hafva återlemnadt denna klenod i mina händer. Redlige barbar, huru skola vi belöna dig? Begär hvad du vill!»

»Höga Augusta», — sade Kåre och rodnade, medveten om, att han skulle missförstås, — »må det tillåtas mig, att denna dag dväljas i eder närhet och tillhöra eder uppvaktning. En dag i edra blickars solsken är den lön, jag vågar begära af eder nåd.»

»Ack, unge däre», — sade Zoe och vände sig åt sidan, en smula brydd, men långt ifrån missnöjd, — »du röjer föga visdom i ditt tal, dock vare din begäran bifallen. Gå och utverka af kejsaren, att du äfven får hans tillstånd!»

»Den gamle Kolskägg håller i mitt ställe kejsarens sköld», — svarade Kåre. — »Tillåt, höga kejsarinna, att jag måtte få stanna i eder närhet med ens!»

Zoe gaf med en nick sitt bifall tillkänna, och Kåre stannade vid dörren, mera förlägen än lycklig

öfver sin anställning hos kejsarinnan, men viss på att åtminstone få följa med till Blachernä och under tiden kunna beskydda Helena.

36.

Zoe var i sitt älskvärdaste lynne. Hon befalde tärnorna att föra in Helena och att frukost skulle hemtas in. Kåre passade på vid ett tillfälle, då han var obemärkt, att hålla emot Helena kejsarens ring och hviska till henne: »Mins, hvad jag sagt!» Men Helena låtsade ej se eller höra honom, och någon fara för förgiftning lopp hon icke heller, ty Zoe smakade alla rätter först och lade sedan sjelf för åt Helena.

Kejsarens hästar fördes nu fram på borggården, och Helena såg genom fönstret Romanos svinga sig upp på springaren och i skridt rida ut genom palatsets port. Det förekom henne, som skulle hon aldrig mera få se honom. Hon kunde ej afhålla sig från att draga en djup suck, i det hon vände sig från fönstret. Men Zoe märkte det icke, ty hon hade fördjupat sig i ett lifligt samtal med väringen, sporde om hans hembygd och huru han fann Öst-Rom och ledde derefter skickligt samtalet på kejsarens enskilda lif, på hans person och vanor.

»Kejsaren är en from man», — sade hon med en lätt suck, — »han bevistar flitigt messan och biktar sig ofta.»

Kåre jakade härtill.

»Han går äfven ofta i aftonbönen», — fortfor Zoe, — »och kan du säga mig, i hvilka kyrkor».

»Stundom i Hagia Sofia, stundom i Euphemias klosterkyrka, men någon gång äfven i den heliga Irenes och i Studion, oftast dock i Euphemias».

»Bra, du gode barbar. Talar han understundom vid dessa vandringar med någon af de helige fäderne eller systrarna i de klosterkyrkor, han besöker?»

»I Sofia talar han oftast med archidiakonen Demetrios eller patriarchen Alexios. I Studion har han talat med priorn, men i de båda andra kyrkorna har han ingen tilltalat», — svarade Kåre.

Zoe drog en suck af lättnad.

»Du gode barbar», — sade hon vänligt, — »du följde äfven alltid kejsaren hem igen? Och han afskedade dig aldrig under en eller annan förevändning, eller skickade bort dig från den heliga Euphemias klosterkyrka?»

»Jag knäböjde i hans närhet under aftonbönen och, då den var läst, följde jag kejsaren hem till palatset. Det är min pligt att icke skiljas vid honom».

»Du gode barbar, jag skall belöna din trohet emot kejsaren», — sade Zoe.

»Ingen belöning behöfves därför, höga kejsarinna», — svarade väringen.

»Vi äro på väg att lära dig hofseder, du unge barbar», — skämtade Zoe. Derpå vände hon sig till Helena. — »Klostrets regler i Blachernä äro stränga», — sade hon, — »och vi tillåta dig att, innan vi fara dit, underrätta dina anhöriga, att du är der, på det att de icke må sakna underrättelser om dig och sedan anklaga oss därför. I Blachernä tillåter min

syster Eudokia dig ingen gemenskap med den yttre världen».

»Höga Zoe», — svarade Helena, — »det tillåtes icke heller i den heliga Euphemias kloster. Jag har äfven i mitt klosterlöfte afsagt mig alla jordiska band och» —

»Ja, låt oss då fara», — afbröt Zoe, hvarpå hon befalde, att hennes kaiker skulle göras i ordning, och tog sedan med sin hofuppvaktning vägen till stranden af Propontis.

»Jag vet icke, om det är tillåtet, att vi föra med oss en ung man till ett nunnekloster», — sade Zoe leende till väringen.

»För Augusta är allting tillåtet, och hon bryter icke sitt löfte», — svarade denne.

Zoe vinkade derpå med handen åt honom att stiga ned i hennes egen båt och sedan alla gått om bord, styrde hela samlingen af kaiker med god fart genom Propontis' blå vågor till stranden vid Blachernä.

Helena satt vid Zoes fötter i kaiken, och Kåre hade tagit plats i fören, begrundande hvad han egentligen skulle göra hos kejsarinnan och hvad beskydd Helena tarvade. I sitt sinne undrade han öfver Romanos och var missnöjd med den dubbelhet denne ådagalagt, hvilken äfven tvang Kåre till falskhet.

»Kan då ingen grek gå till väga öppet, och måste man af misstro till andra sjelf ljuga i Mikle-gård?» — sade han för sig sjelf. — »Huru skola ej mine landsmän bele mig, då de se mig i kejsarinnans följe och höra, att jag, som belöning för att jag funnit ett dyrbart smycke, begärt att få följa

kejsarinnan en hel dag! Och allt detta måste jag underkasta mig, därför att Romanos misstror sin maka, som ingen misstro är värd.»

Må hända skulle Kåre hafva ändrat mening, om han vetat, huru Zoes tankar i detta ögonblick sys-selsatte sig med att utgrunda medel till att blifva Helena qvitt. Ett ögonblick tänkte hon på att befalla evnukerna, som åtföljde henne, att kasta den förhatliga medtäflarinnan i hafvet. Men det skulle hafva åstadkommit en så faslig berättelse, och till och med Zoe fruktade att synas i en dager af grymhet för Konstantinopels folk. Hon ville vara afhållen af detta folk och var det verkligen, oaktadt sina laster. Dess utom skulle nog någon beställsam tunga omtala för Romanos hvad som händt, och då — Zoe skakades af en lätt frossa, då hon tänkte på, huru han skulle hata henne, kanske förskjuta henne, inspärta henne i ett kloster eller kanske beröfva henne ögonens ljus. — Och vid denna tid var det ingenting, som hon så mycket åtrådde som Romanos' kärlek. Derfor lät hon i all säkerhet föra Helena till Blachernä. Hennes hand skulle icke synas, men hon ville dock sörja för, att Romanos' forna maka aldrig skulle komma derifrån.

37.

Abbedissan i Blachernä skulle just begifva sig till andra morgonbönen, då Zoe anmälde hos henne; denna befalde då, att gudstjensten skulle uppskjutas

några ögonblick och gick ett par steg från den upphöjda plats med dess tronstol, der hon vanligen hade sitt säte. Hon mottog sin kejserliga syster med en böjning på sitt stolta hufvud, hvarefter hon omfamnade henne och gaf henne fridskyssen.

»Välsignad vare din ingång i detta Herrans helgade hus, min syster!» — sade hon med en djup och stark stämma.

»Frid vare med dig, min fromma syster!» — svarade Zoe. — »Jag medför till dig från den heliga Euphemias kloster en ung syster, hvilken önskar att tillbringa några månader hos dig vid Blachernä.»

»Hon vare mig välkommen, om det sker med den heliga modern abbedissans samtycke och bifall», — svarade Eudokia.

»Det åtager jag mig att utverka åt henne», — sade Zoe.

»Jag förmodar, att det icke är utan hennes samtycke, som du är här, unga syster», — sade Eudokia med sträng ton, vändande sig till Helena. — »Dock derom skola vi tala senare. Morgonbönen bidar. Låtom oss gå till kyrkan!»

Efter morgonbönen tog Zoe sin syster afsides och berättade henne Helenas historia. Utan att ana det vidrörde Zoe en sträng i Eudokias hjerta, hvilken ännu vibrerade trots de förgångna åren. Det fans en tid, då den stränga abbedissan i Blachernä var en ung älskande qvinna, och hon mindes ännu, huru hjertat blödde, då hon måste försaka den älskade för slöjan och klostercellen. Men nu hade hon funnit frid i klostret. Fastor, vakor och botöfningar hade återgifvit henne åt sig sjelf. Så borde

äfvén ske med Helena, och Eudokia gladdes i medvetandet att få föra en själ från jordisk och syndig kärlek till en himmelsk, ren och utan synd. Fördjupad i sina egna betraktelser hörde hon icke, huru Zoe ifrigt bad henne att låta detta oroliga hjerta få ro i grafven, så snart en passande tid förgått.

»Du vill ju uppfylla min bön?» frågade Zoe. — »Din tystnad är mig ju en borgen för ditt samtycke.»

»Ja, ja», — svarade abbedissan, men ryste häftigt tillbaka, då Zoe lade i hennes hand ett litet pulver och småleende sade:

»Här är ett medel, icke våldsamt, utan ganska mildt och stilla. Efter få dagars aftynande afsomnar den sjuka utan plågor.»

»Tror du, att jag är en giftblanderska?» sade Eudokia med harm och kastade pulvret på golvet och trampade det i stoftet, oaktadt Zoes afvärande rörelser.

»Belials dotter», — återtog hon, — »jag fattade icke din mening. Jag trodde, att det var din afsigt, att jag skulle föra denna unga själ till Gud och der skaffa henne ro.»

»Det var ju äfvén min mening», — sade Zoe. — »Jag menade icke illa. Jag ville blott befria Helena från ett lif utan Romanos.»

Det verldsliga sinnet trår efter verldens fröjder och förtviflar, då det icke erhåller allt hvad ögonen och hjertats vilda lustar begära; men det helgade sinnet höjer sig, upplyst af Guds nåd, öfver de jordiska begären och slutar med att finna sin vällust i deras försakelse», — svarade abbedissan.

Zoe fann, att hon icke kunde förmå sin syster att ingå på sina planer, och som hon hade föga lust att åhöra hennes straffpredikningar, skyndade hon att bjuda farväl och gick ned till sina kaiker, följd af sitt hof och Kåre, men qvarlemnande Helena i Eudokias våld.

»Kom, unga syster», — sade denna och öppnade sin famn för Helena, — »låt oss bedja tillammans! Låt mig sedan erfara ditt hjertas tillstånd, på det att jag må kunna leda dig på salighetens väg.»

Helena öppnade sitt hjerta för abbedissan, och denna förtäljde henne sin lefnads saga och huru hon lyckats glömma och finna frid. Och Helena följde hennes exempel; hon fastade och bad, vakade hela nätterna i kyrkan och ålade sig de strängaste botöfningar; men hennes unga hjerta hängde det oakadt lika fast vid sin kärlek, hennes tankar vände sig med oförminskad hängifvenhet till Romanos; och då hon fördubblade sina fastor, sina böner och späkningar, dukade hon slutligen under och föll i en tärande feber.

38.

Fill stäten vid en östromersk kejsares kröning hörde oundgängligen spel på Hippodromen, och den dag, på hvars morgon kejsarinnan hade besökt Blachernä, skulle dessa ega rum. Tiden för deras början var nu inne, och hon begaf sig därför ome-

delbart dit, följd af sin uppvaktning och tagande vägen genom det så kallade Hippodromens palats, som förenade rännarebanan med det öfriga stora palatset.

Då Zoe hann fram, satt redan Romanos på sin tron, omgifven af sitt hof, alla iklädde lysande högtidsdräkter, och bakom honom blixtrade de varägiska spjutyxorna. Kejsaren var iförd en himmelsblå åtsittande lifklädnad och deröfver mandyan — den perlstickade kejsarmanteln — och bar en blå bindel om armen. Zoe bar under purpurmanteln en dräkt af grönt flor, öfversålladt med mångfärgade blommor.

Låtom oss kasta en hastig blick öfver Hippodromen, nu uppfylld af högtidsklädda, otåligt väntande skaror och med den praktfulla kejsarliga tronen i bakgrunden. Det visar sig då, att större delen af rännarebanan var belägen på en slätt, men hvilade äfven delvis på höga hvalf till följd af markens brutna beskaffenhet åt Sphendones dal, och intog en längd af ända till 1,100 fot. En mur omslöt det hela, och genom höga kopparportar, med magiska inristningar af den bekante undergöraren Apollonios från Tyana, gafs tillfälle åt de olika täflande att komma in på banan.

Hippodromen var ursprungligen ett verk af kejsar Severus, som dock ej hann fullborda mer än en del af de amfiteatraliskt uppstigande bänkrader, hvarest från åskådarne betraktade lekarne. Konstantinos den store, som af det forna Byzantion skapade ett nytt Roma, ville äfven till sin nya hufvudstad öfverföra det gamla Romas circensiska spel och fullbordade

derför Hippodromen, för hvars prydnade med den mest slösande prakt, det romerska rikets alla konstskatter användes. Rundt omkring och äfven midt på rännarebanan stodo der i brons och marmor alla länders olika gudabilder, omvexlande med gyllene kors. Antikens mästerverk, röfvade från sina ödda tempel, blickade stolt ned på denna skara, som ej längre tillbad dem och hvilken de ej heller längre tycktes känna. Allt detta var gjordt med sådan konst, att, såsom den nordiska sagan uttrycker det, bilderna tycktes lefva och blanda sig i lekarne. Nordboarne trodde sig äfven der skåda afbildningar ur sin egen guda- och sagokrets — Åser, Völsungar och Gjukungar. Att derjemte sjelfva spelen, som voro inrättade med den största prakt, skulle på det högsta öfverraska främlingar och särskildt nordboarne, torde vara mindre underligt, då »de utfördes med många hemliga konster, och det såg ut, som om man rede genom luften; der förekommo också skjuteldar, fyrverkerier allehanda harpolekar och tonverktyg.»

Af spelen på Hippodromen var dock kappkörningen förnämst emellan de fyra partierna — det blå och gröna, det röda och hvita — ursprungligen symboliserande de fyra elementens täflan, såsom man velat tro. Äfven vagnarnes utfart från skranken och deras svängningar kring målpelaren skulle beteckna solens uppgång och det sjufaldiga kringfarandet planeternas banor efter forntidens föreställningssätt. Ingen friboren romare, ingen ädel patricier uppträdde dock gerna sjelf på rännarebanan såsom körsven för sitt spann. Det var öfverlåtet åt män af ringare

härkomst och äfven slafvar. Men väl kunde de slösa de öfverdådigaste summor på utrustningen af sitt spann för att öfverflygla sina medtäflare.

Dessa fyra partier blefvo emellertid snart politiska partier, men af dem voro endast de båda första af någon egentlig betydelse. Deras strider satte mer än en gång, om icke riket, dock hufvudstaden i våldsammaste skakning. Ett upplopp på Hippodromen mellan de blå och de gröna under Justinianos' regering höll på att kosta denne kejsare krona och lif. Det stillades, men med uppoffring af trettio tusendes lif, och Hagia Sophias tempel och de skönaste byggnader i Konstantinopel uppgingo i lågor. Allt sedan den tiden hade kejsaren och kejsarinnan plägat hylla eller låtsat hylla olika partier. Derfor var nu Romanos klädd i blått och hade Zoe valt den gröna färgen.

För befolkningen i det nya Rom lika mycket som i det gamla, var allmänna ropet: Bröd och skådespel! Att sörja för en oafätlig tillförsel till hufvudstaden och ett frikostigt utdelande af lifsmedel åt de fattige var kejsarens första pligt, och der näst att förnöja den sysslolösa hopen med dessa circensiska spel, hvaråt den hängaf sig med den högsta ifver, ja med verkligt raseri, helst det lysande skådespelet var förenadt med alla hasardspelets retelser. För dessa lekar uppoffrades också mången gång rikets skatter, som kunnat användas till bättre ändamål. Ett rättroget vidhållande af statskyrkans dogmer var äfvenledes ett nödvändigt vilkor för en östromersk kejsare, om han i det inre skulle kunna föra en »rolig» regering. Men uppfylles dessa vil-

kor, så öfversåg man gerna i öfrigt med hans dåliga styrelse, hans laster och brott; och det var då till följd af ett yttre uppror eller en af dessa så vanliga palatsrevolutioner som han beröfvades tron och lif.

Äfven kejsar Romanos kunde härifrån icke göra något undantag. Hans mera stilla och inåt vända väsen fann visserligen intet behag i Hippodromens otyglade lekar, men för att icke motsätta sig sitt folks böjelser måste han ej allenast bevista dem, utan äfven synas gynna dem. Äfven prinsessan Theodora åtföljde denna dag det kejsarliga hofvet. Hon bar en snövit dräkt och den gröna mantel, som tillkom hennes rang. Zoe vände sig gång på gång till den yngre systemen med skämtsamma anspelningar öfver skådespelet och kappränningarne, men Theodora besvarade dem helt fåordigt. Hon syntes allvarlig och förstämnd och kastade oroliga blickar ömsom på Kåre, ömsom på Ioannes. Denne senare syntes undvika hennes ögonkast, men den förre mötte dem oförskräckt, ehuru med någon förvåning. Hade Kåre yetat, huru mycken del Theodora hade i evnukernes ränker, skulle han icke förvånat sig öfver, att hon oroligt betraktade honom, oviss om huru mycket han viste och huru han uppfattade saken. I sällskap med Theodora var äfven den lilla flickan, hvilken Kåre på morgonen befriat från Ioannes glusphet. Äfven hon kastade då och då en förstulen blick på Kåre och gjorde honom ett tecken, som han icke förstod, men hvilket likväl drog hans tankar ifrån skådespelet och det kejsarliga hofvet

och kom honom att fördjupa sig i drömmar om Lesbos stränder och Hermione, som han fåfängt sökt.

Prinsessan Theodora steg snart nog upp för att lemna Hippodromen, framförande en ödmjuk ursäkt till kejsarinnan, men hon ville enligt sin vana förätta sin andakt i stillhet före middagen och skulle sedan begifva sig till Irenes kloster till aftonbönen.

»Gå, min syster,» — sade Zoe vänligt, — »gå och bed äfven för oss!» — Hon visade på Romanos och sig sjelf.

Prinsessans blekhet blef om möjligt ännu djupare. Hon svarade icke, utan böjde sig blott ned och lemnade Hippodromen.

Med henne följde äfven hennes biktfader, syncellen *) Ioannes, patriciern Eustatios, generalen Daphnomeles, Michael Theognostos och Samuel, söner till krigsöfversten Michael Burtza, jemte flere andra. Då den lilla slafvinnan gick förbi Kåre, stack hon en liten pergamentssedel i hans hand, lade fingret på sina läppar och försvann.

Ett uppmärksamt öga skulle hafva iakttagit, att prinsessans bortgång var liksom en signal för flere att lemna Hippodromen, och att många af de förnämste patriciernes och senatorernes platser derefter stodo tomma. Äfven öfversten vid lifvakten, bulgaren Prusianos, lemnade med sin moder skådeplatsen.

Zoe och hennes gemål märkte dock intetdera. Romanos, uttröttad af de föregående dagarnes fester och sista nattens oro och vaka, egde intet öga för

*) En hög andlig värdighet, eg. patriarkens tillämnade efterträdare, som närmast omgaf honom och bodde i samma boning som han; men äfven en hederstitel, som af kejsaren utdelades åt andra högre andlige.

något af det, som omgaf honom. Sedan han genom några ord af Kåre blifvit lugnad med afseende på Helenas öde, lutade han sig tillbaka på tronen och öfverlemnade sig med halft tillslutna ögon åt ett tillstånd af slapphet och hvila. Zoe deremot njöt som en äkta Öst-Roms dotter af skådespelet på arenan. Hennes röst gaf första tecknet till bifallsropen, och hon slog gladt ihop sina händer vid en skicklig svängning af någon, som körde förbi sina medtäflare, eller vid anblicken af något frustande spann, som utmärkte sig framför de andra. Jublande som ett barn satt hon der och fröjdade sig åt de vilda lekarna, glömsk af allt annat, till och med af Helena.

Förfriskningar hemtades in i den af palatsets salar, som låg närmast Hippodromen, och kejsaren och kejsarinnan lemnade för några ögonblick skådeplatsen för att intaga sin måltid. Denna, som annars plägade kräfva lång tid och många ceremonier, upptog nu endast en helt kort stund, och kejsaren betjenades utan många omständigheter af sin närmaste uppvaktning, och Zoe — i allmänhet ingen vän af de ceremonier, som besvärade hennes umgänge med hoffolket — skrattade och pratade med alla, under det att hon ifrigt försåg sig med bordets läckerheter och stundom sände sina slafvinnor, än till en, än till en annan af de uppvaktande med någon för de kejsarliga ensamt bestämd rätt.

»Höge kejsare», — sade hon hastigt, — »ditt majestät synes mig förströdd och tankfull.»

»Hvad skulle väl förströ mig och sysselsätta mina tankar», — svarade Romanos artigt, — »om ej din

strålande skönhet, höga Augusta? Då du ler och fröjdas, förbländar den hela folket, som ser den på afstånd; huru mycket mera då mig, som ser den på så nära håll?»

Huru betydelselös denna artighet än var, kom den dock Zoes hjerta att klappa fortare, och hon höll dessa ord för den första gryningen af Romanos' kärlek till henne. Hon öfverlemnade sig med berusning åt denna tanke och beslöt att ännu mera stegra den känsla, hon trodde sig hafva tändt i Romanos' bröst, genom att äfven söka väcka hans svartsjuka. Hon tvekade en stund i valet emellan Kåre och den sköne paphlagonern Michael, som nu äfven befann sig i hennes svit. Men hon beslöt sig ändtligen för den förre. Hon ropade honom till sig, bjöd honom hålla hennes luktvattensflaska och tillsade honom att fläkta på henne med påfogelsfjädrar och att sedan knäböjande räcka henne vattenfatet, hvaruti hon efter slutad måltid skulle två sina händer, — uppdrag, som annars tillhörde höge embetsmän och evnuker att uträtta och som kommo desse att betrakta barbaren som en lyckans gunstling, den de måste hata. Honom deremot, som var föremål för deras afundsjuka blickar, ingåfvo dessa uppdrag endast förtrytelse och harm, då han ansåg dem ovärdiga en tapper man. Han förrättade dem också med en trumpen surmulenhet, som ännu mer förökades genom hans landsmäns och vapenbröders hånlöje, som han dels märkte, dels anade. Kejsaren kunde icke heller undgå att bemärka de nådebevisningar, hvaröfver Kåre kände sig så besvä-

rad. Ett matt löje krusade hans läppar, och han steg upp från sin plats och återvände till Hippodromen.

39.

Då spelen voro slutade, och det kejsrerliga paret lemnade Hippodromen, vände sig Zoe till Romanos och sade:

»Min kejsrerlige gemål, är det mig tillåtet att begära en skänk af din frikostighet?»

»Höga Augusta», — svarade kejsaren, — »allt hvad som tillhör mig, den villigaste och hörsammaste af dine tjenare, tillhör dig.»

»Således äfven den unge barbaren, — jag har glömt hans namn», — sade Zoe leende och visade på Kåre.

»Leo!» — utbrast Romanos förvånad. — »Och hvad skulle ditt majestät göra af honom?»

Zoe nedslog med låtsad förlägenhet sina ögon och mumlade något om, att han skulle bära hennes påfogelsvifta och uppvakta hennes person.

Romanos tvekade, och Zoe, som misstog sig om anledningen, gladdes öfver att hon lyckats väcka kejsarens svartsjuka. Slutligen svarade han:

»Du må sjelf fråga Leo. Jag uppgifver villigt mina anspråk på hans tienst.»

Zoe log. Hon betviflade icke ett ögonblick, att kejsarens misstänksamhet snart skulle ródja ur vägen barbaren, som behagade kejsarinnan, och att

den sköne ynglingen således icke länge skulle förblifva i hennes tjenst. Men hvad bekymrade det henne, om hon blott nådde sin afsigt, skulle det än kosta hans lif? Nog var han skön, men han var dock endast en barbar. Att han sjelf skulle hafva något emot att blifva hos henne, kunde aldrig falla henne in. Hon vinkade honom till sig, stödde sig på hans arm och begaf sig så genom palatset till den våning, som var hennes enskilda.

Då hon väl uppnått denna, anhöll Kåre att få aflägsna sig. Dagen vore nu snart förliden, och han måste åter intaga sin plats som kejsarens sköldbärare.

»Du gode barbar», — svarade honom kejsarinnan leende, — »vi hafva befriat dig från denna pligt. Kejsaren har skänkt dig åt mig.»

Nu flammade Kåre upp i vrede. Bortskänkt som en träl! Bortskänkt åt en kvinna för att tjena till lekboll för hennes nycker!

»Nej, så långt sträcker sig ingen kejsares makt,» sade han, begagnande sitt hemlands språk, utan att tänka derpå. — »Är han trött vid min tjenst, kan jag gå utan att bortskänkas.»

Zoe förstod icke språket, men af hans miner och åtbörder anade hon, att denna anordning icke behagade barbaren.

»Hvad vill du säga, unge vilde från Thule?» sade hon leende. — »Vi förstå icke ditt tal» —

»Jag vill säga», — afbröt henne Kåre, och damerna och evnukerne vid Zoes hof togo ett steg till baka, färdiga att falla i vanmakt öfver den brist på vördnad, som han visade kejsarinnan, — »att

jag är en fri man och ingen träl, att jag bjudit kejsaren min fria tjenst, men ej gifvit honom rättighet att skänka bort mig som en träl eller en hund. Den herre, som så förfar med en fri man, har förverkat hans tjenst och han lemnar den. Haf tack, höga Zoe! I hafven visat mig godhet, — men jag är ovan vid qvinnotjenst, — och mågen I länge lefva och herska öfver Miklegård.»

Kåre böjde ett knä och lemnade hastigt rummet.

Zoe viste ej rätt, om hon skulle le eller vredgas. Slutligen beslutande sig för det förra, sade hon skämtande:

»Den unge barbaren! huru han skakade sitt gullockiga hufvud och röt som ett lejon från Libyen.»

»I sanning, I ären allt för god, höga Augusta», — mumlade den gamle evnuken Ergodotes. — »En sådan djerf menniska borde ej mera få andas.»

»Han är ej en menniska, han är en vilde», — svarade Zoe leende, — »ett lejon från nordens. Det fattas honom intet för att vara det, smidighet, styrka, skönhet. Han eger dessa lejonets egenskaper, liksom han eger dess oförfärad mod, dess blixtrande öga och guldfärgade man. Och vi vredgas icke på lejonet från Afrika, då det kommer från sina glödheta öknar, rytande och piskande sidorna med sin svans och skakande sin man utan att akta på vår höga närvaro och utan att helsa den med ärebetygelser och hyllningar. Låtom oss då icke vredgas på nordens unga lejon! Det ena som det andra är blott till för vår förnöjelse.»

40.

Medan sålunda Zoe sjelf åtog sig försvarstalet för Kåre och medan hoffolket teg och undrade och äfven harmades, gick denne glödande af vrede, ställande sina steg till Exkubita. Ännu höll han i handen den pergamentslapp, som furstinnan Theodoras lilla slafvinna stuckit deruti. Hvad kunde hon mena dermed? Runor kunde Kåre läsa, men de grekiska bokstäfverna förstod han ej att tyda. Kåre tänkte dock föga derpå. Han var allt för uppretad för att sysselsätta sig med något annat än sin vrede. Kejsaren aktade honom ej mera än en träl. Han bortskänkte honom. Dessa tankar återkommo ständigt för hans föreställning. Han ville aldrig återse Romanos.

Rufvande på dessa tankar återkom han till Exkubita. Våringarne flockade sig omkring honom redan utanför porten och tillkastade honom speord om, att han bortbytt sin tjänst som kejsarens sköldbärrare emot den af Zoes solfjädershållare.

»Kanske står han högt i hennes gunst,» — sade en med en menande åtbörd.

»Kanske är han, trots sitt manliga väsen och sin djupa röst, en evnuk», — hånade en annan, och detta ord väckte mycket støj och skratt bland våringarne.

Men Kåre var alltför harmsen för att tåla ett slikt skämt. Han kastade en vredgad blick på de talande, drog sitt svärd och rusade mot dem. I det samma kom han att släppa pergamentslappen,

som han höll i handen. Den föll ned i sanden och nedtrampades. I början var det mera lek än allvar från Kåres motståndares sida. De åtnöjde sig att med sina spjutyxor afvärja Kåres svärd; men så småningom började äfven de att gå anfallsvis till väga, retade af att hafva blifvit angripne och fattade af den förtrollning, som det låg för nordbon i bruket af blixtrande vapen.

Då Mår akoluthen strax derefter kom hem från palatset, pågick en förbittrad strid på lekvalLEN utanför Exkubita. Kåre var sårad i axeln, och äfven flere af de andra väringarne blödde. På akoluthens befallning sänktes vapnen, och väringarne betraktade skamflata ömsom hvarandra, ömsom sin anförare, ihågkommande den stränga lag, som förbjöd strider väringarne emellan. Mår sporde efter stridens orsak, och då han fått veta den, gaf han de kämpande stränga förebråelser, men tillade, att, eftersom ingen vore farligare sårad, ville han för kejsarens krönings skull efterskänka straffet och endast utkräfva böter, som de gemensamt skulle använda till firande af ett försoningsgille.

»Men du, unge frände», — sade han, vänd till Kåre, — »må komma ihåg för framtiden att vara mindre lättretlig och tåla ett skämt i stallbrödralag.»

Kåre rodnade och sänkte blicken. Han ville förklara för Mår sin harm öfver kejsarens beteende mot honom, men han ville äfven bedja Mår läsa skriften på den lilla pergamentsremsan. Men hvar var den då? Kåre måste hafva förlorat den. Han gick sökande, fram och åter på lekvalLEN, men såg ingen-

ting, och det inbrytande mörkret tvang honom att afbryta sökandet utan att hafva funnit något.

Kåre gick då in i salen. Ljus voro tända, vin stod på bordet och väringarne sutto glade vid drycken. Ymnigt blef nu drucket, och först ganska sent gingo männen till hvila. Då Kåre reste sig från dryckesbordet, kände han sig tung i hufvudet, benen nekade honom sin tjänst och han tumlade halft vanmäktig i golfvet. En af väringarne skyndade fram för att understödja den fallne med ett skämt öfver, att vin vore mera rusande än öl, och att en man bär lättare några kannor öl än en kanna vin. Men skämtet dog på hans läppar, då han såg Kåres blekhet, och att ärmen var alldeles blodig och hela sidan likaså. Männen ville bära Kåre till sängs, men han reste sig med återvunnen fattning och gick med långsamma, vacklande steg till sitt läger.

Mår skyndade till och undersökte hans sår. Det var icke egentligen farligt, men dock ett svårt hullsår, och endast blodförlusten hade kommit Kåre att vackla, enär han efter vikingased föraktade att genast låta förbinda sig. Som det nu var, måste Kåre likväl för en tid blifva fängslad vid Exkubita.

41.

Samma afton gick prinsessan Theodoras lilla slafvinna ifrigt upp och ned under de aflöfvade platanerna nere vid Propontis' strand. Hon lyssnade och väntade, men hörde blott ljudet af vinden och

Propontis' böljor, som häfdes tungt och liksom suckande. Då hon så vandrat en stund, tog hon med långsamma tvekande steg vägen till Exkubita. Hon stod en stund utanför, lyssnande och spanande, men då hon ingenting kunde se af Kåre, sprang hon hastigt derifrån tillbaka dit, hvarifrån hon kommit och vandrade å nyo fram och åter under platanerna. Då en stund förgått, smög hon sig tillbaka till palatset och försvann i den flygel, som beboddes af prinsessan Theodora, i det hon ännu i sista stunden kastade en lång blick bakom sig, och då hon icke såg det hon väntade eller hoppades, gjorde hon en åtbörd af förtviflan och skyndade in.

»Hvad är det, som gör den lilla vännen så ledsen?» — sade Ioannes' milda stämma tätt bakom henne.

Den lilla flickan ryckte till, liksom stungen af en orm, rodnade starkt och ville skynda bort; men Michael, som åtföljde sin broder, qvarhöll henne i sin famn och sade skämtande:

»Hvad annat kan väl tynga på en tärnas sinne än brist på älskare? — Nå väl, min sköna», — fortfor han, allt jemt qvarhållande henne, — »slår icke hjertat lättare nu och kännes icke sorgen lindrigare?»

Han tryckte sina läppar mot hennes kind och hånlog åt flickans bemödanden att slita sig lös ifrån honom.

»Se så, Michael!» — sade Ioannes i varnande ton.

»Jag kan icke hjälpa det, broder Ioannes», — svarade Michael, i det han betäckte flickans ansigte med kyssar. — »Att plocka de rosor, som stunden bjuder, det är min vishet.»

»Kalla det ej vishet», — genmälte evnuken med mild röst, men med en blick, som gnistrade af vrede, och han slet flickan ifrån honom.

Slafvinnan höll händerna för sitt ansigte och ilade bort.

»Kalla det, hvad du vill, broder», — sade Michael undergifvet.

»Jag kallar den dåraktig, som har ett öga för smultronet vid vägkanten och stannar för att plocka det, dervid äfventyrande att förlora en dyrbar klenod af guld, som han tänker vinna», — yttrade evnuken.

»Hvad batar guldets den, som håller på att förgås af törst?» — svarade Michael harmsen. — »Jag föredrager i sådant fall att hafva ögon för smultron och plocka dem, helst då guldklenoden är så långt aflägsen och så oviss.»

»Målet är ej så aflägsen, som du envisas att tro», — återtog Ioannes, — »och låt mig säga det, broder: det kommer ej närmare, om man stannar vid hvarje steg, och en väg blifver icke kortare, därför att man gör utflygter på sidovägar.»

»Och vårt besök här, är det icke ett steg tillbaka eller åtminstone åt sidan?» sade Michael med växande förtrytelse. — »Och blir ej min» —

Ioannes lade helt blek sin hand på sin sköne broders mun. — »I alla helgons namn, Michael!» — sade han ångestfullt.

Michael rodnade och teg.

»O, Michael, Michael!» — sade evnuken, i det han drog sin broder med sig, — »skall du då aldrig lära dig klokhet och försigtighet?»

»Jag fruktar, du har rätt, broder Ioannes», —

svarade paphlagonern, öfvergående från den ton af trots, med hvilken han talat, till en af ånger. — »Jag måste alltid låta leda mig af dig», tillade han ödmjukt.

»Så uppres dig då icke emot mig, såsom nyss!» — vidblef evnuken i denna ton, hvarmed man talar till ett ångrande barn. — »Jag vill ditt bästa.»

»Men du borde förklara för mig skälet till ditt handlingssätt», — sade Michael. — »Hvad är nu till en början din afsigt med ditt deltagande för andras planer, — först barbarena, sedan prinsessans?»

»Barbarena?» — sade Ioannes föraktligt. — »Han har inga planer. Jag tänkte på honom ett ögonblick, men — jag glömde, att barbarer äro trogne och okloke som hundar, hvilka icke vilja öfvergifva sin herre, om de än blifva bjudne sådana läckerheter ur främlingens hand, som husbonden aldrig skulle gifva dem. Men prinsessan — det är en annan sak. Hon är klok och förutseende.»

»Hvad söker du då hos henne?» frågade Michael.

»Hvad söka de belägrande under skärmtaket, broder?» genmälte Ioannes leende.

Michael gjorde en åtbörd af otålighet och öppnade munnen för att tala.

»Här är icke passande ställe för förklaringar», — sade Ioannes mildt. — »Haf förtroende till mig!»

»Nej», — svarade Michael, — »jag måste veta skälen, jag är ej längre ett barn.»

»Så hör då här i korthet!» — återtog Ioannes otåligt, och han sänkte rösten till en hviskning. — »Om du vill äta frukten, bryr du då dig om, att den plockas af en annan? Låt Theodora störta Ro-

manos. Han är nu folkets afgud. Zoe är dem äfven kär. Den som gör sig till deras hämnare, har byzantinerna på sin sida och — strider för folkets sak, skrika de. *Vox populi, vox Dei*, sade våra fäder i det gamla Roma.»

»Du är vis, broder Ioannes,» — sade Michael beundrande, — »men om Theodora upptäckes?» —

»Unge tok, det skall icke skada oss», — svarade Ioannes. — »Romanos gynnar mig.»

»Men Zoe gynnar dig icke», — genmälte Michael.

»Visserligen; men jag har gjort henne oskadlig, ty jag har yppat för Romanos om prinsessans planer», — sade Ioannes slugt.

Michael gjorde en åtbörd af öfverraskning och ovilja.

»Ja», — hviskade Ioannes, — »jag har sagt honom nog för att göra oss trygge, men icke nog för att hindra verkställigheten af hennes planer. Romanos är en from man. Då jag fasade för att bryta mot den ed, som jag svurit vid det heliga korset, bad han mig sjelf behålla hemligheten, och yttrade, att han dess mer värderade mig för mina samvetsbetänkligheter.»

»Men», — sade Michael —, »är det ej ett gruffigare brott att bryta vår ed mot kejsaren, en så god och förtroendefull herre?»

»Derför får du syndaförlåtelse af patriarken, då du — då vi nått målet», svarade Ioannes hänleende. — »Och om du ej vill, att jag skall förakta dig, så tala aldrig med mig om brott. Det är blott svaga själar, som rygga för ett redan fattadt beslut. Ej ens barn gråta öfver, att deras händer blifvit

smutsiga under klättringen upp till toppen af trädet, då de väl sitta der uppe och njuta af de gyllene frukternas sötma och skåda vidt öfver den stora sköna verlden. — Kom nu!»

Han drog sin broder med sig nästan med våld, och båda inträdde i prinsessan Theodoras boning.

42.

Prinsessan Theodora befann sig i en sal, som hennes fromhet låtit inviga till ett slags kapell för hennes enskilda andakt. Hon hade låtit inreda detta tempel med den tidens öfverdrifna prakt, men i en sträng och dyster stil. Taket uppbars af sex par pelare i svartgrön marmor, och det stora rummet slöt med en halfrund nisch i bakgrunden, hvar-est stod ett gyllene kors. Väggarna pryddes af mosaikmålningar i mörka färger på högröd porfygrund och med afbildningar af helgon, som i stela onaturliga ställningar buro hvar och en det pinoredskap, hvarigenom de ansågos hafva lidit martyrdöden. Kronorna på deras hufvuden voro af juveler, och bloddropparne, som sipprade fram ur deras sår, af glänsande röda stenar, vittnande på en gång om smakens förfall och materialiernas dyrbarhet. Omkring det gyllene korset stodo sju perlbesatta ljusstakar af guld, hvaruti vaxljus brunno både natt och dag. Nischens hvälfning pryddes af en mosaikmålning, afbildande Menniskones Son, såsom Johannes i första stycket af sin Uppenbarelses bok beskriver honom

i sid klädnad med ett gyllene bälte, hufvud och hår hvita som snö, ögon som en eldslåga, fötter som blank messing, i högra handen sju stjernor och med ett tveeggadt svärd utgående af munnen.

I detta rum uppehöll sig nu prinsessan Theodora, sittande på en låg hvilobädd och omgifven af en skara andlige, patricier och evnuker. En flock stumme svarta slafvar voro uppstälde som vakt vid dörren, med dragna dolkar i händerna. Utom prinsessan sjelf fans ingen qvinna i rummet mer än bulgaren Prusianos' moder, som satt vid prinsessans fötter och såg upp till hennes sköna orörliga drag, medan syncellen Ioannes oroligt kastade sina ögon ömsom på prinsessan och bulgaren, ömsom åt dörren. De andre närvarande hade äfven ett uttryck af spänd väntan och oro utbredt öfver sina ansigten, endast Prusianos' moder Zoste syntes lugn och leende. Ändtligen hördes en sakta handklappning utanför dörren. Den upprepades tre gånger, dörren öppnades af de svarte och de insläpte evnuken Ioannes och hans broder. Desse kastade sig ned framför prinsessan, öfver hvars orörliga anlete ett knappast märkbart drag af tillfredsställelse lade sig. Äfven det spända uttrycket i de öfrige närvarandes ansigten vek något.

»Du kommer sent, Ioannes», — sade prinsessan, i det hon gjorde de båda bröderne ett tecken att stiga upp.

»Ja, höga Augusta, tillåt mig att vara den förste, som helsar eder med detta namn, hvartill Herren den allra högste utkorat eder och satt inseglet på eder panna,» — svarade evnuken, i det han förde fällen af hennes furstliga mantel till sina läppar. — »Jag

kommer sent; min tjenst hos Romanos, hvilken ännu, — den heliga Guds moder och alla martyrer bevare oss och afvände och förkorte denna olycka, som ligger tung öfver Roma — bär stemman och kallas kejsare — — denna tjenst, som visserligen icke är efter mitt hjertas böjelse, hindrar mig att lyda min otåliga önskan att få skynda och kasta mig ned till edra fötter. Jag måste äfven medföra min broder Michael, och denne — —. Förlåt, höga kejsarliga furstinna; då jag ser eder, framqvälla alla mina tankar, alla mina känslor ur mitt fulla hjerta — —. Tillåten I mig tala, och likväl lefva?»

Theodora gjorde ett bifallande tecken med handen. Ioannes fortfor: »Höga Augusta, en man är en man och en yngling är en yngling.»

»Och en evnuk är en evnuk», — afbröt honom Prusianos otåligt.

»Ganska riktigt, höge furstlige herre, som jag en gång hoppas få gifva ett ännu högre namn», — sade Ioannes, sänkande sina ögonlock för att dölja den vredesblixt, som på en gång lågade upp och försvann i de små färglösa ögonen. — »Huru skulle en så hög herre kunna misstaga sig? — en evnuk är en evnuk. Men med edert lof, höga Augusta, — min broder Michael är en yngling, en klok och god yngling, dock saknar han ännu en mans mognad, en mans omdöme och en mans kraft att, om så behöfves, slita sitt hjerta ur sitt bröst och trampa sönder det med sin fot. För att vara kort, höga Augusta,» — sade Ioannes, då han märkte prinsessan göra en rörelse af otålighet, — »han tvekade att följa mig hit — icke att hans ljusa förstånd icke

sade honom, att spiran i eder kraftfulla hand skulle hvilat tryggare än i Zoes, eller att den make, I skulden välja, höga Augusta, kunde blifva en veklig och svag Romanos», — tillade han med en blick på Prusianos' herkuliska gestalt, — »men kejsaren har varit god emot vår familj. Kejsarinnan Zoe har täckts visa min broder ynnestbevis, och, höga Augusta, en ynglings hjerta är lätt fångsladt af godhet och gunstbevis. Michaels hjerta blödde för Romanos, — det är så vekt och ömt. Han förskräckes af dina höga dygders glans. Det svaga ögat fördrager stjernans sken, men bländas af solens» —.

Theodora krökte föraktligt sin öfverläpp, och, kastande en pung med guldmynt i Michaels öppna hand, gaf hon evnuken ett tecken att stiga upp och vara tyst, och afböjde äfven Michaels tacksägelse. Hon steg upp från sin hvilobädd och hela församlingen reste sig för att lyssna till hennes ord.

43.

»Herrens röst har gått ut till mig», — sade Theodora och hennes starka stämman darrade såsom af en undertryckt rörelse, under det hon lyfte sina ögon mot höjden, — »liksom fordom Herren talade till sina utvalde i drömmen, likasom han sade till David om Saul: Se, jag hafver förkastat honom! Så hafva hans ord ljudit i mitt öra om det kejsarpar, som nu delar Konstantinos' den stores tron: Se, jag hafver förkastat dem och utvalt dig! Och mitt svaga

hjerta stred mot Herrens ord, och jag vågade mot-säga honom och knorra emot hans vilja och säga: Herre, ho är jag, att jag skulle lyfta min hand emot den, som du smort hafver och stöta min faders dotter från hennes säte? Men Herren svarade mig: Höfves det redskapet att knorra emot mästaren, eller vill du lära mig, hvad som är rätta vägen? Och jag böjde i ödmjukhet mitt hufvud inför Herren och sade: Herre, jag hade tänkt att få offra dig mitt lif och såsom Kristi rena brud ingå i ditt rike, likasom min syster Eudokia. Men Herren den allsvåldige vardt vred och hans röst ljöd till mig såsom tordönet: Mina vägar äro icke dina vägar, och lydnad är bättre än offer. Statt upp och fullgör mina befallningar! Jag hafver utkorat dig en brudgum. — Och jag fann ej andra ord än dem, hvilka Maria, den heliga Guds moder, en gång svarade engeln Gabriel, då han bebådade henne, att hon, en ren jungfru, skulle föda en son till verlden: Se, jag är Herrans tjenarinna, varde mig efter ditt tal! — Då vardt Herren blidkad och sade: Jag vet, att din håg är vänd till bön, och endast därför hafver jag utkorat dig, och din syster Zoe hafver jag förkastat. Jag skall i morgon sända dig tvenne heliga englar i skepnad af hvitklädde evnuker. De skola på tvenne mulåsnor tillföra dig det guld, som du behöfver. Må detta vara dig ett tecken, att jag vill vara med dig i alla dina företag, och var icke tvifvelaktig, utan trogen».

Theodora höll inne ett ögonblick och öfverfor med sina ögon de församlade för att se, hvilket intryck hennes ord gjorde. Syncellen Ioannes log och höjde andäktigt sina händer mot himlen. De öfrige

prelaterne hade antagit vördnadsfulla miner och metropoliten Kyriakos från Ephesos mumlade sakta en bön, under det han fingrade sitt radband. Zoste kastade en beundrande blick på Theodora och gjorde ett nästan omärkligt tecken åt sin son, medan denne, liksom fattad af en häftig sinnesrörelse, tryckte en flik af Theodoras snöhvita dräkt till sina läppar.

Theodora tycktes nöjd med den verkan, hennes ord framkallat, och hon fortfor:

»Då morgonen kom och jag vaknade, låg jag ännu kvar på mitt läger, undrande öfver Herrans ord och tvekande, huru vida jag borde anse min dröm såsom en uppenbarelse från himlen eller såsom en frestelse af den», — prinsessan ryste, då hon uttalade dessa ord, — »som kan förvandla sig till en ljusens engel, då han vill. Redan innan jag blifvit klädd, höllo likväl med guld lastade mulåsnor utanför Triklinons portar. De drefvos af tvenne evnuker i skinande hvita kläder. Jag skickade ut mina svarta slafvar för att mottaga guldets och föra evnukerne till mig. Men då mulåsnorna voro aflastade, uppkom en hvirfvelvind, sanden blåste upp och tvang mina slafvar att tillsluta ögonen, och då de åter öppnade dem, voro både mulåsnor och evnuker försvunna, utan att ens spåren i sanden syntes efter dem. Kunde det mera tillåtas mig att tvifla eller tveka? Jag är redskapet i Herrans hand: jag är yxan, som han satt till roten af det träd, hvilket icke burit annan frukt än syndens Sodoms-äplen. Ve mig, att hon är min syster!»

Theodora satte sig, liksom hade hon behöft hemta sig och samla sina tankar. Hon böjde ned hufvudet

i sina händer och syntes bedja. Sedan reste hon sig åter och sade med stadig stämma:

»Ske Herrans vilja! Efter den samma äro vi, hans ringa verktyg, här församlade för att verkställa hans rådslut. Måtte Han göra oss visa och kloka, då vi nu gå att öfverlägga om bästa sättet att störta dem, som Han hafver förkastat, och upphöja den, som Han trots dess ovärdighet hafver utvalt. Låtom oss bedja!»

Församlingen försjönk i en tyst bön. Derefter började öfverläggningarna. Den ena planen efter den andra till Romanos' störtande framlades. Alla utmärkte sig för sin grymhet, men tillika för sin feghet. Dens öde, som Herren hade förkastat, vore det en synd att söka mildra, men sitt eget skinn ville man söka skona, så vidt möjligt vore. En ville gömma sig i Romanos' sängkammare och qväfva honom med kuddarne; en annan föreslog att förgifva honom med hostian, då han påföljande juldag skulle anamma den heliga nattvarden; en tredje ville i hans bad gjuta sjudande olja; en fjerde blott fångsla honom, för att sedan utstinga hans ögon och icke förbinda dem, utan, i de fuktiga fängelsehålorna under Triklinon, låta honom dö af brist och vanskötsel.

Metropoliten af Ephesos gaf sitt förord åt det senaste förslaget. — »Man bör vara mild», — sade han, — »och icke utgjuta blod, om man möjligen kan undvika det.»

Härunder reste sig Prusianos sakta på ett knä, vände sig till prinsessan och frågade:

»Uppenbarade icke Herren, hvem den brudgum är, åt hvilken han bestämt dig?»

»Nej», — svarade prinsessan hviskande. — »Han nämde inga namn, men» — Theodora syntes förlägen — »han visade mig» —

»Hvad?» — sporde bulgaren ifrigt.

»Han visade mig en man med hög växt och främmande drägt», — sade prinsessan, — »men jag såg icke rätt väl och troligen visar han mig den synen ännu en gång, då verket är fulländadt. Jag var allt för bestört öfver det budskap, som jag redan på förhand mottagit, och mina ögon voro allt för mycket fyllda med tårar öfver min systers öde, för att jag skulle kunna rätt urskilja bilden af honom, som jag en gång efter Herrans vilja skall kalla min herre och kejsarlige gemål».

Mera yttrade ej Theodora, men Prusianos tydde hennes ord efter sin önskan och deltog nu med mera ifver än förut i rådplägningen. Hans mening var att man borde samla en hand full tappre, öfvermannas väringavakten och intränga nattetid i kejsarens sof-gemak och der genom en tvekamp mellan Theodoras riddare och Romanos afgöra saken.

Medan Prusianos talade, reste sig Samuel, en af krigsöfversten Michael Burtzas söner, gick fram till Theodora och sade:

»Måtte jag få lefva, fastän jag djerfves tala!»

Theodora nickade jakande.

»Tillåter eder höghet mig att fråga, om Herren bestämt eder brudgums namn?» — sporde han hviskande.

Theodora rodnade lätt. — »Ja», svarade hon, — »men må det ännu blifva en hemlighet mellan Herren och mig».

»Var det han?» frågade Samuel och visade på Prusianos.

Theodora ryckte på axlarna och sade:

»Grekerne äro efter judafolkets fall Herrens utkorade folk. Skulle han då välja en barbar?»

Samuels ansigte ljusnade och prinsessan fortfor mildt, nästan blygt:

»Jag skall i allt uppfylla Herrans vilja; men, Samuel, må det vara en hemlighet emellan min Gud och mig, tills mitt land är befriadt från tyrannen».

Prinsessan slog ned ögonen och vinkade åt honom med handen att gå, och Samuel gick, öfvertygad att han var den blifvande kejsaren. Theodora hade visserligen icke sagt det, men hon såg så blyg och qvinlig ut, den stolta prinsessan, då hon sade sig vara färdig att efterkomma Herrans vilja, och att den man, Han utvalt, var en grek.

Ännu ett par gånger under aftonens lopp fick prinsessan samma fråga.

Konstantinos Dalassanos, som en gång af hennes fader varit bestämd till kejsare och som sades hafva varit Theodora kär sedan barndomen, framstälde den i ett ögonblick, då han trodde sig obemärkt af alla.

»O Konstantinos», — svarade prinsessan, — »fråga icke! Jag beder dig som qvinna, och jag befäller dig det såsom furstinna. Bida tiden!»

Konstantinos lydde. Han ansåg, att frågan var besvarad till hans belåtenhet.

Senare var det generalen Daphnomeles, en mycket äregirig och redan gift man, som gjorde prinsessan samma fråga, hvarpå hon svarade:

»Herren visade mig bilden af en härklädd man,

men — men — jag måste hafva misstagit mig, ty den mannen är redan gift.»

»Ett föregående giftermål är icke något hinder», — genmälte generalen stolt.

»Visserligen», — medgaf Theodora, — men — jag måste hafva misstagit mig.»

Efter flere timmars rådplägning afslöts sammankomsten med bön, och metropoliten nedkallade himlens välsignelse öfver det företag, som nu blifvit inledt. Han affordrade de närvarande en sträng tysthetsed och slöt med att bedja, att den heliga smörjelse, som Romanos i kröningen mottagit, måtte förvandlas till en helvetets eld, som skulle bränna och qvälja honom, tills han sjönke i grafven.

Efter denna fromma bön utbreddes metropoliten sina händer öfver de församlades hufvuden och gaf dem sin välsignelse, hvarpå den ene efter den andre smög sig bort som en skugga, sedan han tyst nedfallit för prinsessan och egnat henne sin hyllning.

44.

När de fleste aflägsnat sig, nalkades evnuken Ioannes prinsessan, kastade sig ned för henne och sade:

»Högt lysande furstinna, är det tillåtet för en ringa slaf att säga något, som han sett i sitt dunkel, men hvilket må hända undgått edra af höghetens ljus omstrålade ögon».

»Tala och lef!» — svarade Theodora, till hälften

förargad öfver hans omständliga tal, — »men var kort och tydlig!»

»Alltså», fortsatte evnuken, — »befallen I, höga furstinna, eder slaf att tala som en barbar. Ske eder vilja, och måtten I förlåta djerfheten i mina ord! Eder lilla slafvinna, hon som hemtar edra honungskakor och rör kitharans strängar och sjunger med en så ljuf stämman, vet hon något, som kunde blottställa edra, ja högt strålande furstinna, jag vågar säga våra planer för att blifva upptäckta?»

Theodora skakade på hufvudet och svarade:

»Hvad hon kan hafva uppsnappat är blott obetydligt, och hon är trogen. Hon vågar ej annat.

Ett spetsfundigt leende drog öfver Ioannes breda anlete.

»Jag vågar blott säga, högborna furstinna», — sade han, — »att hon måste stå i förbindelse med någon i väringaflocken, kanske med den der ljushåriga barbaren, som är kejsarens sköldbärare. Jag såg henne gå vid stranden i de aflöfvade platanernas skugga. Jag såg henne derefter långsamt och seende sig om åt alla sidor gå till Exkubitas port, men skyndsamt springa till baka, liksom hon blifvit skrämmd; derefter vandrade hon en stund vid hafsstranden, som det syntes, förgäfves väntande någon, och återvände slutligen hit. Jag skulle hafva förmått flickan att säga mig allt, då jag upphann henne, men Michael begärde af mig, att jag skulle låta henne gå. Ack, den ungdomen! — Ynglingasinnet är svagt för skönheten, och ett par strålande ögon kommer den att tro dess egarina om allt godt. Och nu, höga furstinna, tillåt att eder slaf kastar sig ännu en gång för edra fötter,

kysser nedersta kanten af eder klädnad och försvinner.»

Evnuken gick, medförande sin både förvånade och förskräckte broder.

Knappt hade dörren slutit sig efter dem, förrän Michael ville tala, men Ioannes lade sin feta hand öfver hans mun och drog honom med sig utan att säga ett ord, tills båda kommit in i Ioannes' egna rum. Der kastade sig evnuken på sin bädd och utbrast i skratt.

»Hvarför förrådde jag flickan? vill du fråga. Och hvarför lemnade jag icke pergamentslappen? Var det icke så, du ville fråga?» — yttrade Ioannes, då han något återhemtat sig från sitt skratt. — »Flickan förrådde jag, för att hon ej skulle förråda oss, och sedeln behåller jag för att störta den der ljushårige barbaren, om han ej kan vinnas. Men jag önskade hellre vinna honom.»

»Hvarför?» — frågade Michael.

»Hvarför? — De äro trogne, desse yxbärande barbarer från Thule», — svarade evnuken i en ton af harmsen beundran. — »Kunna de vinnas, kan man vänta allt af deras tillgifvenhet. Kunna de icke vinnas, äro de som en lefvande mur omkring kejsarens helgade person. Hvad säger jag? De äro värre än en mur, ty en mur är blott ett värn, men väringarne äro ett verksamt hinder. Hvarje bit på denna lefvande mur utslungar kastspjut, afskjuter pilar, svingar svärd och handterar spjuttyxa med en otrolig färdighet. Dess utom — ja, barbarer vore det bästa skärmtaket. — En barbar på Konstantinos den stores tron!»

Ioannes utbrast å nyo i skratt, och Michael betraktade sin broder, liksom fruktande, att han hade förlorat förståndet.

Ioannes märkte det och blef blott ännu mera uppsluppen af denna sin broders bestörtning. Han skrattade, så att han var nära att qväfvas.

Då han ånyo lugnat sig, sprang han upp och tog sin broder vid handen.

»Kom, skola vi uppsöka Romanos och göra honom reda för vår afton,» — sade evnuken och fattade sin sköne broder vid handen. — »Kom! Du har väl lärt åtskilligt i dag, men ännu mera återstår. Nu gå vi till kejsaren.»

45.

Då evnuken med sin broder lemnat prinsessan Theodoras sal, voro blott hennes biktfader, syn-cellen Ioannes, och metropoliten Kyriakos jemte furstinnan sjelf qvar der inne.

Metropoliten steg efter en stunds förlopp upp från sin plats och lemnade för ett ögonblick salen för att förvissa sig om, att ingen af de sammansvurne stannat qvar för att lyssna vid dörrarna. Då han var försäkrad om, att ingen kunde höra dem, återvände han till prinsessan, stannade framför henne och frågade i låg ton och med darrande stämma:

»Höga furstinna, var det klokt handladt att inviga den der unge Michael i denna viktiga sak?»

»Hans broder medförde honom», — svarade Theodora. — »Denne borgar för hans trohet».

»Höga prinsessa», — tog metropoliten åter till orda, — »hvad är din tanke om denne broder? Han njuter Romanos' gunst och säkerligen» —

»Är han en narr», — afbröt prinsessan kallt, — »men en person i kejsarens närmaste omgifning måste man söka vinna. Han viste allt för mycket för att kunna tillbakavisas. Evnuken Simeon hade förrådt oss för Ioannes. Jag lät afskära hans tunga för denna förseelse. Jag älskar icke slafvar, som tala; men sedan jag straffat hans fel, njuter jag af dess frukter. Ioannes kan blifva oss nyttig, och vore han icke trogen, hvarför skulle han då omtalat, att den lilla Erigone varit i Exkubita? Han är en narr, men jag tror icke, att han är farlig.»

»Höga furstinna, må den vördnadsfulla tillgifvenhet, jag hyser för dig, vara ett värn för din vrede», — inföll syncellen Ioannes. — »Jag tror, att min namne evnuken är ganska slug, och må du taga dig i akt för honom.»

Prinsessan ryckte på axlarna och log förstulet, men den vördnad, hon bar för en kyrkans höge tjennare, tillbakahöll hennes tunga. Hon teg blott.

»Huru snart kan vår plan vara mogen till utförande?» — sporde metropoliten. — »Vi böra ej förhast oss. Långsamt grundas det, som länge varar, och i fyrtio år förde Herren sitt folk i öknen, innan de inkommo i det förlofvade landet.»

»Är det den vördige faderns mening, att vi skola vänta i fyrtio år?» — genmälte syncellen något spetsigt. — »Då torde blott få af oss lefva för att se

det Kanaans land, som vår fromma prinsessa skall regera.»

Metropoliten log. — »Jag talade blott figurligen och ville endast antyda, att vi böra hafva tålmod,» — svarade han. — »Den höga furstinna, hvars visa svar, jag i dag så varmt beundrat, och hvar-öfver jag prisar min Herre och min Gud, skall nog förstå min mening och akta på de råd, Herren talar till henne genom min ringa mun.»

Prinsessan böjde på hufvudet och sade sakta:

»Tala, vördige fader!»

Metropoliten utvecklade derpå, huru det vore himlens vilja att nu bida tiden, tills hunger, missväxt eller annan nöd gifvit tillkänna, att Herren hade vikit ifrån Romanos.

Syncellen Ioannes deremot sade, att det ofelbart vore Herrans vilja att nu sätta handen till plogen och icke se sig om. Planer, hvarmed man töfvade allt för länge, blefve alltid röjda och uppskof hade merendels vållat ofärd.

Theodora afhörde dem uppmärksamt med halft tillslutna ögon och sade ingenting. Men då de båda andlige allt mer fördjupade sig i tvister och så småningom öfvergingo till teologiska kontroverser och ifrigt beskyldde hvarandra för villomeningar, vinkade hon åt sin biktfader och sade:

»Hvad är att göra med Erigone? Egentligen borde jag handla med henne som med evnuken Simeon; men jag skulle allt för mycket sakna den sköna rösten, som söfver mig hvarje afton, och ögonens förlust skulle så svårt vanställa det täcka hufvud, på hvilket mina blickar hvila, innan jag somnar.»

»Lemna henne åt mig!» svarade syncellen. —
»Hon skall i bikten bekänna hvad hon vet och hvad
hon gjort, och jag åtager mig att tysta henne.»

Theodora böjde samtyckande sitt hufvud, och
samtalet emellan henne och de båda andlige slutade
för aftonen.

Följden af detta samtal var, att innan Erigone
fått träffa Kåre, som ännu låg sjuk i Exkubita, hade
syncellen Ioannes så lifligt förebrått henne, att hon
velat knyta förbindelse med en barbar, och i så bjerta
färger utmålat helvetets qval för de tjenare, som för-
råda sina herrar, och huru de få dväljas med Judas
Iskarioth och andre missdådare innerst i pinorummet,
att den lilla slafvinnan helt förskräckt tackade Gud
att hennes afsigt icke blifvit verkställd, och lofvade
att för framtiden aldrig tänka på den unge barbaren.

Medan så Theodora smidde sina planer, Zoe sorg-
löst fladdrade från den ena lustbarheten till den an-
dra, Romanos arbetade på sina pligter som regent
och Helena låg sjuk i Blachernä, led den korta vin-
tern i Grekland till ända, och våren nalkades med
stora steg.

46.

Varm och leende hvälfde sig Greklands klara him-
mel öfver Bosporen, hvars vågor dansade gläd-
tigt fram, bärande skeppen på sina hufvuden likt ka-
ryatider vid de gamla templen. Vid Blachernä blom-

made träden. Mandelblommorna skylde de fina gröna löfven och klädde trädet i ljusröd skrud, medan platanerna utbredde sina späda, ljusgröna blad i solen, och cypresserna liksom af afund syntes mörkna mer och mer mot vårgrönskan och skakade sina spetsiga hufvuden för vinden, såsom ville de säga, att blott det som är oföränderligt har något värde.

Sådan var dagen, då Helena ännu sjuk och svag, bäddades ned i en båt för att föras till Epicharmion, hennes faders hem. Abbedissan följde henne själf till stranden och tog der afsked af henne med en kyss på pannan, önskande henne helsa och lycka. Vår luften verkade så upplifvande på den sjuka. Svälorna kretsade öfver Bosporen, obeslutsamma om de borde stanna qvar eller draga längre mot norden. De sänkte sig stundom ned ända mot vattenytan för att gripa en skimrande trollslända och höjde sig derpå lätt mot skyn, jublande och drillande: God är Gud! — lifvet gladt, luften ljus, himlen klar! Det är vår — vår — vår!

Helenas öga följde dem, då den snabba kaiken gled upp för Bosporen. Vågorna skyndade mot dem, plaskade lekande mot kaikens sidor, låtsade stänga vägen, men delade sig alltid, då de mötte den spetsiga kölen, och brusade med det samma en helsingssång emot Helena, lyckönskande henne till lifvet och helsande henne med glada röster från hennes barndoms sorgfria dagar, från hennes ungdoms solbelysta hem. Och Helenas hjerta började klappa med raskare slag, då hon såg Epicharmion dyka fram ur vägen, lika vårfriskt och skönt som då hon ett leende barn bars på sin faders armar der ute

och gladde sig åt solen och log åt de glittrande böljorna, och sträckte sina små armar efter de snöhvita fiskmåsarne, som sväfvade öfver vattnet, än doppande sina vingar i vågen och dykande efter fiskar, än åter höjande sig med glada skri öfver hvarandras lyckade fångst.

Helenas fader mottog sin dotter vid stranden. Hans arm stödde hennes stapplande steg på vägen uppåt den af olivträd och lagrar skuggade terassen, der en springkälla sorlande höjde sin vattenpelare, hvilken sedan plaskande nedföll i en vid marmorbassin.

Hvad Helena njöt af att vara ute i det fria, att skåda ut åt en rymd, som ingen klostermur omslöt! Luften syntes henne friskare, himlen högre och binas surrande mera melodiskt; hon vaggades till sömns af alla dessa röster, som sjöngo sin vårsång för henne; hennes ögon slöto sig sakta, hennes hufvud sjönk mot faderns axel och hon slumrade stilla.

Först då vågade Orestes kasta en granskande blick på sin dotter. Ack, var det den samma, som han för knappast mer än ett halft år sedan lade i Romanos' famn såsom dennes brud! Kinden var då röd, munnen log, ögat blixtrade och kring den smidiga, fint rundade växten böljade håret i rika guldskiftande vågor. Och nu? — Det slutna ögat låg djupt, och de långa ögonhåren skuggade de insjunkna bleka kinderna, öfver hvilka blott en liten, skarpt begränsad, glödande rodnad hvilade, likt återskenet af en vådeld öfver snön. Pannan tycktes högre, håret var afklippt och de få lockar, som undsluppo nunnedoket, sågo mörkare ut under det samma. Det

syntes den bedröfvade fadern, som vore den glada skiftningen i guld borta, som ginge den nu mera i grått, och han suckade tungt och vidrörde med sina läppar hennes panna.

»Romanos, Romanos! O min älskling!» mumlade Helena med ett leende, men hon väcktes icke deraf. Orestes kände en tår uppstiga i sitt öga. — Då hördes sång och strängaspel öfver vattnet. En skara gyllene kaiker styrde tätt utmed stranden vid Epicharmion och försvunno i krökningen af Bosporen. Orestes såg dem. Det var Zoe, som med sång och klang for fram öfver vågen. Sjelf satt hon i bakstammen, slog kitharans strängar och lyssnade till återljudet från klipporna bakom Epicharmion. Den sköne paphlagonern Michael låg vid hennes fötter.

Helenas fader vände bort sina ögon för att slippa åsynen af den, som sköflat hans dotter lycka. Snart höjde han dock handen mot himlen och bad om hämd — hämd öfver Zoe.

47.

Det ligger en egendomlig tjusning i att efter en svår sjukdom med återvändande krafter helsa det lif välkommet åter, som man trodde förloradt. Helena erfor denna känsla i fullt mått. Hennes kroppsliga svaghet lade liksom en dvala öfver hennes sorg. Det förflutna var likt en dröm, ur hvilken hon ännu icke viste, om hon var helt och

hållet uppvaknad. Den drömmen hade varit smärtsam, men — måste det var sant? — Så tänkte Helena en morgon, då hon, efter att hafva tillbragt mer än en vecka hos sin fader vid Epicharmion, långsamt lät sin gamla välbekanta mulåsna gå framåt öfver fälten bakom hennes faders villa. Omkring henne fladdrade bin och fjärilar, gräset utbredde för henne sin grönskande matta, på hvilken de blå hyacinterna tittade fram vid den hvita narcissens sida, och öfver dem höjde mångskiftande tulpaner och svärdslijor sina hufvuden, kejsarkronorna prunkade och ranunklerna lyste som små solar. Orangeträden buro på en gång sina jungfruliga blommor och gyllene frukter, och granatblomman sköt dunkelröd fram mellan mörkgröna glänsande blad. Päronträden strödde sina blommor på marken och vinden, som sakta fläktade fram från öster, bar på sina vingar kärliga helsningar från pinierna på Asiens strand till dem på Europas. Luften var uppfylld af deras frömjöl och andades barrskogsdoft.

Helena styrde sin mulåsna uppför en af de skogbeklädda höjderna och lät den långsamt och med slappt hängande tyglar gå fram på en väg, som hon fordom vandrat med Romanos. Hon tänkte på dessa dagar, de voro så ljufva, men de hade flyktat, — de skulle aldrig mer återkomma, men — hon ville dock ej sakna dem. Hon hade älskat och varit älskad. Hon tackade Gud för de dagar, som varit. Det förekom henne, som skulle hon dem förutan icke kunna dö med frid.

Under sådana tankar hade hon nått kullens topp och stannade nu sin gängare. Framför henne låg

må hända en af de skönaste taflor i verlden. Rundt omkring utbredde sig söderns vår på höjd och i dal, der träden vaggade sina blommande kronor i den klara högblå luften. Åt norden vidgade sig Svarta hafvets breda yta, mot den asiatiska stranden glittrande i ett lugnare blått, men sedan närmare Epicharmion höjande sina vågor, korta och branta med skum på toppen. Mot söder krökte sig Bosporen som en väldig flod, hvaröfver seglen sväfvade likt jettelika fiskmåsar, och Öst-Roms kupoler glimmade på afstånd. I öster smyckade sig Asiens strand i grönt och blommor och log som en älskande syster emot Europas, under det att båda speglade sig i vågen, lektfullt frågande: Hvilken är den fagraste? Och liksom sväfvande i skyn aftecknade sig Olympos' toppar i ett aflägsset fjerran.

Sådan var i matta drag den tafla, som mötte Helenas tjusta öga, då hon stannade på kullens topp och lät sin blick hvila öfver nejden. Vinden dog bort så småningom, piniernas kronor vaggade ej mer på sina raka stammar och böljornas brus tystnade. Helena steg af sin mulåsna, släpte tygeln och lät henne gå, viss om att det trogna djuret skulle återvända på hennes minsta vink. Hon satte sig i gräset och lät sin blick åter och åter glida öfver det sköna landskapet. Vinden vaknade efter hand till nytt lif. Denna gång kom den nordan ifrån. Den fläktade så sval på Helenas panna. Den tvang Asiens cypresser till en lätt bugning och bjöd upp Svarta hafvets böljor till dans, förtäljande dem, huru skön den södra stranden var. Och hafvets döttrar räckte gladt hvarandra handen och skyndade i bug-

tiga led ned emot söder, sjungande i kapp med vinden och i brådskande täflan, hvem af dem skulle först nå stranden och kyssa den.

Det förekom nu Helena, som hade alla hennes sorger blott varit en svår dröm. Här hade hon vandrat vid Romanos' sida. — Han var väl nu icke här, men han skulle kanske komma snart. — Snart! Denna orediga föreställning ingaf henne ett slags glädjeyrsel. Hon kallade på sin mulåsna för att rida till hans möte. Mulan kom och Helena fattade tygeln för att sätta sig upp på dess rygg. Då fattade vinden i en flik af hennes nunnedok, lät den fladdra omkring ett ögonblick och slog den sedan mot hennes ansigte. Åsynen af docket väckte henne åter till medvetande af, att hvad hon ett ögonblick kunnat tro vara en dröm, var blott den bittra verkligheten. Aldrig skulle Romanos komma! — Aldrig! — Aldrig! — Men der kom han ju ute på Bosporen i en gyllene kaik! Der på purpurdynor satt han och diademet strålade på hans hufvud. Men vid hans sida såg Helena — Zoe. Romanos log och talade till henne, och Zoe fäste sin blick i hänryckt sällhet på honom. Helena såg icke mera. Det svartnade för hennes ögon, det brusade för hennes öron, hennes hand släppte tygeln, och med ett sakta jemmerrop sjönk hon ned i gräset.

Helena insjuknade ånyo. Hon förmådde ej mera göra några utflygter, och hon måste intaga sängen. Liggande på en hvilobädd i den pelargång, som omgaf hennes faders hus, lyssnade hon till vattnets plaskande i marmorbassinen och hörde det aflägsna

bruset från Svarta hafvets böljor. Det tycktes henne då, som hviskade vattenstrålen, der den sprang upp i luften: öster ut! — öster ut! — och som hvarje sjunkande droppe suckade öfver att ej kunna flyga genom luften och falla ned på Kristi graf. Det syntes henne som allt trådde dit. Der skulle hon ock finna frid. Det förekom henne, som qvittade svalorna, hvilka bygde bo under taklisten på hennes faders hus, far dit! — far dit! — och som doftade blommorna så starkt blott därför, att de ville säga henne: till österland! — till österland! Och böljornas brus antog en melodi, som hon fordom hört Romanos sjunga, och hon tyckte sig förnimma, huru de qvado, der de gingo för vestanvinden:

Säll den som drager
öster ut!
Säll den som fattar
pilgrimsstaf!
Säll den som når till
helga graf!
Skön är den hela
vida verld,
hafvet sin spegel
krusa ses,
jorden sig smyckar
sommargrön;
synd dock och sorg der
ständigt bo,
hjertat ej finner
frid och ro.
Men vid den helga
Kristi graf
bjudes för hjertat
läkedom;

der finnes friden,
oskuld der
sveper kring själen
snöhvitt dok —
Synden förlåtes.

Så väcktes hos Helena tanken på en pilgrimsfärd till den heliga grafven. Ingen motsade henne. Hon var allt för sjuk för att kunna gå nu, det insåg en hvar; men Helenas fader kysste sin dotter på pannan och bad henne först blifva frisk, och bröderna talade med henne om pilgrimsfärden för att glädja henne.

Eudokia kom en gång för att se till henne, och då Helena förtäljde, att hon önskade vandra till Kristi graf, der hon trodde sig kunna förgäta sin syndiga kärlek och finna ro, så uppmanade henne abbedissan att fullfölja sitt beslut, det vore Herrans röst, som talade. Och så blef det bestämdt att pilgrimsfärden skulle företagas blott Helena blefve frisk.

48.

På den asiatiska stranden af Propontis, ej långt från det gamla Chalkedon, låg det kejsarliga lustslottet Heräon. Uppbygdt af kejsar Justinianos åt sin sköna, högt älskade gemål Theodora, förenade det enligt byzantinske skriftställares utsago alla de behag, som naturen och konsten kunna erbjuda ett herskarepar. Här bodde i senare tider ofta kejsarne af Öst-Rom under en del af våren eller som-

maren, njutande eller låtsande njuta af landtlefnadens behag. Det var dit, som Zoe denna sköna vår öfvertalade Romanos att flytta; och här öfverlemnade hon sig, till en viss grad obehindrad af det östromerska hofvets etikett, åt alla de nöjen, som hon kunde uttänka. Båtfärder och fiskepartier hörde till de vanliga, af Zoe mest omtyckta förströelserna. Men hon företog äfven långa utflygter till lands, dels till fots, dels ridande. Mellan Zoe och Romanos hade intet närmande egt rum, men kejsaren var gladare till sinnes; han njöt af sitt folks kärlek och af maktens tjusning, och på den första brännande saknaden af Helena lade tiden så småningom sin kylande hand.

Zoe hoppades ännu allt jemt att vinna Romanos' kärlek, hvilken hon åtrådde mer än någonsin. Hon erfor ett varmt behof af att blifva älskad, och dem hon skänkt sin tillgifvenhet, kunde hon äfven tillgifva mycket. Hon hade ett lifligt sinne och gaf lätt vika för stundens intryck och var egentligen icke i grunden elak eller grym, ehuru hon alltid var färdig att uppoffra andra för sig sjelf. Med dessa egenskaper och detta sinnelag är det tydligt, att hon mången gång skulle gynna än en, än en annan af hofvets män, hvarför Öst-Rom hviskade mycket om hennes gunstlingar, hennes ombytlighet och fallenhet för vällust; men hon var ändock byzantinerne kär, huru mycket de än tadlade henne; och huru skulle hon kunnat hafva ett rent hjerta — hon som uppväxt vid Konstantinos den niondes sedeslösa hof, der hon blifvit van att, utan annat återhåll än det etiketten pålade, öfverlemna sig åt alla stundens nycker. Trots

sina trettiosex åt var Zoe ännu obeständig och lätt-
rörlig som ett barn. En allvarlig kärlek till ett
värdigt föremål skulle må hända hos henne utvecklade
en mängd egenskaper, som slumrade inom henne,
men dessa voro dömda att aldrig väckas.

Zoe såg Romanos och hennes kärlek för honom
flammade upp till en ännu aldrig anad styrka. Han
tillhörde väl en annan, men hvad kunde Zoe göra
dervid? Hennes måste han blifva, hennes till hvarje
pris. Anstod det henne, en kejsarlig prinsessa, att
försaka? Det ordet var blott till för hennes under-
såtar. Om Romanos älskade Helena, så borde han
glömma henne för Zoe och kejsardiademet. Till
hennes förvåning och harm tycktes han dock föga
benägen att glömma sin förra maka; men ännu hade
Zoe icke upphört att önska, att hoppas och att
trängta efter hans kärlek.

Det var en af dessa varma vårnätter, då allt
andas kärlek, som Zoe ensam gick ur palatset och
styrde sina steg mot hafsstranden. Näktergalens sång
och vågornas sakta brus var det enda, som störde
nattens stillhet. Stjernorna tindrade så klart och
kastade en mild återspegling öfver hafvets lugnade
yta. Träden stodo orörliga, liksom fruktade de att
störa den på deras grenar inslumrade fogelverlden.
Vinden lutade sitt hufvud mot den mjuka, gröna
ängens blomsterprydda barm och slumrade ljuft. Sky-
arne samlade sig kring Olympos' ännu svagt rosen-
färgade topp och blomstrens kalkar upptogo kärleks-
fullt aftondaggen i sina skålar för att erbjuda en
läskedryck åt de försmäktande bin och fjärilar, som
skulle komma på besök den följande dagen.

Zoe kände sig upprörd. Det var liksom hon velat gråta, och likvisst förekom det henne som om Heräon aldrig varit skönare än nu; dock skrämde henne ensamheten, aldrig hade hon varit så allena midt i natten. Mörka sägner om trollkarlar, som bortröfvat prinsessor och om saracenske sjöröfvare trängde sig fram för hennes inbillning. Hon skakades af en lätt rysning. Hvad båtade det henne, att hon var kejsarinna i det rikaste land i verlden, om hon skulle här ensam lemnas åt sig sjelf utan skydd? Nog viste hon den, som hon skulle vilja vandra med, svärmande i den sköna vårnatten, men han låg nu i sin sömn. Någon annan då som ett skyddande följe? För hennes föreställning framträdde då tvenne gestalter — den ene med hög växt och ljusa lockar och ögon blå som hans hemlands himmel, — den andre lågväxt, men smidig och välformad, med svarta lockar och ögon brinnande som stjernorna under söderns ljumma sommarnätter. Hvilken skulle hon föredraga, Kåre från Thule eller Michael från Paphlagonien? Då strök en kall vind genom Heräons lundar, en mörk sky gick öfver månen och Zoe skakades af köld och tillslöt ögonen af rädsla; då hon åter öppnade dem, stod — Kåre inför henne.

Zoe uppgaf ett lätt anskri vid den oväntade synen, till hälften af fruktan, till hälften af glädje. Tusen förflugna tankar genomforo oredigt hennes hjerna under de ögonblick, då båda stodo tysta inför hvarandra. Föga anade Kåre, att i detta ögonblick Greklands kejsardiadem sväfvade öfver hans hjessa och att, om han blott ville utsträcka handen

efter det, dess perlsmyckade ring skulle sluta sig om hans hufvud.

Zoe teg och betraktade med välbehag barbarena sköna hufvud och atletiska lemmar och Kåre teg äfven, väntande att först blifva tilltalad. Men slutligen blef honom tystnaden för lång; han vred sig oroligt af och an och började slutligen, i det han böjde ett knä emot jorden:

»Höga Augusta, tillgif, att jag dristar ställa mig i eder väg! Tillgif, att jag djerfves tilltala eder!»

»Gode vän», — svarade Zoe nästan ömt, — »dine landsmän säga ju på sitt språk: Litet feladt, lätt förlåtet. Jag längtade efter sällskap, hela hofvet slumrar, du kom liksom manad fram af mitt eget hjertas önskan.»

Zoe lade sin hand på Kåres axel och såg på den knäböjande barbarena med nådigt välbehag.

»Höga Augusta», — sade han allvarligt, — »om jag ej kom för att varna för en hotande fara, hvarför kejsaren vill vara blind, skulle jag ej vändt mig till eder, och om ej hofvets alla formaliteter gjorde tillträdet till eder så svårt om dagen, skulle jag ej stört eder om natten.»

Hvarför Zoe drog sin hand ifrån Kåres axel vid dessa ord, rätade upp sin gestalt och i en afmätt ton sade: »Tala, barbar!» — torde vara svårt att afgöra. Må hända harmade det henne, att det först var i andra hand, som han vände sig till henne, kejsarinnan. Må hända skulle det behagat henne mera, om han icke gjort så många ursäkter för sitt närmande utan sett qvinnan, som längtade efter en vän och klagade öfver sin ensamhet, der han envi-

sades att se endast kejsarinnan, som ville lustvandra ostörd i nattens stillhet.

»Jag kom i förgår från Miklegård, höga Augusta,» — fortsatte Kåre, utan att fästa sig vid det förändrade sättet hos Zoe. — »Viljen I tillstädja mig att säga, att edert majestät gjorde väl uti att behålla prinsessan Theodora i eder närhet och se, hvad hon företager.»

»Du gode barbar,» — svarade Zoe högdraget, — »tror du ej, att jag vet, hvaruti jag gjort väl eller illa,» — men hon återtog strax i förtroligare ton, — »jag börjar dock vara mätt på hennes allvarsamma ansigte, som håller botpredikningar, äfven då munnen tiger, och det är icke alltid fallet. Mina båda systrar äro helgon, — beklaga mig, barbar, om du förstår det.»

»Kejsarinna, jag skulle lyckönska eder, om begge dessa helgon bådo för edert väl, såsom jag tror, att den heliga modern, abbedissan i Blachernä, gör.»

Zoe gjorde en rörelse af misshag.

»Prinsessan Theodora samlar i sin boning omkring sig en mängd» —

»Prester och helige eremiter, ja,» — afbröt Zoe föraktligt.

»Kanske äfven missnöjde undersåtar, höga kejsarinna.»

Zoe spratt till. Hon var för mycket sin faders dotter för att ej frukta för sammansvärjningar. Hon tillsade Kåre att följa sig, satte sig sjelf på en bänk och lät honom, stående framför sig, redogöra för hvad han viste. Hon antecknade i månskenet med ett stift, som hon drog ur sitt bälte, de namn, som han

uppgaf. Då evnuken Ioannes' namn äfven nämdes, prasslade det starkt ibland löfven ehuru hvarken Zoe eller Kåre gaf akt derpå. Men då Michaels namn blef nämmt, suckade Zoe och sänkte hufvudet; den sköne paphlagonern, som stod så högt i hennes gunst, förrådde henne, stämplade mot henne! Hon kände både harm och sorg; men harmen vände sig mot Kåre, som för hennes öron framburit det oangenäma budskapet, och sorgen var för Michael som i detta ögonblick skönare, mera eftersträfvansvärd än någonsin.

Då därför Zoe af Kåre hört allt hvad denne viste, sporde hon, huru han inhemtat det, som han nu meddelat henne.

»Tillåt, höga Zoe, att jag förtiger detta», — svarade varingen allvarligt, men vördnadsfullt. — »Må det vara eder nog, att hvad jag förtäljt eder är sant. I kunnen förvissa eder derom om I tviflen och förebygga sammansvärjningens följder.»

»Hvad är din afsigt med denna berättelse?» frågade kejsarinnan bittert.

»Kejsar Romanos' säkerhet och eder», — svarade Kåre.

»Hvem svarar mig för, att du icke bedrager mig?» utbrast Zoe lidelsefullt, — »att du icke vill bruka mig såsom ett verktyg för dina planer till att störta några ovänner eller upphöja dig sjelf?»

»Kejsarinna!» — sade Kåre och hans röst darrade af återhållen harm, — »hvad gifver eder rättighet att tala så till mig? Jag är icke en byzantinsk slaf, utan en friboren nordbo. Att svara på edra ord

vore att förnedra mig. Sök sanningen och döm sjelf!»

Och Kåre mätte henne med en stolt blick och gick.

49.

Zoe blef sittande liksom förintad. Så hade ingen dristat tala till henne. Den fräcke barbaren! Han skulle få umgälla det. Hon knöt sina händer i raseri, men inom sig kände hon dock en viss beundran för hans djerfhet på samma gång som hon erfor ett halft medlidsamt förakt för hans oklokhet. Må hända, om hon haft aning om det sätt, hvarpå Kåre trängt sig in i Theodoras våning i skepnad af en af dessa anachoreter från den syriska öknen, hvilka afsagt sig talgåfvans bruk, skulle hon i stället beundrat hans list och fintlighet att bemäktiga sig prinsessans hemlighet och undgå den tysthetsed, som affordrades hvar och en, som inträdde i Theodoras allra heligaste.

Zoe satt en stund qvar, stödjande hufvudet mot handen och tänkande på hvad Kåre hade meddelat henne, förtörnad på Romanos, som icke vakade öfver hennes säkerhet, grämande sig öfver Theodora, som var hennes syster och dock ville störta henne, suckande öfver Michael den sköne ynglingen, som hon ansett sig så tillgifven och som likväl svikit henne.

Medan kejsarinnan så satt, gled en skugga ljudlöst fram ur buskarne bakom henne och försvann

med tysta steg i riktning mot det kejsarliga palatset. Då han kommit nog långt bort från kejsarinnan, för att hon ej skulle kunna höra honom, utbrast han:

»Må alla onda demoner qvälja den fördömde barbaren, som icke lemnat mig mer än en väg öppen! Men kan han icke vinnas, skall han krossas.»

Då Zoe en stund senare återvände till sitt palats, var parken tyst och öde och intet ljus syntes heller i palatset. Alla tycktes slumra; kejsarinnan smög sig till sitt sofgemak, väckte sina bidande slafvinnor och lät under tystnad afkläda sig. Hon var nu fast besluten att redan tidigt på morgonen tillkalla sin faders förtrogne evnuker och uppdraga åt dem att fångsla Ioannes och hans bröder strax på stället och sända dem till Konstantinopel, samt att vidtaga tjenliga åtgärder mot de öfriga sammansvurna och att först sedan detta skett, underrätta Romanos om de mått och steg, hon tagit.

Uppfylld af sådana tankar, låg Zoe länge vaken och somnade först, då solen stod rodnande vid österns port, färdig att åter träda upp på himlens fält. Hon insomnade tungt, trött som hon var och hemsöktes af svåra drömmar. Hon vaknade först långt fram på dagen vid det att en af hennes slafvinnor darrande sköt till baka de tunga guldbroderade gardinerna från sängen och solen brännande föll in genom de färgade fönsterrutorna.

»Romanos, vår höge kejsare, befalde mig att väcka eder, höga herskarinna», — sade flickan, i det hon kastade sig ned till golvet. — »Han önskar genast ett samtal om saker, som ej tåla uppskof.»

»Romanos!» — ropade Zoe. — »Fort, Lais, mina kläder — dock, han vill tala med mig om saker, som ej tåla uppskof, — jag förblifver liggande. Kamma blott ut mitt hår, och tag hit smink och henna och kalla på tärnorna!»

Och Zoe gjorde en brådslande toalett, som borde se ut som ingen, och efter få minuter infördes Romanos i Zoes sofgemak.

»Du önskar tala med mig om saker, som icke tåla uppskof, min gemål», — sade Zoe, i det hon insvepte sig i purpurtäcket och endast räckte mot Romanos sin lilla hand med de rosenfärgade naglarne och dervid visade sin blottade hvita arm. — »Jag hör och lyder, som man säger, fastän jag nästan blyges öfver, att min hörsamhet tvingar mig att mottaga dig så här.»

Romanos fattade den lilla handen, som Zoe räckte honom, och förde den tankspridd till sina läppar. Zoe väntade en artighet för sin beredvillighet att mottaga honom, men Romanos tänkte på helt andra saker och gick mot de grekiska vanorna rakt på ämnet.

»Se här», — sade han och utbredd ett pergament för Zoes ögon, — »man bereder en sammansvärjning mot oss. Läs sjelf! Jag skulle vetat att handla utan att oroa dig, dyra Augusta, vore ej en person, som står dig nära, inblandad i saken, och jag ville framför allt handla efter din vilja.»

Zoe tog pergamentet och läste. Det var en noggrann redogörelse för hela sammansvärjningen hos prinsessan Theodora och en förteckning på de sammansvurne, hvaribland förekom äfven Kåres namn.

Den förvånade Zoe läste evnuken Ioannes och hans broder Michaels namn tecknade under denna berättelse.

Då hon slutat läsningen, räckte hon pergamentet åt sin gemål och sade:

»Denna sammansvärjning, min höge kejsare, är mig sedan i går afton bekant, och din sköldbärare uppenbarade den för mig, sägande att du icke ville lyssna till hans ord och tro på den fara, som hotade dig.»

»Jag ville icke tro på honom», — svarade Romanos, — »emedan han anklagade min trogne Ioannes och dennes broder, hvilka blott för att tjena mig varit deltagare i sammansvärjningen. Vore jag blott lika säker på barbarents trohet. Men hvad är din vilja med afseende på din syster?»

»Låtom oss icke tänka på ett blodsband, som hon sjelf genom sin sammansvärjning sönderslitit», — svarade Zoe kallt. — »Låt fångsla henne med de andra, och må hon dela samma öde som de.»

Romanos med sitt veka sinne ryste för sin gemåls ord, men han fattade hennes hand mellan sina och sade sig värdera den ömhet, hon visade honom, i det hon satte hans säkerhet framför systemns frihet och lif. Det ville han aldrig glömma, och för hennes skull ville han bedja domarne vara milde emot den förvillade prinsessan. — »Låtom oss härefter öfvergå till ett angenämare ämne», — fortfor han. — »Hvarmed skola vi belöna den trogne Ioannes och hans bröder?»

»Och barbarent sedan?» — inföll Zoe.

»Han må skatta sig lycklig», — svarade Roma-

nos, — »att vi icke anklaga honom med de sammansvurne. Den, som vill göra Ioannes misstänkt för mig, kan icke vilja oss godt. Dessutom har jag ett annat bevis på hans brottslighet.»

Kejsaren visade sin gemål den pergamentsremsa, som Theodoras lilla slafvinna stuckit Kåre i handen. Den innehöll blott dessa ord: »Om du vill njuta lönen för den tjänst du gjort mig, så möt mig vid Propontis strand. Jag har mycket att meddela dig, och din rättmätige kejsare skall åtaga sig att i mitt ställe belöna dig.»

Zoe teg. Hade icke Kåre talat så djerft till henne, hade hon må hända fört hans sak inför kejsaren. Nu hade han misshagat henne. Hon var öfvertygad om hans oskuld och att brevet gälde ett kärleksmöte, kanske äfven det motsatta till hvad kejsaren förmodade. Men barbaren var stolt och behöfde förödmjukas, och Zoe unnade honom hvad han i den vägen fick.

50.

Bansakningen med de sammansvurne pågick under större delen af sommaren, och mot hösten föll deras dom, — olika efter hvar och ens bevisade brottslighet. Theodora insattes i kloster, dock utan att hon tvangs att aflägga något klosterlöfte, och de öfrige af hennes anhängare straffades med ögonens förlust eller gisslades offentligen och deporterades. Men Ioannes och hans bröder stodo allt jemt högt

i kejsarens gunst. Michael blef kammarherre hos Zoe, och hans bröder, evnukerne Konstantinos och Georgios, bekläddes med inbringande embeten, hvarefter deras vexlarebod sköttes för deras räkning af en slaf.

Deremot blef förhållandet mellan kejsarparet och Kåre allt mera kyligt. Kejsaren, intalad af Ioannes, misstänkte Kåre att hafva stått i något slags förbindelse med prinsessan, ehuru ingenting kunnat upptäckas oakadt de noggrannaste efterspaningar; Zoe hade han förolämpat och detta ville hon icke tillgifva honom.

Kåres stolta sinne kände sig såradt af den köld, som visades honom, och då han var föga böjd att fördraga en herskares nycker, begärde han en dag att blifva entledigad från sin tjenst som kejsarens sköldbärare.

Vid detta tillfälle framstälde sig för Romanos all den tillgifvenhet, som den unge barbaren fordom visat honom, och han sporde med vänlighet, om Kåre hade något att beklaga sig öfver vid det byzantinska hofvet. Härpå svarade Kåre i en allt annan än ödmjuk ton:

»Här finnes nog en och annan vid hofvet, som icke är mig blid; dock klagar jag icke deröfver, men väl att I, herre kejsare, utan min veterliga förskyllan tagit eder nåd ifrån mig, och oss nordbor faller det sig tungt att lida oförrätter.»

Romanos harmades öfver barbarens förmätenhet att djerfvas rikta en förebråelse mot hans egen helgade person. Han svarade honom likväl ingenting utan beviljade endast med några korta ord hans afsked. Kåre drog derpå bort ifrån hofvet, missnöjd med kejsaren och nästan ångrande, att han icke äfven tagit farväl af väringatjensten.

Hösten led framåt under det att Kåre kände sig allt mera obelåten med sin ställning i Miklegård. Hans frände akoluthen visade honom köld och påminde honom ofta, huru han hade varnat honom för evnukerne, men hans råd hade blifvit föraktade. Ofta nog tyckte sig äfven Kåre märka, att hans stallbröder, de andre väringarne, drogo sig undan för honom eller gjorde spe af honom. Endast den gamle Kolskäggs slöt sig nu mera ännu närmare än förr till den unge väringen. Kåre följde honom ofta till hans hem, ty Kolskägg hade varit gift med en grekinna och egde ett hem, der nordens och söderns seder smälte till samman och danade ett helt så angenämt, att Kåre der, medan höststormarne rasade utanför och regnet i floder störtade ned från den molnhöljda himlen, glömde all sin harm och åter blef den sorglöse yngling, som han fordom varit. Här sjöng han hemlandssånger eller förtäljde för Kolskäggs dotterbarn kämpasåger från nordens, eller tömde i ro sitt vin under vänliga samtal med fader Kolskäggs själf. Ingen af de båda männen vidrörde dock med ett ord de förhållanden, som drifvit dem från fosterbygd och vänner till att söka sin lycka i södern.

Det var en afton, då Kåre efter slutad vakt styrde sina steg genom de välkända gatorna till Kolskäggs bostad. Han vadade genom smutsen och var knappast mäktig att draga andan, då vinden med ursinnighet for fram genom de trånga gränderna. Regnet genomblötte honom, och skyarne sänkte sig så lågt emot jorden, att han nästan ofrivilligt böjde sitt hufvud, liksom fruktande att stöta emot dem, då plötsligt i hans öra ljöd en klagande röst: »Ve, ve,

ve öfver detta olyckliga land! Himlens vrede hvilar öfver det, djupsens källor öppnas för att sluka det och himlens fönster upplåtas för att fördränka det. Se, se, vilda rulla flodernas böljor bort med våra olivträd och våra planteringar, och då skyarne vika från himlen, sträcker Gud den evige ut sin hand, hållande ett tuktoris öfver människorna. Ve oss! Herren hemsöker oss för vår kejsares ondska. Se, se!»

Hastigt, liksom genom ett trollslag, veko skyarne till baka, och den förvånade Kåre såg ett lågande ris på himlen. Och bredvid honom stod en eremit, naken intill midjan, med en gissel i sin hand slående sina blödande skuldror och utbrytande i höga rop och förbannelser emot kejsaren, för det onda, som skedde. Kåre ryste ofrivilligt och vek ett par steg tillbaka, oviss om han skulle gå framåt eller ej. I trots af sitt mod kände han sig intagen af förfäran, han blef stående orörlig, ömsom seende på himlen, ömsom på eremiten.

Kåre blef väckt ur den bedöfning, hvaruti hans vidskepliga fruktan för kometen och eremitens ord försatt honom, genom ett häftigt anskri af en qvinnoröst, som icke tycktes honom alldeles obekant. Han spratt till och vaknade upp liksom ur en dröm; tätt invid honom hade en qvinna sjunkit ned på knä, halft vanmäktig, men dock med ögonen fästa på den olycksbådande stjernan. — Det var Hermione, hans så länge sökta mö. Glömmande allt annat, upplyfte Kåre henne i sin famn, lade hennes hufvud mot sin axel och bar henne så till Kolskäggs bostad.

51.

Det blef en glad afton för Kåre hos den gamle Kolskägg, fastän värden ännu icke var hemkommen och dottern, som förestod hans hus, hade brådt med aftonmåltiden. Hermione omtalade sina öden framför eldbrasan, ömsom gråtande, ömsom leende. Hon hade med sin fader lemnat Lesbos för att söka lycka i kejsarstaden. Fadern hade der blott funnit döden, och dottern hade fått tjenst i en familj, beslägtad med Helena, Romanos' forna maka. Tvenne gånger hade Hermione sett Kåre och då antagit, att han glömt henne — sin barndomsvän, efter som han icke igenkände henne. Nu var hon hos Helena sjelf.

Kåre kunde icke afhålla sig från att luta sig framåt och hviskande fråga:

»Och gjorde det dig sorg, att jag tycktes hafva glömt dig?»

Hermione svarade icke först; en glödande rodnad drog upp på hennes kinder och panna, och tårar fylde hennes ögon, då hon hviskade till svar:

»Hermione är ensam och vänlös, och hvarje vän från forna tider lefver i kärt minne i hennes själ. Skulle det då icke smärta henne att vara glömd af någon bland dem, hvilkas minne hon förvarar här». — Hon lade handen på sitt hjerta.

Kåre flyttade sig närmare intill henne och sade henne, huru han ständigt tänkt på henne och huru han sökt henne. — »Och», — tillade han, — »jag har nu samma tro som du och är en kristen. — Hvad hindrar, att du nu blir min brud?»

Hermione svarade icke, smög blott smekande

sin hand i Kåres och lutade sitt lockiga hufvud mot hans bröst.

Kåre fann det svaret vara tillfyllest. Han lade sin arm om flickans lif, slöt henne intill sig och öfverhöljde hennes hufvud med kyssar.

Försjunkna i hvarandras åsyn, märkte de unga icke, att dörren öppnades och tillslöts. Den gamle Kolskäggs stod en stund tyst vid dörren, derpå utbrast han gladt:

»Den unge gästen vet att undvara sin gamle värd, ser jag».

Kåre sprang upp och Hermione vände bort sitt rodnande ansigte, medan Kåre, allt för lycklig att ej vara öppen, i få ord omtalade, huru han efter snart ett års sökande äntligen återfunnit Hermione och att han nu aldrig mera ville lemna henne.

Kolskäggs skakade deras händer och lyckönskade dem.

Men Hermione hviskade, att först måste hon göra en pilgrimsfärd med Helena, innan hon kunde för alltid stanna hos Kåre. — »Ty nu är jag hos henne,» — tillade hon, — »som borde hafva delat Romanos' tron, men som i stället kommer att intaga en tron i himlen». — Hermione omtalade derefter, att Helena redan under den förlidna våren ämnat företaga en pilgrimsfärd till den heliga grafven, men att hon nödgats uppskjuta dermed för sin vacklande helsa; men tidigt nästa vår tänkte hon anträda sin färd och Hermione hade lofvat att följa henne. Den unga flickan talade med hänförelse om Helenas mildhet, fromhet och helgonlika väsen. Hon älskade så högt sin unga matmoder, att hon icke skulle vilja öfver-

gifva henne, förrän hon fullföljt sin resa och låter kommit i sin faders händer, frisk och välbehållen. Kåre ville göra invändningar, men Kolskäggs ty- stade honom.

»Hermione har rätt», — sade han, — »på brutna löften ligger lyckan osäker. Låt henne följa Helena! Och låt mig göra dig ett förslag! I dag har en flock nordiske pilgrimer kommit till Miklegård. De ämnade draga vidare redan i höst, men nu har fallit så ym- nigt med regn att floderna i Asien öfversvämmat sina bräddar, och därför ämna de stanna här öfver vintern. Slut dig till dem och drag så vidare till Kristi graf med Helena.»

Hermiones glada blickar tackade Kolskäggs för rådet, och Kåre samtyckte, då han såg hennes glädje.

Då Hermione torkat sina kläder och njutit någon föda, följde Kåre henne till Orestes' hus i staden, sedan återvände han till Kolskäggs.

Han fann denne sittande framför elden och stir- rande uti de falnande glöden, liksom läste han deruti en skrift om förgångna tider; ty liksom ynglingen tänker och drömmer om framtiden, solar sig den åldrige i återskenet från sin ungdoms minnen. Kåre blef stående bakom honom, rädd att störa hans tankar och väntande, att han skulle återkomma från den utflykt, som han ögonskenligen gjort i sina min- nens värld.

Lång tid förgick innan detta skedde, men slut- ligen reste sig Kolskäggs, drog tungt efter andan, mumlade några obegripliga ord om jöklarnes land der borta i nordanhaf och vände sig från elden mot Kåre.

»I väringasalen hörde jag en berättelse, som återkallade länge glömda minnen för min själ», — sade han med ett vemodigt löje, — »och der sades, att det var sagan om din faders död och din och din broders hämd öfver hans bane — — och din broder — din gäfve, storsinte broder — han är nu fallen för sina fienders hand, och det fagra Engjanes är ödelagdt».

Liksom bedöfvad hörde Kåre Kolskäggs ord. »Huru föll min broder?» — sporde han kort, och synen, som han haft i väringasalen första aftonen, rann honom nu i minnet.

»Samma öde, som träffade min frände Njål, blef hans lott, och hans unga väna vif följde honom i döden, liksom Bergtora, min fränka, följde sin man», — svarade Kolskägg.

»Icke vet jag, huru din frände Njål föll», — sade Kåre, — »men jag vet nu för visso, att Ragnfast ljöt sin död i lågorna».

Kolskägg böjde samtyckande sitt hufvud.

Kåre vandrade upp och ned i rummet utan att säga ett ord eller göra en åtbörd. Han erfor en smärta, som grepe någon honom med jernhand vid strupen och ville qväfva honom. Hans ädle, tappre broder Ragnfast! —

Kåre sträckte i förtviflan armarne öfver hufvudet och slog derefter våldsamt händerna för sitt ansigte, i det han nedsjönk på en bänk, der han länge blef sittande utan besinning, blott erfarande en dof känsla af smärta.

52.

Då Kåre åter reste sig upp, var han ensam i rummet, och den gryende morgonens bleka ljus tittade in genom fönstret. Kåre nästan blygdes öfver, att han visat sin smärta så uppenbart, och hans första tanke var att smyga sig bort till Exkubita, innan ännu någon af husfolket vaknat eller anat, att han tillbragt natten der i stum sorg öfver sin broders död. Vid den första rörelse, som han gjorde för att aflägsna sig, inträdde imellertid den gamle Kolskägge och helsade sin gäst med ett trofast handslag. Kåre rodnade och sänkte blicken, då han helsade sin gamle vän.

»Icke behöfver du blygas för, att din broders död går dig till sinnes», — sade den gamle och behöll Kåres hand i sin. — »Icke ligger manlighet deruti, att frändes lif och död lemnar en kall. Nej, unge vän». — Kolskägge teg en stund och fortfor derpå: — »Äfven jag har egt en broder — gäf, tapper, ädelsinnad och den största idrottsman — och han föll som din, och jag kunde aldrig hämnas hans död, utan måste stanna qvar här i Miklegård; ty hemma på Island sitta min broders banemän bland landets främste, och jag mäktar icke hämnas och kan ej lida den tanken att förlika mig med dem. Jag har sagt, att jag aldrig vänder åter, och — ett ord, en man».

Kåre hörde dessa ord, som om de varit ett genljud af hans egna tankar.

»Längtar du icke stundom hem?» — sporde han, då Kolskägge tystnat.

»Om jag längtar hem?» — utbrast den gamle. —
»Har du sett Island, jordens stoltaste ängd? Der omkring strömmar hafvet för att försvara jöklarnes och de strida åarnas land, och männen våga gladt sitt lif i bränningen för att nå den ön, ty »sällast är på ölandet lefva».

Kåre log. Den fattiga ön i nordanhaf syntes honom långt ifrån som det sällaste land att lefva uti.

Men den gamle Kolskäggs fortfor: — »Ja, fagert är landet, äfven då minnet blott kallar fram det för mannen, och min gäfve broder Gunnar lät lifvet hellre än han ville lemna »liden, som var så fager, då åkern var gul och tunet *) slaget».

»På Söderöarna **) hörde jag sagan om Gunnar af Hlidarendi och den fagra, men illasinnade Hallgerd; föga anade jag likväl, att det var din broder,» — sade Kåre.

»Jag talar icke gerna om det, som ligger tungt på sinnet», — återtog Kolskäggs, — »men nu vill jag förtälja dig mina öden, medan vi vänta på dagens inbrott, och du skall sedan förtälja mig dina. Efter hvad pilgrimerne nordan ifrån sade, lär äfven din broder lockats att bryta sitt ord och tillsatt lifvet, därför att han icke ville lemna sitt fagra hem».

Kolskäggs och Kåre satte sig ned och utbytte med hvarandra sagan om sina lefnadsöden. Men vi förbigå dem här såsom varande kända, då Ragnfast Mårssons saga redan förut är berättad och Kolskäggs föregående lefnadsöden äro förvarade i Njåls saga,

*) Ängstomten omkring gården.

**) Hebriderna.

hvilken så underbart lefvande står för hvarje menniskas sinne, som håller framtiden kär.

Under allt detta föll det aldrig Kåre in att spörja, hvilka pilgrimerne från Norden voro. Han tänkte blott på de döde och frågade föga efter de lefvande. Men när dagen inbröt med sitt fulla ljus, bjöd Kolskäggs sin unge gäst att följa sig till pilgrimernes herberge, som låg icke långt från det Gyllene Hornet.

Kåre stod upp, omgjordade sig med svärdet, grep spjutyxan och följde sin värd, som med långa steg skyndade ut ur rummet.

53.

Det var ännu så tidigt på morgonen, att de veklige byzantinerne lågo i sin sömn. Blott en och annan slaf skyndade framåt genom de smutsiga gatorna i sin herres ärende och kastade i förbifarten en till hälften fruktande blick på de båda barbarernes kraftfulla gestalter, men ilade derefter vidare utan att ens stanna för att draga andan. Luften var tung och regndiger. Kåre kastade ett spanande öga mot himlen, och det föreföll honom nästan, som skulle det glödande riset, hvilket han sett der, nu dölja sig bakom molnen och endast vänta på deras skingrande för att slå ned på honom. Han fruktade det icke, men likväl, då en plötslig blixten genombröt molnen, skuggade han sitt ansigte med handen och mumlade mekaniskt en bön till guds moder och helgonen, men uppsände äfven tacksamt

en suck till de gamle gudarne Frö och Tor, då han ännu icke var alldeles säker på, hvilken af dem han borde anse för starkast och mäktigast, för att utslutande åt denne egna sin dyrkan.

Kolskägg och Kåre närmade sig nu hamnen. Bönen till trots öppnades skyarnes portar, regnet störtade ned och åskan slog slag på slag och sände sina blixtrar från den ena sidan af himlahvalfvet till den andra. Det Gyllene Hornets böljor svallade liksom lyfta af jättehand, farkosterna slungades mot land och krossades eller blefvo stående högt uppe på stranden, medan sjöfolket under vexlande ångestrop, böner och förbannelser sökte styra ut ifrån land eller åtminstone, då farkosten var förlorad, rädda lifvet undan böljornas raseri. Blott få lyckades det att undgå förödelsen. Vågorna reste sig tornhögt i det vanligen så lugna Gyllene Hornet, och Bosporen svallade och hvirflade. Hvarje störsjö, som slog emot land, qvarlemnade hopar af människolik, spillror af fartyg och sönderslitna segel.

Midt i detta naturens uppror ljöd likt en anderröst, öfverbjudande både vind och vågor, det hemska ropet från den halfnakne eremiten, hvilken Kåre sett dagen förut: — »Ve! ve öfver staden! Ve, stunden är kommen, att du skall utplånas från jorden, och jag säger dig: Sodom och Gomorra skola drägligare varda på domens dag än du, sköka bland städer. Du tillbeder draken, men förföljer och pinar dina helige. Ve dig! ve! ve!»

Kolskägg aktade ej på dessa rop, men de grepo Kåre med underbar makt. Han gick fram genom

de öfversvämmade gatorna, här och der räckande en hjälpsam hand åt qvinnor och barn, som gråtande flydde från stranden, eller bergande någon sjöman, som ännu lefvande men sanslös blifvit kastad mot land. Kåre hängaf sig åt sitt begär att hjälpa, så mycket han förmådde. Gång på gång kastade han sig i vattnet, kämpande med vågorna om deras rof. Han erfor en knappast förut anad beklämning. Det föreföll honom, som vore han hemfallen under onda trollmakter, och ju mer han bemödade sig att frimodigt kufva sin fasa och djerft sträfva framåt, dess lifligare kände han, att det var honom omöjligt att längre fortfara dermed. Han tog några steg framåt, stödjande sig på spjutyxan, men andedrägten hejdades, foten blef tung, hufvudet kändes brinnande. Ännu några steg och han gick icke mera, han flöt på vattnet; hans kropp gungade på iskalla vågor, skummet på böljornas toppar stänkte omkring honom; fräsande slog de till samman öfver hans hufvud och det liksom ljud för hans öra: Ve dig, Kåre! du som öfvergifvit dina fäders tro och seder för konungagunst, utan att tro på de gudar, som gåfvos dig i stället. Ve dig!

Nu var Kåre så långt borta, att ingen menniskoröst nådde honom mera. Han hörde blott böljornas brus, och en oredig tanke steg upp hos honom, att här måste han förblifva ständigt flytande på vågen, ty hans fäders gudar, som han förnekat, huru kunde de vilja åtaga sig honom? — Och desse nye gudar, som han svurit trohet, utan att med uppriktighet sluta sig till dem — huru kunde de annat än för-

skjuta honom? — En ångestfull bäfvan öfverföll honom, vågorna slog öfver honom — han sjönk och förlorade medvetandet.

54.

Då Kåre åter uppslog ögonen, hade han en dunkel förnimmelse af, att han icke längre flöt på vattnet och att lång tid måtte hafva förgått, sedan han förlorade medvetandet. Han såg sig omkring. Dagen föll blott matt in till honom och hans synkrets var begränsad af förhänget, som — han kunde ej misstaga sig derpå — hans moders händer en gång väft. Fullväl kände han dessa runor och dessa drakslingor i skiftande färger. Han tillslöt ögonen och öppnade dem åter. Öfver honom var bredd en fäll af björnskin, kantad med brokig ylleväfnad, som äfven var honom bekant. Förvirrade tankar trängde sig omkring honom. Var han hemma i nordens igen? — Då var ju det, som han upplefvat i Miklegård, blott en dröm.

Kåre sträckte sig med välbehag på sitt läger. Sakerligen var det ännu natt, det var så tyst i stugan; men det var ljust och i nordens äro nätterna så ljusa — och under det ljuset kan man sofva trygg. Sängförhänget blef nu sakta skjutet åt sidan och en kvinnas ansigte blef synligt — ett blekt ansigte med blå ögon och långa gyllene lockar. Det var Jorunn. Kåre igenkände henne genast. Ja, då hade han blott drömt om Miklegård, han var ju på Engjanes. Han

gjorde ett försök att resa sig. Huru märkvärdigt trött han var! Han ville tala, men Jorunn lade sin hand öfver hans läppar och räckte honom utan ett ord en dryck, som han tömde. Hvad den kändes svalkande och vederqvickande! Och nu slöto sig åter hans ögon och han sof, viss om att han var hemma i nordnen.

Då Kåre å nyo slog upp ögonen, var förhänget icke riktigt framdraget för hans bädd. Solen föll in i ett rum, som — icke var stugan vid Engianes; der inne sysslade tvenne qvinnor, som vände ryggen åt Kåre, den ena var Jorunn, men den andra? — Vardet, kunde det vara Hermione? — Huru kom hon hit? — Det kunde ej vara hon, och likväl — hvilken qvinna hade denna mörka flod af bruna lockar — som dock skimrade af guld i de högsta dagrarne — fästa öfver hjessan i en knut, men sedan fallande i mörka ringlar öfver hvita skuldror ned emot midjan? Sådana lockar hade blott Hermione. Men det kunde ju icke vara hon? — Nu vände hon hufvudet. Det var visserligen icke Hermione. — Men hon hade dock hennes rena grekiska profil och — jo — det var hon! Om också någon annan kunde hafva hennes skimrande mörka lockar, hvita skuldror och rena profil, så fans det dock endast ett par sådana strålande, svarta ögon som hennes i verlden, djupa som hafvet, glänsande som solen, mörka som natten. Kåre utbredde sina armar och ropade hennes namn, och hon närmade sig honom med hastiga steg, men stannade åter, undvek hans omfamning och smög sig bakom hans hufvudgård, i det hennes läppar som en sakta vindfläkt berörde hans panna. Han ville fråga,

men orden på hans läppar dogo, han erfor en känsla af aldrig anad sällhet, — hon var der i hans hem, — hvad behöfde han mera spörja?

Ljufva, halft orediga föreställningar och drömmar kringgycklade Kåre. Han öfverlemnade sig åt dem utan motstånd. De leende drömmarne togo honom i sina armar, sjungande honom till sömns med sina toner, välkända och likväl alltid nya.

Dagar förgingo under detta tillstånd af belåtenhet och hvila. Stundom föreföll det Kåre, som var det lång, lång tid som förgick, stundom åter tycktes det honom vara blott en enda stunds hvila efter ett tungt arbete. Men slutligen kom en dag, då Kåre reste sig upp i sin säng och på allvar började eftersinna, hvarest han kunde befinna sig. Han sträckte ut armen för att sjelf skjuta förhänget åt sidan. Huru hvit hans hand var, och huru den darrade! Hans arm var mager och affallen. Hade han varit sjuk? — Hvar var han? Hemma eller annorstädes? — Han ville ropa. Huru svag hans röst ljud! Ingen skulle höra den, — dock tyst! Han hörde steg, förhänget sköts åt sidan och den gamle Kolskäggs stod framför honom i sin väringarustning och med den gyllene, drakprydda hjälmen hängande på armen.

Den gamle log muntert.

»Se,» — sade han, — »der hafva vi ju min förutsägelse uppfylld. Sade jag icke, att ännu en gång skulle vi få svinga svärd till samman? — Jag var säker, att den icke kunde dö, öfver hvars sjuksäng så vackra stjernor strålade, äfven om han dragits upp ur en flod, en gång till så djup som Bosporen.»

»Jag har då varit sjuk?» — sporde Kåre.

»Om du varit sjuk?» — återtog Kolskäggs med ett bistert löje. Derpå vände han sig utåt rummet och sade: — »Jorunn, han spørjer, om han varit sjuk.»

Förhänget framför sängen drogs ännu mer åt sidan, och Kåre såg sin systers ansigte titta fram bredvid Kolskäggs axel.

»Hvar är jag?» — mumlade Kåre, — »på Engjanes eller i Miklegård?»

»I Miklegård», — svarade Jorunn, under det att hon med ett ömt forskande uttryck lät sina ögon stadigt hvila på broderns ansigte.

»Hvad var det jag hörde?» — frågade Kåre ifrigare. — »Engjanes är icke mera till, Ragnfast är död.» — Han betäckte ansigtet med händerna och vände sig bort.

Jorunn såg, att till följd af hans kroppsliga svaghet tårarne blefvo honom öfvermäktiga. Hon fattade därför Kolskäggs hand, drog honom ifrån sängen och tillslöt sakta förhänget.

»Han är icke mycket kraftig ännu», — sade hon som en ursäkt för broderns rörelse.

»Jag skall nu gå», — sade den gamle väringen och räckte Jorunn handen. — »Jag torde nog träffa Hermione och skall då säga henne, att i dag har Kåre återkommit till sans.»

Jorunn tackade honom och följde honom till husets dörr, hvarpå hon vände åter till Kåre.

55.

Den gamle Kolskäggs gick med raska steg och högburet hufvud gatan utför, gladare än på lång tid. Huru mycket Kåres sjukdom oroat honom, huru han dag efter dag kommit åter från Jorunns herberge med tyngre steg och mera nedböjdt hufvud, derom viste han knappast sjelf. Nu skyndade han raka vägen till Orestes' hus och blef införd i ett rum, der Helena satt sömmande en altarduk, medan Hermione befann sig på något afstånd från henne med en kithara i handen, aflockande dess strängar klagande ackorder. Då hon såg Kolskäggs, sprang hon upp och betraktade honom med en forskande blick.

Han hade stannat vid dörren utan att säga ett ord, men Hermione såg hans lyfta hufvud, hans glada blick och utbrast då: »Prisad vare den heliga jungfrun! Han är bättre.»

»Ja», — sade Kolskäggs och knäpte andäktigt samman händerna om svärdfästet, — »lofvad vare hon och alla helgon!«

»Kom!» — sade Hermione och drog gubben ned på ett säte. — »Förtälj mig!«

Derpå vände hon sig mot Helena. — »Må det vara mig tillgifvet, o min matmoder, att jag nästan glömde din närvaro.»

Hon ville säga mer, men den milda Helena log vänligt och svarade henne, att hon skattade sig lycklig att höra en väns glädje — »nästan lika mycket som vore det min egen», — tillade hon.

Hermione lemnade sin plats vid Kolskäggs sida och satte sig vid Helenas fötter der hon började ett lifligt samtal med Kolskägg, till hvilket Helena då och då fogade några vänliga ord.

Helena vistades ännu, såsom vi sett, i sin faders hus. Läkaren hade förklaradt det nödvändigt, på det att hon skulle återfå nog krafter till att företaga sin pilgrimsfärd till den heliga grafven, och patriarken hade gifvit henne dispens från att vistas i klostret. Alltså hade hon stannat hela sommaren i Epicharmion och inflyttat till staden först då hösten med sina stormar och öfversvämningar förödde landet och gjorde Svarta Hafvet till ett föga gästvänligt vatten.

Redan vid Epicharmion hade Hermione kommit till Helena för att förströ hennes tungsinthet med sitt glada lynne och förljufva hennes enslighet med strängaspel och sång. Helena och Hermione hade ömsesidigt fattat en varm tillgifvenhet för hvarandra, och den senares ställning var snarare vännens än tjenarinnans. Helena deltog därför varmt i hennes lycka, då hon sammanträffat med Kåre och i hennes sorg öfver hans sjukdom, så mycket mera som den unge barbaren många gånger visat sig för henne i Romanos' närhet och en gång bragt henne ett budskap från denne. Hans namn nämdes äfven med loford såsom en af de mest behjertade vid det tillfälle, då hamnen öfversvämmades. Helena hade därför tillåtit Hermione att biträda med Kåres vård under hans långa sjukdom, och endast hennes faders bestämda vilja afhöll henne från att låta taga Kåre jemte hans nordiska fränder hem i sitt hus.

Helenas helsa var ehuru icke stark, dock någor-

lunda återstald, och hon afbidade nu blott vårens ankomst för att anträda sin pilgrimsfärd. Hennes fader hade ogerna lemnat sitt samtycke, men — huru kunde han neka sin dotter något, som hon så ifrigt önskade? Hans hjerta blödde, då han tänkte på alla de faror, hon gick att möta. Men Orestes var en from man. Han ansåg en pilgrimsresa såsom en stor och förtjenstfull gerning. Det vore en synd att afhålla dottern från hennes föresats, då han derigenom kanhända skulle stå emot en högre makts bud. Men han beslöt att sjelf vara henne följaktig för att kunna vaka öfver henne, sörja för hennes säkerhet och på samma gång trygga sitt eget hopp om en evig salighet.

Helena underkastade sig sin faders beslut, om hon än icke gladde sig deråt. Hon förutsåg, att då han deltog i hennes pilgrimsfärd, skulle den icke få verkställas till fots och så utan alla verldsliga bekvämligheter, som hon hade önskat.

Så skred vintern långsamt hän för Helena under andaktsöfningar och läsning af helgonlegender, och snart var julen inne, och sedan — sedan räknade hon dagarne till våren.

56.

Käre tillfrisknade nu snart under sin systers trogna vård. Men, torde någon fråga, huru hade hon kommit till Konstantinopel?

För att besvara detta låna vi Jorunns egna ord

och meddela den berättelse, som hon förtäljde för sin broder en afton, då brasan flammade och de andra nordiske pilgrimerne, som bodde i herberget, voro bjudne till gille i väringaborgen.

»Stora ting», — började hon, — »hafva timat i Östgötabygden, sedan du, Kåre, drog bort ifrån hemmet. Landet har fått annan tro och är nu kristet.»

»Efter Engjanes' brand delade sig Bro härads män i tvenne fiendtliga hopar. Stormännen sutto med mångtaliga följen på sina gårdar, väntande att blifva öfverfallne eller görande sig redo att draga ut mot sina grannar med eld och svärd, allt efter som de tillhörde den enes eller den andres mäktiga släkter. Allmän oro och sorg rådde, och allas ögon vände sig nu till den gamle vise Ingemund, ty de viste, att han skulle sätta häradets väl och heder framför hämden efter sin dotterdotter Solveg.»

»Den gamle var nu sjuk och låg till sängs, men hans själ var okufvad af kroppsligt lidande. Så nal-kades julen, och många foro till Ingestada, för att der offra midvintersblot, men många sutto på sina gårdar, firande julen blott med lekar och gästabud, ty tron på åsagudarne var nu mycket försvagad. Vintern var kall och snön låg i höga drifvor. En morgon på Ingestada, då männen stodo flockade omkring blotstenen, väntande på galten, som skulle offras för god årsväxt, hördes ifrån tjerran toner af en sällsam sång. Folket lyssnade, ljuden närmade sig och fram genom skogen skred en skara män, sjungande fromma sånger och bärande på sina armar en bild af den heliga Guds moder med barnet Kristus. Så tågade de sjungande fram genom den tjocka

snön, och det undret skedde, att drifvorna buro dem och de gingo utan hinder till det ställe, der folket var samladt. Männen voro förvånade och veko undan för skaran; men desse trädde fram till blotstenen, och en af dem steg upp på den samma, talade till folket och förkunnade läran om hvite Krist, och att nu skulle ingen mera offra till gudar som icke funnos, emedan den ende sanne Guden icke ville veta af annat blot än det, som hans son en gång offrat för alla.»

»Männen stodo i början tyste och åhörde den som talade; men då denne tystnat, uppkom mycket sorl, och somlige menade, att man borde taga och offra den, som så hädade de gamle gudarne. Andre åter, som kände sig gripne af hans ord, skyndade till och sade, att han skulle hafva frid. Då männen icke härom kunde förlikas, hänsköto de saken efter gammal vana till Ingemund och förde dit presten, som talat från blotstenen. Han talade nu äfven för Ingemund, och denne begrundade prestens ord, lät sig döpa tillika med allt sitt husfolk. Derefter bjöd Ingemund hela häradet samlas, och den gamle blef helt stark genom ett Herrans under och for med till mannamötet och talade till folket, att de borde lyssna till prestens ord och antaga tron på hvite Krist.»

»De fleste läto sig nu döpa, och då dopet var fulländadt, talade presten till de församlade och sade, att Kristi lära är frid och att vi alla voro skyldige att för honom offra allt hat och all fiendskap. Detta syntes männen vara ett hårdt tal, men på den gamle Ingemunds föreställningar lofvade de att hålla fred.»

»Snart derefter insjuknade ånyo den gamle Inge-
mund och dog till stor sorg för hela häradet. Så
kom tinget på vårdagarne, och vi råkade der våra
fiender. Det föll sig svårt att se Tord och Sver-
tingssönerne, som voro saker till Ragnfasts bane, gå
omkring på tinget helt modige i förtröstan på för-
likningen. Men långt svårare det, då Hild närmade
sig med vänliga later och sporde om tidender och
sade sig vilja bygga en kyrka för att försona sig
med Gud, ty hon hade mycket brutit. Jag önskade,
att en qvarnsten hade suttit vid hennes hals och att
hon blifvit nedsänkt i hafsens djup, såsom presten
sade, att det skulle gå med dem, som komma för-
argelse å stad, men då jag sade det åt presten,
svarade han mig, att jag hade ett hårdt och hatfullt
sinne och att jag borde fasta och bedja, på det att
djefvulen måtte fara ut ur mitt hjerta. Men då han
sade att Hild var mild och förlåtande och en rätt
kristen, då blef jag vred i hågen och svarade: »Hvad
har hon att förlåta emot hvad vi hafva? Klibbar
icke vår faders blod och båda våra bröders vid
henne? Allt har hon att ångra, intet att förlåta.»

»Jag begaf mig derpå till vår bod och ville icke
mera höra prestens ord, och föga fattades, att jag i
hastigt mod gått till baka till våra gamle gudar, men
jag blygdes och ångrade mig, och redde mig till
pilgrimsfärd. Ottars moder på Olofsstada och tvenne
af hans bröder jemte Kolskäggs Alfgersson följde oss.
Vi ämnade oss först till Romaborg, men då vi sporde,
att Tord Torfinnsson och Hild och hennes bröder
drogo dit, ville vi icke fara i flock med dem, utan

gingo i stället hit för att senare draga till Kristi graf.»

Sådan var den berättelse, som Jorunn förtäljde sin broder Kåre, och han lyssnade till hennes ord, sittande tillbakalutad vid eldstaden. Kåre var själf en kristen, åtminstone till namnet, men likväl syntes det honom, som vore hemlandet icke mera det samma, sedan fädernes gudar voro öfvergifne. Hembygd och tro hade vuxit samman hos honom; det förekom honom därför, som bleknade landet bort i ett dimmigt fjerran och försvann för hans syn, sedan Odens korpar icke mer sväfvade deröfver såsom allfaderns budskap och dennes öga icke längre hvilade på Norden. Vättar och Alfer voro döde, och han undrade nästan, om Frö skulle sända sol och regn och vår till ett land, som förnekade honom.

Kåre förblef en stund tyst och tankfull, derpå bjöd han sin syster god natt och gick till sitt läger, höljde sitt hufvud och låtsade sofva, men inom sig grubblade han allt jemt på, huru Norden kunde bestå utan de gamle gudarne.

57.

Första gången som Kåre efter sitt tillfrisknande åter iklädde sig sin väringarustning var juldagen. Han slöt sig då till den afdelning af vakten, som skulle följa kejsaren till Hagia Sophia. Kåre hade icke på lång tid sett Romanos bland sitt folk, därför öfverraskades han af den dödsstillhet, som rådde; då

denne trädde ut ur palatset för att begifva sig till kyrkan. En otalig hop fylde pelargången mellan Sophiakyrkan och palatset nu som förr, men det ändlösa jubel, som helsade Romanos, då han visade sig för folket hade tystnat. De svåra öfversvämnningar, som hade hemsökt kejsardömet, tycktes äfven med det samma hafva bortsköljt ur folkets hjertan den kärlek, som det hyste för sin herskare. Det östromerska presterskapet hade icke heller försummat att tolka dessa hemsökelse som ett himlens straff öfver den herskare, som vågat höja sin hand mot några med kyrkans högsta värdigheter helgade män. Kometens plötsliga uppträdande styrkte äfven det vidskepeligas folket i denna mening; men att de blifvit straffade för deltagande i en sammansvärjning mot kejsaren, tänkte nu ingen på. Dofva hviskningar om Guds misshag öfver kejsaren, som förföljt och förvisat den fromma prinsessan Theodora och så många helige män, gingo nu man och man imellan i stället för de glada ropen: Hell kejsaren! Må Gud göra din regering lång! — som förr helsade honom från de hänryckta skaror, hvilka stälde sig i hans väg.

Romanos sjelf syntes öfverraskad och bestört. Han kom icke ihåg, att grekiska folkets sinne var lättrörligt och obeständigt som det haf, hvilket flyter omkring landets kuster. Han hade njutit af sitt folks kärlek, och denna hade varit honom en ersättning för allt det, som hans hjerta förlorat sedan han blifvit iklädd kejsarmanteln. Det var honom nu, som befunne han sig i en af dessa underjordiska grottor, hvilka, upplysta af facklornas sken, prunka med stolta domer, höga kolonnader af skimrande

droppstensbildningar, men som, då facklorna slockna, endast utgöra en graf för den vandrare, som besöker dem.

Någonting dylikt torde hafva föresväfvat Romanos, då han nu i högtidlig procession begaf sig till Sophiakyrkan för att denna dag der fira gudstjensten i stället för i palatsets kyrka, såsom annars vanligen skedde. Men Romanos ville icke afstänga sig från sitt folk, och därför afvek han i detta fall från det gängse bruket.

När kejsaren ankom till templets portar, möttes han der af kyrkosångarne, hvilka uppstämde sången: Må Gud göra din regering lång! — hvarefter han inträdde i kyrkan och gick upp till högkoret. Der var nu en ikonostas (bildställning) upprest, hvarvid voro fästa bilden af den nyfödde Kristus och tre eller fyra helgonbilder. Framför denna på en ställning låg det heliga evangelium uppslaget. Omkring ikonostasen stodo presterna i full skrud, de högre med hvita messkjortor öfver den öfriga dräkten, de ringare med röda. Kejsaren gick fram och kysste bilderna, förrättade sin andakt och begaf sig sedan till sin tron. Omkring denna hade under tiden de, som deltagit i processionen, ordnat sig efter hvars och ens rang, men väringarne stodo dock alltid närmast tronens pelare. Midt emot tronen ställes de tolf kejsarliga fälttecknen, som voro prydda med flera olika helgonbilder och främst kejsarens egen liffana, hvilken kejsarens sköldbärare höll. Bakom dessa märken voro ställda andra banér, som tillhörde rikets förnämste män och sist höfdingarnes för de fyra olika partierna på rännarebanan. Mellan dessa

banér stodo olika slags tonlekare, såsom pipare och trumpetare, hornblåsare m. fl.

Då kejsaren gick upp på tronen, följde honom på samma gång protovestiarien (riksmarskalken) och lampadarien (ljusstafbäraren), hvarefter förhängen drogos för, så att kejsaren bortskymdes. Han ombytte då dräkt och iklädde sig sin fulla kejsarliga skrud. I stället för den liljekrona, han förut burit, prydde han sig nu med stemman, och i stället för den perlsmyckade manteln påtog han sig den fotsida kejsarliga talaren af purpursammet. I högra handen höll han sin korsprydd spira och i den venstra akakian, som vi en gång redan beskrifvit. Vid hans högra sida höll protovestiarien kejsarens svärd och vid den venstra lampadarien sin gyllene staf med ett brinnande ljus upptill, såsom en erinran om Kristi ord: Låten edert ljus lysa för människorna! — Dessa personer syntes dock icke sjelfva, utan endast hvad de höllo, då på ett af protovestiarien gifvet tecken förlåten drogs åt sidan och kejsaren visade sig stående i all sin glans. Vid sådana tillfällen helsades Romanos förr af mängdens bifallssorl; nu rådde djup tystnad från folkets sida. Endast väringarne, som hittills burit sina spjutyxor i handen, lyfte dem nu på axeln, och sångarne, beledsagade af de olika instrumenten, uppstämde åter sitt: Må Gud göra din regering lång! — hvarefter gudstjensten fortgick med all sin mångfaldiga vexling. Sedan uppstämde sångarne: Kristus är född, som dig har krönt till kejsare! — hvarpå följde böner för kejsaren och det kejsarliga huset, och sist började lyckönskningssånger från de olika officierande.

Vid ett kort uppehåll här under ljud plötsligt som ett skärande missljud en olycksbådande röst ned ifrån kyrkan: Vel ve den herskare, som Herren förkastat! Herren Zebaoth öppnar djupsens källor och fördränker oss; hans vredes ris flammar öfver landet, och herskarens klädnad dryper af folkets tårar.

Rösten tystnade. Det blef dödsstillhet i kyrkan under allmän häpnad och bestörtning. På en vink af rikshofmästaren (Megas Domestikos) började dock musiken å nyo, och en skara af de vakthållande bardarioterne trängde ned genom kyrkan för att gripa den brottslige, men han var spårlöst försvunnen.

Förhängena kring tronen slötos åter, och djupt skakad begaf sig kejsaren till baka till palatset.

Huru trött och nedslagen än Romanos var, kunde han nu icke — sådan var ceremoniernas häfdvunna makt i Öst-Rom — afskeda sitt hof för att ostörd få innesluta sig i sitt kabinett. Han måste omedelbart från kyrkan begifva sig till Dekanneakubita, ett invid Hippodromen beläget palats af sällsynt skönhet, hvilket sammanhängde med det öfriga stora palatset eller Triklinon. Han skulle der mottaga hofvets lyckönskningar och hafva offentlig spisning.

Då kejsaren anländt dit, men innan han ännu lagt sig till bords, infann sig först protopopen (öfverhofpredikanten) för att välsigna kejsarens måltid, då nu de fyratio dagarnes fasta före jul vore tilländalupna och köttätandet åter finge börja. Protopopen mottog derefter en smakrätt från det kejsarliga bordet och aflägsnade sig sedan, önskande kejsaren ett långt lif. Nu framträdde Megas Domestikos för att

betjena kejsaren och det endast på gyllene kärl. Medan måltiden pågick, fick den ene efter den andre företräde, allt ifrån rikets högste embetsmän och ädlingar ända ned till de ringaktade bardarioterne af kejsarens hustrupper. Alla önskade kejsaren ett långt lif enligt det vanliga formuläret, och alla undfingo genom Megas Domestikos en rätt från det kejsarliga bordet. Äfven väringarne infunno sig i sin ordning och helsade kejsaren på nordisk tunga, önskande honom en lång och lyckosam regering. De slogo derunder samman sina spjutyxor, så att det högt klang i salen. Också de fingo njuta af det kejsarliga bordets läckerheter. Sedan alla blifvit så bespisade, räckte kejsaren sjelf en smakrätt åt Megas Domestikos, och det fat, hvarpå den var lagd, fick han behålla som en kejsarlig gåfva, men de andre, som undfått rätter från det kejsarliga bordet, måste återställa sina fat till den kejsarliga förråds-kammaren.

Slutligen inbars en skål med små bröd (panagiaron), och kejsaren reste sig då upp i sittande ställning vid bordet, hvilket genast afdukades. Megas Domestikos räckte skålen åt kejsaren, som tog ett bröd och stack det i munnen, hvarvid alla lyckönskande utropade: Många år! — I det samma sänktes genom en öppning i taket medels rep, som voro klädda med gyllenläder, trenne ofantliga vaser, höljda af purpurtäcken och fulla med utsökta frukter, hvilka nedsattes på bordet. Öfverste munskänken skyndade nu också fram för att biträda med sin tjänst. Sedan kejsaren sålunda efter sin önskan njutit af deserten och äfven meddelat åt de öfrige närvarande genom Megas Domestikos, yttrade han omsider med

hög röst till denne: Många år, Megas Domestikos! — och tillade sedan: Du kan gå! — hvarpå alla aflägsnade sig.

Uttröttad af dagens alla ceremonier, men kännande nu liksom en börda lyftad från sitt bröst, skyndade sig Romanos derefter in i sitt kabinett för att der hemta hvila och ro.

58.

Det hade under dagens lopp förefallit Kåre underligt att se en annan intaga hans plats såsom sköldbärare; han nästan ångrade att han skiljt sig ifrån kejsarens person nu, då folkgunsten icke mera log mot honom och han troligen bättre skulle uppskatta deras trohet, som ännu slöto sig till honom. Men Kåre var för lycklig att länge kunna tänka härpå. Så snart därför den kejsarliga taffeln var slut, skyndade han ur palatset för att göra ett kort besök hos Hermione.

Helena firade julen i klostret vid Blachernä och hade uppdragit åt Hermione att i sitt ställe bespisa femtio fattiga qvinnor och barn. Kåre fann därför Hermione sysselsatt med att lägga för mat åt barnen och iskänka vin åt de äldre. Hon hade brådt om, men var glad som en sommarfogel, fladdrande fram och åter mellan sina gäster samt då och då gifvande slafvarne befallningar eller utbytande ett skämt med någon af de unga tärnorna. Alla de fattiga qvinnorna hade af Helena fått nya drägter, sågo snygga ut i

sina julgåfvor och, ehuru många af dem i sitt ansigte buro spår efter sjukdom och nöd, var dock stämningen gladare vid Hermiones fest än vid hofvets.

Då Kåre gick derifrån, medförde han Hermiones julgåfva, — en amulett i en perlsnodd, som den unga flickan sjelf hade virkat, — och han hade knäpt om hennes arm sin egen, bestående af en bland de gyllene ringar, som han bekommit, då de gingo i Polutasvarf efter Konstantinos den nionde.

Det var redan ganska mörkt och han gick långsamt och drömmande genom gatorna, då han nu ämnade sig till baka till Exkubita. Hastigt kände han en liten mjuk hand läggas på hans egen, och en ljuf stämma sade:

»Följ mig!»

»Hvarthän?» — sporde Kåre, fästade sina ögon på den talande för att genomtränga de dubbla hindren af mörker och en tät slöja, som insvepte hela gestalten.

»St!» — sade rösten, — »blott dit, der någon väntar dig. Endast den fege må spörja hvarthän, då en ungmö kallar. Tyst och kom!»

Kåre tänkte på den upplysta salen i Exkubita, på sina vapenbröder och landsmän, som nu voro samlade der, och han kände för öfrigt just ingen lust att följa någon annan ungmö än Hermione; men beskyllningen för feghet, som drabbade den, hvilken icke ville följa henne, fjettrade den unge varingen starkare än en jernkedja och kom honom att följa dit hon ledde.

Ungmön, som hon sjelf hade kallat sig, gick med snabba steg genom några gator och stannade derpå

vid en hög port. Hon slog sakta ihop sina händer och porten öppnades framför dem, hvarefter de inträdde i en vestibul, svagt upplyst af en enda lampa. Här kastade hon till baka sin slöja och visade för Kåre ett blekt ångestfullt ansigte, som han väl kände. Det var prinsessan Theodoras lilla gunstling Erigone. Utan att tala gjorde hon ett tecken med handen och öppnade en dörr i muren. Kåre följde henne genom en lång krokig gång, hvarpå båda inkommo i ett rikt upplyst kapell, siradt med helgonbilder och brokig marmormosaik. Då Erigone skulle tillsluta dörren, fastnade en flik af hennes klädning. Hon låtsade icke märka det, utan gick några snabba steg framåt och föll ned på golvet. Kåre lutade sig öfver henne för att hjälpa henne upp, och hon hviskade hastigt och tyst.

»Var klok, var tyst! det gäller ditt lif och min tunga.»

Framme i koret satt prinsessan Theodora på en gyllene stol, liknande en tron. Vid hennes sida sutto på lägre säten de båda prelater, som prinsessan hedrade med sitt närmaste förtroende och hvilka lyckats smyga sig till baka från sin förvisningsort, — syn-cellen Ioannes och metropoliten Kyriakos.

Den senare gaf åt Kåre ett tecken att nalkas, och han gick framåt, men då han såg sig om efter den lilla slafvinnan, var hon försvunnen. Kåre upprepade för sig sjelf hvad hon sagt: Var klok, var tyst! Det gäller ditt lif och min tunga. — Dessa ord förefollo honom så dunkla, han hade velat spörja mera, men så fördes han fram för Theodora, och

han helsade henne vördnadsfullt, så som det höfdes att helsa en östromersk prinsessa.

Theodora betraktade honom skarpt med sina kalla, stålglänsande ögon och teg.

Kåre återgaf blicken. Han såg, att hon bar novisdrägt, men hade kastat öfver sina axlar, liksom ville hon skydda sig mot kölden, den gröna sammetsmantel, som utmärkte henne såsom närmaste arfvingen till Öst-Roms tron, och hennes radband var sådant, som endast det kejserliga husets medlemmar begagnade. Det hvita doket föll lätt och genomskinligt öfver hennes formsköna hufvud och hvilade öfver hennes svarta lockar som en frostig dimma, mildrande deras glans och förhöjande den på samma gång. Hennes växt var högre än Zoes, men utmärkte sig icke genom yppiga former, och uttrycket i hela hennes ansigte var strängt allvar. Hon märkte, att Kåres blick oafvändt forskande öfverfor hennes hela gestalt, och djerft såg in i hennes ögon. Hon deremot hvarken sökte eller undvek hans uppmärksamhet, hon liknade en bild i stelhet och oföränderlighet. Efter en lång stunds tystnad gjorde hon ett tecken åt metropoliten, hvarpå denne reste sig upp och började att tala.

»Vår höga herskarinna, prinsessan Theodora, har låtit kalla dig, unge barbar.»

Kåre böjde samtyckande på hufvudet. Metropoliten fortfor:

»Det är henne icke obekant, att du står i förbindelse med hennes slafvinna Erigone och att du genom denna flicka blifvit satt i tillfälle att lära känna

hemligheter, som du må hända gjorde klokast uti att glömma.»

Metropoliten gjorde åter ett uppehåll för att låta Kåre utbrista i en försäkran, att det som borde glömmas för länge sedan vore utplånadt ur hans minne, såsom en byzantiner skulle hafva gjort, men då varingen förblef tyst, fortsatte han:

»Det är henne ej heller obekant, att du icke glömde dessa hemligheter, utan förvarade dem, och man har sagt, att du, — jag blyges att upprepa detta ord här inför vår höga herskarinna, — förrådde prinsessan inför . . . inför dem, som borde hafva förblifvit i trygg ovetenhet om de planer och tankar, som Gud den allsmäktige i sin nåd ingifvit vår höga prinsessa.»

Det började nu att gå upp ett ljus för Kåre. Han förstod, hvad Erigone menat, och han afbröt därför metropoliten:

»Tillgif, vördade prelat, men i mitt land säga vi, att blott ett förtroende kan svikas, och prinsessan har aldrig förtrott sig till mig.»

Metropoliten gjorde en rörelse af otålighet. Kåre återtog: — »Jag är en främling här i Grekland, och min tunga böjer sig endast motvillig till edert språk, och mitt öra är ovant vid edra talesätt. Tillgif därför» —

»Man säger, att du är en furste i ditt land», — afbröt honom metropoliten.

»Höfding är hvarje man för sig i nordanland», — svarade Kåre, — »och hans makt är en furstes, om han än icke bär konunganamn. Dock nämdes min fader Mår med det namnet, änskönt han icke

rådde öfver annat rike än sina skepp och sin gård Engjanes. Men en fridare strand slogs aldrig af våg och ett stoltare rike gifves icke i verlden.»

Kåre teg. Metropolitens betraktade varingen med någon förundran. — »Om du är en konungason», — sade han, — »så vet du, huru bittert det är att vara trängd från sin faders tron.»

»Jag är icke trängd derifrån», — svarade Kåre lifligt. — »Då jag står på mitt skepp, är jag konung som min fader; lyftingen*) är min tron och vind och vågor mine tjenare.»

Prelaten log hånfullt. — »Tills de icke mer vilja tjena, utan frigöra sig, följa sin egen vilja och dränka den de ej längre tjena», — sade han.

»Så gör hvarje slaf med sin herre», — svarade Kåre, — han dödar, då han icke längre vill tjena. Just deruti ligger maktens tjusning, att det är ovisst, hur länge den varar. Nästa ögonblick är det förbi och jag dränkes i blod.»

Theodora ryste och gjorde en afvärande rörelse med handen, men Kyriakos inföll.

»Men, tappre barbar, från din faders rike i nord, — det månde nu vara stort eller litet, — är du likvisst fördrifven, kanske af en äldre broder. Säg oss: Hurudana känslor hyser du mot denne inkräktare?»

»Jag vet föga, hvart I viljen komma med edra frågor», — svarade Kåre harmsen, — »men jag vet, att min broder var mig kär.»

»Visserligen, visserligen», — genmälte metropolitens, seende Kåres harm, men misstagande sig om

*) Den upphöjda aktern på de gamles skepp.

dess orsak. — »Syskon böra alltid vara kära, dock kunna de stundom räkna allt för mycket på den kärlek, som medsyskon bära till dem. Och om nu någon utan din vetskap røjde din broder ur vägen, — säkerligen vore din tacksamhet då ganska stor.»

»Min broder står mig icke i vägen», — sade Kåre, — »och jag skulle vilja se dem döda, som vållat hans bane.»

Metropoliten och syncellen utbytte en blick. — »Låtom oss icke tala derom!» — sade Ioannes. — »Vi vilja vara öppenhjertige emot dig. Du förrådde oss en gång för Zoe — hvarför och till hvad ändamål? — Du vann ju intet dermed. Prinsessan Theodora skulle vara tacksam för de tjänster, du ville göra henne.»

Han höll inne och betraktade varingen oafvändt.

»Hvilka tjänster skulle prinsessan vilja mottaga af mig?» — sporde Kåre.

De båda prelaterne utbytte en blick med prinsessan, och syncellen Ioannes fortsatte:

»Säkerligen finner du sjelf, att du blifvit illa behandlad af den svage, veklige Romanos och Zoe, som är den höga prinsessan Theodoras syster. De passa icke för tronen, och — vi vilja vara öppenhjertige — en lugn fristad för Romanos med Helena på någon af öarna i Propontis och för Zoe i klostret vid Blachernä skulle säkerligen vara till allas belåtenhet, och vår höga herskarinna skulle då blifva kejsarinna i Öst-Rom. Hela riket är missbelåtet, men för att undvika onödig blodsutgjutelse är det vår önskan, att du förmår dina tappre vapenbröder att

förhålla sig stilla, medan detta högst önskliga regent-ombyte sker.

Kåre stötte spjutyxan emot golfvet med den kraft, att hela rummet tycktes darra dervid.

»Och detta var således meningen med det, att jag lockades hit?» — utbrast Kåre med tordönsstämma. — »Ni ville förmå mig att förråda min kejsare. — Nej, långt är mellan ord och tanke hos en grek, längre dock mellan drotsvek och en nordbo. Romanos har vår ed, vi förblifva honom trogne.»

Kåre vände utan vidare omständigheter prinsessan ryggen och tänkte att lemna kapellet, men metropoliten fattade hans arm och tvång honom att stanna.

»Om du ej vill tjena oss, kunna vi ej låta dig gå», — sade han.

»Hvem djerfves träda i min väg?» — genmälte Kåre och gjorde en utmanande rörelse med spjutyxan.

Metropoliten vek förfärad åt sidan, men syncellen Ioannes trädde framför honom och sade smilande:

»Sant! Hvem skulle väl våga hindra ers tapperhets väg? Vi visst icke. Vi önska blott af dig en ed på, att du icke förråder oss som sist.»

»Sist», — svarade Kåre, — »hade jag intet förtroende mottagit, — nu lofvar jag, att så länge prinsessan intet ondt förehafver, skall min tunga vara stum; men i det ögonblick som jag blifver förvissad om, att min kejsare icke är trygg, omtalar jag hvad jag vet. Och nu går jag; mine landsmän i Exkubita torde annars komma och hemta mig.»

59.

Då Kåre aflägsnat sig, sutto de trenne samman-
svurne en stund mållöse af bestörtning och
märkte icke, att Erigones täcka hufvud tittade fram
vid ett par helgonbilder och genast åter försvann.

»Vi hafva gått för långt för att låta honom af-
lägsna sig», — sade syncellen.

»För långt, ja... och huru hindra honom?» —
inföll Theodora.

»Kanske gifves det dock medel att hindra ho-
nom från att förråda oss», — svarade syncellen.

»Hvilka medel?» — sporde metropoliten, oroligt
gnuggande sina händer. — »Denne man är otillgäng-
lig både för löften och hotelser.»

»Men», — sade Theodora, — »han lofvade att
icke yppa något.»

»Visa furstinna», — svarade metropoliten, — »han
lofvade — förutsatt att man kan lita på hans löften
— att tåga så länge, — förlåt, allra nådigaste furst-
inna, att jag måste understödja ditt minne genom
att upprepa den förhatlige mannens egna ord: så
länge prinsessan intet ondt företager. Denne man,
nog förblindad att tala sålunda inför dig, torde äfven
vara nog oförsynt att kalla några af dina visaste
handlingar för onda. Han torde anse, att Romanos
och Zoe äro en prydnad för tronen och» —

»Så hjälp mig då att förekomma, att han förrå-
der oss», — afbröt prinsessan otåligt.

»Högborna furstinna, vi tänka just derpå», — sva-
rade de båda prelaterne i nästan samma andedrag.

»Det var edra råd, som förmådde mig att meddela mig med barbaren», — återtog prinsessan ifrigt, — »och I ären nu pligtige, synes det mig, att draga mig ur den förlägenhet, för att icke säga fara, hvaruti eder obetänksamhet försatt mig».

»De döde tala icke», — sade syncellen leende.

»Nej», — svarade prinsessan kallt, — »men, så vidt jag vet, lefver ännu den unge barbaren».

»Icke länge, höga furstinna, hoppas jag. Han kan icke komma ut ur klostret utan vårt samtycke, då han icke känner den lösen, som öppnar den yttre klosterporten, och vi kunna sedan, under förevändning att föra honom på en bakväg ut, låta honom stiga ned i klostrets källarhvalf».

»Förträffligt!» — sade metropoliten, gnuggande sina händer».

Syncellen nickade leende, och prinsessan drog en suck af lättnad och lutade sig välbehagligt mot ryggstödet af sin stol.

»Skola blott icke de andre yxbärande barbarerne, såsom han hade den fräckheten att antyda, komma och hemta honom bort», — anmärkte hon.

»Jo, om de blott finna honom?» — svarade syncellen. — »Portvakten svär, att han gått härifrån — jag gifver honom på förhand absolution för meneden, och om barbarerne ej låta sig dermed nöja, kunna ju någre af dem få genomsöka klostret. Väggarne äro för tjocka och gångarne för invecklade, för att desse ljushårige ulfvar skola finna vägen till honom».

»Låtom oss då icke vidare tänka på de förhatlige!» — sade prinsessan. — »Låtom oss tänka på Guds nåd och vår dyre frälsares nåderika födelse,

han som är af ett och samma eviga gudomsväsen som fadern och som föddes af en ren jungfru!»

Prinsessan och hennes båda andlige rådgifvare fördjupade sig nu i ett af dessa teologiska samtal, som den tiden så mycket älskade och som vår tid finner så torra, och de glömde snart, att den unge barbaren nu borde stå, lik ett retadt lejon, vid klosterporten utan att kunna komma ut.

De gåfvo icke heller akt på, huru en skugga sakta gled utefter muren i kapellet och tyst aflägsnade sig genom en sidodörr. Sedan han väl fått dörren stängd bak om sig, mumlade han för sig sjelf:

»Föga klok... föga klok är Zoe, som icke anar sin systers planer. Må hända gömmer jag hvad jag hört, — det skall kanske båta mig, i fall Augusta icke vill lyssna till Michaels böner. — Må hända uppenbarar jag det äfven vid läglig tid — ja, vid läglig tid». —

Evnuken Ioannes — ty det var han — uppgaf ett kort och lågt skratt samt försvann bland klösters irrgångar.

60.

Det förhöll sig med Kåre helt annorlunda än hvad man förestälde sig. Han gick nu glad och fri genom gatorna till Exkubita, för att der fira julnatten med sina landsmän.

Erigone hade nemligen icke lemnat kapellet, utan lyssnat, först till samtalet med varingen och sedan

till det, som fördes mellan prelaterne och prinsessan enskildt. Hon hade icke förr uppsnappat, att fråga var om att kvarhålla Kåre, förr än hon snabbt och ljudlöst aflägsnade sig.

»Jag vet, att det kostar min tunga, kanske mitt lif; men kostade det äfven min eviga salighet, såsom syncellen säger, skall jag ändock rädda honom», — sade hon till sig sjelf och ilade i Kåres spår genom de mörka gångarne ut på gården.

Här stod Kåre stolt och vred, hotande att spränga porten med sina yxhugg och på samma gång medveten om, att den starka koppardörren skulle motstå alla hugg. Erigone vidrörde lätt hans arm.

»Denna vägen!» — sade hon, och då hon såg Kåre tveka, tillade hon ifrigt: — »Följ mig! jag vill föra dig till frihet, kostade det än mitt lif, både i denna världen och den tillkommande».

Kåre fattade hennes utsträckta hand och stod inom kort vid en bakport, som Erigone öppnade. Då han kände vinden fläkta sig till mötes och såg stjernorna tindra från den öppna himlen, stannade han och sporde:

»Men flicka, räddar du mig utan fara för dig sjelf?»

»Ja, ja, gå blott!» — svarade Erigone med skälfvande röst och med möda återhållande sina tårar.

»Jag tror dig icke», — återtog Kåre. — »Du löper fara att dödas eller pinas af denna prinsessa, som man säger vara ett helgon, men som har ett så hårdt hjerta och en så tung hand. Jag går icke utan dig».

»Nej, nej, — jag måste återvända», — sade den

lilla slafvinnan, sträfvande att lösgöra sin hand ifrån Kåres.

Men den unge varingen lyfte henne hastigt i sina armar, slog med ett kraftigt kast igen porten och började så med snabba steg sin vandring mot Exkubita, under det att den lilla slafvinnan, halft förskräckt, halft glad, lutade sig mot hans axel och lät honom föra sig bort utan att yttra ett ord.

61.

¶ varingaborgen var julgille. Mår satt i högsätet och hornet gick laget rundt. De af varingarne, som hade hustrur eller döttrar, hade medfört dem till Exkubita, och de nordiske pilgrimerne voro äfven inbjudne till gillet.

Nu voro väl nästan alla varingarne kristne, — men de gamla sederna sedan fordom voro derfor ej glömda. Frös galt bars helstekt in på bordet, och vid bågaren aflades ännu många löften om lysande bedrifter eller fromma pilgrimstärder.

Stämningen i Exkubita var glad. Vin och mjöd hade löst tungans band, och varingarne öfverlemnade sig åt en bullrande glädje. Högröstadt skämt och muntra sånger ljödo långt ut i nattens tystnad, då Kåre med Erigone i sin famn vandrade fram mot varingaborgen. Hon talade icke, smög sig blott närmare intill honom och darrade lätt. Kåre kände att hennes varma andedrägt blef allt hastigare och hasti-

gare, och hennes små händer omfattade hans arm, liksom för att begära hans beskydd.

»Var lugn!» — hviskade han, — »det är blott mine landsmän och vapenbröder, som göra sig glade. Hos dem är du trygg som i din moders famn».

»Min moder», sade Erigone, — »bor i Miletos. Ack, om jag vore hos henne». — Hon brast i gråt.

»Du skall komma dit», — lugnade henne Kåre. — »Det skall blifva mitt löfte vid bågaren i afton, att jag skall föra dig trygg i din moders armar».

Erigone tackade honom icke med ord, men hon såg på honom med de stora ögonen, som ännu summo i tårar, och smålog.

Kåre kände sig helt varm om hjertat och fann sig hafva så mycket att fråga Erigone om, men just då vore de framme vid Exkubita. Dörrvårdaren öppnade och Kåre inträdde i hallen, gick fram till bordet och satte den lilla mön vid Jorunns sida.

I det samma öppnades den motsatta dörren, lurar och pipor ljödo, och in i salen bars på ett silfverbeslaget träfat en väldig helstekt galt. Tvenne svenner satte den brunstekta galten på bordet. Det blef tyst i salen. Horn och bågare fylles; nu var löftets stund inne. Man efter man trädde fram till galten, vidrörde hans panna med venstra handen och höll i den högra det bräddade hornet. Löftet aflades med handen fortfarande på galtens panna, hvarefter hornet tömdes i botten. Många nämde dervid den treenige Gudens namn, andre jungfru Marias och olika helgons; men der fans dock en och annan, som äfven slöt med den gamla försäkringen: Så hjelpe mig Njord, Frö och den allsmäktige Ås!

Då ordningen kom till Kåre, steg han frimodigt fram och aflade sitt löfte att vandra till den heliga grafven och på vägen dit bringa den lilla Erigone till hennes moder, trots prinsessan Theodoras alla prester och evnuker.

Ett sorl af bifall helsade detta löfte, och väl ett tjugotal af männen höjde hornet och lofvade att följa Kåre och att bistå honom uti allt det, som denne ämnade företaga. Äfven Kolskäggs kom fram till Kåre, skakade hand med honom och lofvade honom sitt bistånd. Likaså trängdes de nordiske pilgrimerne omkring honom, lyckönskande honom. Men Mårakoluthen såg missnöjd ut och talade under aftonens lopp icke till sin unge frände.

Då nu löftena voro aflagda, började åter hornen gå laget rundt, och man och qvinna ordnade sig så, att de drucko tvemännings. Kåre behöll Erigone hos sig. Han drack ymnigt och talade och skämtade med sina vapenbröder. Den lilla slafvinnan, van vid det byzantinska hofvets stela etikett och vid den högtidliga tystnaden under de kejsarliga måltiderna, betraktade dem alla med försskräckta blickar, men Kåre uppmanade henne att dricka, och hon förde då sina läppar till mjödhornets kant. Drycken var söt och stark; hon kände sig lifvad och upprymd och log mot varingarne. Småningom blef sorlet för hennes öron mattare, salen dunkel, varingarnes gestalter otydliga, och den unga flickan sjönk i denna sunda, stärkande sömn, som ofta hos barnet efterträder häftiga sinnesrörelser. Kolskäggs tog henne varligt på sina armar och förde henne ur varingahallen, då stojet nu nådde sin höjd. Männen lekte och skämtade,

sjöngo och drucko, och ännu, då morgonen inbröt, sutto kämparne der vid sina horn eller lågo, söfde af mjödet, broderligt om hvarandra i halmen; hvar med på nordiskt vis väringahallens golf var beströdt.

62.

Om morgonen efter julgillet tog Mår sin frände Kåre afsides och sporde honom, hvad hans mening vore med den lilla slafvinnan.

»Redan i går sade jag det», — svarade Kåre, — och icke lär jag skifta håg under natten».

Mår blef allt mera mörk. — »Föga lär du akta på mitt råd», — sade han, — »dock gifver jag det: sänd den lilla mön åter till prinsessan. Du står illa vid kejsar Romanos' hof, — sök då åtminstone att hålla fred med Theodora!»

»Klokt lär du råda», — svarade Kåre och log dervid, — »men likväl aktar jag icke att följa den väg, som du utstakat för mig».

»Dertill var vän», — sade Mår kallt, — »och väntar jag, att deraf följer ofärd».

»Deraf följje hvad ödet vill», — genmälte Kåre, — »jag viker icke från min föresats».

Dermed skildes de båda fränderna, och rådde efter detta samtal mycken köld mellan dem, och de talades föga vid.

Men Kolskägge tog den lilla Erigone med sig till en frände, som bodde utom staden, och vardt så af-taladt, att der skulle hon vistas till den dag då Jo-

runn skulle lemna staden och draga öster och söder ut på pilgrimsfärden.

Vintern förflöt under enformigt lugn i Miklegård. Kåre var föga vid hofvet och bland sina vapenbröder. Han delade sin tid mellan Hermione och Jorunn och kände sig för hvarje dag mera nöjd med att lemna staden och draga till Kristi graf. Han vämdes vid Miklegård; dess låghet och falskhet fördunklade för den kraftfulle vikingen de fördelar af rikedom, glans och härlighet, hvarför han annars var långt ifrån känslolös. Det hände honom ofta, då han satt hos sin syster och hörde henne tala med de andra nordboerne, att en lidelsefull längtan öfverföll honom efter Engjanes kära stränder.

Men då han greps af längtan, skyndade han till Hermione. När han lyssnade till hennes röst och satt vid hennes sida, då glömde han det gamla hemmet; — den luft hon andades, smekte honom, — det land, som fostrat henne, var det ljufvaste på jorden, — hon blef för honom allt. Fosterland och hem sammansmälte till ett intet i strålarne af hennes fågring.

Kåre kände sig äfven dragen till Helena. Hennes mildhet och fromhet jemte den olycka, som drabbat henne så utan all egen skuld, talade till Kåres sinne; han uppgjorde därför inom sig en plan, huru de skulle följas åt till Jerusalem, och huru en hvar af de nordiske pilgrimerne skulle känna sig lycklig att för henne mildra resans besvärligheter och faror.

En dag talade han med Helena derom. Han nästan väntade, att hon skulle känna sig glad och

tacksam för det förslag, han gjorde; men huru stor blef icke hans förvåning, då Helena mildt, men bestämdt, afböjde hans tillbud. Må hända viste icke Helena alldeles sjelf orsaken till denna vägran. Kanske ansåg hon det icke rätt förenligt med sitt löfte, att så jemna vägen för sin pilgrimsfärd, undvikande dess faror och minskande dess mödor genom ett talrikt följe. Må hända delade hon sitt folks misstro och fruktan för barbarerne. Kanske önskade hon äfven för Hermiones skull, hvars kärlek till Kåre icke kunde vara henne obekant, att de båda skulle tåga hvar för sig. Hvilken orsaken må hafva varit afböjde hon Kåres anbud och beslöt att fara sjöledes till Ephesos, medan de andra pilgrimerne ärnade landa i Miletos.

63.

Då våren kom, inskeppade sig de båda pilgrimskarorna på hvar sitt fartyg och styrde för god bör ifrån Gyllene Hornet ned åt Propontis.

Helena åtföljdes af ett stort antal af evnuker och andra tjenare, hvarmed Orestes, hennes fader, hade försett henne. Denne kunde icke sjelf åtfölja sin dotter, såsom han hade önskat och lofvat; han hindrades derifrån genom ett af kejsaren gifvet uppdrag. Han hade visserligen för länge sedan dragit sig ifrån de offentliga ärendena, men han hade å andra sidan, då Romanos alltid visat sig välvilligt stämd mot hans familj och fränder, icke ansett sig

kunna afslå kejsarens begäran att afresa i en vigtig angelägenhet till de bulgariska gränstrakterna, hvarifrån underrättelse ingått, att de orolige stammarna, ehuru ofta kufvade, nu å nyo tänkte på uppror.

De nordiske pilgrimerne utgjorde vid pass ett tjugotal, hvaribland fem qvinnor. Bland dem märktes den lilla Erigone, nu iklädd nordisk drägt, hvar emot hennes österländska utseende bjert afstack. Hon stod vid Jorunns sida i bakstammen och såg Konstantinopel småningom sjunka och försvinna bakom himlabrynet. Då den sista skymten af staden dog bort, uppgaf hon ett högt glädjerop och kastade sig om Jorunns hals.

»Jag skall då åter se det — mitt sköna Miletos!» — ropade hon. — »Huru skall icke min mor fröjdas att åter få träffa mig».

»Jorunn smålog åt den lilla österländskans utrop och häftiga smekningar. Inom sig höll hon dessa utbrott för både opassande och anstötliga, men Erigone hade blifvit hennes gunstling, och hon betraktade hvarje af hennes handlingar med samma ofrivilliga välbehag, hvarmed hon fordom vid Engjanes skådade rörelserna hos sin älsklingsfalk, då han steg upp i den blå rymden och sköt fart, alltid behagfull och lätt.

De båda fartygen höllo sig i närheten af hvar andra och styrde för god vind kurs genom Hellesponten, men så skiftade vinden om och hindrade all vidare framfärd under fyra dagar, men slutligen på tolfte dagen sedan hon lemnat Konstantinopel, skådade Hermione sitt fosterlands sköna strand. Ja, der låg Lesbos gungande på vågen, krönt af lagerlundar,

bok- och pinieskogar på bergshöjderna, medan vinrankan frodades på sluttningarna, och fikonsträd växte i dalarne. Vinden stillnade alldeles af, och roddarne intogo sina platser, då fartygen under jemna årtag gled in i sundet, som skiljer Lesbos från Mindre Asiens kust.

Det var afton och solen sänkte sitt strålände klot bakom öns marmorklippor. Men på Lesbos somnade icke glädjen med dagen; strängaspelen slogos, sänger höjdes och i glädtiga dansar trädde ungdomen i ring under vinrankornas nu ljusgröna hvalf. Hermione kunde se från fartyget, huru lesbierne dansade till kitharans ljud, och tonerna af sången flöto öfver hafvets spegel välljudande och mjuka, såsom endast det språk kan tona, på hvilket Sappho qvad sina sänger.

Så hade äfven Hermione fordom dansat vid kitharans ljud under fikon- och orangeträden, hvilka omgäfvö hennes faders hus. Ehuru detta hus låg på Lesbos' vestra kust, tyckte hon sig dock se det, — det vinkade åt henne tvärs öfver ön, — hon tyckte sig höra vindens susning mellan fikonsträdens breda blad och förnimma sorlet af den flödande källan, stundom öfverröstadt af hafvets afmätta slag emot stranden.

Medan Hermione så öfverlemnade sig åt sina drömmar, mörknade himlen, Idas toppar svepte sig i en hotande kappa af kopparfärgade moln, hvilka skymde dess öfversta snöglänsande spets och utbredde sina skuggor öfver det glada Lesbos. Roddarne betraktade hvarandra med oro målad i sina ansigten, och deras årtag blefvo häftigare och ojemnare. Ännu

hvilade dock hafvet lugnt och blyfärgadt, men drömmande om olycka, och snart häfde väldiga suckar dess barm. Blixten delade molnen, åskan slog dofva knallar, hvilka ekot allt svagare och svagare upprepade, medan mörkret blef allt tätare och hafvets suckar började att likna rytanden. Snart rasade öfver Lesbos en af dessa stormbyar, som äro så vanliga i dessa farvatten. Hafvets vågor reste sig tvärbranta, och skeppen gungade på deras hvitskummande toppar, färdiga att hvarje ögonblick krossas mot strandens klippor.

64.

Då morgonen grydde, log solen åter öfver hafvet och molnen veko, men vinden var fortfarande stark, och vågorna gingo högt med fradgande toppar, allt jemt hotande att fördränka skeppen och undanskymmande dem för hvarandra.

De nordiska pilgrimerne, vane sedan barndomen vid sjölifvet, härdade och starke, aflöste hvar andra med ösning och roende under hela natten. Hvarje våg slog öfver skeppets låga reling och medförde en öfersvämning af salt skummande vatten, som de måste skynda att åter uttömma, med uppjudande af alla sina krafter, innan nästa störstsjö kom.

Kåre förde befålet; han stod högrest vid styret, med ljudlig stämma tilltalande sina landsmän. Stundom såg han det grekiska skeppet, stundom dök det ned mellan vågorna, men han märkte, att dess rörelser

efter hand blefvo allt mera osäkra. Han vinkade Kolskägg Alfgersson till sig, lemnande rodret i hans hand och steg sjelf upp i masten. Det var intet tvifvel mer. Skeppet dref för vind och våg, ännu en stund och det skulle krossas i bränningarna.

Kåre skyndade ned, vexlande några ord med Kolskägg och lät derpå utsätta båten. Det var tydligt, att han måste rädda fartyget eller sätta lifvet till. Han bjöd några män följa sig och stod just färdig att sjelf kasta sig ned i båten, då den lilla Erigone störtade fram, lindande sina armar kring hans knän och bad honom att icke öfvergifva skeppet, att icke utsätta sig för faran att omkomma i vågorna. Tiden var knapp och faran för det andra skeppet allt för öfverhängande för att tåla uppskof. Kåre tillsade henne att förhålla sig stilla och icke hindra honom, men hon hängde sig fast vid honom, sägande sig vilja dö med honom. Kåre ropade då till sina män att taga vara på den lilla mön, men de hade mycket att syssla med skeppets ösning och styrning, och då Kåre satte sig till rätta i båten och fattade styret, märkte han, icke utan harm, att Erigone intog sin plats vid hans fötter.

»Vredgas icke!» — hviskade flickan och fäste sina stora ögon på honom, — »men jag vill hellre dö med dig i vågorna än lefva hos de andra.»

Kåre svarade henne oblidt, att han nu icke tänkte på att dö, men att hon vore honom till stort hinder, och hon kröp då ihop, darrande af fruktan och grät öfver hans hårdhet. Och så satte de ut genom de brusande vågorna.

Då de omsider efter stor ansträngning och fara

hunnit det grekiska skeppet, blef ett rep först kastadt om Erigone, och hon drogs upp och derefter de andre, men båten måste lemnas åt sitt öde. Helenas fader hade oklokt nog sändt med sin dotter en mängd af tjenare och evnuker, och på skepparens föreställningar, att passagerarne blefvo för talrika, hade han svarat med att bedja honom i stället afskeda några bland sjömännen, emedan en del af Helenas tjenare kunde biträda vid skeppets manövrering. Knotande hade skepparen fogat sig i denna anordning, och nu i stormen visade det sig huru oduglige de voro till sjötjenst. Sjuke och förskräckte lågo de på knä, bedjande helgonen beskydda dem och föga aktande på de befallningar, som gåfvos.

Då Kåre kom om bord, hade äfven skepparen, uttröttad af ansträngningar, som han ansåg gagnlösa, kastat sig ned bland de andra, högt bedjande den helige Michael att styra skeppet och alla helige englar att hålla sig färdige till att mottaga deras själar. Endast jemmer och modlöshet herskade på skeppet. Den unge väringen grep då rodret med kraftiga händer, och hans starka stämman ljöd genom stormen, bjudande hvar och en att göra sin pligt och upphöra med att onyttigt anropa helgonen. Ingen rörde sig för att åtlyda hans befallningar. Glödande af harm ropade då Kåre åt sina män att ögonblickligen gripa alla dem, som icke biträdde med ösning och skeppets manövrering, och genast kasta dem öfver bord. Detta verkade; hvar och en återvände till sitt arbete. Efter ännu ett par timmars kamp saktade sig stormen, vågorna gingo i långa afrundade dyningar, solen närmade sig sin nedgång

och fartyget gled långsamt framåt med sina åror brutna, sina segel sönderslitna, men dock utan fara att förgås, ned igenom den bredare delen af sundet vid Lesbos.

65.

Allt efter som den nya morgonen framskred, tittade de bleka, tårögda qvinnoansigten fram ur kajutan. Helenas tärnor, som icke mera trott sig få skåda den kommande morgonens sol, helsade nu dagen med andaktsfull glädje. Då de sågo himlen klar och de leende stränderna på sidorna om sundet, logo de, tackande helgonen och dansande om med hvarandra på däck. Helena sjelf låg blek och lidande, utsträckt på sin hvilobädd. Natten hade angripit henne mer än de andra, ehuru hon mindre än de fruktade döden i vågorna. Hon vinkade till sig en af de tärnor, som varit uppe på däck, och frågade matt, om nu all fara vore förbi. Denna bejakade frågan och började derpå en berättelse om, huru alla tappat modet och låtit skeppet drifva, och huru blott den raske nordmannens ankomst räddat dem från undergång.

»O min herskarinna!» — slöt hon, — »låt den unge barbaren framgent stanna qvar om bord och sänd, om vi äro för många här, i det stället några af evnukerna till nordbons skepp.»

Helena hörde henne leende, och Hermione rodnade högt af glädje öfver de loford, som tilldelades

hennes barndomsvän, och hennes blick förenade sig med de andra tärnornas bön, att Kåre måtte få stanna qvar om bord såsom skeppets höfding. Helena afslog först deras bön, men då alla enstämmit bådo henne, förklarade hon sig villig att tala med honom.

Kåre fördes nu in till Helena. Hon räckte honom sin hand och tackade honom för hvad han hade gjort till deras frälsning och frågade, om han kunde stanna qvar om bord såsom skeppets höfvitsman. — »Alla mina tärnor», — sade hon leende, — »hafva utnämt dig dertill och förklarat, att de skola dö af fruktan, om de icke veta dig vara styrman på fartyget.»

Kåres blick sökte Hermiones, då han svarade, att han för visso skulle vilja stanna, voro blott icke besättningen på skeppet redan förut så talrik, men att man nu först måste anlöpa Mitylene för att bota de skador, som stormen förorsakat. Helena tackade honom ännu en gång och Kåre begaf sig upp på däck för att tillkännagifva för sina landsmän, att han lofvat stanna qvar på grekernes skepp, och bedja dem att vända åter till deras eget. En båt blef nu nedfirad och männen stego uti den, men länge sökte man förgäfvets efter Erigone. Slutligen upptäcktes hon liggande på sitt ansigte mellan några af sjömännens kistor. Blek och tyst nedfördes hon i båten och syntes vara nöjd att åter blifva förd till Jorunn.

Men om bord på det grekiska skeppet rådde stor harm, att en barbar skulle blifva deras befälhafvare. Vål hade de utan honom förra natten för-

gåtts mot klipporna på Lesbos, men med sin vanliga lättsinnighet hade de redan glömt sin fara och stodo nu färdige att resa sig emot den man, som räddat deras lif. Fege och hale, låtsade de dock om ingenting, men grubblade på, huru de skulle kunna göra sig af med honom. Imellertid stod Kåre vid styret, vinden var god och skeppet sköt rask fart genom vågorna till det närbelägna Mitylene.

Kåre var lugn och nöjd att få vara till sammans med Hermione. Hon stod vid hans sida, och de talade om, huru de efter slutad pilgrimsfärd skulle återvända till Lesbos, köpa hennes faders hus och der lefva ett lugnt och lyckligt lif i ömsesidig kärlek, odlade sina drufvor, skördande sina oliver och plockande sina fikon. Och under tiden lade grekerne sina hufvuden till samman och rådslogo, huru de skulle döda Kåre, kasta hans kropp i hafvet och förklara för Helena, att han, troligen drucken som barbarerne plägade vara, hade tumlat öfver bord och drunknat.

66.

Det var sent på aftonen, då skeppet lade till vid den norra hamnarmen i Mitylene. Kåre kastade sig utmattad ned på däck, så snart ankaret fallit, och öfverlemnade sig åt sömnen. Snart skockade sig grekerne till samman omkring honom, betraktande hans atletiska lemmar med en beundran, blandad med fruktan. Deras händer hvilade stundom på dolk-

fästet, medan deras ögon och öron spändes för att uppfånga minsta rörelse hos den sofvande. Kåre sof dock tungt och deras djerfhet steg omsider till den grad, att de med sakta röst började öfverlägga om, hvem af dem borde stöta sin dolk i den sofvande barbarenas bröst.

»Intet blod!» — sade slutligen en af dem, då de icke kunde blifva ense, hvilken som borde föröfva dådet. — »Låtom oss strypa honom med den guld-kedja, som han röfvat i Öst-Rom, och kasta hans lik i hafvet.»

Ett sakta bifallssorl helsade detta förslag, och mannen, häraf dristig, närmade sig Kåre och fattade i kedjan. Den unge väringen väcktes af denna beröring, huru lätt den än var. Han störtade upp, grep tag i lönmördaren och slängde honom högt i luften. Liksom han varit en flygfisk, kretsade mannen ett ögonblick öfver vattnet och försvann i djupet. Kåre såg sig i det samma omgifven af en krets af män, hvilka alle skriade och lade handen på dolken, hotande honom, som så utan orsak kastat deras kamrat i vattnet.

»Utan orsak?» — sporde den unge nordbon och såg sig om i den honom omgifvande kretsen af hotande ansigten. — »Utan orsak kallar jag icke den dödad, som förgriper sig på mig sjelf eller mina egodelar.»

Och utan att akta på deras onda miner, gick han fram emot dem och de veko alle undan för honom. Ingen vågade höja sin hand mot honom; men då han var borta, svuro de högt och dyrt, att det skulle kosta hans lif.

Kåre gick raka vägen till Helena och sade henne, hvad som timat, huru han legat och lyssnat till deras anslag mot hans lif och derpå kastat den förste, som höjde sin hand mot honom, öfver bord.

Den fromma Helena förskräcktes. Hon ryste öfver grekernes falskhet och ondska, men Kåre sjelf, som så lugnt berättade henne, att han tagit en människas lif, utan att han yttrade hvarken ånger eller fruktan, förfärade henne nästan lika mycket. Hon erfor en plågsam känsla att nödgas döma mellan dem, som å båda sidor handlat så litet samvetsömt, och då Kåre slöt sitt tal med att säga: — »och må du nu döma sjelf!» — brast hon i tårar.

Kåre såg på henne med harmsen förvåning och vände sig derpå bort för att lemna rummet, sägande till Hermione, att han icke förstod, hvarför Helena vore så bedröfvad.

»Det bedröfvar henne, som är så god och from som ett Guds helgon», — hviskade Hermione, — »att strid och ondska skall finnas i världen.»

Kåre förvred munnen till ett hånlöje, men teg. Han hade så svårt att skilja mellan godhet och brist på kraft och mod. Djerf och stark gick han sin väg genom lifvet mot det mål, som föresväfvade honom, utan att fråga efter, om hans väg korsade någon annans eller om han förtrampade någons rätt för att nå det. Van vid strid skattade han ett människolif föga; han vågade sitt eget lif utan betänkande, men han tog äfven en annans utan minsta skynt till tvekan. Så handlade på denna tid Nordens män, och dess qvinnor voro vana vid att se sakernas tillstånd ur samma synpunkt. Derför kände

sig Kåre både förvånad och harmsen öfver Helenas sätt att bedöma hans strid med de grekiske sjömännen, och han vredgades nästan på Hermione, emedan hon för väl förstod Helenas tankar för att icke till en viss grad dela dem.

Kåre lemnade fartyget och gick i land; han vandrade af och an på Mitylenes gator och kom slutligen till den tankeföljden, att för honom vore det bäst att åter sluta sig till sina landsmän; han kunde nog samt förstå, att grekernes bemötande skulle blifva allt utom vänligt, och fastän detta icke gjorde honom stort bekymmer för egen del, skulle dock derutaf följa, att han måste göra Helena sorg. Vore det då icke bättre att lemna fartyget? — Visserligen; men så tänkte han på grekernes feghet och den oskicklighet, som de ådagalagt under stormen, och derpå att Hermione var om bord. Ja, han hade icke annat val, — han måste stanna.

Ganska öfverraskad blef Kåre, då han åter kom om bord på skeppet och af besättningen möttes med vänliga miner och ödmjuka ord. Så snart skeppet blifvit iståndsatt, lade de åter ut till sjös. Vinden var god, och på få dagar ankrade de på redden vid Ephesos, utan att Kåre märkt någon fiendskap hos grekerne.

67.

Den första syn, som mötte Kåre i Ephesos, var Kolskäggs Alfgerssons skepp, som låg förtöjdt i hamnen. Kolskägg stod i bakstammen och helsade

honom med en böjning på hufvudet, och Jorunn vinkade åt honom med sin långa hufvudduk, men den lilla Erigones ögon fästes med ett sorgset uttryck på honom, för att sedan sänkas, och en varm rodnad steg upp på hennes kinder.

Kåre skyndade till sina fränder och helsade dem med glädje. Derpå förtäljde han dem om resan och att han nu ämnade skiljas vid grekerna och åter förena sig med sina landsmän. Kolskägg följde då med honom i båten, när han vände åter för att säga farväl, och så skulle de vara färdige att afsegla till Miletos.

Kommen om bord, steg Kåre ned i kajutan till Helena och Hermione och bjöd dem farväl. Helena tackade honom för hans bistånd och äfven alla hennes tärnor sade honom vänliga ord, blott Hermione höll sig i bakgrunden, synbarligen bedröfvad öfver hans aflägsnande. Då han åter kom upp på däck, närmade sig en af sjöfolket och bad honom med dem tömma en afskedsbägare. Kåre samtyckte. Det lesbiska vinet gnistrade i en pokal, och Kåre förde den till sina läppar. Men knappast hade han hunnit tömma den mer än till hälften, förrän Hermiones röst kallade honom med ett uttryck af ångest och fasa, som kom honom att sätta bägaren ifrån sig och skyndade till henne.

»Kåre! Kåre! Huru mycket har du druckit? Vinet var förgiftadt!» — utropade hon med darrande röst.

Kåre svarade henne gladt, att hon blott inbillade sig så, och att de hederlige sjömännen och han för länge sedan lagt allt groll å sido och nu i all vänlighet tömt en afskedsbägare med hvarandra.

»Nej, nej, jag vet det allt för väl», — svarade Hermione, vridande sina händer. — »Jag hörde ju styrmannen fråga kocken, om han kryddat det lesbiska vinet. Men jag olyckliga anade först hvad han menade, då jag hörde dem bjuda dig en bägare och dervid såg deras miner.»

Kåre lade sin arm om flickans lif och förde henne leende in i kajutan, talande skämtsamma ord om hennes grundlösa fruktan.

Men hastigt kände han sig sammandragas af starka smärtor. Han kände sig glödande het, derpå iskall. Leendet dog på hans läppar och han neddigade på ett hvilosäte i kajutan.

»Han dör! han dör!» — skreko tärnorna, — »han är förgiftad!» — Helena bad sjöfolket skynda efter en läkare, — en begäran, som dock ingen efterkom.

»Du är ju hans landsman?» — utbrast Helena slutligen, seende Kolskäggs, som ännu stod qvar i båten, väntande på Kåre, och som, obekant med språket, icke anade hvad som förefallit och nu blott till svar på Helenas tilltal skakade på hufvudet och på nordisk tunga mumlade:

»Jag förstår icke.»

Af Helenas ifriga åtbörder började han dock misstänka, att icke allt stod rätt till om bord. Han skyndade upp på skeppet och Helena tog hans hand och förde honom ned i kajutan, der tärnorna sysslade med Kåre och gifvo honom att dricka hafsvatten, medan han låg maktlös, med vildt rullande ögon och flämtande andedrägt.

»Han är förgiftad!» — ropade Hermione för-

tviflad, — »han dör! — Om någon kunde hemta en läkare!»

Kolskäggs var med ett språng uppe på däck, förande med sig Hermione som tolk. Med svärdet på styrmannens bröst tvang han denne att säga, hvad slags gift de begagnat och om något motgift vore möjligt. Derpå tog han ett par af sjömännen i kragen, kastade dem ned i båten, hvaruti han sedan sjelf hoppade, och befalde dem att ro till staden, under det att han tillika ropade till styrmannen, att dennes lif och hela besättningens berodde på, att Kåre blefve räddad.

68.

¶ långa veckor låg Kåre sjuk i Ephesos. Helena ville icke lemna honom, då han en gång räddat hennes lif med fara för sitt eget. Och nordborne ville långt mindre lemna honom, och så blef hela pilgrimskaran i Ephesos under Kåres sjukdom.

Mycket slöto sig Nordens enkla barn under denna tid till Helena. Hermione hade förut omtalat hennes lefnadssaga och derigenom stämt dem till deltagande för den unga bleka flickan, som en gång varit kejsar Romanos lyckliga brud. Nu väckte hennes milda sinne och den kärleksfulla vård, som hon egenade Kåre, hos dem den lifligaste hängifvenhet, den varmaste kärlek.

»Om det finnes helgon», — sade Jorunn en dag till Hermione, — »så se de nog ut som hon.»

Och hon visade med blicken på Helena, som, ännu blekare än vanligt till följd af en natts vakande vid Kåres sjukbädd, nu sakta lade ett nytt omslag, doppadt i en dekokt af läkedomsörter, på hans panna och derefter försjönk i en stilla bön.

»Hon är en engel, som Guds moder nedsändt till jorden», — svarade Hermione. — »Gifve alla helgon, att hon en gång må blifva lönad för allt det goda, som hon gör!»

Helena å sin sida lärde under denna tid att uppskatta det folk, som hon fordom ringaktat som barbarer. Deras djerfhet, öppenhet och trofasta oförderfvade sinne visade sig för Helena i den fördelaktigaste dager i jemförelse med de hale och falske grekerne. Först hade de förefallit henne råe och vilde, men ju mera hon lärde känna dem, desto högre lärde hon att uppskatta äfven deras odling. Hermione tjenade dem i början som tolk, men efter hand började Helena och de nordiska pilgrimerne att mer och mer lära hvarandras språk, och snart samtalande de på en blandad tunga, som stundom kom dem att le, men dock till sist blef det gemensamma samtalspråket.

Så förgick tiden under Kåres sjukdom lugnt och behagligt, sedan den första oron var öfver, och mer än någon annan drog Kåre fördel af umgänget med Helena. Vi hafva redan nämt hans brådstörtade omvändelse till kristendomen, medan hans hjerta ännu var hedet. För Helenas ord vek mörkret i hans inre. De stora sanningar, som kristendomen inneslöt, gingo upp som strålande stjernor för hans själ. Han kunde väl ej obetingadt tro den lära i allt förkastlig,

som hans barndom bekänt, men Helena viste att sammanlänka dess ädlaste tankar med kristendomens heliga läror.

Nu blef det ej mera fråga om att skiljas åt. Alla skulle förenade draga till Kristi graf. Den lilla Erigone bad om Helenas tillåtelse att få åtfölja dem och först på hemvägen blifva öfverlemnad till sin moder. Hon fick så mycket hellre denna tillåtelse, som Helena erinrade sig hafva hört, att hvarje slaf vore fri i samma stund, som han knäböjde i den heliga grafvens kyrka.

Som Kåre efter sin sjukdom ännu icke återhemtat sina forna krafter, och Helena, äfven annars svag, nu var uttröttad af vakande, beslöto de att lemna den öfverflödiga hopen af Helenas tjenare och att gå om bord på Kolskäggs skepp och på detta segla ännu något längre, innan de började sin fotvandring. De seglade således söder ut, höllo tätt utefter land och kommo efter korta uppehåll till staden Myra. Här delade Kolskagg sitt folk; en del lemnades qvar om bord och seglade med skeppet till Tarsos, medan han sjelf med de öfriga begaf sig dit till fots, tagande vägen utefter Mindre Asiens södra kust, för att i denna stad sammanträffa med de sjöfarande.

Vi vilja icke söka beskrifva alla de besvärligheter eller behag, som mötte de vallfärdande på deras vandring. Må det vara nog att nämna, att de under sommarens lopp ankommo till Antiochia. Det var den sista stad, som lydde under romerska väldet, och de beslöto att stanna der någon tid för att hvila ut efter sin vandring, helst som det var att förutse,

att resan derefter skulle blifva ännu mera mödosam, då den skulle komma att gå genom fiendeland och de kringströfvande araberne nog skulle göra allt för att plåga de kristne, som kommo för att bedja vid sin Frälsares graf.

69.

Efter att hafva tillbragt tvenne veckor i Antiochia, vandrade våra pilgrimer vidare genom Syrien, följande så mycket som möjligt floden Orontes lopp. Sommaren var het, landet förödt af plundrande krigsmän och vandrande gräshoppsvärmor och dertill kom, att de ständigt kringsvärmades af de lättrörlige beridne araberne. Mer än en gång hade Helena nordboernes tapperhet att tacka för, att hon icke föll i de otrognes händer.

Efter flera veckors lidanden af hunger, törst och umbäranden af alla slag nalkades de ändtligen Galileens bergstrakter. Helena, som förut varit nästan uppgifven af trötthet, fick liksom nytt lif, då hon såg dessa så efterlängtade nejder, der Jesus vandrat och lärt. Tanken på att skåda det land, der han lefvat, upplifvade henne så, att hon glömde all sin trötthet och svaghet. Med raska steg vandrade hon vägen fram till sjön Genesarets stränder, talande med sina följeslagare om, huru den store mästaren der vandrat omkring, sökande sig lärjungar bland fattige fiskare eller föraktade publikaner. De sågo Nazaret, der han bodde i sin barndom, Kana, der han

bevistade brölloppet och förvandlade vattnet i vin; de bestego Tabor, der han förklarades, och öfverforo sjön, hvars vågor fordom burit hans farkost och hvar-est han stillat stormen och gått på vattnet.

Helena, väl bevandrad i den heliga historien, omtalade allt för sina följeslagare. I deras friska oförderfvade hjertan slog tron starka rötter. Helena märkte dess frukter i deras ömsesidiga samlif. Nordens söner blefvo mildare, saktmodigare, mera fördragsamme. Deras stolta, stridslystna hjertan böjde sig för fridens Gud och tillbådo försakelsens ödmjuka majestät.

Pilgrimskaran hade nyss öfverfarit Genesaret och lägrade sig nu vid dess södra strand. Solen sänkte sitt strålände klot i vester och sjöns vågor skimrade i dess strålar. Kåre stod tyst ett stycke från de andra, hans ögon sökte ömsom det aflägsna Tabor, ömsom den klara vattenspegeln. Mycket, som han den senaste tiden erfarit och upplefvat, sväfvade i dunkla bilder för hans själ. Det rörde sig der inom en flod af minnen, af känslor och aningar. Kåre erfor ett behof att i sången tolka det nya tros-lif, som nu börjat blomstra inom honom; men han saknade sin harpa, som så ofta hade återgifvit stämningen i hans själ, tonen från hans hjerta. Dock äfven den förutan ville han qväda; ingen hörde honom, och han började sakta, böjande knä mot jorden:

Du som skapade världen,
soltjällets *) höge konung,
lär mig att låta sången

*) Himlens.

ljuda till pris för dig blott!
Länge, ja allt för länge
låg jag i mörkret fången,
trädde till andra gudar,
tände åt dem mitt offer.

Nu dock, du himlafurste,
dagen gått upp i öster, —
klart vet jag nu min villa, —
hvite Krist jag ej trodde.
Sent gryr i gamla Norden
glänsande dag om vintern,
sent i mitt kalla sinne
solen rann upp, O Herre? —

Fast du lät från din himmel,
drott *) i strålljusa borgen:
ende Sonen som menniska
sänkas neder till jorden,
hyste jag än i hjertat
hemska afgudabilder,
bad till andar, som äro
onda afgrundens foster.

Hämnas må du ej, Herre —
himlasmyckenas konung —
på svärdsvingarens ättling,
sent han kände din dyrkan.
Nu han hugfäst din lära.
hyllar endast din dyrkan,
Sonen, som frälsar oss arme,
söker han ifrigt med trängtan.

Knapt jag än kan det fatta,
kan det ej alls förklara:
ned i gruset sig sänkte
starke ljungeldens herre,

*) Herre, herskare.

som en menska han måste
men och smädelse lida,
låta lifvet att sona
laster, som vi ha öfvat.

Innan urtidens början,
i oskapade verldar
rådde stormsalens *) höfding,
sväfvar fram öfver djupen.
Högljudt herskareordet
höres skalla i rymden;
ljuset föddes, — ej längre
lät han mörkret få vara.

Trädde solen ur tjället,
tändes att jorden lysa;
dagljus du luft och vatten
delte, mildhetens furste.
Endast för vår skull, fader,
fick ju jorden sin daning,
sändes månen att skina,
stjernan att tindra i natten.

Jorden framgår i fägring,
frid hon pryddes i brudskrud,
guld du gömde på djupet,
grön är manteln så fager;
fisken simmar i floden,
fogeln kretsar i luften,
djuren söka i skaror
skogens dunklaste gömma.

Allting en gång försvinner,
intet beständigt varder,
solen brinner och slocknar,
sjunker jorden till sammans;

*) Himlens.

men du, strålljuse drotten
du förgås ej med tingen,
evig bland alla väsen
evigt du var och varar.

70.

Det blef höst, och våra pilgrimer vandrade framåt genom Samarien den väg, som Jesus vandrade sista gången, då han drog upp till Jerusalem för att fira påskhögtiden. Helena påskyndade resan med feberaktig ifver, allt jemt förkortande rasterna; hennes steg voro spänstiga, hennes ögon glänste och på kinden brann en hög rodnad. Regnet föll ymnigt, marken var våt och slipprig, vägarne djupa och nätterna kalla. Erigone blef sjuk, och Kåre måste långa stycken bära det uttröttade barnet. Flere gånger hade han uppmanat Helena att under några dagar hvila öfver i någon af Samariens städer, men Helena kände ingen trötthet och svarade blott:

»I Jerusalem få vi hvila!»

Slutligen nådde de den heliga staden. Det var sent på aftonen och portarne voro redan stängde, men de mottogos välvilligt i ett herberge strax vid staden af några fromme andlige, som plägade herbergera de kristne pilgrimerne. Här tändes eld och pilgrimerne fingo torka sina våta kläder, medan de tjenstaktige värdarne bjödo dem något vin till att stärka sig med och man tillredde deras läger och lagade deras måltid. Helena och Erigone gingo strax till hvila, men de öfrige pilgrimerne blefvo sittande

framför elden, glade att en gång vara vid målet för den långa färden. De fromme fäderne gingo och kommo, medförande än ett, än ett annat, som kunde tjena till gästernes förfriskning eller beqvämlighet. Elden var nu nära utbrunnen och skuggorna föllo långa i rummet. Ingen talade, och alla kände sig gripne af en högtidlig känsla, då de nu hunnit den heliga staden.

»Jag vet icke», — sade slutligen Kolskäg, brytande den långa tystnaden, — »hvarför jag blifvit så underlig till mods. Det synes mig, som skulle jag här i denna aflägsna del af verlden få spörja tidenter från hemmet.»

Knappast hade Kolskäg slutat att tala, förrän dörren öppnades och en högväxt man trädde in i salen, följd af en hop pilgrimer, hvilkas ljusa hår och höga växt visade dem vara nordbor. Den främmande bar en sid hatt, som dolde hans ansigte. Han studsade vid åsynen af Kolskäg, som satt så, att skenet från den falnande elden föll öfver dennes ansigte. Han blef stående orörlig, medan Kåre svarade:

»Äfven mig for det en stund före, som om någon från hemlandet vore mig nära; dock får man ej fästa sig vid slikt. Det torde vara hednisk vidskepelse, som den fromma Helena säger. Dock tycktes det mig, som skulle jag här träffa den, hvilkens hufvud jag hellre skulle skådat afhugget än sittande på sina axlar.»

Vid dessa Kåres ord tog den främmande några raska steg öfver golvet och aftog hatten, visande Tord Torfinnssons anletsdrag.

»Här är det hufvudet», — sade han, — »som jag nog vet, att du menar, och må det vara den bot, jag erbjuder dig, att du må taga det, om dig lyster.»

Kåre reste sig upp med hast och stod några ögonblick tyst, liksom kämpande med sig sjelf. Derpå räckte han ut sin hand åt Tord och sade:

»Gammal tro har jag öfvergifvit, och må det vara mitt första offer åt den, jag nu antagit, att jag här räcker dig handen till försoning. Vid hvite Krist's graf vill jag förlåta mina fiender, såsom han förlät dem, hvilka tillfogade honom skada. Men på det att vi aldrig mera må råkas der, hvarest min gäfve broders blod ropar om hämd, så upprepar jag det löfte, jag en gång fordom gjorde vid Engjanes: Jag vänder aldrig åter till fosterbygden! Endast så kan jag hålla den förlikning, jag nu med dig ingår.»

Tord fattade den utsträckta handen och tryckte den, men sade intet. Det låg dock i hans hela väsen något, som kraftigare än ord talade om, att hans själ, gripen af Kristi lära, vändes vid sina hedna bedrifter och önskade allvarligt försona dem.

Kolskägge trädde nu äfven fram och mottog sin fosterbroders son med båda händer. Tord besvarade helsningen med glädje, och de sporde hvarandra ömsesidigt om tidningar. Det blef derefter aftaladt, att Tord med sitt följe skulle i det heliga landet sluta sig till de öfriga pilgrimerne, och utgjorde nu desse till hoga en skara af inemot trettio nordbor.

71.

Helena hade beslutat att stanna öfver vintern i det heliga landet. Det var nödvändigt för henne, att hvila ut, innan hon anträdde återresan till Konstantinopel. Nu, då hon hunnit målet för sin vandring, — uppnått Jerusalem, bedt och vakat i den heliga grafvens kyrka, — sjönko hennes krafter hastigt, spänningen, som uppehållit hennes svaghet, vek till baka, hon blef sjuk och måste intaga sängen i det herberge, der de kristne pilgrimerne först blifvit mottagne. Under flere dagar sväfvade hon mellan lif och död och ville endast se omkring sig sina trogna tärnor och Hermione; men småningom besegrade hennes ungdom sjukdomen, och hon vände steg för steg åter till lifvet.

Det var en eftermiddag mot slutet af november, som hon lät säga Kåre, att hon önskade tala med honom. Den unge varingen fann henne ensam med Jorunn, liggande på en hvilobädd och hållande i sina händer en dyrbar handskrift af Matthei evangelium. Hon hade likväl nu låtit den sjunka ned mot sina knän och hennes ögon hvilade med mild hänryckning vid sluttningen af Oljoberget, som visade sig i bakgrunden genom den fönsteröppning, nära hvilken hon låg. Kanske sväfvade i detta ögonblick för hennes inre syn den högste af alla lärare, då han vandrade der under olivträdens skugga vid den sorlande Kidron, — kanske lyssnade hon till hans ord, då han talade med sina lärjungar om sitt nåderike eller om sin tillkommelse till domen, likt ljungelden som utgår från öster och synes allt intill vester. Hennes blick

var ljus och hela hennes varelse liksom förklarad af en stilla glädje, som kom Kåre att tänka på de strålar, hvilka på byzantinska målningar omgäfvö helgonens bilder.

Kåres steg föranledde henne att uppvakna ur de fromma drömmier, hvaruti hon försjunkit. Hon såg åt honom, smålog och räckte honom handen. Huru fin och afmagrad denna hand syntes honom! Den alldeles försvann i hans egen, och han viste knappast, om han skulle våga att omfatta den. Helena märkte hans tvekan. Hon tryckte svagt hans hand och lät sin sedan hvila i hans, medan hon gjorde honom ett tecken att taga plats vid hennes sida på ett säte.

»Du och ditt folk hafva varit mycket goda mot mig», — sade hon efter en stunds tystnad. — »Jag vet icke rätt, huru jag bör tacka er».

»O Helena, tala ej om att tacka oss!» — afbröt henne Jorunn. — »Du har fört våra själar på den rätta vägen, vi hafva dig att tacka för allt».

»Jag har trott, att jag skulle dö», — fortfor Helena, i det hon räckte sin andra hand åt Jorunn, som fattade och behöll den i sina händer, stundom smekande och strykande den under det samtal, som följde, — »men sådan var icke Herrans vilje. Kanske uppnår jag dock aldrig åter mina fäders land, och om så blir, torde jag böra sörja för dem, som lefva efter mig. Jag vet, Kåre, att du icke skulle öfvergifva Hermione, äfven om hon blott vore en mig kär väninna och jag både dig derom. Hon är nu din trolofvade, och jag skulle önska, att, medan jag ännu lefver, medan vi alla ännu äro skonade af saracenernes sablar, se henne som din maka».

Kåre ville tala, men Helena gjorde honom ett tecken att vara tyst.

»Vår religion säger oss, att Gud är god», — fortsatte hon, — »men de finnas, som påstå, att vi icke böra njuta af hans gåfvor, emedan han då vredgas. Vår himmelske lärare Kristus säger likväl, att han är vår fader och vi hans barn. Skulle nu en fader vredgas på sina barn, om de njuta hans gåfvor med oskyldig glädje, fröjdande sig åt gåfvan, men ännu mer öfver gifvaren? Jag tror det icke. Må vi så njuta utan fruktan, men icke heller klaga, om fadershanden räcker oss försakelsens bittra dryck». — »Mig blef den tidigt räckt», — fortfor hon efter ett ögonblicks uppehåll och med en lätt suck, — »kanske hade jorden annars synt mig allt för skön. Jag har druckit utan knot, ehuru mitt arma hjerta blödt dervid. Men kan jag borttaga den bittra kalcken för andra, skulle jag då icke göra det? — Må Hermione tillhöra dig! Jag tänkte till julen begifva mig till Bethlehem. Der vilja vi i stillhet fira edert bröllop, lika så väl som din syster Jorunns med ditt begifvande, då jag vet, att Kolşkägghar har henne kär och att hon icke heller är honom obenägen».

Helena tystnade och syntes utmattad. Kåre ville tacka henne, men, ehuru han tyckte, att orden liksom trängde sig fram på hans läppar, kom dock intet ljud öfver dem. De försvunno utan spår likt bubbolor på vattnet. Han kastade sig ned framför Helena och förde på österländskt vis hennes hand ömsom till sin panna, sitt bröst och sina läppar, hviskande slutligen:

»Helena, mer än mitt lif är jag dig skyldig».

Han ville hafva tillagt något mer, men Helena afbröt honom.

»Om du är nöjd med hvad jag föreslagit», — sade hon leende, — »uppsök då Hermione för att stämma henne gynsam för mitt förslag».

Då Kåre helsat Helena och gått, vände hon sig till Jorunn, som utan att tala eller röra sig blifvit sittande vid hennes sida.

»Huru är det?» — sporde hon vänligt.

Jorunn sökte efter ord, men fann inga, som hon ville, och framstammade slutligen:

»Jag trodde, att detta vore en helig resa och — böra väl så verldsliga saker som bröllop afbryta den?»

»Jorunn», sade Helena vänligt, — »tidender komma norr ifrån, blodiga tidender om krig och öfverfall. Var vår resa farlig och afbruten genom saracenernes plundringar, då vi vandrade hit, så blir den likväl mångdubbelt svårare, då vi skola begifva oss hemåt. — Kanske komma våra ben att få hvila i den jord, som Kristus en gång trampat, — önskar du då icke att dö såsom dens maka, som du från barndomen hållit kär?»

Jorunn svarade icke; hon kysste Helenas händer och brast i tårar. Icke att det felades henne mod, men lifvet syntes henne just nu så ljuft, och döden för de otrognes händer dubbelt fruktansvärd. Helena smekte och lugnade henne, och Jorunns tårar upphörde att rinna. Hon torkade bort dem och log, men med sorgen i hjertat och ett fuktigt skimmer ännu i sina ögon.

»Jag har ingenting sagt åt Hermione», — hviskade Helena, — »vi skola icke störa hennes fröjd, som kanske ändå blir så kort. Kanske borde jag äfven hafva skonat dig, Jorunn; men du synes så stark och modig, och det föreföll mig nästan som bestule jag dig, om jag från dig undanhölle din andel af oron och bekymren. Du kan bära en sorg och likväl fröjdas. Hermione icke.»

»Föga bevisar jag dina ords sanning», — svarade Jorunn, — »då jag öfverlemnar mig åt tårar; men jag tänkte på huru vi engjanesingar snart alla äro ödde. Jag tänkte på min broder Jöhel, som späd och ung ljöt döden för mördarehand, — på min äldre broder Ragnfasts och hans unga makas korta bröllopsfröjd, och slutligen gled tanken på oss här, som nu snart kanhända skola falla för de otrogne, och sedan återstår blott ett aflägsset skott af engjanesingarnes stam, och ingen bygger mera upp den ödelagda gården och bringar min faders och min moders aska i kristen vigd jord, på det att äfven de en gång måtte få uppstå till evigt lif. — Vare det dock, som du sagt, Helena. Jag kan bära det öde, som är mig tillskickadt — bära det och le in i döden.»

Efter dessa ord lemnade hon rummet, och Helena, utmattad af dessa samtal, sjönk snart i en djup och lugn sömn.

72.

Det var jul; icke en jul med snö och rimfrost i håren såsom i Norden, utan en jul med milda sommarlika vindar, grönskande träd, blomsterprydda marker och strålande solsken. Helena firade julen i Betlehem. Hennes namne, Konstantinos den stores moder, hade en gång bygt Guds moders kyrka der. Det var en majestätisk femskeppig basilika med fyra rader kolonner och tolf i hvarje rad. Dessa kolonner bestodo hvardera af ett enda ur klippan hugget marmorblock. Takvirket utgjordes af väldiga cederbjelkar från Libanon. Ännu kunde man se rika spår af gammal prakt och härlighet, som de otrognes raseri icke alldeles kunnat utplåna. Under kyrkan är en krypta, alltid upplyst af strålande lampor, som bilda en krets kring ett marmoraltare, enligt den fromma traditionen upprest på samma rum, der en gång verdens Frälsare föddes, och två steg längre ned till höger är sjelfva krubban, som var hans första bädd.

Helena och hennes följeslagare bevistade morgongudstjensten i denna krypta, men mot middagen efter gudstjenstens slut framträdde tvenne brudpar till kyrkans altare, der en helig eremit väntade dem för att välsigna de förbund, som nu skulle afslutas.

Man kunde knappast tänka sig två män med manligare utseende och gäfvare later än de båda nordiske pilgrimerne, som nu aflagt sina gråa kåpor och i lysande drägter såsom brudgummar framträdde till altaret. Der gick Kåre i varingarnes skarlakans-

kjortel, gyllene drakprydda hjälm och björnskinliknande mantel, medan gyllene smycken prunkade om hans hals och armar, och ett guldbelagdt bälte fasthöll svärdet Birting vid hans sida. Han var ännu nästan en yngling, och de ljusa lockarne, som omgäfvade hans ansigte, skulle hafva gifvit honom ett ännu ungdomligare utseende, hade icke de hvassa ögonen och den fast tillslutna munnen talat om manlighet och viljekraft.

Vid hans sida gick Kolskägg i mandomens fulla mognad, med mörkt hår och skägg, som föllo ned på hans axlar och bröst. Han bar en svartblå dräkt af pell med rika silfverbroderier, som Helena förärat honom, och dyrbara smycken prydde äfven hans armar och bröst.

Helena hade med egna händer smyckat brudarna och dervid följt det lands sed, som hvardera tillhörde. Jorunn bar en ljusblå lifklädnad, öfver hvilken hennes utslagna hår nedföll nästan ända till knät. Ett bälte af guldsirater slöt sig omkring hennes midja, och en liknande gyllene bård prydde äfven kanten af hennes klädning, täflande med, men icke öfverträffande det rika håret i yppighet och glans. Hennes hufvud kröntes af den hvita, hjälmformiga, med guld och perlor utsydda hufvudklädsel, som var vanlig hos forntidens qvinnor i Norden, och från hvilken nu brudlinet, den tidens brudslöja, nedföll i behagfulla vågor öfver hennes gestalt och med sin guldsömmade kant släpade långt efter henne. Hennes ansigte var blekt och allvarligt, och en stilla frid syntes utbredd öfver hela hennes väsen.

Den andra bruden syntes mera orolig, men lik-

väl glad. Hennes svarta ögon glänste fuktiga, men man såg, att det var glädjetårar, och munnen log. Kring hennes späda lemmar fladdrade den grekiska chitonens lätta draperi. Hon bar inga gyllene sirater; men en bård af brokiga blommor, sydda med byzantinsk konst, så att de nästan syntes lefvande, smyckade klädnadens kant. I de mörka lockarne voro myrtenqvistar invridna, och öfver hela gestalten hvilade en rosenröd slöja, lik en luftig dimma öfver en vårmorgon.

Helena hade bortlagt sitt nunnedok och bar en hvit chiton utan prydnader. Hon gick leende och glad mellan de båda brudarna fram emot altaret, lade deras händer i de väntande männens, tryckte dem vänligt och drog sig till baka i skydd af en bland basilikans pelare, der hon knäböjde och med tårfylldt öga bad för dessa båda brudpars lycka, hvilka nu inför Herrans altare förenades.

Med stilla andakt blef brölloppet firadt. Inga lekar eller gästabud aflöste bönerna och gudstjensten; men dagen derpå drog Helena ut i den judiska öknen. Der ville hon vistas i fyratio dagar och lyssna till Herrans röst i ensligheten. Hon förbjöd alla att följa sig och medtog blott den lilla Erigone och en gammal trogen evnuk.

73.

De fyratio dagar, som Helena skulle tillbringa i öknen, voro förlidna. Våren var inne och våra pilgrimer samlades vid Jordans strand för att börja

sin vandring till baka åt Konstantinopel. Jorden smyckade sig i sin skönaste skrud af blommor och grönt, och Jordans stränder prunkade med denna tallösa mångfald af de fagraste vårliljor, som utmärka Syriens flora och hvarom skriften säger, att icke Salomo i all sin härlighet var så klädd som en af dem. Jordans vågor ilade med svallande lifslust från Antilibanons höjder, kastade sig brusande och skummande i sjön Genesarets famn, men blandade aldrig sitt vatten med sjöns, utan skyndade blott genom den, för att renad och lugnad, nu icke mer som en skummande bäck utan som en flod, bana sig väg mellan Samariens och Judeens berg och försvinna i Döda hafvets tröga vatten.

Nära Jordans utflöde ur Genesaret låg byn Amatha, som Helena utsatt till mötesplats för sina följeslagare, och dit drogo sig småningom i små skaror alla pilgrimerne. Denna by beboddes nästan uteslutande af kristne, som i sin fattigdom och sitt förtryck på det vänligaste mottogo dem, men äfven fylde deras öron med berättelser om alla de faror, som skulle möta på deras väg genom den öfre delen af Palestina och Syrien. Saracenernes tappre och listige höfding Musaraph hade redan intagit flere af de små gränsfästena, som skyddade det grekiska kejsardömet. Man talade äfven om en förlorad träffning till sjös och den grekiske befälhafvarens öfver landthären oskicklighet eller feghet och nödvändigheten att välja en annan, om de kristne ej alldeles skulle gå under.

Småningom samlades nu den ena efter den andra af pilgrimernes små skaror, blott Helena saknades

ännu. Orolige började Kåre och Kolskägge genomströfva nejden i alla riktningar, nästan öfvertygade att hon fallit i de otrognes händer eller blifvit sjuk i öknen. Slutligen anlände hon dock, och nu skulle de anträda återfärden till samman.

Helena såg lidande ut, men hennes ansigte bar prägeln af, att hon umgåtts med Gud och lyssnat till Hans röst i ödemarken. Hennes stora blå ögon lyste af en inre eld, och hela hennes varelse syntes glänsa af ett öfverjordiskt ljus. Men hennes kropp var utmärglad, hennes steg vacklande och osäkra, och stundom flammade högröda rosor på hennes kinder, hvilka nu alldeles saknade ungdomens afrundning.

Kåre och Hermione frågade henne oroligt, huru hon befann sig, men hon besvarade deras frågor med skämt, och de forskade ej mera, vakade blott troget öfver henne, stödde hennes steg och sökte förse henne med de få bekvämligheter, som i dessa fattiga ängder kunde åvägbringas. De skaffade sig ett fartyg och seglade upp till sjön Genesarets norra strand, och fortsatte sedan sin vandring utefter Jordans öfre lopp.

Snart förmådde icke Helena mera gå. Nordboerne förfärdigade då en bår af mjuka pilgrenar och buro henne på sina axlar genom Libanons dalar och pass. Dit intills hade deras vandring fått fortgå temligen ostörd, men nu började horder af saracener kringsvärma dem och oroa dem med spjutkastning och pilskott. Tvenne af pilgrimerne voro sårade och en hade fallit, som nu låg begrafven vid Jordans källor. Väderleken blef allt mer torr och het, ju närmare

det led mot sommaren. Källorna började redan ut-sina och nästan inga lifsmedel kunde erhållas utom dem, som de sjelfve genom jagten kunde förskaffa sig. Nordboerne voro alltför få för att kunna med framgång angripa de kringströfvande horderna, och Helena hade dess utom affordrat dem ett heligt löfte, att de i det yttersta skulle förblifva fredlige pilgrimer och endast till nödvärn draga svärdet. Om de uppfylde denna hennes önskan och bön, hade Herren lofvat henne, att de skulle alla uppnå Antiochia, — sade hon —, men de, som togo till svärd, skulle förgås med svärd. Så föllo hennes ord, och som hon förvärfvat sig ett utomordentligt välde öfver de enkle nordboernes sinne, lofvade de alla att lyda henne och höllo det verkligen.

Vi vilja ej dröja vid en hvar af de besvärligheter och missöden, som mötte dem. Alla led de mer eller mindre till sin helsa af brist på föda och otillräcklig hvila. Stundom måste de tillbringa flere dagar i Libanons grottor, gömde för fienden och lidande brist på mat och dryck. Stundom åter måste de vandra på obanade stigar utan annan ledning än den, som solens och stjernornas ställning kunde gifva dem. Floden Orontes, hvilken de under bortvägen följt och hvars vatten åtminstone skyddat dem mot törsten, kringsvärmades nu så tätt af sarsenske ryttarehopar och låg så öppet, att dess lopp icke kunde följas, utan nödgades de att taga vägen åt bergstrakten. Ju närmare de kommo Antiochia, desto svårare blef deras framträngande. De vågade en strid med en skara af otrogne för att kunna erhålla lifsmedel och vatten, men de blefvo tillbaka-

drifne och måste med flere sårade skyndsamt taga sin tillflykt till en af hålorna i berget Kasios.

Det var en kall natt der uppe på bergshöjden; men den eld, som de upptände i grottan skyddade dem åtminstone mot kölden, och med begärlighet tryckte de sina förtorkade tungor mot den kalla bergväggen för att möjligen uppfånga någon droppe af fuktighet. För öfrigt fans ingen dryck, och för två dagar sedan hade det sista af matförrådet tagit slut, och pilgrimerne hade icke haft annat att stilla hungern med än de omogna frukter, som de tillfälligtvis påträffat. Tvenne af de sårade syntes nästan döende. Helena låg, halft vanmäktig af öfveransträngning, stilla på en mossbädd, som den lilla Erigone hade tillredt åt henne, för mycket plågad af törst för att kunna sofva, för utmattad att kunna röra sig. Hermione satt vid elden utan att klaga, med hufvudet hängande som en döende blomma. Kåre stod stödd mot bergväggen, och ett stycke från honom nära hålans ingång satt Jorunn, lutande sitt hufvud mot sin makes bröst, halft slumrande och med ett uttryck af stilla förtviflan öfver de sköna anletsdragen, — mera gripande än den bittraste klagan.

Intet ord blef taladt af de nordiske pilgrimerne, som lågo kring elden eller stödde sig mot hålans väggar, sökande med tungan uppfånga någon enda vattendroppe för att läska sin törst. Deremot skulle visserligen grekerne utbrustit i högljudd klagan, om de vågat, men ännu ihågkommande den hotande blixten i Kolskäggs öga, då han tillsade dem att tiga, snyftade de blott tyst och hviskade sina klagomål i hvarandras öron.

Tankar arbetade i Kåres hjerna. Till Antiochia kunde knappast vara mer än en dagsresa. Men, — han insåg det grant, — man kunde icke framtränga genom det af saracener kringsvärmade landet, utan att anfallas af öfvermakten och dödas. Männen kunde strida och falla ännu stridande, men kvinnorna — Helena och Hermione och Jorunn — skulle de falla i fiendehänder? — Nej, något annat borde uttänkas.

Skulle ej den grekiske befälhafvaren i Antiochia vilja hjälpa dem? — Om Kåre skulle lemna grottan, smyga sig till Antiochia och begära hjälp af honom, sedan med en trupp greker rensa landet från fienden och under skydd af dem föra de sjuke och sårade jemte kvinnorna till staden? Och skulle de lefva, då han återkomme för att föra dem med sig? — Det stod i Guds hand, — men något måste vågas.

Kåre reste sig upp ur den vårdslösa ställning, han intagit. Hermione hade somnat; på hennes kinder lågo ännu tårar, medan hufvudet vaggade fram och åter likt en ros för vinden. Kåre ville icke väcka henne, han kyste i förbigående en af hennes lockar, hviskade i få ord sin plan för Kolskäggs och slöt med orden: »Inom tre dagar, om jag är i lifvet.»

Han stödde sig mot spjutyxan, svingade sig med några djerfva språng utför berget och försvann.

74.

Dagar förflöto under namnlösa lidanden för de i grottan samlade pilgrimerne. Väl hade Kolskäggs jemte tvenne andra dragit ut på jagt och lyc-

kats fälla en stenget, och Jorunn hade med Erigone tillfälligtvis i daggryningen stött på ett par förvillade getter, af hvilkas mjölk de lyckades upphemta några droppar, som de återförde jemte litet vilda körsbär, — men hvad förslog det bland så många!

Det var tredje dagens afton. Solen sjönk mer och mer och kastade nu sina strålar rätt in i grottan, der pilgrimernes hopp och förtröstan sänkte sig i samma mån som den sjunkande solen. Hvad hade blifvit af Kåre? Hermione dolde sig i grottans mörkaste vrå och begrät honom redan som död. Erigone hade kastat sig ned bredvid henne, öfverlemnande sig åt en sorg, knappast mindre än Hermiones.

»O, att han skulle gå bort och dö!» — klagade Hermione, — »att han icke skulle vara det sista föremål, som mitt bristande öga finge se!»

»Hermione!» — hviskade Erigone, snyftande och omfattande henne med sina armar.

»Låt mig vara!» — svarade denna. — »Hvad vet du om min sorg? Du älskade icke Kåre så högt som jag.»

»Jo, Hermione», — hviskade flickan, — »jag älskade honom högre än allt annat och jag har hatat dig,» — Hermione gjorde en åtbörd af öfverraskning, — »men nu, då vi skola dö till samman, — nu älskar jag dig och kan icke dö utan att säga dig det, Hermione.»

Hermione drog sig icke bort från Erigone vid denna oväntade bekännelse, då bådas dödsstund tycktes så nära. Hon slöt den unga flickan i sin famn och de gråto i hvarandras armar.

Det var nu nästan mörkt och Jorunn började upptända eld.

»Måhända skall elden leda deras väg, som möjligen söka oss», — sade hon i en ton, som hon sökte göra glad, fastän hopplöshet nästan satt i hjertat.

Hermione vände sitt hufvud mot elden och frågade:

»Hvem, tror du, söker oss?»

»Kåre för visso», — svarade Jorunn, — »och kanske ännu någon mera.»

»Kåre är död», — snyftade Hermione och lutade hufvudet åter ned i sina händer, — »och vi skola snart följa honom».

»Ja, nu genast skolen I följa honom», — ljöd Kåres egen röst, — »men icke till döden.»

Hermione störtade upp. I stormande glädje kastade hon sig till hans bröst och dansade derpå omkring bland pilgrimerne, tryckande deras händer under högljudda glädjeyttringar. Kåre betraktade henne med välbehag, men ett lätt moln af ovilja drog öfver Jorunns allvarliga ansigte. Van vid den nordiska återhållsamheten i känsloutbrott fann hon Hermiones tårar opassande, och dennas plötsliga öfvergång från sorg till glädje stötte hennes känsla för det jemnmått, som hvar och en borde iakttaga i sitt sätt att skicka sig. Erigone behagade henne deremot långt mer. Hon satt lugn och stilla på en utskjutande sten, stödde sin armbåge mot knät och lät hufvudet hvila i handen, medan hennes blickar oafvändt voro fästa i elden.

Hermione kom nu fram till henne, omfamnade henne gång efter annan och ropade:

»Vi skola lefva, Erigone, och Kåre har kommit för att hemta oss.»

»Ja, vi skola lefva, Hermione»; svarade den unga flickan, — »du skall träda ut i livets glädje, och jag skall älska dig och bedja för dig. — Jag har just nu lofvat den heliga jungfrun, till tacksamhet för hennes godhet att föra Kåre åter, att jag skall helga henne mitt lif.»

Hermione förstod, hvad hon menade, och kyste hennes hufvud, men lemnade henne för att biträda dem, som buro Helena till det nedanför berget väntande skyddsföljet med deras hästar och kameler.

Tidigt påföljande dagen befunno sig våra pilgrimer i Antiochia, der de mottogos med vänlighet af den grekiske befälhafvaren, som var en Helenas frände. Här beslöto de att hvila ut och vederqvicka sig, innan de fortsatte färden. De fleste voro af den meningen, att det vore bättre fullfölja hemresan sjöledes, ehuru visserligen musulmanske sjöröfvare hemsökte hafvet, än till lands, som alltid skulle blifva mera påkostande för Helena, hvars krafter voro uttömda genom resans besvärligheter och som nu låg angripen af en svaghetsfeber utan förmåga att tänka eller tillkännagifva sin vilja om hemfärden. Hennes frände, den grekiske befälhafvaren, gjorde väl de öfrige pilgrimerne det förslaget att nu draga hem och lemna Helena jemte hennes tärnor kvar i Antiochia, men alla nekade att öfvergifva henne, och nordboerne åtog sig att bevaka en af stadens portar och försvara den mot fienden, under det att de afvaktade Helenas tillfrisknande.

75.

Medan Helena var på sin vallfärd till det heliga landet, lefde hennes forne make ett lif, som oaktadt den kejslerliga glansen allt mindre kunde prisas lyckligt. Den folkgunst, som förljufvat det första året af Romanos' regering, var, såsom vi förut nämt, redan förbi. Demetrios, hans förtrolige vän, hade lemnat Konstantinopol för att intaga sitt säte som metropolit i Kyzikos, och de vänner, han en gång egt som patricier, blefvo honom allt mera främmande, om de än kunde smickra hans fåfänga, vare sig af egennyttan eller emedan bruket så var, och nya vänner förvärfvar sig sällan en herskare, minst en kejsare i Öst-Rom. Romanos kände sig i sin ställning mer och mer ensam, och hans veka sinne blef derigenom slutet och dystert. Mellan honom och hans gemål hade förhållandet visserligen icke förbättrats, och den tid var nu förbi, då Zoe skulle hafva mottagit Romanos med glädje. Den kallsinnighet, han visade henne, medan hon ännu åträdde hans kärlek, hade bytt hennes känsla för honom i liknöjdhet, och den stränghet i tänkesätt och det sedliga allvar, som utmärkte honom, kom henne att frukta honom, emedan hon väl viste sina nöjen vara föremål för hans ogillande och förakt. Under dessa omständigheter var det föga oväntadt, om Zoe så småningom öfvergick från likgiltighet till ovilja och slutligen till hat. Hon undvek honom så mycket som möjligt, öfverlemnade sig med sitt hoffolk åt en följd af nöjen, som många stämplade såsom utsväfningar, och evnu-

ken Ioannes broder, den sköne Michael, steg härunder allt mer i hennes gunst.

Romanos slöt sig fortfarande inom sig sjelf, i dystert svårmod grubblande öfver hvad som var och huru det kunnat vara, om han förblifvit patriciern Romanos Argyros och Helenas make. Den kejsrliga stemman var för honom lik en af dessa med Salomos förbannelse drabbade frukter, om hvilka den österländska sagan förtäljer. På afstånd skimrar den med lockande färger, väcker vandrarens åtrå, der den glänser mellan löfven, men då han plockat den och för den till sin mun för att läskas af dess saft, försvinner den till intet, och hans förtorkade läppar orenas blott af stoft och aska.

Likväl, — Romanos kunde icke glömma det, — hade han en gång njutit af att vara herskare, och Helenas ord: Du skall icke älska glansen utan makten, makten att göra det goda — genljödo ännu i hans själ. Han viste, att han ville det goda, att han önskade göra det, och han gaf almosor, bad och fastade och sökte att verka med ifver och allvar. Men det goda, han sökte göra, förvandlades i ondt, och hans undersåtars hjertan vände sig mer och mer ifrån honom. Hans embetsmän älskade honom icke, därför att han sjelf allt för mycket sysselsatte sig med statens ärenden, — hans hofmän, därför att han icke öfverlemnade sig åt de utsväfningar, som de ansågo för lifvets högsta njutning, — hans här, emedan han förde en okrigisk regering, och presterskapet kallade honom ljum i sin tro, därför att han icke förföljde kättare, och folket tillskref honom hvarje olycka, som öfvergick landet; det förbannade

hans namn och kallade honom den af Gud förkastade och förband detta med förföljelsen mot prinsessan Theodora, med öfversvämningarna, kometen och missväxten, — dessa synbara tecken till Herrans vrede, — med Zoes utsväfningar och evnukernes prerjerier.

Romanos hade njutit af folkgunsten. Likt alla svage regenter ville han kvarhålla den till hvarje pris. Han grubblade fåfängt öfver något medel att återställa folkets försvunna tillgifvenhet. Slutligen trodde han sig hafva funnit ett i det krig, som utbröt mot saracenerne. En kejsare, krönt af segergudinnans hand skulle nog uppväcka byzantinernes sjunkande kärlek och komma luften ännu en gång att darra för ropen: Hell kejsaren! hell segern!

Det var därför som Romanos mottog kriget i Syrien nästan med glädje, och då det syntes gå olyckligt för hans fältherrar både till lands och sjös, rustade han sig med ännu större ifver och medföljde sjelf de trupper, hvilka hans systers man, Konstantinos Karantenos, dit skulle öfverföra.

Då Romanos anländt till Syrien, bäfvade de otrogne för hans makt och sände bud med begäran om fred, åtföljda af rika skänker. Romanos sammankallade ett krigsråd. Män, grånade under Basileios' krig, och de, som i Syrien deltagit i föregående fälttåg, tillrådde honom att bibehålla freden på så ärofulla vilkor. Kejsaren, längtande efter krigets lagrar, drog sig missnöjd till baka, men dock besluten att foga sig efter deras råd, och hären väntade redan på uppbrottsorder att vända åter, då Romanos

helt oförmodadt tvärt om gaf befallning att rycka in i fiendens land.

Missnöjde med att deras råd blifvit förkastade lydde väl anförarne, men undrade dock öfver den annars så foglige Romanos' envishet att vilja inlåta sig i detta krig. Föga anade de, att kejsarens förändrade beslut härflöt från den sluge evnuken Ioannes, som ansåg kejsarens frånvaro nödvändig, för att hans broder Michael skulle kunna befästa sitt välde öfver kejsarinnan och må hända en gång blifva i tillfälle att dela tronen med henne.

Derför talade den sluge evnuken till kejsaren, lofordande hans hofsamhet, som släppte den redan så godt som vissa segern ur sina händer och som alltid så betänksamt gaf efter för sina rådgifvares kloka försigtighet. Listigt fogade han sina ord så, att Romanos bakom detta lof anade tadlet för bristande fasthet i sina beslut, och evnuken viste blott allt för väl, att icke en gång en mulåsna kan i ihärdig envishet mäta sig med en svag man, som vill visa sig karaktersfast och viljestark. Evnukens ord vunno för öfrigt så mycket lättare insteg, som kejsaren sjelf ansåg kriget skola leda till förökande af hans egen ära och till återvinnande af den bleknade folkgunsten.

Romanos ryckte inåt det fiendtliga landet och slog läger vid Azazion, ett litet fäste beläget två dagsresor från Berrhoea, nutidens Aleppo, och nyckeln för inträdet till Syrien norr ifrån. Sitt väringagarde hade kejsaren icke tagit med sig från Konstantinopel. Ingen fiende var att se. Landet var öde och Romanos utskickade ströftrupper åt alla håll för att

proviantera. De återkommo utan att hafva sett någon fiende, men också utan att medföra några lifsmedel. Brist och nöd med sina vanliga följeslagare, sjukdom och modlöshet, infunno sig snart i lägret, och då började äfven saracenerne att låta höra af sig. På sina lätta hästar kringsvärmade de lägret, på allt sätt oroande grekerne; men så snart ett allvarsammare motstånd mötte dem, togo de genast till flykten, och drog man sig till baka, framkommo de strax åter. Så förgingo några dagar. Grekerne plågades gruffigen af den svåra hettan, sin tunga rustning och bristen på lifsmedel, men mest af en tryckande törst, hvaraf så väl de sjelfve som deras hästar och dragare störtade hoptals.

Äntligen beslöt Romanos på allvar att söka göra ett slut på saracenernes besvärliga ströfverier, och Konstantinos Dalassenos utsändes för detta ändamål med en betydlig truppstyrka. Denne hade icke hunnit lång väg från lägret, då fienden plötsligt och under högt skriande stormade fram i tallösa svärmar och kringrände honom från alla sidor. Grekerne hunno knappast göra sig färdige med sina vapen, innan de öfverhöljdes med fiendens kastspjut och pilar, och de, som icke träffades, grepos af förfäran vid det oförmodade, häftiga anfallet. Allt upplöstes i den vildaste flykt åt lägret till. Äfven der spred sig genom de flyende samma förvirring; knappast någon tänkte på att hålla stånd, endast att söka rädda sig sjelf. Kejsaren ville personligen återhålla de flyende och kastade sig af hästen, föredragande en ärofull död framför nederlagets nesa, men förgäfves. Hans ord, om de hördes, åtlyddes icke mera, och

han lemnades nästan ensam. Ännu några ögonblick och han skulle varit fången eller dödad af de kringsvärmande saracenerne. Då spränger en ryttareskara fram öfver fältet. De främste i den buro tunga nordiska slagsvärd och pilgrimskappor. Saracenerne veko åt sidan, men slöto åter till samman bakom de ankommande. Desse banade sig likväl väg fram och hunno Romanos; en af dem kastar sig af sin häst och lyfter kejsaren upp på den. En annan fattar dess tygel, och så bär det af i starkaste språng öfver fältet, medan de öfrige skydda mot förföljelse.

Betagen af sorg utbrast kejsaren då han såg dem strida:

»O, att de varit samlade här, mine varingar! Vi skulle då haft en seger i stället för ett nederlag.»

»Vi kunna nu ej tänka på att segra, herre kejsare», — svarade honom mannen, som red vid hans sida, — »men vi kunna tänka på att utplåna denna dag genom andra ärofullare, om vi söka att behålla lifvet.»

Romanos sökte med blicken sin ledsagares ansigte, då denne yttrade dessa ord. Det var ett mörkt, honom obekant ansigte med ädla drag och djupblå ögon.

»Hvem är du?» — sade han, — »och hvem var det, som lemnade mig sin häst?»

»Kåre, eder forne sköldbärare, lemnade sin häst, och jag är hans svåger Kolskäg», — svarade mannen.

I detta ögonblick, då Romanos ansåg Kåre förlorad, väcktes i hans själ minnet af allt, hvad denne varit för honom, och han utbrast:

»Gifve Gud, att han icke gifvit sitt lif för mitt, den tappre unge mannen!»

»Var lugn för hans lif, herre kejsare!» — svarade Kolskäg. — »Ingen man är mera djerf, vapenöfvad och större i idrotter än Kåre. Tio af våra landsmän skola göra allt för att skydda hans lif, och fromma qvinnors böner bilda ett harnesk om hans bröst, som inga otrognes pilar förmå genomtränga.»

Efter några timmars ridt uppnådde Romanos Antiochia, och öfverlevorna af hans här samlades om några dagar utanför dess murar. Af sina räddare såg Romanos intet vidare, och då han frågade efter dem, erfor han blott, att några nordiske pilgrimer vistats en tid i staden och der tjenstgjort vid bevakningen. Som nu ankomsten af Romanos' trupper gjorde dem öfverflödige, hade de dragit sina färde med det förnäma grekiska fruntimmer, hvars sjukdom från början fördröjt deras vistelse i Antiochia.

Romanos sporde särskildt efter Kåre, men den grekiske befälhafvarens högmod hade hindrat honom att taga reda på något af dessa nordiske barbarers namn, och Romanos förblef i okunnighet om hans öde.

76.

Sommaren stod icke mer i sin högsta fullhet. Rosorna hade blommat ut, och drufvorna började mogna. Hettan var qväfvande, växterna fälde sina gulnade blad och människorna försmäktade; men vid Epicharmion var allt ännu friskt och grönt. Sval-

kande hafsvindar afkyldes luften, de skogbegrönta bergen rundt omkring utandades piniedoft på samma gång de sänkte långa skuggor öfver de lundar, som omgäfvade Helenas fäderneboning. Sedan några dagar befann hon sig åter under det tak, som skyddat hennes barndom. Nästan döende bars hon dit på de trogne nordmännens axlar. Hvilan i hemmets sköte, glädjen att återse de sina tycktes för några dagar lifva henne; men det var endast ljuset, som flammade upp, innan det slocknar. Hon fördes ut på terrassen och hvilade der, lyssnande på skogens sus och vågornas afmätta slag emot stranden. Svarta Hafvet tycktes lugna sina vanligen så oroliga böljor. De sorlade och suckade melodiskt vid stranden. Helena lyssnade på deras röster; de tycktes henne tala som med människotungor och qvada för henne sin sång:

Väl dig, som dragit
öster ut,
tvagit dig nu i
Jordans flod,
bedit vid Kristi
helga graf!
Nu är den slut, din
pilgrimsfärd.
Jorden i skönhet
mot dig ler,
hafvet afspeglar
himlen blå;
idelloro dock
ständigt der
qualde din ande,
du ej fann
mättad din själ, du

ständigt brann
efter en annan
högre fröjd.
Tröttade ande
haf nu ro;
Mattade hand lägg
vandringstaf:
Domnande fot, du
hvila må!
Sof då så stilla!
sof så ljuft!
vakna ej mer bland
jordens qual!
Upp springer himlens
vida dörr,
Fadern der strålar
på sin tron,
Lammet med seger-
fanan står,
helige englar
vinka dig:
Helena, kom! din
krona tag! —

Helena tyckte sig förnimma orden så tydligt, hon upprepade dem sakta för sig sjelf, och hon viste, att de sade sant. Hon skulle nu hvila, icke blott från färden till det heliga landet, utan äfven från färden genom lifvet. Hon slöt ögonen. Hela hennes jordelif ilade som skuggbilder för hennes syn, och hon log åt dess sorger, som syntes henne så bittra, och hennes öga tårades åt dess fröjder, som nu syntes henne så tomma. Hon gladdes att få lemna allt.

Då hon åter slog upp sina ögon, såg hon sin fader stå vid hennes sida och betrakta henne med

kärleksfulla blickar. Hon såg att han grät öfver att mista henne, och längre bort såg hon Hermione och Erigone jemte dennas moder och syster Skleräna, Jorunn och de andre nordiske pilgrimerne, — alla sorgsne öfver hennes bortgång. Hon älskade dem så högt, — men hon önskade dock att lemna allt. Och naturen, som så log emot henne, skulle hon aldrig mera se, — dessa lundar, der hon vandrat med Romanos — Romanos! — Hvilka minnen, hvilken sällhet förband sig icke med detta namn.

»Fader,» — sade hon sakta, — »låt mig bedja dig en sista bön!»

Hennes fader tryckte sina läppar mot hennes panna och förblef tyst.

»Jag har alltid älskat Epicharmion, — det var mitt hem, då jag var ett lyckligt barn, — der mötte jag Romanos. — Bakom bergen ligger en dal, — du känner den väl — det är »rosornas dal». Sakta sorlar en källa der fram mellan häckar af rosenlager, och om natten sjunger näktergalen der. — Ljufva minnen fästa mig vid denna dal, — jag skulle vilja jordas der. Jag skulle sofva ljufvare vid de vagg-sånger, som källan sjunger och vakna der närmare Gud Fader, då inga murar, inga klosterhvalf skilja mig från hans blå himmel. — Icke sant, fader, du lofvar ju detta?»

Fadern böjde stillatigande sitt hufvud till samtycke, och Helena fortfor:

»Jag testamenterar dig Erigone och hennes moder. Låt dem bo i ditt hus och göra din ålderdom mindre enslig. Erigone är ung, men hon har redan pröfvat lifvet, och hon önskar fly från verlden. Upp-

füll hennes önskan! — Skleräna är ett skönt barn, — hon skall locka dig att glädjas ännu en gång åt vår och ungdom. — Jag önskade nu att tala några ord vid Kåre, — jag har en bön till honom och en hälsning till Romanos. Lemna oss några ögonblick allena!»

Den gamle fadern förde Kåre till Helena och aflägsnade sig några steg. Helena sträckte sin aflagrade hand mot Kåre, han fattade den och böjde knä vid hennes sida.

»Det lider nu mot slutet af mitt lif», — sade hon, »nej, afbryt mig icke — det är så — jag sörjer icke deröfver — jag glädes. Men, innan jag lemnar denna jord, ville jag göra mitt testamente. Jag är fattig, — klostret fick mina egodelar, — jag gifver intet åt mina vänner, jag begär tvärt om af dem. Du har fordom sagt, Kåre, att du hade mig att tacka för mer än lifvet, — jag önskar, att du återgäldar detta, som du anser dig vara mig skyldig, åt kejsaren. Du ämnade draga till Lesbos med Hermione, — jag vet det, — men jag fordrar af dig det löftet, att du stannar hos Romanos».

Hon drog en sax ur sitt bälte och afklipte en af sina lockar, — de voro nu åter långa och glänsande som i forna dagar.

»Gif den åt honom med min hjertligaste hälsning! — jag kan icke tro, att denna hälsning från andra sidan grafven är en synd. Säg honom, att han var min sista jordiska tanke, — min sista bön var för hans lycka här på jorden, hans salighet i himlen! Säg, att jag evigt skall bedja för honom inför Guds tron! — Der väntar honom hans Helena. Bed ho-

nom att anse dig såsom min sista gåfva till honom, och var honom trogen, liksom du varit det emot mig! Lofva mig det vid din tro såsom kristen!»

Kåre upplyfte handen och aflade ett högtidligt löfte. Ett stilla leende gled öfver hennes anlete.

»Helsa de andre deltagarne i pilgrimsfärden!» — sade hon sakta. — »Min tack och min välsignelse öfver alla! — Men helsa först och sist honom — min make — Romanos!»

Tjenare kommo nu för att bära in hennes bädd från terrassen.

»Nej, nej!» — sade hon med återvaknande lif, — »nej här ute. Mitt bristande öga skall hvila på Epicharmions lundar, och det sista jag hör vare böljornas sång».

De heliga förrättningar, som efter den grekiska kyrkans bruk äro öfliga vid ett dödsläger, vidtogos nu. Helena bad och biktade och anammade derpå hostian efter undfången aflösning, och slutligen meddelades henne den sista smörjelsen.

Helena lyssnade till presternes böner och efter-sade dem sakta, derpå sjönk hon i en stilla slummer. Hennes tankar omtöcknades, — hon tyckte sig vara barn och stå utanför dörren till sin faders rum med Romanos vid sin sida, — hon tyckte sig vandra med honom i gröna lundar, der källor sorlade bland rosor och foglarne sjöngo; men öfver allt ljud vågornas vaggsång. Hur den söfde och lugnade! — Hon ville sofva. Stilla, stilla ljud det för henne i ständigt starkare toner:

Sörj ej den vän, du
lemnar här!

Vet då, hans vandring
blir ej lång.
Trött är hans ande
liksom din,
trött vid den
snöda leda verld.
Der i det ljusa
himlaland
sen I hvarandra
sällt igen.
Tröttade ande,
haf nu ro!
Mattade hand,
lägg vandringastaf!
Domnade fot, du
hvila må!
Sof då så stilla,
sof så ljuft!
Vakna ej mer bland
jordens qual!
Upp springer himlens
vida dörr,
Fadern der strålar
på sin tron,
Lammet med seger-
fanan står,
helige englar
vinka dig:
Helena, kom! din
krona tag! —

Och Helena slöt ögonen och inslumrade i dödens
ljufva och långvariga sömn, — somnade för att väc-
kas i evigheten.

77.

Icke många dagar derefter knäböjde några nordiske pilgrimer på en nyss igenkastad graf i den fagra »rosornas dal» på andra sidan om bergen vid Epicharmion. Rosorna voro nu utblommade, men källan sorlade melodiskt och dalen var schön som ett Herrans tempel, — nej, schönare, ty människohänders verk äro dock alltid svagare än Guds egna. Då de reste sig upp från sin bön, räckte de hvarandra handen till afsked öfver Helenas graf. Kolskägg och Jorunn, Torð och flere andre drogo åter till sin hembygd i Norden, och de äro nu ute ur sagan.

Men Kåre med sin hustru stannade ännu några dagar vid Epicharmion, derpå bjödo de farväl och foro till Miklegård. Erigone följde dem ned till Bosporens strand, der en kaik väntade dem för att föra dem till den stora staden. Erigone ledde sin syster Skleräna vid handen. Kåre och Hermione togo nu äfven farväl af de båda flickorna, stego i båten och fördes af strömmen utför Bosporens klara vattenspegel. De båda unga systrarna stodo qvar, vinkande med handen och seende efter båten, tills den ej mer kunde skönjas.

»Du skulle blifva Augusta, du Skleräna?» sade Erigone och strök sin systers lockiga, undersköna hufvud. — »Det var ju så spåqvinnan sade? Då skall du icke glömma dem, som varit goda emot oss, och dem, som varit elaka», — fortfor hon. — »Tänk på Helena! — hon var god, och kom ihåg att veder-gälla Zoe för allt det onda, som hon gjorde henne, — och tänk på den gamle herrn, hennes fader, och

var som en dotter emot honom, — men först och sist tänk på Kåre! Han räddade mig ur slaveri, — då jag var sjuk, bar han mig genom öknen och vårdade mig som en moder, — han tog mig från prinsessan. Kom ihåg, Skleräna, prinsessan är elak, och Ioannes och Michael och hela deras anhang, — de förföljde mig och de förföljde också Kåre, — och glöm nu icke att vedergälla dem efter förtjenst».

»Nej, jag skall icke glömma det», — sade den yngre system och rullade tankfull sina lockar om de små välbildade fingrarne samt skakade på hufvudet med hela lifligheten hos ett barn och hela behaget hos en fullväxt qvinna. Man kunde tydligt se, att hon beredde sig på att uppbära sin värdighet som Augusta efter spåqvinnans förutsägelse, hvars trovärdighet hon icke ett ögonblick drog i tvifvelsmål.

»Men Hermione?» — frågade hon efter en stund, — »är hon god eller ond?»

»Hon är god», — svarade Erigone, — »och hennes lycka är Kåres. Kom ihåg det!»

»Ja, jag skall icke glömma det», — svarade Skleräna med värdighet.

»Låtom oss nu gå in till Helenas fader!» — sade Erigone. — »Tag hit kitharan, vi skola sjunga för honom, om han så önskar. Prinsessan Theodora sade, att mina sånger kunde förjaga sorgen och vagga hjertat till ro».

78.

Då Kåre ankom till Miklegård, gick han först till Exkubita. Stora förändringar hade timat bland väringarne; någre voro fallne, andre hade dragit hem och Kåre fann många nye landsmän i deras ställe. Mår, akoluthen, hade nu med en del af sina män blifvit kallad till kejsaren i Syrien, och den gamle Kolskäggs troddes hafva fallit utanför Antiochia. Flere af hans faders gamle vapenbröder voro dock ännu kvar i Exkubita och mottogo honom med heder såsom en pilgrim från Kristi graf. Derefter uppsökte Kåre Kolskäggs dotter och ordnade det så, att Hermione skulle bo med henne, medan Kåre för det löfte, som han gifvit Helena, nödgades uppehålla sig i Exkubita. Slutligen sporde han efter, hvar Zoe Augusta vistades, och fick då till svar, att hon farit till ett lustslott, beläget på en af öarna i Propontis, med sitt hof och Michael Paphlagonern.

»Hör då Michael till hennes hof?» — sporde Kåre.

Ingen svarade, man såg blott på honom och smålog.

Kåre måste bringa Helenas helsning till Romanos. Han beslöt därför att fara efter honom till Syrien med de trupper, som nu inskeppade sig för att draga ut i kriget.

Han tog afsked af sin hustru och for. Den öder Zoes lustslott var beläget låg i hans väg, och han lät en båt der landsätta sig för att spörja Zoe, om hon hade något uppdrag till kejsaren.

Det var afton; solen hade redan sjunkit och månen stod silfverskimrande vid östra himlabrynet, kastande ljusa strimmor öfver Propontis' vågor, men lemnande skymning i de tätta myrtenlundarne på ön. Kåre såg, då han gick upp från stranden, tvenne lustvandrande. De gingo ensamma arm i arm genom de skuggrika lundarne, de talade föga, men vexlade blickar och handtryckningar. Nu trädde de ut på en månbelyst plan. Kåre såg, att qvinnan var klädd i dyrbart broderade kläder, och det svarta håret hade hon utslaget kring axlarne. Mannen bar den lysande drägt, som Mindre Asiens greker ofta plögade bära. Hon tog plats på en bänk, mannen satte sig vid hennes fötter. Hon lekte med hans lockar och böjde sig ned öfver honom, — deras läppar möttes i en lång kyss, — nu lyfte hon hufvudet, och Kåre igenkände dem båda på samma gång. Det var — kejsarinnan Zoe och Michael Paphlagonern.

Hvad Kåre erfor i detta ögonblick, låter sig icke beskrifva. Han stod länge och såg på dem, — först tänkte han springa fram och döda dem båda, men hade motvilja för att fukta sitt svärd med qvinnors blod, — dock besudla sina läppar med ett budskap från Zoe, på samma gång han till Romanos frambar Helenas sista helsning, ville han lika litet. Men säga dem sina tankar i oförtäckta ord, det ville han och ämnade just träda fram, då hans uppmärksamhet drogs åt annat håll.

Ljudlösa steg närmade sig från den motsatta sidan, och evnuken Ioannes' runda ansigte stack fram mellan grenarne i ett oleandersnår. Den unge väringen varseblef det väl, under det att han sjelf dere-

mot stod dold i skuggan af en hög cypress. Ioannes log och dröjde en stund, betraktande kejsarinnan och hennes kammarherre. Derefter tog han sakta en annan väg, gick med tunga steg, lade sitt ansigte i djupa veck och framträdde så åter inför kejsarinnan, som nu haft tid att draga sig ur Michaels famn. Ioannes kastade sig för hennes fötter, lutade sin panna mot jorden och utbrast:

»Höga Augusta, må Gud göra din regering lång!»

Zoe gjorde en böjning på hufvudet, men svarade icke.

»Tillgif, mest lysande furstinna», — fortfor då evnuken, — »att eder slaf vågar träda inför edra blickars sol i det ögonblick, då I njuten af naturen och aflägsnat edert hof och torde vilja i stället vända edra tankar från denna verldens riken, som I besitten, för att tänka på den tron, som I en gång efter en lång och lyckosam regering skolen intaga i himlen. Kanske längten I dit, ty, strålande Augusta, om jag vågar bedöma edert höga hjerta efter andra dödliges, det ligger ett frö till otillfredsställelse i hvarje bröst och» —

Zoe hade hört honom med otålighet.

»Tror du, att jag är prinsessan Theodora?» afbröt hon.

»Ack, höga Zoe», — svarade evnuken, — »jag tänkte just på prinsessan Theodora och hennes planer. Är det eder slaf tillåtet att gifva eder, visaste bland dödlige, ett råd, som eder vishet gör öfverflödigt, men som dock den tillgifvenhet, hvilken jag, o strålande Augusta, i min ringhet vågar egna eder, lägger på min tunga.»

»Tala!» — sade Zoe, — »och stig sedan upp och låt mig fortsätta min vandring.»

»Ack, höga furstinna, låt mig förblifva liggande vid edra fötter», — sade evnuken och böjde hufvudet ännu en gång till jorden, — »man knäböjer ju alltid för det gudomliga. Dock, jag vet, lysande Augusta, att edert öra, tillslutet för smickret, äfven är stängdt för de ord af oförstäld beundran, som edra tjenare ställa till eder, strålande sol bland furstinor. Låt mig blott ligga för edra fötter, och hvarje annan tanke, hvarje annan ärelystnad vare för alltid bannlyst ur min själ. — Dock, jag vill tala kort och tydligt, som I befallen. Jag vet, att I känna prinsessan Theodoras mörka planer, — tillintetgör dem, o Augusta, med eder vanliga höga vishet!»

»Huru menar du, att de bäst kunna tillintetgöras, du gode orphanotroph?» — sade Zoe intresserad.

»O Augusta», — utbrast evnuken i hänryckt ton, — »I hedren mig med att begära mitt råd! — tag mitt lif! — tag det! — I gören mig säll derigenom. Jag vill icke lefva längre nu, då min högsta, mest brinnande önskan gått i fullbordan. Zoe Augusta hedrar mig med sitt förtroende — den visaste af furstinor önskar råd af mig, — mig, den tillgifnaste af edra slafvar! — Emottag då, höga Augusta, det råd, som jag menar vara Guds egen ingifvelse; ty jag har fastat och, tillgif denna djerfhet, jag har bedt för eder, då jag fick kunskap om eder systers planer, och jag tror, att ett helgon blef nedsändt från himlen för att gifva mig det råd, som jag åstundade. Jag såg en man i hvita kläder och

han sade till mig kort och tydligt, såsom de helige tala till oss, jordens maskar: Må Zoe, sade han, vara mild som Guds moder! må hon icke kräfva blod! — blod ropar så högt till himlen. Må hon blott utan omständigheter låta Theodora aflägga sitt löfte att blifva Kristi brud i Petrons kloster! Sådan är Herrans vilja.»

Zoe teg en stund, derefter sade hon:

»Du talar klokt. Må du tillsäga, att våra fartyg göras i ordning, — i morgon vända vi åter till Konstantinopel.»

Kåre hade hört detta samtal med både förvåning och harm. Han skyndade ned till stranden, steg åter i sin båt och rodde ut till skeppet. Många ord, som syntes honom dunkla i väringarnes tal, och många förstulna blickar och menande smälöjen hade nu blifvit förklarade för honom. Han sörjde öfver hvad han sett, och en mängd aningar om de faror, som lurade på Romanos' väg, trängde sig på honom. Han förstod, att af honom kräfdes vaksamhet och tillgifvenhet för hans herre och försakandet af alla egna familjeband för dennes skull. Han upprepade för sig sjelf den ed, han svurit Helena, och han beslöt att hålla den, stode den honom än aldrig så dyrt.

79.

Några dagar efter detta samtal emellan kejsarinnan och orphanotrophen satt prinsessan Theodora i klostret Petron ensam i det rum, som kalla-

des hennes bönrum. Framför henne på bordet låg ett bref från hennes syster, abbedissan i helgedomen vid Blachernä.

»Jag har hört», — skref denna efter de inledande helsningarna till sin yngsta syster, — »att ditt hjerta icke kan vända sig från denna jordens falska glans. Jag har sport, att du afundas vår syster Zoe den krona, vår fader satte på hennes hufvud, och den purpurmantel, han lade kring hennes axlar. Ack, min syster, bättre än jordens mest lysande tron är det nedersta sätet i Guds rike; högre än stemmans juveler glänsar den ringastes krans i himmelen. Vänd ditt hjerta från denna verlden till en högre! fäst din själ icke vid en förgänglig krona, utan vid den oförgängliga, som väntar dig i himmelen! upphör att söka efter annat än de skatter, som hvarken rost eller mal förderfva!»

Derefter följde en berättelse om Helenas död, och Eudokia tillade:

»Den arma hade så svårt att slita ur sin själ en jordisk och syndfull kärlek, men hon kämpade af alla krafter deremot, och Herren, som ser till viljan, förskonade henne från en lång och svår kamp. Hon fick gå in i sin Herras frid, ehuru hon ännu icke genomsträfvat hela den långa lefnadsdagen, och vare det långt ifrån mig att klandra Herrans skickelse. Äfven till mig skall slutet komma; dagen är förli- den och aftonen är mig när. Dess svala fläftar vederqvicka mitt hjerta och andas på min panna, och jag känner Herrans frid i min ande. Jag är icke mera stark som fordom, de långa vakorna i kapellet försänka mig i ett slags domning, och jag

faller stundom i vanmakt, då jag ligger på mina knän framför Guds moders välsignande bild. Om få dagar skall jag kan hända lemna min stol i Blachernä och intaga den, som — jag hoppas det — är mig tillredd i himmelen. Det är, min syster, därför att jag är döende, som jag ställer denna ifriga bön till dig. Undfly världen och dess lustar! De kunna icke mätta din hungrande själ eller läska din ande, som törstar efter Guds frid och rättfärdighet. Följ mitt exempel! —»

Här följde en glödande beskrifning öfver den tillfredsställelse, som Eudokia funnit i klostret, — den frid, som kommit hennes själ till del genom fastor, böner och späkningar. Theodora genomläste dessa rader gång efter annan. Hennes mun drogs till ett håfullt löje och hon yttrade för sig sjelf:

»Hon tror det verkligen, — tror, att jag skulle lemna detta rike till spillo i Zoes hand — Zoe, som Gud förkastat. Men hans röst har ju kallat mig att bära en krona, — först genom min födelse, — sedan genom min äldsta systers försakelse och den andras ovärdighet. Jag är den utkorade, som Herren vill bekläda med den kejsarliga purpurn.»

Hon höll inne och lyssnade, derpå kastade hon sig på knä för madonnabilden och försjök i bön. Hon bad om att blifva upplyst om Herrans vilja, — hon bad om sitt hjertas rening, men först och sist om kejsardiademtet.

Då hon så legat en stund, tyckte hon sig förnimma öppnandet af en dörr och frasandet af en klädning; men hon låg det oaktadt stilla med radbandet mellan sina händer och blicken riktad uppåt.

Hon ville icke blifva störd och hon beslöt i sitt sinne att hårdt straffa den, som vågat oroa henne i sin andakt. Först efter lång väntan steg hon upp, böjde sig för Mariabilden, vände sig om och — stod ansigte mot ansigte med sin syster Zoe, hvars hof-folk och livvakt fylde hela bönrummet och salen der utanför.

De båda systrarna vaxlade en lång blick utan att tala, — slutligen närmade sig Zoe till Theodora, slöt henne i sin famn och sade:

»Länge, alltför länge har jag tvekat att samtycka till din bön, min syster; men nu vill jag icke längre motstå den. Se», — fortfor hon, i det ett halft leende gled öfver hennes ansigte, då hon märkte Theodoras bestörta min, — »man skall säga, att Zoe uppoffrade sina systrar, — att hon njöt ensam af purpurn, under det att dessa höljde sig i doket. Men hvad rörer mig som Augusta folkets tadel? — Jag vare offer därför, — din önskan skall uppfyllas, — med egna händer skall jag smycka dig, och patriarken väntar vid altaret för att mottaga ditt klosterlöfte.»

Theodora bleknade, mätte sin syster med en blick, hvaruti kufvad förbittring stred med fruktan och frågade med en af vrede darrande röst:

»Må det vara mig tillåtet, min höga syster, på samma gång jag tackar dig för denna nåd, att fråga, hvem som å mina vägnar till dig framfört min bön, ty du vet nog, att den icke kom från mig sjelf?»

»Ack», — sade Zoe, — »din önskan var mig alltför väl bekant sedan länge; men nu hörde jag den äfven af vår syster, den heliga modern i Bla-

chernä, hvilken i dag sände mig bud. Hon är sjuk, den fromma abbedissan, och torde snart lemna detta jordiska.» — Zoe vände sig bort och aftorkade en tår. — »Och nu, min syster, låtom oss icke töfva längre! Ju fortare detta smärtsamma afsked är öfver, dess bättre, — om icke för dig, stark som du är i denna heliga föresats, så dock för mig, svag och älskande och fäst vid jordens blodsband med hela mitt varma hjerta.»

Theodora log spotskt. — »Om jag skulle afstå från klosterlöftet för din skull, Zoe», — sade hon långsamt.

»Ack, min syster», — svarade Zoe, — »jag vill icke lyssna till din röst, då du talar så. Mitt hjerta slår af fröjd vid dessa ord, men det får icke ske, — ett sådant offer får du icke bringa min svaghet.»

Kejsarinnan gjorde ett tecken. Prinsessans tärnor skyndade in och ilade på Zoes vink att smycka sin herskarinna med juveler och den gröna manteln, medan Zoe sjelf med darrande händer tryckte den gyllene kransen så djupt i hennes panna, att den lemnade blodröda spår i den hvita huden och prinsessan uppgaf ett rop af smärta.

»Ack, min syster! min syster!» — ropade Zoe nästan gråtande, — »det farliga diademmet har gjort dig ondt; men trösta dig, — det är sista gången du bär denna för dig förhatliga gyllene krans.»

Derpå omfamnade hon sin syster, tryckte sina läppar mot hennes panna och drog henne med sig till kapellet. Theodora knäböjde vid altaret, abbedissan afklipte hennes hår och patriarken invigde henne med heliga böner till nunna i klostret Petron. Se-

dan nedlade sig Theodora på en bår, slöjan kastas öfver henne, — hon var död för världen, — och vi taga äfven farväl af henne.

Men Zoe mumlade med ett leende, i det hon vid kapellets dörr mottogs af gunstlingen Michael och evnuken Ioannes: »Nu är skådespelet slut!»

»Tillåt den ödmjukaste af edra slafvar, höga Augusta, att säga eder, att I ären beundransvärdast af alla dödlige», — sade orphanotrophen. — Men Michael tryckte blott kejsarinnans hand till sina läppar och såg på henne med en strålande blick. Han viste nu hvad han förmådde öfver Öst-Roms herskarinna, och glädjen deröfver verkade berusande på ynglingen, och Zoe tog hans glädje för kärlek till henne och berusade sig i sin ordning af tanken att vara älskad.

80.

Då Kåre hann fram till Antiochia, var kejsaren icke mera der; han hade efter nederlaget begifvit sig in åt Mindre Asien till Kappadokien. Men krigslyckan vände sig snart, då Romanos i Georgios Maniakes lyckades finna en duglig fältherre, hvilken tillfogade de otrogne ett känbart nederlag, och kejsaren kunde återvända som segrare till sin hufvudstad, lemnande åt Georgios att fullfölja de redan vunna fördelarne.

När Kåre omsider fann kejsaren, framförde han sitt budskap och blef med godhet och vänlighet mot-

tagen. Romanos hade för länge sedan ångrat sin orättvisa mot Kåre, hvilken han trodde vara fallen i striden utanför Antiochia, då han räddade sin kejsarlige herres lif. Han fäste nu ånyo Kåre vid sin person såsom sköldbärare och behöll honom nästan alltid i sin närhet.

Då de återkommit till Konstantinopel, vågade Kåre en gång framkasta en vink om den förtrolighet, som rådde mellan kejsarinnan och hennes kammarherre.

Romanos log. — »Tron I mig icke, herre kejsare?» sporde Kåre.

Romanos teg en stund.

»Vi vilja säga kejsarinnan, hvad folket håller före», yttrade han slutligen, — »och begära hennes ord på, att det är osanning.»

Romanos trodde de försäkringar om sin oskuld, som den brottsliga makan gaf honom, och Michael Paphlagonern lade fräckt sin hand på det heliga korset och svor på sin oskuld. Romanos var nöjd.

I tvenne år förblef nu Kåre Romanos' sköldbärare och egde hans fulla förtroende, och kejsaren leddes i många stycken af Kåres råd. Blott i tvenne fall visade sig kejsarens otillgänglighet för Kåres ord; han ville icke sätta lit till talet om kejsarinnans otrohet, och Kåre kunde icke rubba det förtroende, som Romanos hyste för orphanotrophen Ioannes. Hela sin tid egnade Kåre åt kejsarens tjenst och sällan hade han tillfälle att göra ett besök hos Hermione och sin späde son Mauros, såsom hans moder kallade honom med grekisk ändring af det nordiska namnet Mår. Blott en gång hade han under dessa

år farit med Hermione till Epicharmion, bedt vid Helenas graf och gjort hennes fader ett besök. Vid detta tillfälle åtföljdes Kåre af en grek vid namn Konstantinos, hvars bekantskap han gjort under det syriska kriget, der denne genom sin tapperhet af grekerne blifvit kallad Monomachos — envigeskämpen. Äfven Konstantinos var varmt fäst vid Romanos, hvars frände han var, och kom också derigenom i närmare förbindelse med den unge nordbon, som nu, efter flere års vistande i Grekland och det dagliga umgänget med kejsaren, hade blifvit nästan till hälften en grek och som icke längre kunde stämplas med det föraktfulla namnet barbar.

Erigone hade nu uppnått sitt sextonde år och skulle snart aflägga sitt klosterlöfte, och Skleräna, hennes syster, var tolf år och stod i blomman af sin sydländska fägring på öfvergången från barn till jungfru. Hennes barnsliga glädtighet och sköna stämma förljufvade Helenas faders sista dagar, och hon innehade nästan en dotters plats i hans hus. Äfven af den grekiske ädlingen kunde icke hennes skönhet och behag blifva obemärkta. Hon lustvandrade med honom i Epicharmions trädgårdar och talade med honom om Helena, om Erigone och om spåqvinnan i grottan vid Svarta Hafvets strand. Han erbjöd henne sin hand, men hon svarade honom stolt, att spåqvinnan lofvat henne en kejsare. Konstantinos smålog, och då han for, lofvade han henne att återkomma, — då han blifvit kejsare.

Det var må hända ett skämt; men ödet ville, att det skulle blifva sanning.

81.

När Kåre efter denna utflygt till Epicharmion återkom till Miklegård, fann han kejsaren sjuk. Det var under denna sjukdom som Romanos lärde att till fullo uppskatta Kåres värde, då han blef nästan den ende, som rätt vårdade sig om honom. Kejsaren var döende, sade hans hoffolk, och de vände sig från honom till dem, som skulle lefva efter — Zoe och Michael, — och till den, som skulle beherska dem båda — Ioannes.

Folket hviskade, att kejsaren aftynade af ett tärande gift. Vare dermed huru som helst, på några månader förvandlade denna sjukdom Romanos från en man i sin kraftfullaste ålder till en skröplig gubbe. Hans kropp blef aftärd, hans ansigte skrynkligt, hans syn svag och de vackra, glänsande bruna lockar, som omgäfvade hans ansigte, grånade och föllo af, så att blott helt glesa hvita hår skylde hans kala hufvud vid tinningarna. Kåre egnade kejsaren den omsorgsfullaste vård, men det oaktadt aftogo hans krafter dagligen, och sedan han ätit, kommo ofta häftiga krampsmärtor öfver honom. Kåre lät Hermione bära till kejsaren mat, som hon sjelf tillagat, och hans dryck förvarade Kåre omsorgsfullt och vågade nästan aldrig mera lemna honom. Småningom återkom då ett sken af helsa. Kejsaren visade sig ute i sina rum, han mottog besök af främmande och kunde sjelf gå till badet. Äfven nu skilde sig Kåre aldrig ifrån honom. Han var nu öfvertygad, att gift blifvit blandadt i den mat, som dagligen

bars till kejsaren, och han bad honom utfärda befallning om deras fängslande, hvilka han misstänkte — Zoe, Ioannes och Michael. Romanos hörde sorgset småleende på honom.

»Du har ju icke sett någon af dem sjelfva lägga gift i min föda», — sade han.

»Nej, herre, men» —

»Och du tror, att jag för en så ringa orsak som en lös misstanke skulle vilja kasta dem i fängelse, då de kanske äro oskyldige? Af en så obetydlig anledning skulle jag framträda inför Guds tron med äfven den synden att hafva misstänkt min maka och straffat tvenne mina tjenare utan skuld, af hvilka den ene varit mig ganska tillgifven och den andre är angenäm för Augusta.»

»Men, herre kejsare» —

»Tror du, att lifvet är värdt att man för det offerar andras frihet — eller att kejsardiademet uppväger en mans samvetsro? — Ack, nej. Dessutom — Zoe gaf mig en gång kronan, — har hon då icke rätt att återtaga den gåfvan, om det behagar henne? Icke behöfver hon därför taga mitt lif; och, dessutom, tror du icke att döden är mig kärare än lifvet? Helena väntar ju i en annan verld; döden är mig ljuf, den förenar mig med henne.»

Så talade Romanos, och alla Kåres böner för att förmå honom att handla med kraft mot sina fiender, voro förgäfves, och så förflöt vintern.

Våren kom, Kåre bar Romanos på sina armar ned i palatsets trädgårdar; han inandades de ljumma flägtarne från hafvet, de tycktes stärka honom, en svag färgskiftning syntes på hans ihåliga kinder,

och hans blick var lifligare. Kåre började hoppas, att han skulle återvinna sin helsa. En och annan af hoffolket började kanske ock tänka det samma, och Romanos var icke längre så ensam som förr.

Då kejsaren kände sig allt bättre till sin helsa, förklarade han sig vilja palmsöndagen bevista morgongudstjensten i palatsets kyrka. Enligt öfligt bruk vid denna högtid anordnades nu en spatsergång af grönskande myrten, lager och oliv, ända från kejsarens rum till kyrkan; alla pelare omvirades med löfrika grenar, och äfven golfvet beströddes med löf och blommor. Bittida på morgonen tågade kejsaren till kyrkan, för första gången sedan länge smyckad med stemma och talar samt bärande i högra handen sin korsspira och i den venstra akakian och ett stort vaxljus. Främst i det högtidliga tåget gick ljusstafbäraren, som med ljudlig röst uppstämde den för dagen särskilda hymnen: Gån ut, I folkstammar! gån ut, I folkskaror! skåden i dag himlarnes konung! ty evangelium kommer efter Kristi skepnad. — Efter kejsaren följde archidiakonen med evangelium, så patriarken och derefter fyra prester, bärande heliga bilder. Kejsaren intog sin plats på tronen, omkring hvilken på vanligt vis ordnade sig hans nordiska livvakt.

Akoluthen Mår visade denna dag ett allvarligare ansigte än någonsin, och Kåre märkte, att hans frändes blickar ofta hvilade på en ung väring, som Kåre blott en gång förut sett. Huru flygtigt än detta varit, erinrade sig dock Kåre mycket väl, att denne då lustvandrade med Michael. Han var ett hufvud högre än alla andra, och hans kroppsbyggnad var

ovanligt stark, ehuru han syntes blott vara en yngling. Hans ljusa hår skiftade i gulrödt, hans ögon voro hvassa och det ena ögonbrynet sköt något högre upp än det andra, hvilket gaf honom ett egenomligt utseende. Ehuru han var en frid och ansenlig man, såg han dock vild och hård ut, och tycktes det Kåre att mot den mannen vore det vanskligt nog att strida, dock syntes det honom ännu vanskligare att vara hans vän.

Då Michael Paphlagonern inträdde i kyrkan, kastade han en lång blick på väringaskaran. Hans ögon stannade vid mannen med den jettelika växten, och båda utbytte en blick och ett smälöje. Kåre fördjupade sig i betraktelser öfver den okände väringen. Han hörde föga af patriarkens ord, och sången susade ohörd förbi hans öra, under det att han blott såg på den unge främlingen och grubblade på det hemliga förstånd, som syntes ega rum mellan honom och Michael.

82.

Gudstjensten var slut, och kejsaren med sin upp-
vaktning lemnade kyrkan i samma ordning som
förut. Kejsaren syntes uttröttad och gick med vack-
lande steg genom den gröna hvalfgången på vägen
till baka till sitt rum. Här under fick Kåre ett
ögonblick tillfälle att vända sig till akoluthen Mår
och spörja:

»Hvem är den högväxte unge väringen, frände?»

»Han kallar sig Nordbrikt, hvem han än må vara», — blef svaret.

I det samma ryckte en ung grekisk page till sig en myrtenqvist ur hvalfgången, och en hvar hastade nu enligt sed att deltaga i plundringen. Kåre skyndade äfven fram för att tillegna sig en qvist, och i det han vände sig om, stod den nykomne jettelike varingen ansigte mot ansigte med honom. Deras blickar möttes och korsade hvarandra likt stålklingor. Det låg en oförklarlig motvilja i den blick, hvarmed de båda nordboerne mätte hvarandra. Kåre beherskade sig, men den unge Nordbrikt utbrast liksom mot sin vilja:

»Må du aldrig mer korsa min väg!»

Kåre svarade honom icke, han lade blott med en uttrycksfull åtbörd handen på Birting och log. Derefter skyndade han till baka till kejsaren, som denna dag spisade offentligt med kejsarinnan.

Kejsaren syntes trött, men blef efter hand mera upprymd. Zoe deremot var mer än vanligt blek och tyst, och Michael var icke tillstädes. Då de spisat och stigit upp från de hvilobäddar, der de liggande intagit sin måltid, aflägsnade sig kejsaren genast.

»Kejsaren tyckes vara starkare än på länge», — sade Zoe till evnuken Ioannes, i det hon såg efter den bortgående.

»Höga Augusta», — svarade evnuken, — »han skulle nog befinna sig bättre, ja, så väl som vi alla önska af hela vårt hjerta, vore blott icke den fördömde barbaren.»

Kejsarinnan vände sig bort och suckade.

»Kanske kunna vi aflägsna barbaren», — fortfor Ioannes, — »men kejsaren har en svaghet för denne ljushårige jette, blott förklarlig genom den berättelse jag hört, att denne vilde lärer mottagit den högt saliga Helenas sista suck.»

Zoe bet sig i läppen.

»Aflägsna barbaren!» — sade hon hastigt, — »med list eller våld!»

Ioannes lade sitt glatta ansigte i rynkor.

»Jag har mången räkning ouppgjord med honom», — sade han med undertryckt förbittring, — »och jag skulle vilja betala honom med ränta.»

»Vi skänka honom åt dig», — sade Zoe och tillade leende, — »tag dig blott i akt för att väcka en storm i de öfrige barbarernes läger. De hänga till samman som en svärdklinga med sitt fäste.»

»Var lugn, strålande Augusta! Michael har vunnit många af dem, och då den gamle akoluthen reser hem» — evnuken nickade förnöjd och gick.

Fjerde dagen härefter stälde Ioannes sina steg till kejsarens rum. Så snart han kommit in, nedkastade han sig framför honom och betäckte sitt ansigte med sina händer. Efter Romanos' tillsägelse att stiga upp talade han vidt och bredt om den glädje, som han erfor öfver att se kejsaren så återställd från sin svåra sjukdom.

»Mig synes, att du länge nog dröjt med att betyga din glädje deröfver», — sade Romanos mildt, men allvarligt.

»O, min kejsare!» — evnuken sänkte blicken, — »hvem mäktar väl tränga förbi den oöfverstigliga

mur, som visse edra tjenares nit uppstält för edra vänner?»

Ioannes kastade en blick på den unge sköldbäraren.

Denne log trotsigt.

Ioannes fortfor: »Hvem kan väl dess utom utan tvekan framträda till sin kejsare och herre och säga: Jag har fört min broder till edert hof, det är en orm, krossa honom, o herre!» — Evnuken snyftade. — »Tillräkna mig icke, att jag icke kommit förr, o min strålände kejsare, jag har vakat och forskat, och nu kommer jag, herskare öfver verlden. Handla med Michael så, som han förtjenar, han är icke mera min broder, jag har slitit honom ur mitt hjerta.»

Romanos syntes rörd, och till och med Kåre vardt öfverraskad.

»Under den tid I varit sjuk och lidande, har jag heller icke velat oroa edert majestät med dessa sorgens och syndens tidningar. Jag har afvaktat edert tillfrisknande, men jag har äfven forskat efter medlen till att fullkomligt återställa eder helsa, och hvar jag kommer, har man svarat mig: I en grotta på Asiens strand, der Bosporen och Svarta Hafvet mötas, bor en helig qvinna, visare än alla andra dödlige och som stundom mottager omedelbara uppenbarelser af Gud sjelf och hans helige. Hon endast kan säga, hvaruti kejsarens sjukdom består; hon ensam kan bestämma det botemedel, som återgifver honom helsan.»

Ioannes hade talat med stor ifver, han var nu nästan andlös och tvangs att göra ett uppehåll.

»Säkerligen har då den trogne Ioannes besökt denna qvinna», — sade Kåre i spefull ton, — »och kommer nu för att säga oss det botemedel, som hon föreslagit?»

Ioannes sänkte blicken. — »Det är — det förhåller sig så», stammade han, — »att den heliga qvinnan har en så stark motvilja för personer — för män — för» —

»Evnuker, vill du säga», — afbröt honom Kåre och tillade saktare, — »det ökar den aktning, jag har för den heliga qvinnan.»

»Alldeles, högt strålande kejsare», — svarade Ioannes. — »Mig skulle hon därför icke svara, kanske icke ens mottaga. Sänd en annan af edra trogne! Sänd till exempel Konstantinos Monomachos! — Ack, jag glömde, att han icke befinner sig i staden nu. Sänd då, — jag afundas honom denna lycka — sänd eder trogne sköldbärare!» — Ioannes gjorde en bugning för Kåre.

»Jag skulle gerna vilja fara», — sade denne, — »men» —

»Ja, resan lär icke vara utan farligheter», — inföll Ioannes hastigt, — »och du är, som man säger, en klok och försigtig man, — tapper men försigtig.»

Kåre rodnade af harm. — »Det kan endast du sjelf hafva uppfunnit, ditt usla kryp», — hviskade han, i det han grep om evnukens tjocka arm och kramade den så, att denne var färdig att neddigna af smärta.

»Ja, mig kan du nog förgripa dig på», — sade Ioannes i klagande ton, — »jag är blott en evnuk, — ett kryp, som icke förstår att handtera svärd,

och därför måste tåga och underkasta mig all den misshandling och smälek, som hopas öfver mig. Men jag har min kejsare här, jag vill hafva honom återstald till helsan, jag har ingen fördel af att hålla honom innesluten som en fånge i sitt palats. — Jag önskar se honom åter frisk och ung svinga sig upp till häst och spränga fram öfver fältet. Jag önskar se honom mäktig och segerrik, och dock så god och mild, stannande för att lyssna till hvars och ens klagan, som anropar honom. Det är hvad jag önskar, och därför beder jag dig, min gode sköldbärare: res och tag min välsignelse för den färden!»

Evnukens ord tycktes göra något intryck på kejsaren. — »Om du skulle fara till den visa qvinnan, Kåre min vän», — sade han eftersinnande.

»O min herre kejsare, sänd icke bort mig från eder!» svarade den unge sköldbäraren.

Kejsaren såg på honom och vände sig bort.

»Det är kommet så långt, ser du Ioannes», — yttrade han nästan med smärta, — »att mina tjenare vägra att lyda mitt bud.»

Kåre kastade sig för hans fötter. — »I hafven velat det, höge kejsare», — sade han, — »och jag lyder, ehuru onda aningar qvälja mig och jag nogsammt vet, att jag i hela mitt lif kommer att beklaga den stund, då jag lemnade eder.»

Romanos syntes rörd, han lutade sig ned öfver Kåre och sade med vänlig röst:

»Gå då, min vän, — du har varit mig mycket tillgifven. Helsan och lifvet genom dig skola blifva mig kärare än annars.»

Kåre fattade hans framräckta hand, kyste den

och sade: »Farväl då, herre kejsare! — men jag bäfvar för att öfvergifva eder.»

»För hvad skulle du frukta då? Min trogne Ioannes vakar öfver mig.»

Ioannes log och såg ned, och Kåre erfor ett begär att kasta honom till marken och trampa honom till döds, men han lade band på sig och lemnade rummet.

83.

¶ den yttre salen träffade Kåre akoluthen Mår. —
»Vaka öfver kejsaren!» — utbrast han. — »För-
räderi omgifver honom på alla sidor och mig sänder
han bort.»

»Jag skall försvara min kejsare med mitt lif för
yttre våld», — svarade Mår kallt. — »Ingen fiende
skall tränga sig igenom väringarnes lefvande mur och
intaga palatset.»

»Men de lura på honom inom palatset», — ro-
pade Kåre utom sig.

»Mot de fienderne förmår jag intet», — svarade
Mår lugnt, — »och det har här i Grekland blifvit
min filosofi, såsom landets barn säga, att icke bry
min hjerna med det, som jag ej kan hjälpa.»

Kåre gjorde en rörelse af ovilja och skyndade
bort. Mår stötte honom ifrån sig med sin köld, Kol-
skägg var död, och han hade sjelf så småningom
nästan blifvit en främling i Exkubita. Han ville icke
upptaga tiden med att bedja väringarne der om en

hjälp, som de kanske icke vore i stånd till att lemna. Han ville skynda, kanske skulle det lyckas honom att återvända förr, än han befarade.

Kåre ilade ned till stranden. Alla kaiker voro borta, men han måste skaffa sig en farkost till hvarje pris. Vädret var behagligt, Bosporen lugn, hela Konstantinopel tycktes den vackra aftonen hafva begifvit sig ut till sjös. Slutligen lyckades det honom att finna en roddare med en båt. Han kastade sig ned i båten, bjöd roddaren fatta årorna och rodde sjelf med så häftigt, att kaiken hvarje ögonblick lopp fara att kantra. Solen brann dunkel nere vid horisonten och färgade vattnet blodrött. De droppar, som stänkte från årorna, gnistrade och blixtrade som rubiner, men Kåre tänkte på bloddroppar och fördubbade sin ifver.

Efter några timmars rodd voro de framme vid asiatiska stranden mot slutet af Bosporen, och brusset från Svarta Hafvet blef starkare för hvarje årtag och böljorna högre. Den lätta kaiken darrade och kastades som en spån på vattnet. Vinden var östlig och temligen stark, hotande hvarje ögonblick att sänka båten, och den grekiske roddaren ropade högt af fruktan. Djerf och skicklig styrde Kåre båten mellan bränningarna, som lyfte den högt och slungade den åter ned i djupet af vågdalarne. Nu syntes öppningen af en grotta. Kåre styrde dit, nästa våg skulle föra honom der in. Den kom, — nu lyfter den kaiken, — den fyller hela grottöppningen, — kaiken stöter emot hvalfvet, fylles med vatten och sjunker i djupet. Kåre kände sig fattad af en hvirflande ström, — han stred emot, men den drog

honom ut och förde honom bort ifrån hålan. I nästa ögonblick slungades han dock åter mot dess öppning. Han dök ned för att undgå svallvågen, — men nu kände han sig åter fattad af den, — hans krafter började svika, hans arm domna. Dock, nu stötte han mot en klippa, han kastade sig upp emot den, han kröp allt längre uppåt och undgick så vågen, som ville draga honom med sig i djupet. Han vände sig emot sjön och sökte utforska, hvar han befann sig. Det var mörkt omkring honom, men han såg vågorna blänka emot sig med detta blåaktiga fosforescerande ljus, som icke är sällsynt i dessa farvatten. Då hans öga vant sig vid detta ljus, såg han, att han befann sig i en stor grotta. Hvalfvet gnistrade i halfdunklet af bergets kristaller, och väldiga droppstenspelare uppburo det. Det var nu icke mera så mörkt der inne. Utom det att vågorna blänkte, upplystes grottans långsträckta hvalf af små rörliga bloss, hvilka sväfvade hit och dit, glänsande i skiftande färger, blå och gröna, röda och gula. Stundom samlade de sig på ett ställe, bildade små solar och stjernor, och derpå fladdrade de åter åt sidorna, lysande upp grottan, visande dess takhvalf, dess djup, dess sidogångar, men på ett förvirradt och trolskt sätt, utan att vägleda, endast skänkande ett slags ögonblickligt ljus, skymtande och försvinnande utan ordning och regelbundenhet.

Kåre satt stilla på klippan, han viste icke, hvart han skulle gå, och under honom nere i djupet brusade vågorna doft. När det lidit någon tid, märkte han månen skina in genom grottans öppning, men endast för att ögonblicket derefter skymmas af en

ofantlig våg, som stänkte upp emot hvalfvet och skummande bröt sig i gnistrande hvita droppar mot klippan, der Kåre tagit sin tillflygt.

Så förgick natten. Den syntes Kåre årslång, der han satt stirrande framför sig i dunklet, lyssnande till vågornas brus och tänkande på Romanos.

84.

Då morgonen inbröt, trängde en svag, rosenfärgad strimma, mildrad af vågorna, in i grottan. Kåre började trefvande att skrida framåt. Djupa klyftor öppnade sina afgrunder framför honom. Droppstensbildningarna i morgonens belysning, med rosenrödt skimrande former, blefvo längre in allt mer fantastiska. Oupphörligt visade honom nya sidogångar, att den grotta, der han befann sig, hade en utsträckning långt öfver hvad han kunnat föreställa sig. Hvart skulle han gå? Säkerligen skulle han aldrig mera komma åter till den öfre verlden. Det lönade icke stort mödan att betänka sig. Troligen fans här icke någon helig qvinna; det var blott en förevändning för att få honom bort från kejsaren. Men han ville dock se efter.

Kåre reste sig upp, befalde sig i Guds hand och började sin vandring, viss om att aldrig finna rätta vägen tillbaka i denna irrgång af underjordiska kupoler och bågvalf, som här i dunklet utbredde sig för hans undrande öga. Som han så framgick, skymtade ett ljus framför honom. Det trängde fram ur

en af grottans sidogångar. Han ämnade gå deråt, men ljuset rörde sig emot honom, icke med detta fladdrande, osäkra sken som hos ett irrbloss, utan klart och stadigt. Kåre väntade några ögonblick; han såg då en qvinna med ett bloss i handen träda fram ur ett sidohvalf. Hon bar en gammal grekisk chiton, hvit och utan alla prydnader. Hennes hår var rikt och snöhvitt, och hela hennes ansigte tycktes formadt i gulnad marmor efter en af antikens regelbundna typer. Ögat såg icke omkring sig, det blickade orörligt rakt fram och syntes utan uttryck. Men småningom lifvades hennes drag och antogo ett uttryck af stel fasa. Hennes läppar öppnades och hon utstötte afbrutna ord.

»Kejsaren!» — sade hon doft och klanglöst, — »hvarför sände du bort honom? — Han var din vän — barbaren — tag dig i akt — gift verkar så långsamt — men de frukta att utgjuta blod! — O — o han är död!» — utropade hon med fasa och tystnade, i det hon betäckte ögonen med sina händer.

Kåre stod och lyssnade på hennes ord. Nu sprang han fram.

»O, säg mera! — hvem är död? — Romanos? — Jag kom för att fråga, huru han skulle återvinna sin helsa».

»Dåre», — sade qvinnan, — gå — se, hvad som nu icke mera står att ändra!»

Hon räckte honom facklan, pekade mot grottans ingång och var försvunnen, innan Kåre hunnit att fråga något vidare.

Förvirrad och bedröfvad gick han tillbaka genom de underbara gångarne. Dagsljuset lyste emot ho-

nom ur grottans öppning och vågorna glittrade i solen. Kåre kastade sig i vattnet och sam ut ur hålan. Väl utkommen märkte han till sin glädje ett fartyg, som på nära håll satte af för full bör ned åt Bosporon. Han ropade och blef upptagen på skeppet. Med snabb fart ilade fartyget mot det Gyllene Hornet och lade till der. Kåre hoppade i land och skyndade med vingade steg upp mot kejsarborgen.

Gatorna föreföllo honom nästan ödliga, och de, som han mötte, sågo på honom med underliga, menande blickar; men han ville ej stanna för att spörja. Snart var han framme vid palatset. Han gick åt den stora vestibulen; den var emot vanan stängd. Han gick då in genom en sidoport och märkte strax, huru oro och förvirring allestädes rådde. Hofmän kommo och gingo, hviskande i förbivägen till hvarandra några försigtiga ord. Tjenare sprungo oredigt af och an, och vakterna stödde sig vårdslöst mot sina spjutyxor eller vexlade halfhögt harmfulla ord. Allt var klart för Kåre. — Romanos var död.

»Huru dog kejsaren, vår herre?» — sporde han på sitt modersmål en väring, som stod nära bredvid.

»De säga, att han blef qväfd i badet», — svarade denne.

»Vet du, hvar kejsarinnan befinner sig?» — sporde åter Kåre.

»Man säger i Lejonsalen med den nye kejsaren».

Kåre skyndade dit. Vakten vek utan motstånd undan för honom, utan att i den allmänna villervallan särdeles fästa sig vid hans vilda blickar och oordnade drägt. Han inträdde i salen. Zoe satt på sin tron i kejsarlig skrud. Diademet prydde hennes ännu

sköna hufvud och den perlbroderade purpurdrägten skimrade kring hennes hvita axlar. Michael satt vid hennes sida. Granatzans stela prakt stämde illa öfverens med hans låga, smärta växt, men purpurfärgen passade bättre mot hans mörka hy, som dock nu såg blekare ut än vanligt. På sidan om tronen stodo orphanotrophen Ioannes med glädjelysande blickar och patriarken Alexios. Den senares ansigte hade ett uttryck af bestörtning, och ännu höll han i sin hand messboken, hvarutur han hade läst välsignelsen öfver det förbund, som Zoe ingått med Michael.

Sedan dådet var fullbordadt af Michael och hans handtlangare, hade patriarken midt i natten blifvit kallad till palatset, liksom det varit på Romanos' befallning. Kommen dit, fann han kejsaren död och Zoe sittande på sin gyllene hvilobädd. Hon ledde då fram Michael och begärde af patriarken, att han skulle genom den äktenskapliga välsignelsen förena henne med denne. Patriarken förstummades af häpnad, men Zoe fortsatte, än bedjande, än hotande, och Ioannes tillade illistigt löftet om femtio mark guld åt patriarken sjelf och lika mycket åt presterskapet. Det verkade. Dittills hade allt gått efter Zoes önskan.

85.

§ådana voro de händelser som timat, medan Kåre var borta och intill dess han nu inträdde i salen. Han stannade; ett ögonblick studsade han öfver så

mycken fräckhet, derpå gick han fram till tronen. De gyllene lejonerna framför denna reste sig, skakade sin man och röto. Kåre aktade nu icke dessa lekverk, som han fordom beundrat. Trädets grenar öfver kejsarinnans hufvud skakades som af en sakta vindfläkt, det susade melodiskt, och nu började guldskimrande, ädelstensprydda foglar sjunga; men Kåre steg dristigt upp på tronens trappsteg, knuffade undan Ioannes, som med bestörta miner ville hindra honom, och sade med en röst, som genljöd i salen och öfverröstade foglarnes gälla sånger och lejonens rytande, i det han pekade på kejsarinnans purpurkläder.

»Augusta, din make är död! — är detta den snöhvita sorgeskud, som höljer hans enka?»

Då ingen svarade, steg Ioannes fram och sade, visande på Michael:

»Här är vår aller nådigste kejsare och herre, här är Augustas make!»

»Se!» — ropade Kåre rasande, — »se den nye kejsaren i sin härlighet! — Sin purpur har han färgat i Romanos' blod, — förbannelse öfver honom! — Må maskar kräla under purpurn, — må stemman bränna hans hufvud, — må akakians band qväfva honom! — Ve dig! ve!»

Kåre ville fortsätta, men med ett ångestrop gled den nye kejsaren ned från sitt säte på tronen, slet diademmet från sitt brännande hufvud och föll i våldsamma konvulsioner.

Zoe kastade sig öfver honom, ropande på hjälp, och Ioannes befalde vakten att gripa Kåre. Ingen lydde.

»Se, se Herrans straff öfver den förbannade!»
— ropade Kåre och gick oantastad ut genom salens dörr.

Han tog vägen till Exkubita. Kunde han ej mera bevara sin kejsares lif, ville han åtminstone hämnas honom. Han talade till sina landsmän, skildrade för dem det våld, som blifvit begånget, och bad dem fatta sina vapen. En skara väringar grepo svärd och spjutyxor och tågade med honom till Triklinon, ropande hämd öfver mördaren.

De trädde med en vördnadsfull helsning åt sidan för kejsarens lik, som nu bars utför trappan för att nedläggas på sin paradbädd.

»Se!» — sade Kåre, — »låtom oss släpa hit hans mördare och färga de svarta sammestäckena purpurröda med hans blod! Purpur är den kejsersliga färgen.»

Framåt störtade skaran uppför trappan. Kåre ryckte upp dörren och stod — ansigte mot ansigte med Nordbrikt, och bakom denne syntes rad vid rad drakprydda hjelmor och blanka spjutyxor. De båda nordiske kämparne mätte hvarandra med en hatfull blick och sänkte långsamt spjutyxorna till angrepp. Ännu ett ögonblick till och väringarne hade stått inbördes kämpande med hvarandra. Men nu ljöd Mårs röst stark och befallande:

»Sänken vapnen; ingen strid emellan nordiske män! — Hade Romanos lefvat, vore han vår herre, och vi strede alla för hans sak, han är nu död. Vi svuro kejsaren trohet, — sak samma, om han heter Romanos eller Michael. Romanos blef dödad, sägen I. Hvem bevisar det? — Finnes sår på hans kropp

eller blod på hans kläder? — Och hvem har satt eder till hans hämnare? Då kejsaren är död, tillkommer det kejsarinnan att välja en ny make och att icke lemna tronen tom. Hon har valt Michael — jag hade väl hellre sett, att hon valt någon annan, men jag bör dock ära hennes val. — Hell kejsaren! Sänken vapnen och framåt till Poluta-svarf!»

Vapnen sänktes, ett lefverop för kejsaren skakade palatset, och framåt störtade skaran till palatsplundring, lemnande Kåre ensam vid Romanos' bår.

86.

Då natten sänkte sig ned öfver Miklegård, lade ett skepp ut ur det Gyllene Hornet och styrde för full bör ned åt Propontis. Detta skepp förde Kåre bort från Miklegård. Han stod sjelf vid styret. Hermione, med deras lille son vid handen, var vid hans sida. Han gick nu för att få sina drömmar uppfyllda. Lesbos blef hans hem. Han köpte för det gods, som han medförde från sin väringatjenst, ett hus och jord på vestra stranden af ön och bosatte sig der. Här lefde han med Hermione i stilla lugn, under det att söner och döttrar blomstrade upp omkring dem i den skönaste natur. De odlade sina oliver och pressade sitt vin af den lesbiska drufvan, och åren förgingo för dem under en stilla lycka.

Kåre var nu en jordbrukare, en fredlig man, som föga frågade efter den yttre verlden. Dock försorde

han, huru straffet följde brottet i spåren, huru frukterna af Zoes gerningar snart nog mognade. Han hörde, huru Michael, lidande af sin epilepsi och sina samvetsqual, som han fåfängt sökte döfva genom frikostighet mot de fattige, genom grundläggande af nya kloster och andra efter tidens mening goda verk, mer och mer drog sig till bakå från den maka, som hans svaga själ gaf hela skulden för hans brott. Han hörde, huru Zoe, som i Michael trott sig få en lydig tjenare, men icke en kejsare och man, genom Ioannes' mellankomst alldeles missräknat sig, huru Ioannes, fruktande för brodern samma öde, hvilket drabbade Romanos, aflägsnade alla hennes trogna evnuker och tjenarinnor och ersatte dem med sig tillgifna qvinnor; beröfvade henne hvarje nöje och höll henne som en fånge i hennes eget palats, der hon ingenting kunde göra, ja icke ens gå i badet, utan hans tillåtelse.

Kåre erfor också, huru Zoe omsider i sin gemåls systerson Michael, — senare känd med vedernamnet Kalaphates (Kalfatrare) efter faderns yrke, — fann ett villigt verktyg för sin ovilja mot gemålen och Ioannes. Michael Paphlagonern dog efter närmare åtta års regering, alldeles uttärd af sjukdom — af gift, — så sades det, — och Ioannes insattes i kloster. Michael Kalaphates blef derpå adopterad af Zoe och utnämnd till Öst-Roms kejsare. Han vände sig dock otacksamt emot henne, som upplyft honom på tronen, och gaf befallning om hennes förvisande till ett kloster och afrakande af hennes hår. Men nu reste sig folket. — »Vi vilja icke hafva en Kalaphates (kalfatrare) till kejsare», — skreko de, — »utan

lyda vår moder, som regeringen tillhör efter arfsrätt från fädernet.»

Michael blef förskräckt och återkallade Zoe; men det rasande folket gaf sig icke dermed till freds. Han blef gripen och bländad och derefter instängd som munk i ett kloster. Zoe sattes åter upp på tronen och med henne Theodora, som nu fick utbyta nunneskruden emot purpurn. Och Kåre hörde Nordbrikts namn med ryktena om alla dessa tilldragelser, och dunkla sägner om hans härkomst från Norges konungaätt beledsagade dem. Hans hand var det, som hemtade Zoe ur klostret och kan hända äfven misshandlade Michael Kalaphates, och tillade mången, att Zoe icke ogerna skulle hafva delat sin tron med den kraftfulle tappre barbaren, som var den helige Olofs broder; men han föredrog dock sin »ringprydda mö» i Gårdarike framför kejsartronen och Zoe.

I alla dessa tilldragelser hade Kåre icke tagit någon del. Men då Konstantinos Monomachos blef Zoes tredje gemål, och den undersköna Skleräna som hans älskarinna hedrades med namnet Augusta, tänkte denna på sitt löfte till Erigone. Kåre kallades till Miklegård, och Konstantinos ville på nytt fästa honom vid hofvet, bjudande honom att välja mellan titeln af akoluth eller sköldbärare; men Kåre afböjde dessa förslag. Hofvet väckte hans leda, då han nu så länge lefvat i naturens sköte. Hofvet med dess ränker, ärelystnad och laster egde för honom ingen lockelse mera. — »Dock», — sade Kåre, — »skulle jag vilja hafva en önskan uppfylld. Gif mig skepp

och manskap, och låt mig vakta dina kuster mot sjöröfvare.»

Konstantinos samtyckte gerna. Kåre återvände som militärbefälhafvare på ön.

Nu fattades intet mer i Kåres lycka. Då luften kändes för qvaf på land och jordbruket tycktes enformigt, hissade han segel och styrde ut på hafvet, rensade dessa farvatten från sjöröfvare och samlade så omkring sig en liten vikingaskara, tapper och oförfärad som Nordens män, men icke de fredliga ländernas skräck, utan deras vän.

Så lefde Kåre i många år, rik och ansedd, och intet felades i hans lycka. Dock, då han satt i den vinranksomslingrade pelargången utanför sitt hus, omgifven af allt, hvad hans hjerta kunde önska och begära, och han såg ut öfver hafvet, der solen speglade sina rodnande strålar i de klara böljorna och friska vindar lekte med hans hår, hände det understundom, att hans öga fuktades af en tår, att hans bröst häfdes af en suck. Det är sant, att ingen kunde märka tåren, som sönderklämdes i hans öga och icke fick falla, och att ingen hörde sucken, som ofta förbyttes i ett leende, då hans öga mötte Hermiones, eller då hans barn lekande trängde sig omkring honom. Hvad kunde väl vara orsaken till denna tår, som icke fick falla, denna suck, som knappast höjde hans bröst? Skola vi yppa det? —

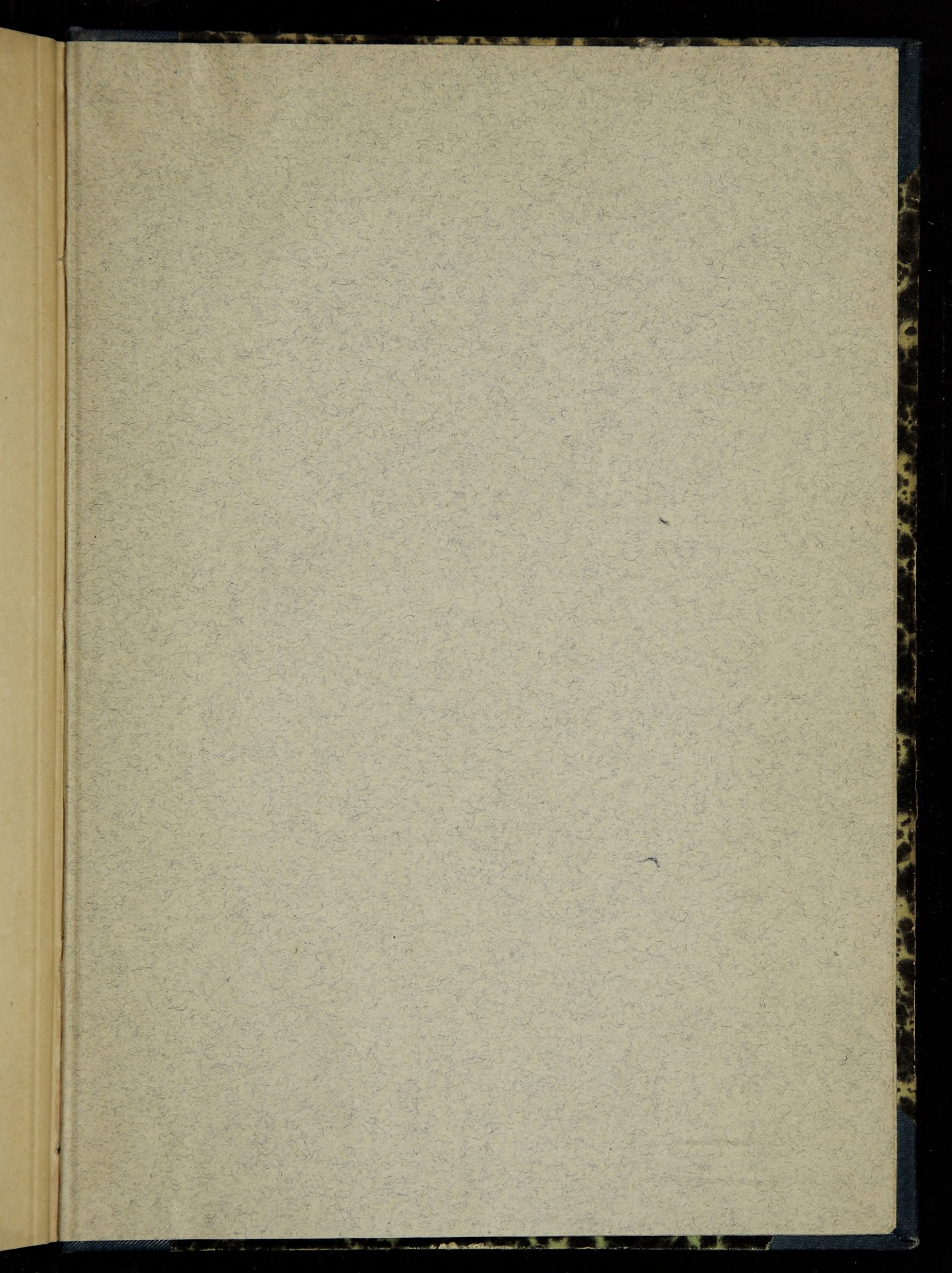
Då han såg utåt vägen, reste sig stundom för hans blick ur dess gränslösa djup en blånande kust. Han såg höjd vid höjd, krönt af doftande barrskog. Han såg stranden grön och fager, skuggad af väldiga ekar, vikar skuro smekande in mellan leende uddar,

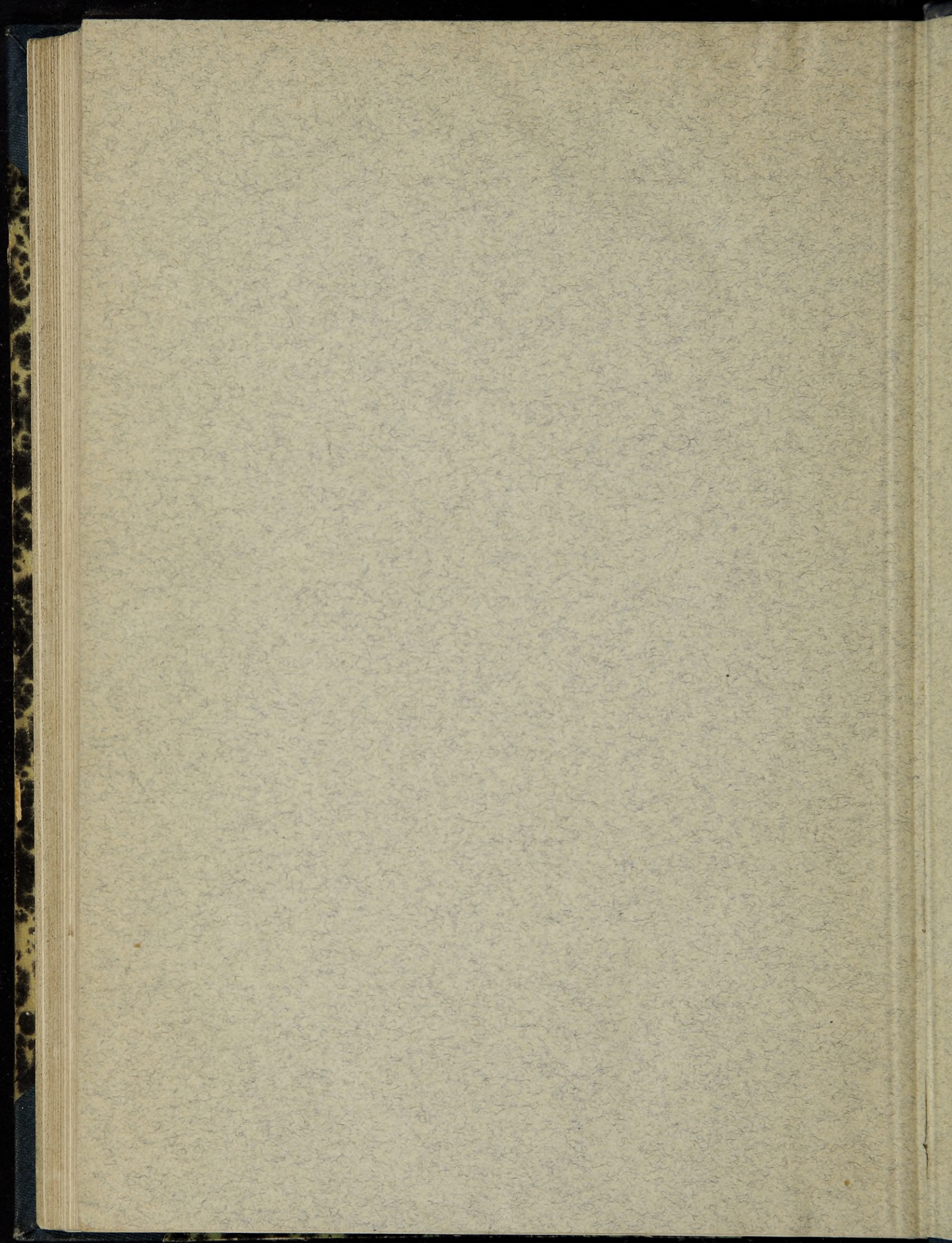
björkarnes hvita stammar liknade pelarne i ett tempel, asparnes kronor svajade för vinden, alar prydde stranden, rönnar flätade sina hvitblommande grenar i täta snår mellan lind och ask. I lätta hvirflar steg röken ur stugan vid Engjanes, och vågorna hoppade i fröjd omkring hållarnå, som fordom jettehand kastat utanför näset. Ack, så dansade de aldrig i söder! Så grönskade ej den jorden, — så var det blott vid Engjanes.

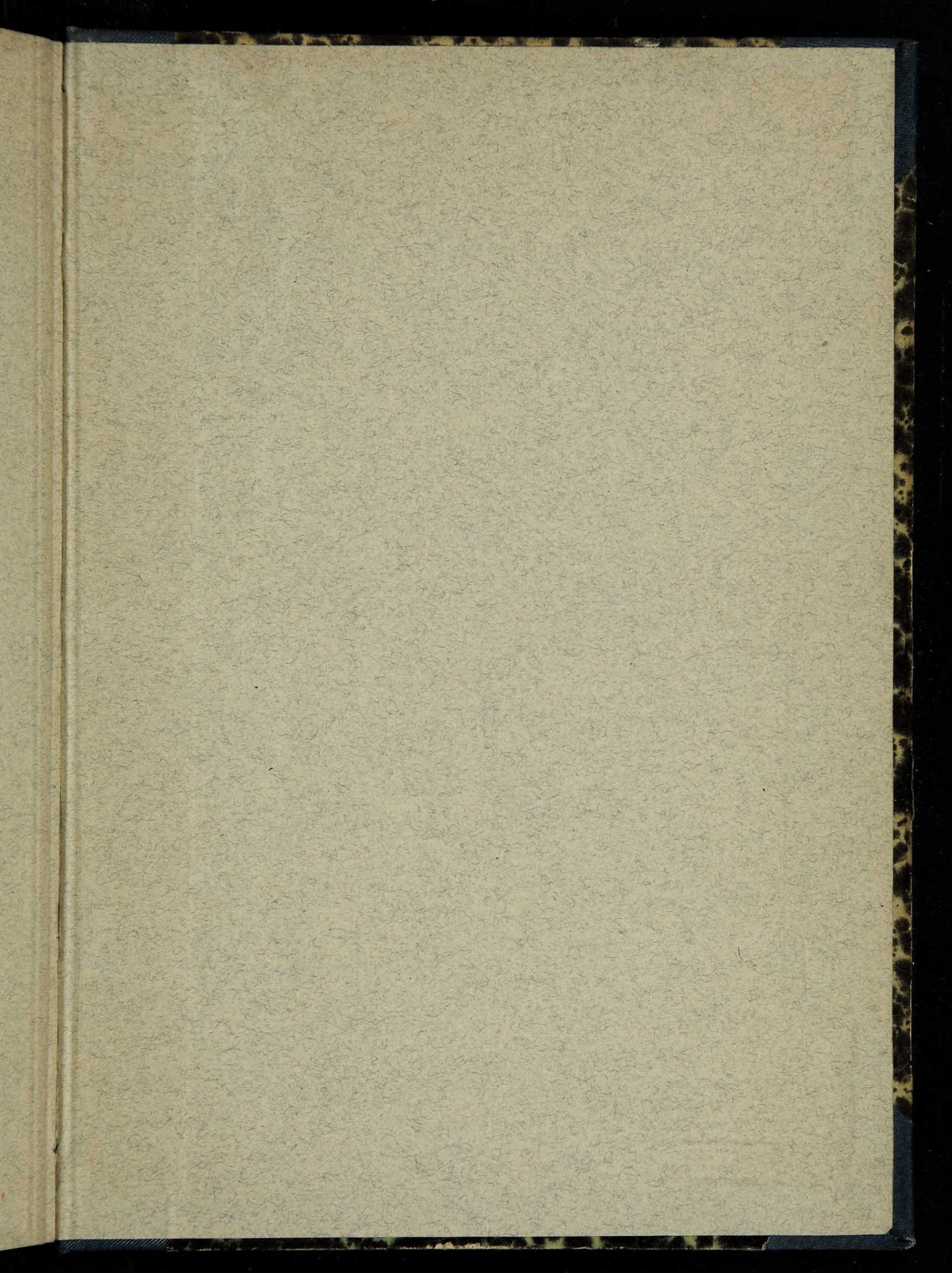
Sådan var Kåres syn på den främmande kusten; sådan den strand, som hans föreställning manade fram ur djupet och smekande kallade jordens fagraste ängd.

höllas i det stannande skicket i ett år
 och asparnes kronor svajade för vinden utan förskott
 stränder röngrar fästade sina höftformande kronor
 i lilla snar mellan lind och ask. I lilla kyrkan stod
 rosen på stugan vid Engjans och vagnens höjden
 i höjd omkring ballarna som förden förteland kastat
 utomhus. Ack, så dansade de midnatt i söder
 på grönskadet den fjordens koral var det blott på
 Engjans. Sådan var kåren som på den förmånliga kåren
 sådan den strand som fanns föreställning i naturen
 fram ur djupet och smekande kallade förtens lågare
 ångd.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

400951026